

คูริเย

รูปโฉมใหม่

ยูเนสโก พฤษภาคม 2545

ถอดรหัสสู่ อนาคตไกล

แนวใหม่ 10 ประการแห่งศตวรรษใหม่

ริวา ไคลน์ กับคำถามที่ว่า ทำไม

เด็กถึงออกจากโรงเรียนกลางคัน หน้า 8

มรดกเพื่อ

สันติภาพ หน้า 12

นิวยอร์ก :

เมืองสีเขียว หน้า 26

สัญญาณที่น่าจับตามอง 5

อิตาลี รัสเซีย สหรัฐ แอฟริกา
แอนตาร์กติกา อฟกานิสถาน...

สัญญาณ 8

ริจา ไคลน์ : การเพิ่มมิติด้านจิตใจ
มนุษย์และทักษะในการใช้ชีวิตลงไป
การศึกษา

ความเคลื่อนไหวของยูเนสโก

มรดก 12

บทบาทของเมืองพระนครในการแสวงหาเอกภาพที่หายไป

กลุ่มศาสนสถานที่มีชื่อเสียงโด่งดังแห่งเมืองพระนคร คือสัญลักษณ์อันทรงพลังของเอกภาพในการฟื้นฟู
เอกลักษณ์ของกัมพูชา อีกทั้งยังเป็นแหล่งที่มาของเงินตราอันจำเป็นอย่างยิ่งยวดสำหรับการบูรณะประเทศ

มอสตาร์ : สะพานสู่สันติภาพ

สะพานในศตวรรษที่ 16 ซึ่งถูกทำลายในสงครามบอสเนีย-เฮอร์เซโกวีนา กำลังถูกสร้างขึ้นใหม่โดย
ชุมชนผู้ซึ่งมีสายสัมพันธ์โยงใยกับสะพานแห่งนี้มาโดยตลอด

จริยธรรม 18

ชีวจริยศาสตร์ : จริยธรรมของพันธุศาสตร์

ขอบเขตของการวิจัยทางวิทยาศาสตร์อยู่ที่ไหน?

เรื่องของพันธุศาสตร์ซึ่งเป็นที่มาของความหวังและความหวาดกลัว จุดประกายคำถามที่ชวนวิพากษ์
มากมาย

การสื่อสาร 23

หอสมุดในอเล็กซานเดรียฟื้นคืนชีพ

หนึ่งในบรรดาหอสมุดที่ใหญ่ที่สุดและทันสมัยที่สุดของโลก เปิดตัวใกล้ๆ แหล่ง
บรรพสถานดั้งเดิมที่มีชื่อเสียงก้องโลก

วิทยาศาสตร์ 26

เมืองสีเขียว

ผู้คนและธรรมชาติในนครนิวยอร์ก

การศึกษา 30

คุณภาพและปริมาณ

การหาที่เรียนในโรงเรียนให้เด็กได้เป็นคนละเรื่องกับประเด็นที่ว่าเด็กจะสามารถเรียนรู้อะไรได้บ้าง
จากที่โรงเรียน

สรุปว่ายูเนสโก 34

- ความรุนแรงในโรงเรียนที่บราซิล
- วาดฝันสู่สันติภาพ
- มหาวิทยาลัยเสมือนแห่งแอฟริกา
- โรงเรียนเข้าถึงตัวเด็กกัมพูชา
- เพื่อเสรีภาพสื่อมวลชนในดินแดนปาเลสไตน์
- ยูเนสโกสนับสนุนสื่ออิสระของอัฟกานิสถาน
- เจฟฟรีย์ เนียโรต้า แห่งซิมบับเว ได้รับรางวัลเสรีภาพสื่อมวลชนโลกประจำปี 2002
- การนับเม็ดทรายในทะเลแคริบเบียน
- น้ำสะอาดเพื่อชาวอัฟกานิสถาน
- ศูนย์ป้องกันเอดส์แห่งแคเมอรูน
- ประชาธิปไตยและความหลากหลายทางวัฒนธรรม
- วันชาติแอฟริกา
- พิพิธภัณฑสถานกลับคืนสู่กรุงคาบูล
- ชีวิตและมรดกของภาษาที่หลากหลาย

สารบัญ

2

โฟกัส 38

ถอดรหัสสู่อนาคตกาล : แนวโน้ม 10 ประการแห่งศตวรรษที่ 21

การพัฒนาอย่างเร่งรัดของการปฏิรูปอุตสาหกรรมครั้งที่ 3 39

ความยากจนและการแบ่งแยกเพิ่มขึ้นหรือไม่? 41

แพทย์รูปแบบใหม่ๆ ที่คุกคามสันติภาพ ความมั่นคง และสิทธิมนุษยชน 43

การเปลี่ยนแปลงทางด้านประชากร 45

สภาพแวดล้อมโลกตกอยู่ในอันตราย 48

การเติบโตของสังคมสารสนเทศ 51

ถ้าจะต้องปกครองให้มากขึ้น? 53

มุ่งสู่ความเสมอภาคทางเพศ? 54

ปฏิสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมครั้งใหม่ 56

การเติบโตของผลกระทบที่เกิดจากวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี 58

ยูเนสโกเป็นข่าว 60

ข่าวยูเนสโกจากสื่อสิ่งพิมพ์

เพื่อนร่วมงาน 64

- การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน
- การตรวจสอบประชากรอริลล่าจากภาพถ่ายดาวเทียม
- เด็กๆ ช่วยกันอนุรักษ์ทะเลเมดิเตอร์เรเนียน
- สตรีกับวิทยาศาสตร์
- สถานีดีสคอปเวอริช่วยอนุรักษ์ภาษาที่เสี่ยงต่อการสาบสูญ
- ทูตสันติภาพ

ส่องกล้อง 68

มรดกที่จับต้องได้และไม่ได้

รำลึกถึงงาน 74

จากวารสารยูเนสโก คูริเย ฉบับปี 1948-1979

เยี่ยมชมผลงานศิลป์ 76

อาคารยูเนสโก ปี 1958 : สัญลักษณ์ของความทันสมัย

สื่อสนทนาของยูเนสโก 78

หนังสือจากการผลิตของยูเนสโก เพื่อผู้อ่านทุกกลุ่ม

เครือข่ายเพื่อติดต่อ 82

สารบัญ

3

พฤษภาคม 2545

ปก :

แต่งภาพโดยรีชา

ที่ปรึกษา

สาวตรี สุวรรณสถิตย์

บรรณาธิการอำนวยการ

สุจิตรา จิตรานุกเคราะห์

ผู้จัดการการพิมพ์

มานะ ภรแก้วจันทร์

คณะบรรณาธิการ

ไพศาล วิชาลาภรณ์

ภัสศรี ศิริประภา

ปนัดดา งามสมพล

ผู้ตรวจแก้ไข

พิทวัส ปทุมุตตรังษี

ผู้แปล

พิทวัส ปทุมุตตรังษี

ปราณี เก้าเอียน

นุชนาฏ เนตรประเสริฐศรี

อรวรรณ นาวายุทธ

ชุตินา ศิริสมรรถการ

สุภา ปภักฎิประภา

จงจิต อนันต์คูศรี

จัดพิมพ์

สำนักเลขาธิการคณะกรรมการแห่งชาติ

ว่าด้วยการการศึกษาฯ สหประชาชาติ

กองการสัมพันธ์ต่างประเทศ

กระทรวงศึกษาธิการ กรุงเทพฯ 10300

โทร. 0 2628 5649

โทรสาร 0 2281 0953

e-mail : thainat@emisc.moe.go.th

ศิลปกรรมฉบับภาษาไทย

รณกร เลิกชะอู่ม

พิมพ์ที่

โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว

2249 ถนนลาดพร้าว

แขวงวังทองหลาง กรุงเทพฯ 10310

โทร. 0 2538 3033

โทรสาร 0 2539 3215

บทความที่ดีที่สุดพิมพ์เป็นความคิดเห็นเฉพาะตัวของผู้เขียน ยูเนสโก หรือกองบรรณาธิการยูเนสโก คุริเย ไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยเสมอไปที่ทีมงานยูเนสโก คุริเย เป็นผู้เขียนคำบรรยายภาพและหัวเรื่องใน ส่วนของเส้นแบ่งเขตแดนในแผนที่นั้นมิได้แสดงนัยว่า ยูเนสโก หรือประเทศ และดินแดนที่เป็นสมาชิกองค์การสหประชาชาติ ให้การยอมรับอย่างเป็นทางการ

คูเรียรูปโฉมใหม่

ยูเนสโก

คูเรีย ฉบับที่คุ้นกำลังถืออยู่นี้ เป็นรูปแบบทดลองซึ่งจะออกสู่สายตาผู้อ่านปีละ 2 ฉบับ เราหวังว่าผู้อ่านคงจะสัมผัสได้ถึงมาตรฐานที่พิถีพิถัน และแนวทางที่เปิดกว้างซึ่งเป็นคุณลักษณะของยูเนสโกคูเรียราย

เดือนรูปแบบเก่าที่ผู้คนชื่นชอบเป็นเวลานานหลายทศวรรษในคูเรียโฉมใหม่ด้วยเช่นกัน และหวังต่อไปว่าคุณจะชอบความเปลี่ยนแปลงที่ปรากฏ อาทิ :

- การจัดทำหน้าที่โปร่งและมีความยืดหยุ่นมากกว่าเก่า ทำให้ชื่อเรื่อง บทนำ คำบรรยายภาพ และประเด็นสรุป โดดเด่นสะดุดตา และอ่านง่าย
- คอลัมน์ใหม่ประจำฉบับ เช่น ส่องกล้อง ยูเนสโกเป็นข่าว และเพื่อนร่วมงาน จะนำเสนอมุมมองที่แตกต่างเกี่ยวกับกิจกรรมอันหลากหลายของยูเนสโก
- มีการจัดระบบใหม่เพื่อเผยแพร่ยูเนสโก คุริเย โดยไม่คิดมูลค่าผ่านทางสำนักงานยูเนสโก ประจำภูมิภาคและสำนักงานคณะกรรมการแห่งชาติ รวมทั้งเครือข่ายมากมายทั่วโลกที่ทำงานร่วมกับยูเนสโก

เป้าหมายหลักจะอยู่ที่เพื่อนร่วมงานซึ่งเป็นกุญแจดอกสำคัญเหล่านี้

แต่ละฉบับจะนำเสนอบทความในประเด็นที่โยงใยกับพันธกิจของยูเนสโก นั่นคือ การศึกษา วัฒนธรรม การสื่อสาร วิทยาศาสตร์ และสังคมศาสตร์ โดยผู้สื่อข่าวจากสำนักประชาสัมพันธ์ของยูเนสโก นอกจากนี้ยังมีเพิ่มข้อมูลประจำฉบับซึ่งจะนำเสนอโดยบรรณาธิการรับเชิญผู้ได้รับการคัดเลือกมาเป็นพิเศษ ในฉบับนี้เราวิเคราะห์ปัญหาใหญ่หลวงบางประการที่มนุษย์กำลังเผชิญอยู่ในศตวรรษที่ 21 ส่วนฉบับเดือนตุลาคมจะเฟื่องไปที่อัฟกานิสถาน

เราขออวยพรให้คุณเพลิดเพลินและได้สาระจากการอ่านคูเรียรูปโฉมใหม่นี้และขอขอบคุณล่วงหน้าสำหรับท่านที่จะกรุณาส่งคำติชม และข้อเสนอแนะมายังเราในภายภาคหน้า

ไมเคิล บาร์ตัน

พิทวัส ปทุมุตตรังษี แปล

อิตาลี สูญเสียชนชั้นมันสมอง

ผู้จบการศึกษาระดับปริญญาเอกของอิตาลีส่วนใหญ่ที่เป็นวิศวกร นักฟิสิกส์ นักชีววิทยา และแพทย์ได้พากันละทิ้งบ้านเกิดไปประกอบอาชีพในต่างแดน โดยมากได้ไปยังสหรัฐ สหราชอาณาจักรและเยอรมนี ซึ่งเป็นที่ที่พวกเขาจะ

หาทุนทำงานของพวกเขาได้ ตามรายงานของหนังสือชื่อ Cervelli in fuga ("The Brain Drain" Avverbi 2001) โดยองค์กรผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอกและนักวิจัยในอิตาลี และมีการบอกเล่า เรื่องราวของนักวิทยาศาสตร์ชาวอิตาลี 20 คนที่ต้องทำเช่นนั้นเนื่องจากขาดแคลนเงินทุนในการเล่นพรรคเล่นพวก และอุปสรรคในด้านการบริหารงาน

เด็กเร่ร่อน 50,000 คน ในกรุงมอสโก

เจ้าหน้าที่ของรัฐรายงานว่ามีเด็กและวัยรุ่นที่ไร้ที่อยู่ที่อยู่หนึ่งล้านคนเร่ร่อนไปตามถนนในเมืองใหญ่ๆ ของรัสเซีย โดยร้อยละ 90 ยังมีพ่อแม่ หนังสือพิมพ์มอสโกไทม์รายงานว่า ในกรุงมอสโกเพียงเมืองเดียวมีผู้เร่ร่อนถึง 50,000 คน ซึ่งร้อยละ 94 มาจากที่อื่น โดยส่วนใหญ่มาจากอดีตสาธารณรัฐโซเวียต โดยเป็นเด็กชายเสีย ร้อยละ 70 แม้ว่าเด็กหญิงจะมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นก็ตาม นับตั้งแต่ปี 1999 ซึ่งมีการ

ประกาศกฎหมายยกเลิกการออกคนที่ดำเนินการเกี่ยวกับเด็กกำพร้า มอสโกมีสถานที่รองรับเด็กเพียง 3 แห่ง โดยมีเตียงนอนทั้งสิ้น 250 เตียง นายกเทศมนตรีกรุงมอสโกวางแผนเปิดสถานรับเลี้ยงเด็กกำพร้าขึ้นใหม่อีก

7 แห่งตั้งแต่ปัจจุบันจนถึงปี 2003 และได้ดำเนินการมาตรการอื่นๆ รวมทั้งการประกาศเคอร์ฟิว โดยที่เด็กไร้ที่อยู่ที่ถูกพบเร่ร่อนตามถนนหลังจากห้าทุ่ม จะถูกตำรวจจับแล้วก็ปล่อยตัวหลังจากนั้น

© AP/Sipa Press

สัญญาณที่นำจับตามอง

© Manocher/Wehman

เด็กอัฟกานิสถาน กลับคืนสู่โรงเรียน

โรงเรียนในอัฟกานิสถานเริ่มเปิดอีกครั้งในวันที่ 23 มี.ค. โดยรับเด็กนักเรียน 1.7 ล้านคน รวมทั้งรับเด็กหญิงเป็นครั้งแรกในรอบ 5 ปีด้วย นายฮามิด คาร์ไซ หัวหน้ารัฐบาลรักษาการ

กล่าวว่า "ทุกวันนี้ประชากรของเราเบียดไปด้วยน้ำตาแห่งความตื่นตัน" ซึ่งเขาได้ให้สัญญาว่าจะอุทิศเงินส่วนใหญ่ของงบประมาณแผ่นดินเพื่อฟื้นฟูระบบการศึกษาของชาติ

งานเบ็ดเตล็ดกับผลการเรียน

การศึกษาวิจัยระหว่างประเทศเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ซึ่งดำเนินการในสหรัฐฯ แสดงให้เห็นว่า ความสามารถของนักเรียนลดน้อยลงเมื่อเรียนถึงระดับ

มัธยมต้น โดยเฉพาะในระดับมัธยมตอนปลาย สาเหตุประการหนึ่งอาจเพราะร้อยละ 55 ของนักเรียนมัธยมตอนปลาย (ซึ่งส่วนใหญ่มีอายุ 17 ปี) ทำงาน อย่างน้อย 3 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ โดยอัตราดังกล่าวไม่เคยมากเกินร้อยละ 18 ในที่อื่น อย่างไรก็ตาม หนังสือพิมพ์นьюออร์กไทม์รายงานว่า แม้การทำงานของนักเรียนอาจส่งผลเสียต่อการศึกษา แต่ก็มี

ความจำเป็นต่อสภาพเศรษฐกิจ และไม่ถือว่าเป็นปัญหา เนื่องจากวัยรุ่นไม่ได้ทำงานเพื่อช่วยหารายได้ให้ครอบครัวหรือเพื่อจ่ายค่าเล่าเรียน แต่เพื่อให้มีเงินใช้สอยในกิจกรรมยามว่างและซื้อเสื้อผ้า ซึ่งคิดเป็นมูลค่าตลาด 150,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ

© J.C. Merétye/Rapho Paris

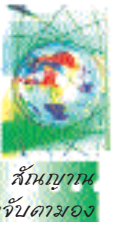
แพชชั่นแอฟริกา นำพาฝ่าวิกฤต

ผู้ออกแบบแพชชั่นกว่า 40 คนจาก 5 ทวีปจะนำผลงานออกแสดงในงานเทศกาลแพชชั่นระหว่างประเทศครั้งที่ 3 ที่กาบองตะวันออก ระหว่างวันที่ 7-12 ส.ค. แร่งสร้างสรรค์ บันดาลใจแบบแอฟริกาของพวกเขา จะจัดแสดงที่ Bateké ผู้คนราว 6,000 คนจะไปรวมกันที่นั่นภายใต้คำขวัญ “วัฒนธรรม สันติภาพ และการ

พัฒนา” ของการประชุมเชิงปฏิบัติการว่าด้วยเรื่องสันติภาพ เอตส์ การท่องเที่ยว และอุตสาหกรรม แพชชั่นในแอฟริกา ซึ่งจะทำให้งานที่จัดขึ้นเป็นอะไรมาอีกต่อไปกว่าแพชชั่นโชว์ทั่วไป อัลฟาดี นักออกแบบแพชชั่นชาวไนจีเรียที่มีชื่อเสียงได้จัดเทศกาลขึ้นเป็นครั้งแรกในปี 1998 ทางตอนเหนือของไนเจอร์

ซึ่งเป็นแนวรบที่ยาวนานระหว่างรัฐบาลกลางกับกลุ่มตูอาเร็ก เขาได้ทำให้แพชชั่นเป็นสัญลักษณ์ของการปรองดองกันของชนในชาติ ทุกวันนี้ เขากำลังจะประสบความสำเร็จจาก “การเปิดโอกาสให้แอฟริกาได้แสดงภาพลักษณ์ที่แท้จริงของตนเองในด้านความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ความมีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และความยิ่งใหญ่”

alphadi@intnet.net
ou alphadi@clup-internet.fr

6

© JEAN BILBAUD/lima 2000

ความลึกลับเกี่ยวกับพระพุทธรูป องค์ที่สามของบามิงน

ในขณะที่สภาพถูกเงินทางด้านมนุษยธรรมในอัฟกานิสถานเป็นหัวข้อข่าวที่ปรากฏอยู่ทั่วไป ทว่าคำถามเกี่ยวกับการสร้างพระพุทธรูปบามิงนชิ้นใหม่เพื่อทดแทนองค์ที่ถูกทำลายโดยพวกตาลิบันในเดือน มี.ค. 2001 ก็ยังเป็นเรื่องที่ยังค้างคาอยู่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปัจจุบันเมื่อแหล่งดังกล่าวได้ปรากฏข่าวลือกลับขึ้นใหม่ เป็นเรื่องที่เล่าขานว่าพระพุทธรูปขนาดมหึมาองค์ที่สาม (มีความยาวประมาณ 380 เมตร) ยังคงถูกฝังอยู่ในหุบเขาบามิงน ซึ่งนักเดินทางแสวงบุญชาวจีนในศตวรรษที่ 7 ได้กล่าวถึงและเมื่อ 25 ปีที่แล้ว เซมาร์ยาลัย ดาร์ซี

นักโบราณคดีชาวฝรั่งเศสที่เกิดในอัฟกานิสถาน กล่าวว่า เขาได้พบพระพุทธรูปองค์ดังกล่าว อย่างไรก็ตาม ยังต้องอาศัยการสำรวจทางโบราณคดีเพื่อยืนยันข้อกล่าวอ้างนี้

© AP/Spa Paris

อนุภาคมฤตยู

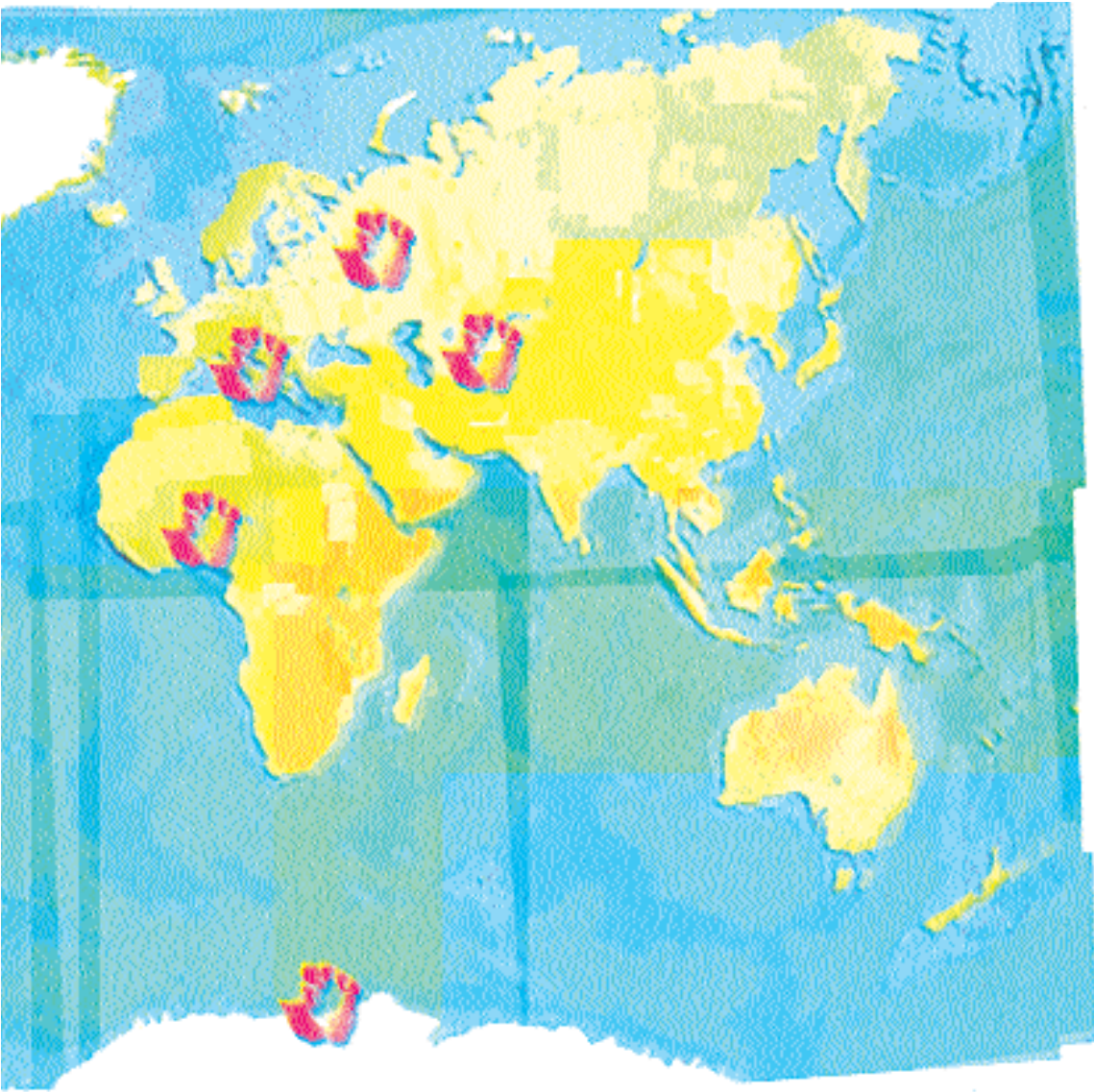
จากการศึกษาครั้งใหญ่เพื่อสำรวจปัญหามลภาวะพบว่า หนึ่งในห้าของผู้ที่เสียชีวิตจากมะเร็งปอดในเมืองเกิดจากมลภาวะซึ่งเป็นไอเสียจากยานพาหนะเสียเป็นส่วนใหญ่ จากการติดตามชาวอเมริกันครึ่งล้านคนในเมืองต่างๆ มากกว่า 100 แห่งเป็นเวลานานกว่า 16 ปี นักวิจัยได้ศึกษาวิจัยผลกระทบของอนุภาคขนาดเล็ก ซึ่งมีเส้นผ่าศูนย์กลาง

เล็กกว่า 2.5 ไมโครเมตร ซึ่งเข้าไปฝังตัวลึกอยู่ในปอด ในเมืองใหญ่ เช่น ลอสแอนเจลิส และนิวยอร์ก อนุภาคเหล่านี้มีขนาดตั้งแต่ 16 จนถึง 20 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร แม้ว่าองค์กรพิทักษ์สิ่งแวดล้อมจะตั้งขีดจำกัดไว้ที่ 15 ไมโครกรัม การวิจัยครั้งใหม่ได้พบว่า อัตราส่วนของผู้เสียชีวิต

จากมะเร็งปอดจะเพิ่มขึ้นร้อยละ 8 ในทุกๆ 10 ไมโครกรัมที่เพิ่มขึ้น และยังแสดงให้เห็นว่าสภาพการณ์นั้นอันตรายกว่าที่เคยเข้าใจกัน โดยเฉพาะในประเทศกำลังพัฒนาซึ่งสภาพมลภาวะทางอากาศในเมืองใหญ่ๆ อยู่ในขั้นวิกฤต และไม่มีสัญญาณที่แสดงให้เห็นว่าจะลดน้อยลง

© UNISKO

ปรากฏการณ์ เจ็ท ที่ส่งของขวัญ

นักวิทยาศาสตร์ได้ขุดแกนน้ำแข็งที่เก่าแก่ที่สุดเท่าที่เคยได้รับการบันทึกย้อนยุคไปกว่าครึ่งล้านปี โดยเจาะลึกลงไปประมาณ 3,000 ฟันเมตรทางตะวันออกของทวีปแอนตาร์กติกา ตัวอย่างของแกนขนาดยักษ์จะถูกขนส่งทางเรือไปยังห้องทดลองข้ามทวีปยุโรปเพื่อช่วยค้นหาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสภาพภูมิอากาศและบรรยากาศของโลกในอดีต

ศึกษา
ที่หน้าจับตามอง

7

© Galimberti/Corbis

รวมทั้งทำนายการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต สภาพการเปลี่ยนแปลงอย่างฉับพลันตลอดแนวคาบสมุทรเป็นเหตุให้ต้องมีการศึกษาวิจัยอย่างเร่งด่วน ในกลางเดือน มี.ค. ใหล่น้ำแข็ง Larsen B ที่มีความหนา 200 เมตรและมีพื้นผิว 3,250 ตารางกิโลเมตร ได้แตกตัวออกจากกันในระยะเวลาไม่ถึงเดือน นักวิทยาศาสตร์ตระหนักกับอัตราการพังทลายที่รวดเร็วและชี้ว่าเป็นเพราะบรรยากาศและมหาสมุทรร้อนขึ้น โดยชี้ว่าภูมิภาคนี้มีอุณหภูมิสูงขึ้นถึง 2.5 องศาเซลเซียสในระยะเวลาเพียง 50 ปี ในขณะที่ Larsen B พังทลาย เทือกน้ำแข็งที่มีขนาด 5,500 ตารางกิโลเมตร ได้แยกตัวออกจากชายฝั่งด้านตะวันตก

สำมะโนประชากรขนาดใหญ่ที่สุด : การค้นพบสิ่งมีชีวิตบนโลก

© UNESCO/IBEM

ในการดำเนินแนวทางตามความพยายามของนานาชาติเพื่อถอดรหัสพันธุกรรมมนุษย์ นักสายพันธุ์วิทยาซึ่งนำโดยนายเอ็ดวาร์ด วิลสัน แห่งมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด ได้จัดตั้งมูลนิธิการแบ่งสายพันธุ์สิ่งมีชีวิตเพื่อสร้างฝั่งแสดงความหลากหลายทางชีวภาพของโลกให้เสร็จสมบูรณ์ภายในระยะเวลา 25 ปีด้วยค่า

ใช้จ่ายประมาณ 3 พันล้านเหรียญสหรัฐ โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะสร้างแค็ตตาล็อกเล่มหนึ่งที่มีบรรจุสายพันธุ์ของสิ่งมีชีวิตทุกชนิดตั้งแต่แบคทีเรียไปจนถึงสัตว์ที่มีกระดูกสันหลัง โดยรวบรวมผลที่ได้มาจากโครงการการจัดสายพันธุ์ของนักสายพันธุ์วิทยาแต่ละคน และจ้างนักวิจัยในสาขาดังกล่าวเพิ่มเติม ปัจจุบันมีนัก

สายพันธุ์วิทยาที่ทำงานอยู่เพียงประมาณ 10,000 คน และมีการระบุสายพันธุ์ได้น้อยกว่า 2 ล้านชนิดจากจำนวนสิ่งมีชีวิตอย่างน้อยที่สุด 10 ล้านชนิด หรือบางที่อาจมีสูงถึง 100 ล้านชนิด นอกจากนี้ยังมุ่งเน้นการปรับปรุงเทคนิค โดยใช้ซอฟต์แวร์ชนิดใหม่แทนการส่งตัวอย่างและสไลด์ที่ได้จากศูนย์วิจัย

แห่งหนึ่งไปยังอีกแห่งหนึ่ง เทคนิคในระบบดิจิทัลและภาพแบบ 3 มิติในการแลกเปลี่ยนและพิสูจน์ข้อมูลเกี่ยวกับสายพันธุ์ใหม่นี้จะเสียค่าใช้จ่ายเพียงเศษเสี้ยวของในปัจจุบัน มูลนิธิหวังว่าตั้งแต่ปี 2007 จะมีการระบุสายพันธุ์ใหม่ได้ถึง 60,000 ในทุกปี มากกว่าที่ทำได้ในปัจจุบันเพียง 15,000 สายพันธุ์

โรงเรียนกำลังทำให้เด็กฯ หมดโอกาส...หมดหวังในชีวิต

พิศवास ปญฺญัตถ์ธมฺมีย์ ๗๒๘

ระบบการศึกษาจำเป็นต้องได้รับการปรับรื้อขนานใหญ่ นับตั้งแต่หลักสูตรการเรียนการสอนไปจนถึงตัวโรงเรียน ริวรา ไคลน์ นักเขียนและผู้สื่อข่าวที่มีรางวัลประกันผลงานเป็นผู้ดำรงตำแหน่งประธานสมาพันธ์สากลเพื่อขจัดสภาวะแปลกแยกใน

โรงเรียน โดยมุ่งเน้นการให้การศึกษาที่คำนึงถึงคุณลักษณะของมนุษย์และมีความสอดคล้องกับการดำรงชีวิตของผู้เรียน

© Larkov/Comma Paris

ในสหรัฐอเมริกา เด็ก 1 ใน 4 คน ออกจากโรงเรียนโดยปราศจากประกาศนียบัตรระดับมัธยมปลาย ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นพื้นฐานที่สุด

เวลาที่คุณพูดถึงผู้เรียนที่แปลกแยก คุณหมายความว่าอย่างไร?

➢ หมายถึง ผู้เรียนที่ปิดประตูตายให้กับเส้นทางการศึกษาของตนเองและมีใช่แค่เด็ก ๆ ที่ตีตัวออกห่างจากโรงเรียนเท่านั้นนะคะ แต่ยั้งรวมพวกที่คิดถอดใจกับการเรียนด้วย เช่น เยาวชนที่รู้สึกแปลกแยกกับสภาพแวดล้อมในโรงเรียน หรือ หลักสูตรหรือสังคมในโรงเรียน เป็นต้น ในระบบการศึกษาพวกเขาต้องก้าวเดินไปตาม 1 ใน 4 เส้นทางดังนี้ คือ ถูกกีดกันออกนอกระบบหนีโรงเรียนเป็นประจำ สอบตก หรือไม่ก็ออกกลางคันก่อนที่จะได้สอบ และไม่ว่าจะ

เลือกเส้นทางไหน อนาคตก็อ่อนแอ ถูกสังคมตราหน้าไม่มีวุฒิการศึกษาและไร้ความภาคภูมิใจในตนเอง

งานของคุณส่วนใหญ่มุ่งไปที่สหราชอาณาจักร และสหรัฐอเมริกา ปัญหาต่างกล่าวใน 2 ประเทศร้ายแรงแค่ไหน?

➢ ตัวเลขของทางการในสหราชอาณาจักรระบุว่า เกือบร้อยละ 20 ของประชากรในกลุ่มอายุ 14-19 ปี ออกจากโรงเรียนโดยไม่ได้รับวุฒิมัธยมศึกษา ไม่ได้รับการอบรมวิชาชีพ และไม่มีงานทำ และถูกขนานนามว่ามี “สถานภาพเป็นศูนย์” แต่คาดว่าตัวเลขที่ไม่เป็นทางการคงจะสูงกว่านี้มาก ถึงแม้รัฐจะมุ่งมั่นแก้ไขปัญหาก็ตามทางสังคม ทว่าจำนวนนักเรียนที่หันหลังให้การเรียนรู้ก็พุ่งสูงขึ้นมากในทศวรรษที่ผ่านมา ในปีการศึกษา 1990/91 มีเด็กที่ไม่ได้เข้าโรงเรียน 2,910 คน ครั้นถึงปี 1996/97 ตัวเลขทะยานไปถึง 12,700 และในจำนวนนี้ 1,600 คน เป็นเด็กนักเรียนชั้นประถม

ในสหรัฐอเมริกา ราวร้อยละ 25 ของกลุ่มเด็กอายุ 13 ปี เรียนไม่จบชั้นมัธยม แต่เกนต์ เชนีย์ ดิงกล่าวทำให้เรามองไม่เห็นความเหลื่อมล้ำอย่างมากระหว่างรัฐต่างๆ และระหว่างเมืองใหญ่ๆ ด้วยกัน ตัวเลขนี้จะพุ่งสูงถึงร้อยละ 45 ในโรงเรียน

ของรัฐที่วอชิงตันดีซีและนิวยอร์กซิตี นั้นย่อมหมายความว่า เด็กหนึ่งในสี่ของอเมริกาออกจากโรงเรียนโดยไม่ได้รับประกาศนียบัตรชั้นมัธยม ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นพื้นฐานที่สุดของการดำรงชีวิตในสังคมอเมริกัน

เยาวชนผู้ทิ้งการเรียนกลางคันเป็นบุคคลกลุ่มไหน?

➢ ไม่ใช่เด็กกลุ่มไหนโดยเฉพาะหรอกค่ะ แต่มีปัจจัยหลายประการที่เกี่ยวข้องกัน ที่

ราฟา ไคลน์ เกิดในสหรัฐอเมริกาแต่ใช้ชีวิตส่วนใหญ่ที่ลอนดอน ในฐานะผู้สื่อข่าว ได้ทำงานให้กับหนังสือพิมพ์รายวันระดับชาติและนิตยสารมากมาย และมีคอลัมน์ประจำใน The Times Educational Supplement เป็นอาจารย์พิเศษด้านวิทยาศาสตร์ที่โกลด์สมิธ คอลเลจ มหาวิทยาลัยลอนดอน ริวราได้รับรางวัลสื่อมวลชนว่าด้วยเรื่องเชื้อชาติถึง 2 ครั้ง รางวัลนี้จัดมอบโดยโครงการณรงค์เพื่อความเสมอภาคทางเชื้อชาติ

© Unesco/Steve Williams

ริวา ไคลน์ : ต่อสู้เพื่อกลุ่มที่มีสถานภาพศูนย์

สำคัญยิ่งคือ ปัจจัยทางบ้านและสภาวะแวดล้อมทางสังคม สำนักทดสอบทางการศึกษาของสหรัฐรายงานว่าราวครึ่งหนึ่งของครอบครัวซึ่งดำรงชีพอยู่ได้ด้วยเงินสวัสดิการจากรัฐมีหัวหน้าครอบครัวที่ออกจากโรงเรียนกลางคัน

เชื้อชาติก็เป็นอุปสรรคใหญ่ได้เหมือนกัน ในสหราชอาณาจักร ถึงแม้เด็กเชื้อสายแอฟริกาจากแคริบเบียน จะมีได้ออกจากโรงเรียนกลางคัน แต่สัมฤทธิ์ผลก็แย่กว่าเด็กเชื้อสายอื่นๆ อย่างเห็นได้ชัด ส่วนเด็กยิปซีที่ย้ายถิ่นฐานไปเรื่อยๆ ก็มีแนวโน้มสูงที่จะสอบตกหรือออกกลางคันถึงแม้ว่าตอนเริ่มเรียนจะไปได้ดี ทำนองเดียวกับเด็กเชื้อสายแอฟริกาแถบแคริบเบียนก็ตามที่

ในสหรัฐ แม้สภาวะของเด็กผิวดำจะยังไม่เป็นที่พอใจนัก แต่ก็ดีขึ้นอย่างเห็นได้ชัดในช่วง 3 ทศวรรษที่ผ่านมา สถิติล่าสุดเผยว่า ราวร้อยละ 13 ของเด็กนักเรียนผิวดำออกจากโรงเรียนกลางคัน เมื่อเทียบกับร้อยละ 40 ในทศวรรษ 1970 ในทางตรงข้ามเด็กนักเรียนเชื้อสายละตินอเมริกาที่ออก

กลางคันตอนกลางทศวรรษ 1990 สูงถึงร้อยละ 30 ซึ่งนับว่าเป็นกลุ่มเชื้อชาติที่มีอัตราการออกเรียนกลางคันสูงที่สุด

อีกปัจจัยหนึ่งที่โยงใยกับสภาวะแปลกแยกในโรงเรียนและผลสัมฤทธิ์ที่ต่ำ คือเรื่องเพศในสหรัฐอเมริกา ร้อยละ 85 ของนักเรียนใน “**ชั้นเรียนพิเศษ**” สำหรับเด็กที่มีปัญหาและผลสัมฤทธิ์ต่ำ เป็นเด็กผู้ชาย หนึ่งในกลุ่มเสี่ยงสูงสุด คือ เยาวชนภายในปกครองของครอบครัวอุปถัมภ์ และองค์กรอุปถัมภ์ท้องถิ่น ในสหราชอาณาจักร กว่า 1 ใน 4 ของเด็กอายุระหว่าง 14-16 ปี ในสภาวะอุปถัมภ์ถ้าไม่หนีโรงเรียนเป็นประจำ ก็ถูกกีดกันจากสังคมโรงเรียน และประมาณครึ่งถึงสามในสี่ที่พ้นสภาพการอุปถัมภ์เป็นเด็กที่ไม่มีวุฒิทางการศึกษาใดๆ เลย

แต่นั่นก็ไม่ใช่เรื่องน่าประหลาดใจ เพราะเด็กในสภาพด้อยโอกาสมักต้องเผชิญความยากลำบากอยู่เสมอ อะไรคือประเด็นแปลกใหม่?

➤ ประเด็นแรก - แม้ว่าเด็กกลุ่มนี้จะเป็น

เด็กจำนวนมากของพวกที่แปลกแยกและออกจากโรงเรียนกลางคัน แต่ก็มีเด็กที่อยู่กับพ่อแม่อีกมากมายที่ตกอยู่ในสภาพดังกล่าว ด้วยสิ่งแปลกไปจากเดิม ก็คือ ความวิตกกังวลในเรื่องนี้และความเข้าใจของเราในเรื่องราคาค่าแรงที่สูงลิ่วซึ่งเกี่ยวพันกับปัญหาแปลกแยกนี้ ตัวอย่างเช่น เกือบร้อยละ 95 ของเด็กชายในทัศนสถานเป็นผู้ที่ถูกให้ออกจากโรงเรียน หนีโรงเรียนเป็นประจำ หรือไม่ก็ออกกลางคันก่อนที่จะอายุครบ 16 ปี (ค่าใช้จ่ายในการดูแลเด็กแต่ละคนในทัศนสถานสูงถึง 75,000 ปอนด์ต่อปีเป็นอย่างต่ำ) ส่วนเด็กผู้หญิงที่รู้สึกแปลกแยกในโรงเรียนมักจะเสี่ยงกับการตั้งท้อง สหราชอาณาจักรมีสถิติที่แย่ที่สุดในยุโรปตะวันตก นั่นคือ เยาวชนอายุ 15-19 ปี ทุกๆ 1,000 คน จะตั้งครรภ์ถึง 33 คน ซึ่งสูงกว่าฮอลแลนด์ถึง 5 เท่า

ในปัจจุบันเป็นที่ยอมรับกับแพร่หลายแล้วว่า การศึกษาเป็นพื้นฐานของการพัฒนาปัจเจกชนและศักยภาพในการดำรงชีวิตอยู่อย่างมีความหมายในสังคมที่อิงอยู่

กับข้อมูลความรู้ สังคมที่ความรู้คือกุญแจดอกสำคัญในการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศควบคู่ไปกับการเป็นกุญแจเปิดโอกาสให้ปัจเจกชนได้เข้าถึงอาชีพการงานที่อยู่อาศัย และวิถีชีวิตที่พึงประสงค์

การที่กลุ่มประเทศซึ่งมีศักยภาพจัดให้บริการการศึกษาเพื่อปวงชนยังต้องเผชิญปัญหาการออกจากโรงเรียนกลางคันในขอบเขตที่น่าวิตก แสดงให้เห็นว่าการศึกษาที่เรากำลังหยิบยื่นให้เด็กของเราไม่ดีพอหมายความว่า โรงเรียนไม่สามารถตอบสนองความจำเป็นและความต้องการของเยาวชนในปัจจุบันได้ หมายความว่า ครูอาจารย์ยังมีความเข้าใจและทักษะไม่เพียงพอที่จะแก้ปัญหาให้กับเยาวชน นั่นก็คือโรงเรียนมิได้สร้างสภาวะแวดล้อมและบรรยากาศที่เอื้อให้เด็กมีพัฒนาการเป็นพลเมืองที่พึงประสงค์

เราควรทำอย่างไรเพื่อถึงเด็กเหล่านี้กลับเข้ามารับการศึกษากลับครั้งหนึ่ง?

➤ ที่เห็นชัดๆ ก็คือ หากเราต้องการให้กระแสน้ำไหลกลับ เราก็ต้องปรับเปลี่ยนทั้งนโยบาย เจตคติและโครงสร้างทางการศึกษา ระบบใหม่ต้องตอบสนองความหลากหลายเรื่องความต้องการภูมิหลังและขีดความสามารถของนักเรียนทั้งหมด ขณะเดียวกันก็ต้องไม่ต้องฉุดรั้งมาตรฐานและความคาดหวังของนักเรียนที่มีความสามารถสูงให้ต่ำลงมา การปรับรื้อต้องมีขอบข่าย

ครอบคลุมทุกๆ ด้าน

ในด้านรูปธรรม นั้นหมายถึง การวางระบบการศึกษาให้ยืดหยุ่นมากขึ้น ทำให้โรงเรียนมีความเป็นประชาธิปไตยจริงๆ มิใช่แค่การตั้งสภาโรงเรียนขึ้นมาเท่านั้น แล้วก็จบกัน เราต้องการเป็นการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงในชั้นเรียน เราต้องเปิดกว้างให้ผู้ปกครองและชุมชนภายนอกเข้ามาหาสู่โรงเรียน และต้องใส่ใจเด็กเป็นรายตัวให้มากกว่าเตรียมผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางให้พร้อมสำหรับเด็กที่จำเป็นต้องได้รับความช่วยเหลือยิ่งเร็วที่สุดได้ยิ่งดี ทั้งนี้ต้องมีบุคลากรที่มีทักษะเหมาะสมคอยติดตามพัฒนาการสอนเด็กเหล่านี้ด้วย เป็นที่ทราบกันดีว่าผู้ใหญ่ “คนสำคัญ” ในชีวิตของเด็กสามารถพลิกผันพฤติกรรมของเด็กได้

มีตัวอย่างที่ดีให้เห็นความก้าวหน้าทางด้านนี้บ้างไหม?

➤ มีเยอะแยะเลยละ ในยุโรป ระบบการศึกษาของเดนมาร์กได้คะแนนสูงสุดเพราะครูและนักเรียนต่างก็นับถือในกันและกันโดยอิงวัฒนธรรมการเจรจาพาทิ ครูก็มีวิชาชีพอยู่หน้าชั้นเรียน เด็กทำกิจกรรมร่วมกับครูและเพื่อนนักเรียนอย่างเข้มข้น ไม่มีระบบการตัดเกรด ไม่มีระบบการสอบด้วยเงินเติมฟันสูงแต่เป็นระบบที่นำเสนอหลักสูตรวิชาชีพแบบเข้มข้นให้นักเรียนได้เลือก อัตราการออกกลางคันของเดนมาร์กต่ำมากคือ ร้อยละ 4.3

ถึงสหรัฐอเมริกาจะครองสถิติและแนวปฏิบัติที่แย่ที่สุดในบางเรื่อง แต่แนวปฏิบัติที่ดีที่สุดก็ยังคงปรากฏให้เห็นอยู่บ้างเหมือนกัน เช่น ที่นิวเฮเวน (คอนเนกติกัต) หลักสูตรบังคับว่าด้วยพัฒนาการทางอารมณ์และสังคมสำหรับเด็กอายุ 6-18 ปี (สอนทักษะเกี่ยวกับการตัดสินใจสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน การแก้ปัญหา การไม่เสพแอลกอฮอล์และยาเสพติด การรับมือกับความเครียด การควบคุมอารมณ์ การป้องกันความรุนแรง และเพศสัมพันธ์) ให้ผลอย่างน่าอัศจรรย์ใจระหว่างปี 1992-96 จำนวนนักเรียนประถม 6 ที่ซ้ำชั้นลดลงร้อยละ 10

© Library/Comma Paris

และจำนวนเด็กประถม 4 ที่ทำคะแนนได้ดีทางด้านทักษะทั้งที่ใช้และไม่ต้องใช้ภาษาพูดเพิ่มจากร้อยละ 41 เป็นร้อยละ 72 นอกจากนี้อัตราการออกกลางคัน ถูกพักการเรียนชั่วคราวและถูกไล่ออกจากโรงเรียนก็ลดลงเช่นกัน ส่วนจำนวนเด็กที่นำปิ่นมาโรงเรียนลดลงครึ่งหนึ่ง

ในออสเตรเลีย แนวทางการทำงานร่วมกันหลายๆ หน่วยงานก็กำลังส่งผลลัพท์ที่ดี โรงเรียนทำงานเชื่อมโยงกับองค์กรสวัสดิการทั้งของรัฐและเอกชน รวมทั้งองค์กรชุมชนเพื่อช่วยนักเรียนด้อยโอกาสและพ่อแม่ของเด็กด้วยในกรณีจำเป็นให้สามารถเข้าถึงการศึกษาได้หลายๆ ทาง ส่วนรูปแบบที่ประสบความสำเร็จในฮอลแลนด์ซึ่งยึดถือการทำงานร่วมกันต่อเนื่องเป็นระบบเป็นเสาหลักนั้น มุ่งขจัดปัญหาต่างๆ ที่ฉุดรั้งเด็กด้อยโอกาส เช่น ปัญหาทางเศรษฐกิจและวัฒนธรรม แนวคิดสำคัญอยู่ที่ว่ายิ่งมีความแตกต่างน้อยเท่าไรระหว่างประสบการณ์และค่านิยมที่บ้านกับที่โรงเรียนและที่ชุมชนของเด็ก พัฒนาการของนักเรียนก็ยิ่งก้าวหน้ามากขึ้นเท่านั้น และในเมื่อโรงเรียนมีทรัพยากรมากมายหลายด้าน โรงเรียนจึงมีบทบาทสูงยิ่งในการสรรสร้างโอกาสทางการเรียนรู้ให้กับเด็กๆ เหล่านี้

ไอแซค ไนน์

ผลงานเขียน 3 เล่ม
คือ 1) Defying Disaffection : how schools are winning the hearts and minds of reluctant learners 2) Citizens by Right : citizenship education in primary schools 3) We Want Our Say : children as active partners in their education (อยู่ในขั้นตอนจัดพิมพ์)

“เราจำเป็นต้อง
ใส่ใจในตัวเด็ก
เป็นรายบุคคล
ให้มากกว่า
เดิม”

หนทางแก้กันคนละชั้นคนละอันเช่นนี้ช่วย ช่วยจัดปัญหาซึ่งมีลักษณะซับซ้อน กว่าเดิม และมีความเป็นสากลอย่าง แท้จริงหรือไม่?

➤ ขณะนี้มีการนำแนวทางที่ดีทางด้านการสอนและด้านจิตวิทยามากมายมาใช้กับเยาวชนในทั่วทุกมุมโลกแล้ว ฉะนั้นจึงไม่มีความจำเป็นต้องคิดสร้างสรรค์ฟันเฟืองใหม่ๆ ขึ้นมาอีกหรอกนะ โลกที่เราอยากให้เป็น สมมุติว่าเป็นระบบการศึกษาในไต้หวันก็แล้วกัน เด็กนักเรียนไต้หวันทำคะแนนคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ได้สูงสุดของโลก แต่ก็ส่งผลให้ความสามารถในทางสร้างสรรค์อ่อนด้อย ดังนั้นไต้หวันก็อาจจะแก้ปัญหานี้ด้วยการดูแลแบบอย่างของโรงเรียนในเทนเนสซี (สหรัฐ) ที่ใช้รูปแบบศูนย์การเรียนรู้แบบเลียวนาร์ก เบิร์นสไตน์ ซึ่งใช้ศิลปะเป็นสื่อการเรียนการสอน แล้วก็หยิบยืมวิธีการสอนมาประยุกต์ใช้ในไต้หวัน ในเวลาเดียวกัน นักการศึกษาปฐมวัยในสหราชอาณาจักรก็อาจพบทวนการสอนอ่านเขียนและการคิดเลขและการคิดเลขให้กับเด็กอายุ 4 ขวบ เสียใหม่ โดยหันไปมองยังการีเพราะที่นั่นเด็กทำคะแนนได้สูงกว่าทั้งๆ ที่เด็กยังการีเรียนเขียนอ่านและการคิดเลขช้ากว่าเด็กอังกฤษ 2-3 ปี ในทำนองเดียวกัน โรงเรียนมัธยมในนอร์เวย์ก็

(เวเนซุเอลา) ที่มีอัตราการหนีเรียน ผลสัมฤทธิ์ต่ำและพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ก็อาจจะดูแบบอย่างระบบสนับสนุนการศึกษาจากหลายๆองค์กรที่ใช้อยู่ในออสเตรเลีย ตะวันตกก็ได้ เพราะที่นั่น ระบบประเมินเด็กทุกคนประกันว่าจะไม่มีนักเรียนคนหนึ่งคนใดต้องถูกท้อทิ้งให้ทนทุกข์หรือเคืองกว้าง ทั้งนี้เพราะปัญหาสารพันจะถูกวิเคราะห์และแก้ไขด้วยนานาวิธีการที่ไม่ส่งผลกระทบต่อตัวเด็ก

เด็กในอนาคตก็เหมือนเด็กในปัจจุบันที่จำเป็นต้องมีทักษะในการสื่อสารที่ดี สามารถสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นในระดับที่ลุ่มลึกได้ สามารถแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ได้ รวมทั้งมีความคิดจินตนาการในลักษณะยืดหยุ่น การจะหล่อหลอมให้เด็กเป็นเช่นนี้ได้ โรงเรียนจะต้องมองเด็กและปฏิบัติต่อเด็กเยี่ยงปัจเจกชน ต้องช่วยขจัดปัญหาที่เด็กแบกติดตัวมาโรงเรียนด้วยทุกวัน ตลอดจนช่วยกระตุ้นให้เด็กอยากจะทำเรียนรู้อะไร เพราะถ้าหากเราไม่มองว่าการเรียนรู้ในโรงเรียนก็คือส่วนหนึ่งที่ต่อเนื่องกับบริบทในชีวิตของเด็กแต่ละคน การศึกษาในโรงเรียนก็จะหยุดชะงักอยู่กับศตวรรษที่ 19 ซึ่งเป็นเช่นนั้นโดยไร้ความก้าวหน้ามาเกือบตลอดศตวรรษที่ 20 ก็ว่าได้

สมาพันธ์สากลเพื่อขจัดสภาวะแปลกแยกในโรงเรียน ถือกำเนิดขึ้นเมื่อเดือน ต.ค. ปีที่แล้ว ภายใต้การดูแลของศูนย์แห่งชาติเพื่อป้องกันการออกจากโรงเรียนกลางคัน ซึ่งตั้งอยู่ที่เคลิมซัน ในรัฐแคโรไลนาใต้ (สหรัฐ) ริวา ไคลน์ ดำรงตำแหน่งประธานสมาพันธ์ฯ

สมาพันธ์ฯ ประกอบด้วยสมาชิกสหวิทยาการ มีทั้งนักวิชาการ นักจิตวิทยา นักวิจัยและผู้ปฏิบัติงานด้านความแปลกแยกในสหรัฐ ยุโรป เอเชีย แคริบเบียน และแอฟริกา เป้าหมาย คือ การอภิปรายถกเถียงในเรื่องปัญหาและความวิตกกังวลที่เหมือนๆ กัน เพื่อสำรวจหากกลยุทธ์แก้ไข แม้สมาธิจะเป็นตัวแทนของระบบและปัญหาการศึกษาที่หลากหลายภายใต้ระบอบการเมืองและระบบเศรษฐกิจที่แตกต่าง ทว่าพวกเขาก็ตระหนักดีว่าสภาวะแปลกแยกในโรงเรียน คือ ปากฎการณ์ที่ก้าวข้ามความแตกต่างจนก่อให้เกิดเอกภาพขึ้นระหว่างพวกเขา

พันธกิจ ถึงแม้จะมีจัดประชุมประจำปีและการติดต่อออนไลน์ซึ่งกระตุ้นให้เกิดการเสวนาที่มีชีวิตชีวาและเต็มไปด้วยข้อมูล แต่สมาพันธ์ฯ ก็ได้ทำหน้าที่เสวนาเพียงฝ่ายเดียว สมาพันธ์ฯ มุ่งกระตุ้นให้นักการศึกษาได้ไปเยี่ยมชมและสังเกตวิธีแก้ปัญหาค้นคว้าคลั่งกันในประเทศต่างๆ จากนั้นก็นำเสนอข้อคิดเห็น และหากเป็นไปได้ก็นำยุทธศาสตร์ไปปรับใช้ให้สอดคล้องกับปัญหาในโรงเรียนของตน

การประชุมระดับชาติที่ซานดิเอโกในเดือนก.ย. ที่จะมาถึงนี้ ทางสมาพันธ์ฯ จะประกาศเปิดตัววารสารสากลว่าด้วยเรื่องสภาวะแปลกแยกในโรงเรียน ซึ่งจะเป็นวารสารฉบับแรกในโลกในเรื่องนี้

Email : ndpc@clemson.edu
www.dropoutprevention.org

สัมภาษณ์โดย
ซู วิลเลียมส์

ปีมรดกทางวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ

๑๖ ธันวาคม ๒๕๕๑

ยูเนสโก

ระบุว่า การทำลายพระพุทธรูปแห่งบามิยันในเดือนมีนาคม ปี 2001 เป็น “อาชญากรรมต่อวัฒนธรรม” ช่วงเวลาหลายสัปดาห์ก่อนการระเบิดทำลายพระพุทธรูปมีมาทั้งสององค์ เสียงร้องคัดค้านเพื่อยับยั้งกลุ่มตาลีบันดังมาจากทั่วทุกมุมโลก แต่ก็เป็นการพยายามที่ไร้ผล และนับจากนั้น สื่อมวลชนต่างพากันรายงานแนวความคิดริเริ่มที่เสนอให้สร้างพระพุทธรูปทั้งสององค์ขึ้นใหม่อย่างต่อเนื่อง

ยังจะต้องมีการตกลงใจขั้นสุดท้ายเกี่ยวกับเรื่องนี้ แต่สิ่งที่แน่นอนก็คือ ไม่มีชนกลุ่มใดดำรงอยู่ได้โดยปราศจากอดีตความเป็นมา หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง มรดกทางวัฒนธรรม ไม่ว่าจะป็นรูปธรรมที่จับต้องได้หรือไม่ก็ตาม ต่างมีบทบาทพื้นฐานสำคัญในแง่ที่ว่า มีชนกลุ่มหนึ่งสร้างสรรค์ประวัติศาสตร์ เอกลักษณ์ และจุดมุ่งหมายร่วมกันขึ้น ด้วยเหตุนี้ มรดกทางวัฒนธรรมจึงควรได้รับการใส่ใจจากทุกคนที่พยายามจะสร้างสรรค์สันติภาพขึ้น ทั้งในอัฟกานิสถานและดินแดนอื่นๆ

© AP/Sipa Press

ตัวอย่างเช่น ที่ประเทศกัมพูชา เมืองพระนครยังคงเป็นสัญลักษณ์ของความไม่ฝืนที่จะเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันเสมอมา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในห้วงเวลาที่ชาติบ้านเมืองตกอยู่ในความมืดมนอย่างที่สุด แทนที่ Angkor ซึ่งเป็นองค์ที่ทรงอำนาจสูงสุดของฝ่ายเขมรแดงจะพยายามลบล้างภาพมหาอาณาจักรอันยิ่งใหญ่ในอดีต ออกไปจากความทรงจำของผู้คน ก็กลับใช้เมืองพระนครเป็นเครื่องมือสนับสนุนการโฆษณาชวนเชื่อลัทธิลัทธิชาตินิยมของตน แต่สิ่งที่สำคัญที่สุดในทศวรรษที่ผ่านมาก็คือ ความหมายในเชิงสัญลักษณ์ของนครวัดในเมืองพระนครได้ช่วยให้ชาวกัมพูชาหันมารวมขอมกัน ทั้งต่อผู้อื่น และต่อตนเอง

ในบอสเนีย การทำลายมรดกทางวัฒนธรรมอย่างเป็นระบบในช่วงการสู้รบ เป็นความพยายามที่จะลบล้างร่องรอยของอดีตที่ชุมชนชาวเซิร์บ ชาวโครแอต และชาวมุสลิมต่างมีส่วนร่วมออกไปทั้งหมด

© Robert Chertez, Paris

ทว่าในปัจจุบัน ยูเนสโกกับธนาคารโลกได้ร่วมประสานงานกับกลุ่มผู้ปฏิบัติงานจากต่างวัฒนธรรม เพื่อสร้างสะพานมอสตาร์ขึ้นใหม่อีกครั้ง แต่การที่จะทำให้สะพานนี้กลายเป็น “สัญลักษณ์แห่งสันติภาพและประนีประนอม” ได้อย่างแท้จริงนั้น ประชาชนจากทั้งสองฝั่งแม่น้ำเนเรีตวาเองก็ต้องประสงค์ที่จะก้าวข้ามสะพานแห่งนี้ด้วย

บทบาทของเมืองพระนคร ในการแสวงหภาพที่หายไป

อรรถกร นาเวศกุล แปล

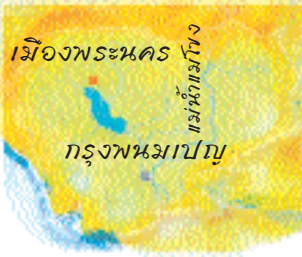

“เมือง” ยายมาสดมภ์ภานาที่นี้ จิตก็ลอยขึ้นสู่วรรค
และก็ได้พบพระพุทธรองค์” หิญา ทัน หมิงชราวัย 78
ปี กล่าว ขณะไต่ลงบันไดหินสูงชันนากลับบนปราสาทมลายัน ซึ่ง
เป็นอาคารหลักของนครธมลงมาอย่างไม่หวาดหวั่น หมิงชราผู้
ไม่รู้หนังสือที่สายตาไม่สู้ดีนักผู้นี้ ดูมีความสุขกับการที่ได้หลุดพ้น
จากโลกที่ซึ่งนางได้พบเห็นความตายมาแล้วมากมาย คนใน
ครอบครัวของนางล้มหายตายจากไปสิ้น บางคนถูกสังหาร “ภาย
ใต้ระบอบการปกครองของพอลพต” (1975-1979) นางรอดชีวิต
และสดมภ์ภานาบ่อยครั้งที่วัดในเมืองกัมปงชนาก จนกระทั่ง
วันหนึ่งนครวัดก็ปรากฏให้เห็นในความฝัน

“เรื่องนี้เกิดขึ้นเมื่อสองปีก่อน” นางเล่า “ยายเห็นพระปรารค์
ของนครวัดได้อย่างชัดเจน ด้วยตาและด้วยใจ แล้วยายก็มาที่นี้”

เชื่อว่าชาวกัมพูชาทุกคนที่มาเยือนเมืองพระนครเช่นเดียวกับ
นักท่องเที่ยวต่างชาติจำนวนมากจะเปี่ยมด้วยความศรัทธา
เช่นเดียวกับ หิญา ทัน นอกจากเราจะพบ พระสงฆ์มากมายหลาย
รูปแล้ว ก็ยังมีพนักงานหญิงของร้านอาหารในพนมเปญที่ “แต่มา
เที่ยว” หรือทนายความหนุ่มคนหนึ่งที่มาเพราะความภูมิใจใน
วัดธรรมของตนเอง และก็มีพ่อของครอบครัวที่มีฐานะครอบครัว
หนึ่งที่เห็นว่าการมาเยือนเมืองพระนครเป็นการแสดงถึงเกียรติภูมิ
ทางสังคมอย่างหนึ่ง ในปี 2000 ชาวกัมพูชาที่มาเยือนมีมากกว่า
120,000 คน และมีจำนวนเพิ่มขึ้นทุกปี

เหตุใดคนจำนวนมากจึงมาเยือนเมืองพระนคร? การหวนคืน
สู่ความสงบในปี 1998 และการกู้เกี่ยวกับระเบิดออกจากอาณา
บริเวณแห่งนี้ ทำให้ชาวกัมพูชาสามารถเดินทางได้อย่างปลอดภัย
ในประเทศที่กำลังดิ้นรนเพื่อจัดฟันรายและความอภัยยศอดสูใจ
อันเกิดจากสงครามกลางเมือง การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ และการตก
อยู่ภายใต้การครอบครองของเวียตนามในช่วงเวลาหลายสิบปีที่
ผ่านมาให้ได้นั้น การรำลึกถึงเมืองพระนครเป็นการปลอบประโลม
ชาติที่แตกสลายให้บรรเทาความทุกข์โศกได้บ้าง

หิญา ทัน วัย 78 ปี
เดินทางไปยังเมือง
พระนครหลังจาก
ฝันเห็นศาสนสถานแห่งนี้

กัมพูชา

ประชากร : 12.8 ล้านคน
ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ :
1,361 เหรียญต่อคน
ดัชนีบ่งชี้การพัฒนามนุษย์อยู่ใน
อันดับที่ 121 (จาก 162 อันดับ)
อัตราการไม่รู้หนังสือของผู้ใหญ่ :
ร้อยละ 31.8 ประชากรที่มีชีวิตอยู่
ต่ำกว่าเส้นแห่งความยากจน
(หนึ่งเหรียญต่อวัน) : ร้อยละ 36.1
อายุขัยโดยเฉลี่ย : 56.4 ปี
ที่มา : โครงการพัฒนาแห่ง
สหประชาชาติ (UNDP)

© UNESCO/Sophie Boukhari

“ตลอดระยะเวลา 25 ปีที่ผ่านมา ถือเป็นช่วงแห่งการสะท้อนภาพเชิงปรัชญาอันมีอยู่อย่างเข้มข้นของชาวกัมพูชา” อัสเซดิน เบสซาอุซ ที่ปรึกษาด้านวิชาการของยูเนสโกในเรื่องเมืองพระนครกล่าว “พวกเขาถามตนเองว่า การล่มสลายของจักรวรรดิพระนคร (ศตวรรษที่ 9 - 14) เป็นการส่งสัญญาณถึงการสิ้นสุดของกัมพูชาที่เคยสงบสุขและมีวัฒนธรรมอันรุ่งเรืองครั้งนั้นหรือ? และพวกเขาเองก็เป็นส่วนหนึ่งของกัมพูชาอีกอาณาจักรหนึ่งซึ่งเต็มไปด้วยการทำลายล้างและความโหดร้ายป่าเถื่อนครั้งนั้นด้วยเช่นกันละหรือ? เมืองพระนครจึงมีความสำคัญยิ่งเหนือสิ่งอื่นใด เพราะทำให้พวกเขาสามารถประสานสัมพันธ์กับประวัติศาสตร์ของตนได้ การถือว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของอารยธรรมที่ยิ่งใหญ่ ทำให้พวกเขาสามารถยอมรับสภาพเมื่อต้องอยู่ภายใต้ยุคสมัยของความโหดร้ายป่าเถื่อนได้ ”

“เมืองพระนครคือจิตวิญญาณของชาวเขมร” อัง ซูเลอ็ง กล่าวเสริม เขาเป็นนักมานุษยวิทยา และดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการฝ่ายวัฒนธรรมของ APSARA ซึ่งเป็นองค์กรระดับประเทศที่รับผิดชอบการพัฒนาแหล่งมรดกโลกแห่งนี้ (ดูเรื่องในกรอบ) “ในห้วงเวลาที่เต็มไปด้วยความหดหู่สิ้นหวัง มีแต่เมืองพระนครเท่านั้นที่ยังยึดมั่นเป็นที่พึ่งพิงทางจิตใจได้”

นครวัดถือเป็นสัญลักษณ์ทางศาสนา เป็นรากฐานของตำนานและความสำนึกในความเป็น “ชาติเขมร” และด้วยเหตุนี้ นครวัดจึงเป็นเสมือนสัญลักษณ์ของชาติ และนับตั้งแต่

© Patrick Avenier/Gamma, Paris

ชาวกัมพูชาหลายพันคนเดินทางไปยังปราสาทนครวัดเพื่อสวมตนคัถวานาตำนานกล่าววานครวัดคือแบบจำลองปราสาทบนสวรรค์คลงมายังพื้นพิภพ ช่วงวันขึ้นปีใหม่ของเขมรมีผู้มาเยือนสถานที่แห่งนี้มากถึง ๑๕,๐๐๐ คน

ได้รับเอกราชในปี 1953 ภาพของนครวัดก็ปรากฏให้เห็นบนผืนธงชาติของกัมพูชา

อัง ซูเลอ็ง หวนรำลึกถึงปี 1991 ในขณะที่เขมรสี่ฝ่ายที่กำลังสู้รบได้ร่วมกันจัดตั้งสภาสูงสุดแห่งชาติขึ้นเพื่อสร้างสมานฉันท์ขึ้นในประเทศนั้น “สิ่งแรกที่สภาทำก็คือ เรียกร้องให้ประชาคมโลกพิทักษ์รักษาเมืองพระนคร”

ในปี 1992 เมืองพระนครได้รับการขึ้นทะเบียนมรดกโลกของยูเนสโก ซึ่งเป็นการดำเนินการที่ อัง ซูเลอ็ง กล่าวว่าเป็นเครื่องหมายประทับรับรอง “จุดเริ่มต้นของกระบวนการสมานฉันท์แห่งชาติ” นับแต่นั้น นครวัดก็ปรากฏเป็นภาพตระหง่านในยามที่จำเป็นต้องสร้างความสงบขึ้นในประเทศอย่างเร่งด่วน ในปี 1993 เมื่อกษัตริย์นโรดมสีหนุเสด็จคืนสู่ราชบัลลังก์ พระราชกฤษฎีกาฉบับแรกที่พระองค์ทรงลงพระปรมาภิไธย คือ เอ็นเอส 001 ซึ่งเป็นกฎระเบียบที่ตราขึ้นเพื่อการพิทักษ์รักษาแหล่งโบราณสถานแห่งนี้

แอสลีย์ ธอมป์สัน นักมานุษยวิทยาชาวอเมริกันเน้นถึงช่วงหลังเกิดเหตุการณ์เดือนกรกฎาคม ปี 1997 ที่กัมพูชาชวดเซจนเกือบตกอยู่ในภาวะสับสนวุ่นวายอีกครั้งนั้น กษัตริย์นโรดมสีหนุได้ทรงกลับไปยังเมืองพระนคร “เพื่อสักการะบูชาองค์พระปฏิมา” และทรงเรียกร้องให้มีการประนีประนอมกันภายในชาติ

อย่างไรก็ตาม การควบคุมจัดการนครหลวงเก่า ซึ่งทำให้ปริมาณนักท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้นอย่างรวดเร็ว ก็ก่อให้เกิดข้อขัดแย้งขึ้นด้วย

“ในด้านหนึ่ง เมืองพระนครแสดงให้เห็นชาวกัมพูชาเห็นว่าพวกเขาสามารถหาเงินจำนวนมากได้ด้วยการร่วมมือกัน แต่ในอีกด้านหนึ่งนั้น มันกลับเป็นสาเหตุของความตึงเครียดหลายอย่าง” ทามารา เทนเชวลิ เจ้าหน้าที่ยูเนสโกประจำกรุงพนมเปญกล่าว

นักพัฒนาอสังหาริมทรัพย์พยายามขัดขวางหน่วงเหนี่ยวมิให้นักภูมิศาสตร์ ผังเมืองที่ร่างขึ้นเพื่อพิทักษ์รักษาอาณาบริเวณรอบ ๆ โบราณสถาน ซึ่งรวมถึงเมืองเสียมเรียบที่ตั้งอยู่ในบริเวณใกล้เคียงซึ่งขยายตัวใหญ่ขึ้นเกือบสองเท่าในช่วงเวลา 10 ปีมาบังคับใช้ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้าน 75 แห่งในเขตอุทยานโบราณคดี และผู้ที่อาศัยอยู่ที่เสียมเรียบมาเป็นเวลานาน ต่างได้เห็นการโยกย้ายของผู้คนจากจังหวัดอื่นเข้ามาอาศัยในเขตนี้เพิ่มมากขึ้นเพื่อจะได้มีส่วนในการเก็บเกี่ยวผลประโยชน์นี้ด้วย

รายได้มหาศาลจากการขายบัตรผ่านประตูเข้าชมเมืองพระนครถือเป็นต้นเหตุของความขัดแย้งที่รุนแรงด้วยเช่นกัน

ยูเนสโกในเมืองพระนคร

เมืองพระนครเป็นสัญลักษณ์แห่งความเป็นเอกภาพของกัมพูชา และในขณะเดียวกันก็เป็นตัวอย่างของ “ความสมานฉันท์ของนานาชาติ” ด้วย เอเดียน เคลมมอนด์ ผู้อำนวยการยูเนสโกที่เมืองพระนครกล่าว “นครวัดได้ประโยชน์จากความร่วมมือระหว่างชาติที่มีลักษณะพิเศษเฉพาะในประวัติศาสตร์การอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม” เขากล่าว

หลังจากที่แหล่งโบราณสถานแห่งนี้ได้รับการขึ้นทะเบียนมรดกโลกเมื่อสิบปีก่อน ยูเนสโกก็เข้าไปดูแลสำนักเลขาธิการคณะกรรมการความร่วมมือนานาชาติที่รับผิดชอบการอนุรักษ์และการพัฒนาสถานที่แห่งนี้ คณะกรรมการดังกล่าวประกอบด้วยประเทศและองค์กรระหว่างประเทศ 35 แห่ง โดยมีฝรั่งเศสและญี่ปุ่นซึ่งเป็นชาติที่สนับสนุนค่าใช้จ่ายมากที่สุดเป็นประธานร่วม ในแต่ละปีคณะกรรมการทำหน้าที่ดูแลควบคุมประมาณ 100 โครงการ ซึ่งมีมูลค่าราวห้าล้านเหรียญ ครอบคลุมทั้งด้านการวิจัย การบูรณะปฏิสังขรณ์ การฝึกอบรม การพัฒนาชุมชน และการท่องเที่ยว

หลังจากช่วยเหลือเจ้าหน้าที่กัมพูชาในการกำหนดแผนผังของแหล่งโบราณสถานซึ่งมีเนื้อที่มากกว่า 400 ตร.กม. แห่งนี้แล้ว ยูเนสโกได้สนับสนุนให้จัดตั้ง APSARA ขึ้นในปี 1995 ซื่อย่อขององค์กรเพื่อการพิทักษ์รักษาแหล่งโบราณสถานและการจัดการอาณาบริเวณของเมืองพระนครนี้ สื่อความหมายถึงนางอัปสรซึ่งเป็นที่รู้จักกันดีจากภาพสลักบนหินของโบราณสถานแห่งนี้ APSARA ได้จัดทำโครงการต่าง ๆ ขึ้นหลายโครงการ ที่สำคัญได้แก่โครงการด้านการท่องเที่ยว การวางผังเมืองและการทำนุบำรุงโบราณสถาน

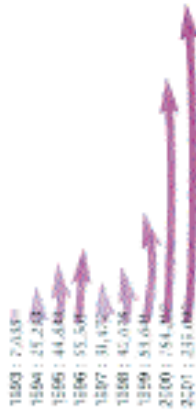
จำนวนนักท่องเที่ยวต่างประเทศเพิ่มขึ้นมากนับจากปี 1998 (โปรดดูกราฟ) ส่งผลให้รายได้จากการขายบัตรสูงถึงกว่า 5 ล้านเหรียญในปี 2000 ในขณะที่รายได้ในปี 1999 มีเพียง 1.9 ล้านเหรียญ และตั้งแต่เดือนเมษายน 1999 มาแล้ว กลุ่มบริษัทโรงแรมไฮแอตต์เป็นของเอกชน เป็นผู้ได้สัมปทานการขายบัตร บริษัทนี้หักรายได้ไว้ถึงร้อยละ 40 ส่วนที่เหลือส่งให้กระทรวงการคลัง ซึ่งต้องส่งต่อให้แก่ องค์การ APSARA กระทรวงการท่องเที่ยว และกระทรวงวัฒนธรรม ข้อตกลงนี้มีการปรับปรุงแก้ไขมาแล้วหนึ่ง และกำหนดจะแก้ไขครั้งต่อไปภายในปีนี้

“ผู้ที่มีส่วนร่วมบริจาคเงินเพื่อการพัฒนาและการพิทักษ์รักษาแหล่งโบราณคดีแห่งนี้ต่างประณามสภาพการณ์เช่นนี้อยู่เสมอ” เอเตียน เคลมองต์ ผู้อำนวยการสำนักงานยูเนสโก ประจำกรุงพนมเปญกล่าว เขาชี้ให้เห็นว่า ที่อื่น ๆ ในโลกซึ่งบริษัทเอกชนเป็นผู้ดำเนินการเรื่องบัตรเข้าชมอนุสรณ์สถานที่เป็นสาธารณสมบัตินั้น มีน้อยมากที่ได้รับอนุญาตให้ได้รับส่วนแบ่งเกินกว่าร้อยละ 15 ของรายได้ แต่ถ้าหากคำนึงถึงสถานการณ์ตามความเป็นจริงแล้ว เขาตั้งข้อสังเกตว่า ช่วงก่อนเดือนเมษายน ปี 1999 นั้น “เงินทั้งหมดอันตรธานหายไปในการเฝ้าใครก็ไม่ทราบ”

“ในกัมพูชา ธรรมเนียมความโปร่งใสในเรื่องเงิน ๆ ทอง ๆ ของราชการนั้น ยังเป็นเรื่องค่อนข้างใหม่ซึ่งเพิ่งนำมาใช้กันในระยะหลังนี้เอง” เอเตียน เคลมองต์ กล่าวโดยใช้ถ้อยคำอย่างระมัดระวัง

“ทำไมเราถึงไม่ทำให้ APSARA จัดเก็บรายได้จากการขายบัตรเสียเองงั้นหรือ ?” ซอง ซูแบร์ นักโบราณคดีและสมาชิกของสภาวัฒนธรรมยูเอช “ใคร ๆ ต่างก็รู้กันทั่วว่าบริษัทไฮแอตต์เป็นนายทุนสนับสนุนให้เงินแก่พรรคการเมืองของนายกรัฐมนตรี”

การโจรกรรมซึ่งเคยเกิดขึ้นบ่อยครั้งที่เมืองพระนครลดลงมาก เนื่องจากความพยายามของตำรวจมรดกวัฒนธรรม ซึ่งจัดตั้งขึ้นโดยความช่วยเหลือจากยูเนสโก ในปี ๑๙๙๔

จำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เข้าชมเมืองพระนคร

เขากล่าวว่าที่แย่งกันนั้น คือ กระทรวงวัฒนธรรมขาดแคลนทรัพยากรที่จำเป็นในการต่อสู้กับการโจรกรรมในแหล่งโบราณสถาน การลักขโมยและการลักลอบซื้อขายเตียรของปฏิมากรรมและภาพแกะสลักหินต่างยังคงมีอยู่ต่อไปในหลายจังหวัด แม้ว่าภาวะเช่นนี้จะหมดไปจากเขตอุทยานเมืองพระนครแล้วก็ตาม อันเป็นผลมาจากการจัดตั้งกองกำลังตำรวจท่องเที่ยวและมรดกวัฒนธรรมขึ้นในปี 1994 โดยการสนับสนุนจากยูเนสโก

ปราสาทหินทั้งหลายในเมืองพระนคร ซึ่งเป็นแบบจำลองของจักรวาลและระดับชั้นของเทพเจ้า ยังคงเป็นสัญลักษณ์ของความใฝ่ฝันถึงเอกภาพและความสอดคล้องกลมกลืนกันเสมอ” แอชลีย์ ธอมป์สัน กล่าว ชาวกัมพูชาชื่นชมปราสาทหินเหล่านั้นมาก เพราะแสดงให้เห็นถึงความเป็นไปได้ที่จะก้าวข้ามความแตกแยกในอดีต และความผิดพลาดของมนุษยชาติได้เป็นอย่างดี

ไซพี บูคารี

การเดินทางสู่เมืองพระนคร

สารคดีแห่งวัฒนธรรมเขมร
•สารคดีเรื่องนี้นำเสนอภาพกว้าง ๆ ของแหล่งโบราณสถาน พร้อมทั้งลำดับความเป็นมาใน การอนุรักษ์ แหล่งโบราณคดีที่ใหญ่ที่สุดแห่งหนึ่งของโลก มีทั้งภาพถ่ายทางอากาศ

ภาพถ่ายละเอียดระยะใกล้ ทำให้การเยือนเมืองพระนครเป็นไปอย่างภาคภูมิใจ UNESCO/ Fuji Television / Van Eight Productions ใน การอนุรักษ์ แหล่งโบราณคดีที่ใหญ่ที่สุดแห่งหนึ่งของโลก มีทั้งภาพถ่ายทางอากาศ

มอสตาร์ : สะพานสู่สันติภาพ

สุภา ปภักดิ์ประภา แปล

การฟื้นฟูมรดกส่วนรวมบางส่วนของชาวเซอร์เบียโครเอเชีย และมุสลิมซึ่งได้สูญหายไปในช่วงสงครามบอสเนียเป็นการเริ่มต้นกระบวนการระยะยาวในการสมานบาดแผลที่เกิดขึ้นจากความขัดแย้ง ด้วยวัตถุประสงค์ดังกล่าว องค์การยูเนสโกได้ให้ความช่วยเหลือในการสร้างสะพานเก่ามอสตาร์ สถาปัตยกรรมเพชรน้ำเอกแห่งออตโตมันชิ้นใหม่ เพื่อให้เป็นสัญลักษณ์แห่งมรดกของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติอีกครั้งหนึ่ง

แต่การปรองดองกันไม่ใช่เรื่องง่ายสำหรับเมืองใหญ่ที่สุดสูญเสียผู้คนไปกว่า 2,000 คนในการต่อสู้ระหว่างกลุ่มชน 3 ฝ่ายตั้งแต่ปี 1992 ถึงปี 1995 ร่องรอยแห่งสงครามยังปรากฏให้เห็นอย่างเด่นชัด ใกล้เคียงกับบริเวณที่เคยเป็นแนวรบ ซากอาคารที่ถูกทิ้งระเบิดจำนวนมากยังคงรกร้างและติดป้ายเตือนภัยว่าไม่ควรเข้าใกล้ หลุมที่เกิดจากกระสุนปืนใหญ่ตามถนนและบาทวิถี รวมทั้งบ้านเรือนที่เต็มไปด้วยรูพรุนจากกระสุนปืนยังเป็นสิ่งเตือนใจของความขัดแย้งที่นองเลือดในทุกๆ ที่

ทหารของหน่วยสันติภาพสากล SFOR ยังคงเดินลาดตระเวนไปในเมืองทุกวัน พร้อมกับกองกำลังของอิตาลี ฝรั่งเศส และสเปน แต่ผู้ที่รู้สึกสภาพของเมืองในระหว่างการต่อสู้กล่าวว่ามีสิ่งต่างๆ ได้รับการปรับปรุงดีขึ้นมาก

แม้ว่าการแบ่งแยกในเมืองระหว่างชาวโครเอเชีย (ตลอดแนวฝั่งด้านตะวันตกของแม่น้ำเนรตวา) กับเพื่อนบ้านส่วนใหญ่ที่เป็นชาวบอสเนียและมุสลิม (บนอีกฝั่งของแม่น้ำ) ยังปรากฏให้เห็นชัดเจน แต่สะพาน 3 ใน 9 แห่งที่ถูกทำลายในระหว่างสงครามก็ใช้งานได้แล้ว ทว่าสะพานที่มีชื่อเสียงที่สุดที่ใช้เป็นชื่อเรียกของเมือง (มอสตาร์ หมายถึง “ผู้ดูแลสะพาน”) ยังคงเป็นสะพานเดินเท้าชั่วคราว

Stari Most (สะพานเก่า) ซึ่งสร้างในปี 1556 โดยสถาปนิกชาวออตโตมัน มิมาร์ เฮย์เรตดิน ถูกทำลายโดยปืนใหญ่ของโครเอเชียในวันที่ 9 พฤศจิกายน 1993 แต่ซีพจรของสะพานดังกล่าวก็ยังคงตั้งอยู่ในเขตเมืองเก่า โดยเหล่าจิตรกรได้พากันวาดรูปสะพาน และช่างได้จำลองรูปสะพานย่อส่วนขนาดเล็กเป็นโลหะ เครื่องกระเบื้อง และหนังภัตตาคารและสถานีวิทยุถูกเรียกชื่อตามสะพานและคุณจะมีพบรูปสะพานนี้ได้บนโปสการ์ดที่ระลึกทั่วทุกแห่งในเมือง

แต่ความทรงจำเกี่ยวกับสะพานโหดในช่วงที่สุดท้ายในจิตใจของผู้คน “เมื่อฉันฝันถึงสงคราม ฉันไม่เคยเห็นพ่อหรือพี่ชาย แต่มักจะเห็นสะพาน” เซลมา หุญิงหม้ายวัย 27 ปีกล่าว “ช่วงที่ผมนัดไปเที่ยวกับเพื่อน พวกเรามักจะนัดพบกันที่

© Robert Chertez, Paris

บอสเนีย

เซอร์เบีย

พื้นที่ : 51,209

ตารางกิโลเมตร

ประชากร :

3,676,000 คน

ผลิตภัณฑ์มวล

รวมในประเทศ :

4.9 ล้านเหรียญ

สหรัฐ

อัตราผู้ว่างงาน :

ร้อยละ 31

แหล่งข้อมูล :

ธนาคารแห่ง

ยุโรปเพื่อการ

บูรณะและ

พัฒนา และ

สำนักงานสถิติ

แห่งบอสเนีย

เซอร์เบีย

เซอร์เบีย

เซอร์เบีย

เซอร์เบีย

เซอร์เบีย

เซอร์เบีย

เซอร์เบีย

เซอร์เบีย

เซอร์เบีย

เซอร์เบีย

เซอร์เบีย

สะพาน พวกเราเรียกมันว่า ‘Stari’(ชายสูงอายุ)’ สะเนีย ซานาฮัดซิก วิศวกรโยธาซึ่งเป็นที่ปรึกษาของโครงการก่อสร้างฟื้นฟูสะพานกล่าว

ทุกๆ เดือนสิงหาคม คนหนุ่มสาวในเมืองจะพุ่งพลาวลงจากยอดสะพานที่ความสูง 20 เมตรลงสู่ แม่น้ำ ในการแข่งขันซึ่งแพร่ภาพทางสถานีโทรทัศน์ยูโกสลาเวียไปทั่วทั้งประเทศ

“เมื่อสะพานถูกทำลายลง ผมเป็นนายกเทศมนตรี และพวกเราพากันร้องไห้” ซิซิก รุสมิรี ประธานหน่วยประสานงานโครงการสะพานเก่ากล่าว โครงการนี้ซึ่งได้รับเงินสนับสนุนจากธนาคารโลกและเป็นโครงการที่นำผู้เชี่ยวชาญนานาชาติ ผู้เชี่ยวชาญชาวโครเอเชียและบอสเนียมาพบกัน “แต่ผมก็อยู่ที่นั่นด้วยหลังจากนั้น 1 สัปดาห์เมื่อมีการเห็นพ้องให้สร้างสะพานขึ้นใหม่” เป้าหมายของข้อตกลงที่เราเซ็นสัญญากับธนาคารโลกและองค์การยูเนสโกคือการสร้างสะพานใหม่ที่เหมือนเดิมทุกอย่าง ใช้หินชนิดเดียวกัน แต่มีเงื่อนไขว่า สมาชิกจากชุมชนคู่สงครามจากทั้ง 2 ฝ่ายจะต้องทำงานร่วมกันในโครงการ “เรามีบัญชีจากธนาคารเพียงบัญชีเดียวและเอกสารเพียงชุดเดียว ผมมีความเชื่อมั่นเต็มที่ในสถาปนิกโครเอเชียฝ่ายตรงกันข้าม คือ ดีโฮมีร์ โรซิก ผมได้แต่หวังให้ทุกสถาบันในบอสเนียเซอร์เบียโครเอเชียแสดงให้เห็นถึงความร่วมมือในระดับเดียวกับโครงการนี้”

ห้องสมุดของใคร ?

หนังสือ ดันฉบับและวารสารนับหมื่นเล่มถูกเพลิงเผาผลาญในกรุงซาราเจโวในคืนวันที่ 25 ส.ค. 1992 ภายหลังจากที่ห้องสมุดประจำมหาวิทยาลัยแห่งชาติบอสเนียเซอร์เบียโครเอเชียเปิดขึ้น “ผู้คนเป็นจำนวนมากที่รู้สึกหดหู่กับการสูญเสียดังกล่าวไม่เคยอย่างกรายเข้ามาในสถานที่แห่งนี้มาก่อน” นักเขียนหนุ่มชาวบอสเนีย เนน็ดเวลิกโควิก กล่าวขึ้นเกือบสิบปีหลังเหตุการณ์ดังกล่าว “สิ่งที่เลวร้ายที่สุดคือ ตั้งแต่บัดนั้น มันกลายเป็นสัญลักษณ์นานาชาติของสิ่งที่ดี

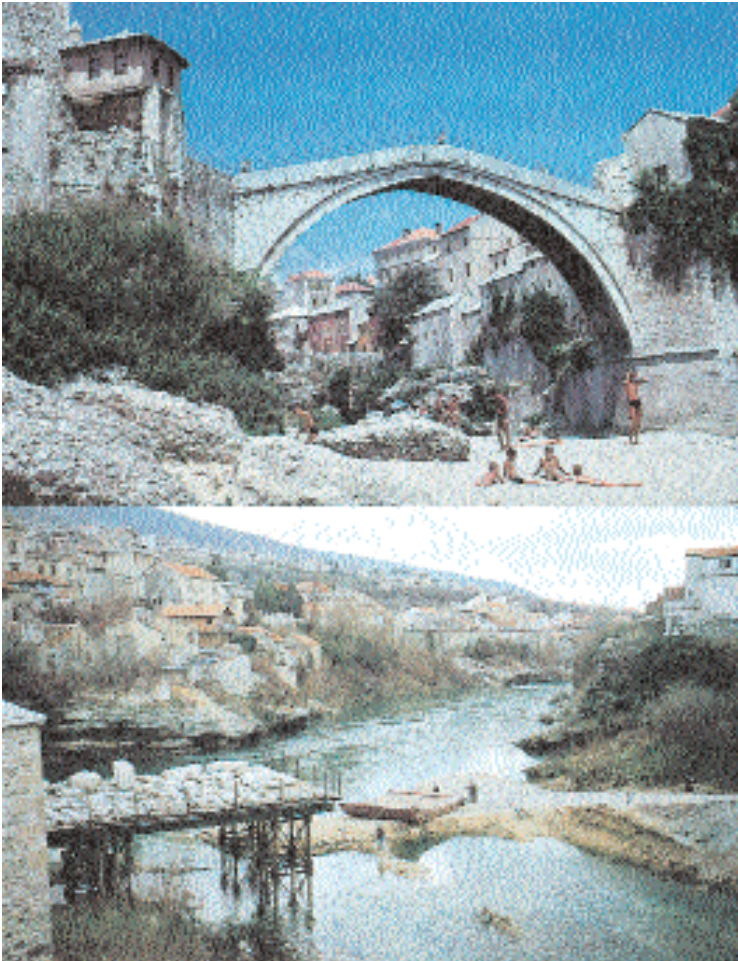
ไม่ว่าจะเป็นวงออร์เคสตรา นักร้อง วาทยกรนายชูบินเมห์ตา หรือ นักการเมือง พวกเขามาจากทุกหนทุกแห่ง ในขณะที่ปัจจุบันผู้คนบางส่วนที่เสียชีวิตเพื่อรักษาสมบัติเหล่านี้กำลังทำงานในอาคารชั่วคราวที่

© Andrew Reid / Gamma, Paris

16

ในทศวรรษ 1960 สะพานและบริเวณใกล้เคียงเป็นสถานที่เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ ซึ่งชุมชนฝ่ายต่างๆ อยู่ปะปนกันอย่างเสรี ทุกวันนี้ มีเพียงซากหินบางส่วน ที่ขุดขึ้นมาจากแม่น้ำเนเรตวา เพื่อใช้ในการบูรณะเท่านั้นที่ยังคงหลงเหลืออยู่

“ไม่มีเรื่องทำความร้อน เป็นเรื่องที่น่าเศร้ามาก”

“ห้องสมุดมีปัญหาทำนองเดียวกับอาคารเอกชนแห่งอื่น ๆ มากมายในย่านนี้” เลอิ่ง เปรตชูเยร์¹ กล่าว “นั่นคือใครเป็นเจ้าของที่ดิน มีกรรมที่ชุมชนระหว่างประเทศได้เร่งส่งเงินช่วยเหลือเพื่อการบูรณะและฟื้นฟู แต่แล้วก็พบว่าผู้ที่เป็นเจ้าของที่แท้จริงหรือเจ้าของจอมปลอมคนก่อนปรากฏตัวขึ้น พร้อมโฉนดที่ดิน ดังนั้น ก่อนที่จะมีการดำเนินการใดๆ กับห้องสมุดดังกล่าว จึงจำเป็นต้องบริหารจัดการท้องถิ่นจะต้องเห็นพ้องเกี่ยวกับการใช้ที่ดินผืนนี้ในอนาคต

ในขณะเดียวกัน ยูเนสโกก็ได้ให้เงินจำนวน 220,000 เหรียญสหรัฐ เพื่อฟื้นฟูอาคารทำการชั่วคราวและช่วยฟื้นฟูต้นฉบับที่มีชื่อเสียงที่สุดเล่มหนึ่งของห้องสมุดคือ “Sarajevo Haggadah” ซึ่งเป็นหนังสือสวดมนต์ของชาวยิวในศตวรรษที่ 15

(1) ภาคผนวก 8 ตามข้อตกลง Dayton กำหนดให้จัดตั้งคณะกรรมการชุดหนึ่งเพื่ออนุรักษ์อนุสรณ์สถาน แห่งชาติ กรรมการ 2 ใน 5 คน จะได้รับการเสนอชื่อโดยผู้อำนวยการใหญ่ของยูเนสโก และอีก 3 คนจะ มาจากองค์กรบริหารส่วนท้องถิ่น โดยมีเปรตชูเยร์ ศาสตราจารย์แห่งมหาวิทยาลัยปารีส I เป็นประธาน

ในทศวรรษ 1960 สะพานและบริเวณใกล้เคียงเป็นสถานที่เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ ซึ่งชุมชนฝ่ายต่างๆ อยู่ปะปนกันอย่างเสรี ทุกวันนี้ มีเพียงซากหินบางส่วน ที่ขุดขึ้นมาจากแม่น้ำเนเรตวาเพื่อใช้ในการบูรณะเท่านั้นที่ยังคงหลงเหลืออยู่

เคียงข้างกันไป

สมาชิกจากทั้ง 2 ชุมชนได้ทำงานเคียงข้างกันมานานกว่า 2 ปีในเมืองหินและซากสะพาน การมีเป้าหมายร่วมกันในการทำให้โครงการที่เป็นสัญลักษณ์ของเมืองลู่ลง และการหยุดพักตีหมาแพ่ด้วยกัน ช่วยให้พวกเขาอุทิศความรู้สึกเป็นปรปักษ์ต่อกัน

นี่ไม่ใช่ความสำเร็จเล็กน้อยในเมืองที่ทหาร SFOR กล่าวว่าตำรวจชาวบอสเนีย-มุสลิม และโครเอเชียลาดตระเวนร่วมกันในเครื่องแบบเดียวกัน โดยบางครั้งก็ไม่ได้พูดจากันเป็นสัปดาห์ๆ และเมื่อความเกลียดชังครุกรุ่นอยู่ภายใต้ก็จำเป็นต้องปฏิบัติต่อกันด้วยความระมัดระวัง เพราะหลายครอบครัวที่สูญเสียบุคคลอันเป็นที่รักรู้ชื่อของผู้ที่สังหารคนเหล่านั้นเป็นอย่างดี

อิตาลี ตุรกี ฝรั่งเศส เนเธอร์แลนด์ และชาวต่างชาติอื่นๆ ร่วมบริจาคเงินจำนวน 15 ล้านเหรียญสหรัฐ ซึ่งจำเป็นต่อการสร้างสะพานและหอคอย 2 แห่งขึ้นใหม่ รวมทั้งบูรณะอาคาร 11 หลังในเขตเมืองเก่าซึ่งเสียหายอย่างยับเยินจากการสู้รบ จากยอดเงินทั้งหมด เงินจำนวน 2 ล้านเหรียญ ได้มาจากสภาเมืองมอสตาร์ และเมื่อเร็ว ๆ นี้ รัฐบาลโครเอเชียกล่าวว่า จะจัดสรรเงิน 660,000 เหรียญ เพื่อสะพานใหม่

“นี่เป็นท่าทีที่น่าสนใจจากประเทศที่มีปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งนับตั้งแต่หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นบอสเนียเฮอริเซโกวินาได้ปิดเรื่องดังกล่าวไว้เสีย” โคลิน ไกอเซอร์ ผู้อำนวยการสำนักงาน ยูเนสโกในกรุงซาราเยโว กล่าว

ไอโว อันดริก ผู้ได้รับรางวัลโนเบลเพียงคนเดียวของยูโกสลาเวียในอดีตจากสาขาวรรณกรรม ได้เขียนไว้ในปี 1945 ว่า “สะพานมีความสำคัญมากกว่าบ้าน และมีความศักดิ์สิทธิ์เหนือวัดและวิหาร เพราะว่าทุกๆ คนได้ใช้และเป็นสมบัติของทุกคน”

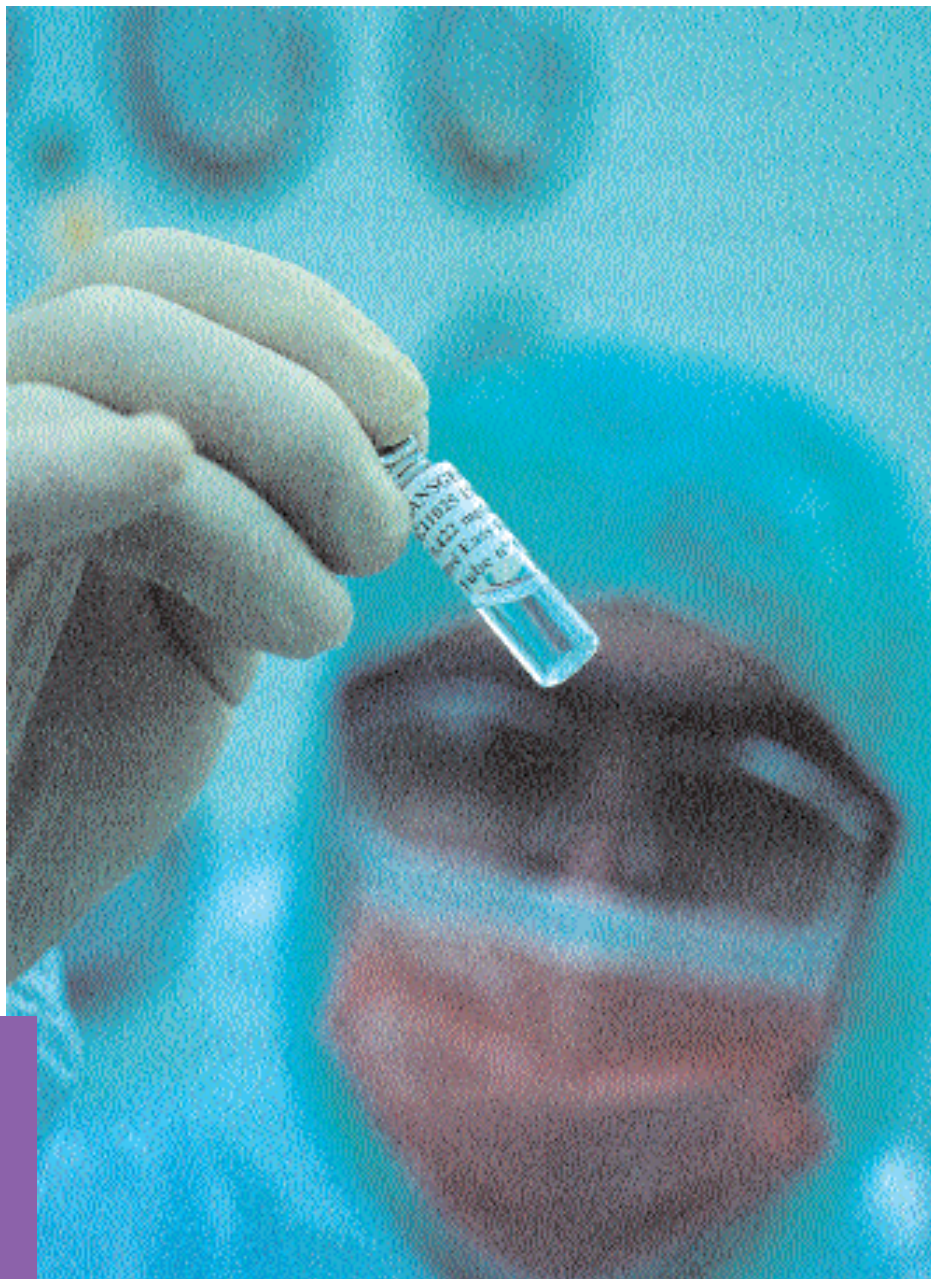
ฉะนั้น จึงขึ้นอยู่กับชุมชนของแต่ละฝ่ายในมอสตาร์ที่จะสร้างความเชื่อมั่นให้สมจริงดังบทความที่ อันดริกพรรณนาไว้ เมื่อมีการเปิดใช้สะพานใหม่ในปี 2004

ลูเซีย อิกเลียเซียส คุณดส์

ชีวจริยศาสตร์ : จริยธรรมของพันธุศาสตร์

สุวิมา ศิริสมบูรณ์ ภา

ผู้คนที่คาดหวังในพันธุศาสตร์ไม่น้อย ทว่าคำสัญญาตั้งปาฏิหาริย์นี้ กลับมีประเด็นปัญหาทางจริยศาสตร์ที่หนักหน่วงพอดู ขอบเขตของการวิจัยทางวิทยาศาสตร์อยู่ที่ไหน?

การบำบัดทาง
กรรมพันธุ์ได้ให้
ความหวังผู้คนไว้สูง
ทว่ายังอยู่ในช่วง
แรกเริ่ม

© Christian Vignard/Gamma, Paris

การ นำเอาตัวอ่อนมนุษย์มาใช้เป็นชิ้นส่วนเพื่อการรักษาทางการแพทย์เป็นแนวคิดที่น่าอัศจรรย์ แต่นำหวั่นใจไม่น้อย เราต่างมีความคาดหวังกับพัฒนาการใหม่นี้มากพอๆ แต่ในขณะที่เดียวกันเราก็หวาดวิตก เพราะวาทะนิยายวิทยาศาสตร์ได้กลับกลายเป็นวิทยาศาสตร์จริงๆ ทั้งยังเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วเสียเหลือเกิน ยิ่งไปกว่านั้น เรารู้สึกกันได้ว่า ผู้ที่มีส่วนร่วมในการแปรสภาพของสิ่งมีชีวิตครั้งนี้ คือผู้กุมอำนาจใหม่ซึ่งนำหวั่นเกรงยิ่ง

การใช้เซลล์ใหม่จากตัวอ่อนมนุษย์เพื่อนำมาใช้แทนเซลล์เดิมที่ชำรุดเสียหายไปในการรักษาโรคอย่างโรคพาร์คินสันส์ มิได้เป็นเพียงทางเลือกเดียวที่ชีวศาสตร์นำมาให้มนุษย์ในปัจจุบัน ทางเลือกอื่นๆ ที่ยังมีได้กล่าวถึง ที่เกิดขึ้นจากพัฒนาการทางชีวศาสตร์ ก็เป็นทางเลือกที่น่าตระหนกไม่น้อย ตัวอย่างเช่น การสังเคราะห์มนุษย์ขึ้นจากการโคลนเนื้อเยื่อ ซึ่งนักวิทยาศาสตร์และแพทย์จำนวนหนึ่งประกาศว่าจะดำเนินการต่อไป โดยไม่ใส่ใจกับข้อห้ามตามกฎหมายในหลายประเทศและตามปฏิญญาสากลว่าด้วยจีโนม (ชุดลำดับข้อมูลทางพันธุกรรม) มนุษย์และสิทธิมนุษยชนปี 1997 ของยูเนสโก กิจกรรมดังกล่าวถือว่าเป็นการปฏิบัติที่ขัดต่อ “เกียรติภูมิของมนุษย์” (มาตรา 11)

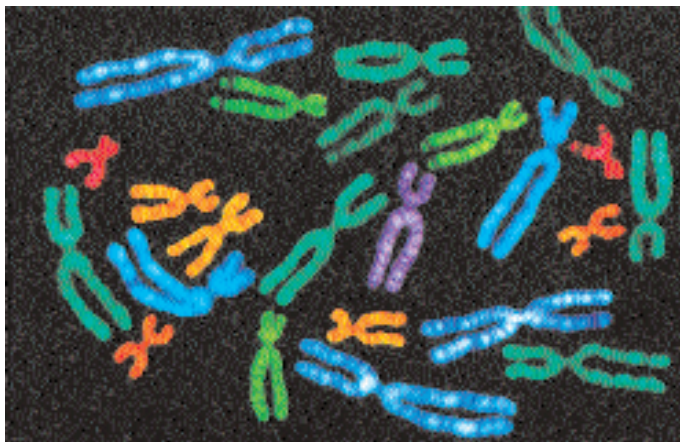
คำถามทางชีวศาสตร์ที่ว่า “เราจะก้าวไปไกลแค่ไหน?” นั้นเป็นประเด็นที่ยากจะตอบอยู่แล้ว แต่เรายังคงต้องถามเสริมอีกว่า “เรามีสิทธิที่จะก้าวไปไกลแค่ไหน?” คำถามในประเด็นหลังเป็นปัญหาทางชีวจริยศาสตร์ซึ่งกว้างมาก ปัญหาหลักที่สาขาชีวจริยศาสตร์พยายามทำความเข้าใจและวิเคราะห์นั้นมีอะไรบ้าง?

การวิจัยเนื้อเยื่อตัวอ่อนมนุษย์ที่เรียกกันว่า “สเต็มเซลล์” จะทำให้เราสามารถผลิตชิ้นส่วนต่างๆ ที่ทำได้ยาก เพื่อใช้ในการปลูกถ่ายอวัยวะ เนื้อเยื่อ และเซลล์ การวิจัยนี้ได้ให้ความหวังว่าจะทำให้เกิดพัฒนาการครั้งใหญ่ในการรับมือกับโรคภัยต่างๆ ซึ่งในปัจจุบันรักษาได้ยากหรือไม่สามารถรักษาได้อย่างเช่น โรคพาร์คินสัน โรคอัลไซเมอร์ และโรคปลอกประสาทเสื่อม

กฎหมายอนุญาตหรือห้ามงานวิจัยเรื่องนี้แตกต่างกันไปในประเทศต่างๆ โดยขึ้นอยู่กับพิจารณาสถานภาพตามกฎหมายของตัวอ่อนเป็นประการแรก หากตัวอ่อนมีสถานภาพเป็นบุคคล การนำตัวอ่อนมาใช้ก็ย่อมเป็นการไม่ชอบธรรม

แม้ว่าจะเป็นการรักษาทางการแพทย์ที่มีประโยชน์เพียงใดก็ตาม ทว่าวาทะนี้ลึกซึ้งไปกว่านั้นนัก ในกลุ่มผู้ที่ไม่คัดค้านเรื่องการใช้ตัวอ่อนมนุษย์เป็นแหล่งเนื้อเยื่อเพื่อปลูกถ่าย ก็มีจำนวนหนึ่งที่ไม่เห็นด้วยกับการปฏิบัติเช่นนี้ เพราะเกรงปัญหาเรื่องความเสี่ยงในการนำตัวอ่อนไปใช้ในทางที่ผิดหรือไม่เหมาะสม หรือแม้แต่ในกลุ่มผู้ที่ถือว่าประเด็นนี้ยอมรับได้ทางจริยธรรม ก็ยังแสดงความเห็นว่าจะต้องมีการกำหนดเงื่อนไขและข้อควรระวัง ในกรณีของการใช้เนื้อเยื่อตัวอ่อนมนุษย์เพื่อจุดประสงค์ทางการแพทย์

การวิจัยเนื้อเยื่อตัวอ่อนมนุษย์ยังนำคำถามอีกมากมายตามมา เช่นว่า จะเป็นการถูกต้องหรือไม่ที่จะสร้างตัวอ่อนมนุษย์ขึ้นมาเพื่อจุดประสงค์ทางการแพทย์? ถ้าตัวอ่อนที่นำมาใช้ในการวิจัย เป็นตัวอ่อนที่เราไม่ต้องการให้เติบโตเป็นคน

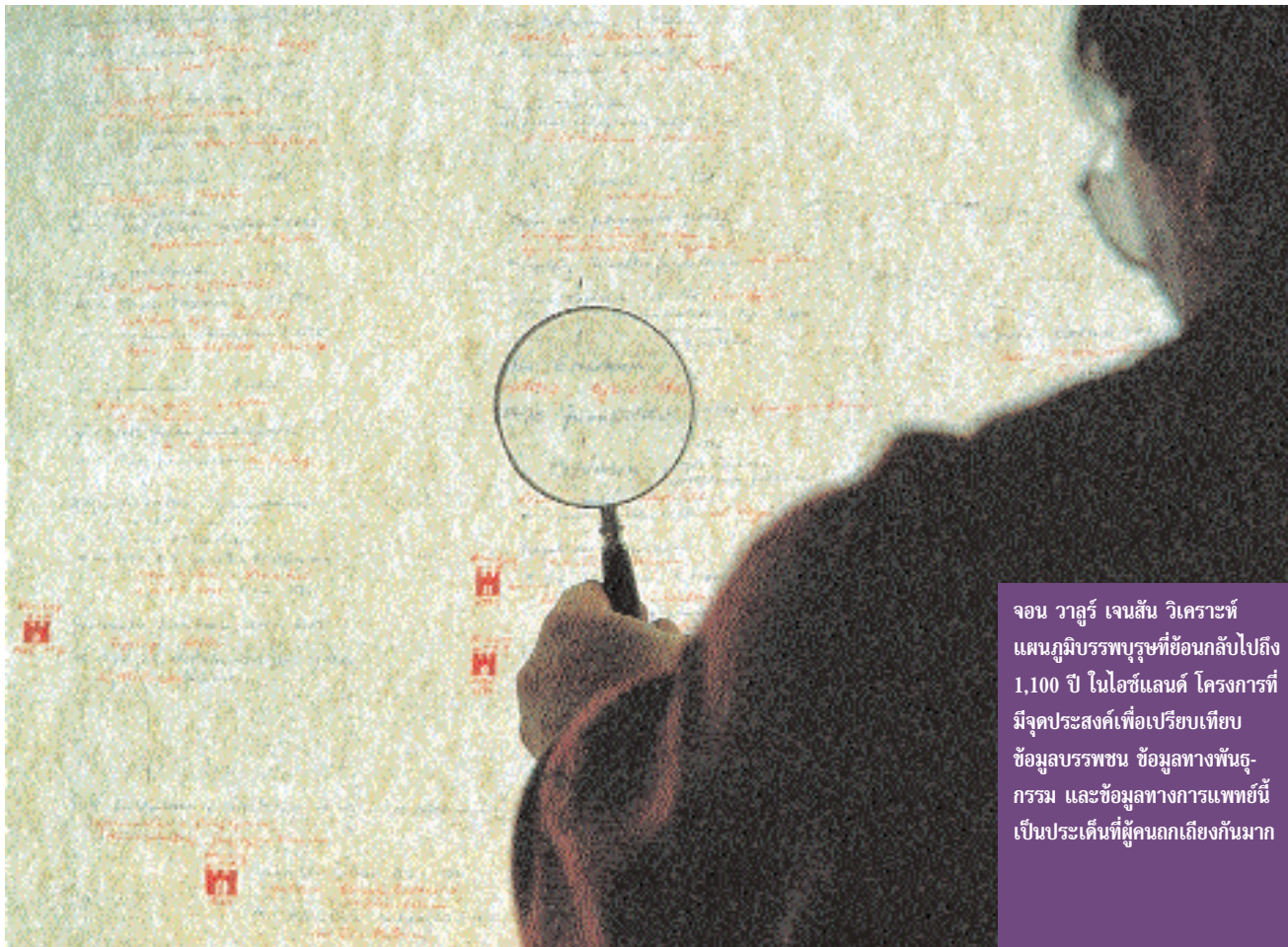
© Jean-Luc Didiacq/Gamma, Paris

ขึ้นมา (เช่น ตัวอ่อนแช่แข็งหลังจากการปฏิสนธิในหลอดแก้ว) เราจะใช้เกณฑ์อะไรมาตัดสินว่า งานวิจัยนี้เป็นสิ่งที่สมควรยอมรับได้? เราจะใช้อะไรเป็นเกณฑ์ในการตัดสินว่าการเลือกใช้ไข่และอสุจินั้นไม่มีการเลือกปฏิบัติและแสดงถึงความเคารพต่อสิทธิของผู้บริจาคเท่าเทียมกัน? และยังมีคำถามอื่นๆ ตามมาอีกมาก เซลล์ตัวอ่อนซึ่งมีศักยภาพในการแบ่งตัวมากกว่าเซลล์มนุษย์โดยทั่วไป เสี่ยงต่อการกลายเป็นเซลล์มะเร็งหรือไม่? ถ้าเป็นเช่นนั้นแล้ว เราจะรับมือกับปัญหานี้อย่างไร?

หลายประเทศที่ในอดีตห้ามการวิจัยเนื้อเยื่อตัวอ่อน (เช่น เยอรมนี และฝรั่งเศส) ดูจะเปลี่ยนท่าทีมาในทางเสรีนิยมมากขึ้น แม้ว่าเซลล์ที่เหมาะสมในการวิจัยมากที่สุดคือ สเต็มเซลล์จากตัวอ่อน (ซึ่งสามารถพัฒนาการไปเป็นเซลล์รูปแบบอื่นๆ ได้ทุกชนิด) แต่ในปัจจุบันสเต็มเซลล์จากมนุษย์ที่โตเต็มวัย (ซึ่งสามารถพัฒนาการไปเป็นเซลล์อื่นๆ ได้หลายชนิด แต่ไม่ทุกชนิด) ได้เริ่มมาเป็นจุดสนใจอีกครั้งหนึ่ง หลังจากที่มีการค้นพบในแคนาดาและสวีเดน

โอกาสที่จะเกิดการโคลนนิ่งมนุษย์ขึ้นเป็นจุดเริ่มของวาทะที่เดือดเผ็ดร้อนมาก แม้ว่าประชาคมโลกจะเห็นว่าแนวคิดนี้เป็นการปฏิบัติต่อมนุษย์ในทางที่ผิด แต่ก็มิได้แปล

เซลล์แต่ละเซลล์มีดีเอ็นเอ (กรดดีออกซีไรโบนิวคลีอิก) ซึ่งเป็นองค์ประกอบหลักของโครโมโซมสิ่งมีชีวิตทั้งหลาย ยกเว้นไวรัสบางชนิด ดีเอ็นเอสามารถแบ่งตัวได้และมีหน้าที่ถ่ายทอดลักษณะทางพันธุกรรม

จอห์น วาลูร์ เจนสัน วิเคราะห์แผนภูมิบรรพบุรุษที่ย้อนกลับไปถึง 1,100 ปี ในไอซ์แลนด์ โครงการที่มีจุดประสงค์เพื่อเปรียบเทียบข้อมูลบรรพชน ข้อมูลทางพันธุกรรม และข้อมูลทางการแพทย์นี้เป็นประเด็นที่ผู้คนถกเถียงกันมาก

ข้อมูลพันธุกรรม:

การรวบรวม เรียบเรียง เก็บรักษา และนำมาใช้

การเก็บรวบรวมและการใช้ข้อมูลทางพันธุกรรมเป็นที่มาของปัญหาทางจริยศาสตร์แหล่งใหญ่ อาทิ จุดประสงค์ของการเก็บข้อมูล การให้ข้อมูลแก่บุคคลผู้อนุเคราะห์ตัวอย่าง การทำเอกสารแสดงความยินยอมของผู้อนุเคราะห์ตัวอย่าง ความใส่ใจต่อกลุ่มสังคม ศาสนา หรือชาติพันธุ์เกี่ยวกับการทดสอบทางพันธุกรรม ความไว้วางใจได้ว่าข้อมูลนี้จะเป็นความลับ และประเด็นว่าจะเกิดอะไรขึ้นกับตัวอย่างที่เก็บรวบรวมได้ การเผยแพร่ “ลายนิ้วมือทางพันธุกรรม” นี้

อาจนำไปสู่การเลือกปฏิบัติในบางประเทศ เช่น การเลือกปฏิบัติต่อผู้ที่มีผื่น (หน่วยกรรมพันธุ์) ผิดปกติ ซึ่งอาจชี้ให้เห็นถึงสภาพพยาธิหรือความเสี่ยงที่จะเป็นโรคใดโรคหนึ่งสูง คนเหล่านี้เสี่ยงที่จะเผชิญอุปสรรคในการสมัครงาน เสี่ยงถูกปฏิเสธไม่รับประกันโดยบริษัทประกันสุขภาพ เสี่ยงต่อการจ่ายเบี้ยประกันในอัตราที่สูงกว่าปกติ หรือเสี่ยงต่อการถูกขึ้นบัญชีรายชื่อบุคคลไม่พึงปรารถนาจากสถาบันเงินเชื่อ และหากว่ามีการสำรวจทางพันธุกรรมในชาติพันธุ์กลุ่มย่อย ก็อาจก่อให้เกิดการสร้างมลทินหรือการประณามกลุ่มบุคคลที่มีภาวะทางพันธุกรรมต่างไปจากคนส่วนใหญ่ได้

ในปัจจุบัน คลังข้อมูลดังกล่าวมีจำนวนแพร่หลายมากขึ้นเรื่อยๆ อีกทั้งข้อมูลทางการแพทย์และทางกรรมพันธุ์ของประชากรถูกส่งต่อไปให้บริษัทเอกชน ซึ่งมีสิทธิ์ครอบครองเด็ดขาด ปัญหาเกี่ยวกับข้อมูลเหล่านี้จึงเป็นปัญหาเร่งด่วน คณะกรรมการชีวจริยศาสตร์สากลของ

ยูเนสโกเป็นผู้ปฏิบัติงานในประเด็นนี้ และได้ตีพิมพ์รายงานเกี่ยวกับประเด็นดังกล่าวขึ้นมาแล้ว (1) ในขณะนี้ IBC กำลังเตรียมเอกสารเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาระดับนานาชาติ ทั้งยังได้จัดการประชุมครั้งแรกที่สำนักงานใหญ่ยูเนสโกที่นครปารีสเมื่อวันที่ 11-12 กุมภาพันธ์ ในปีนี้ คณะกรรมการร่างเอกสารจะปฏิบัติงานในช่วง 2-3 เดือนข้างหน้า เพื่อร่างข้อเสนอต่อ IBC ก่อนสิ้นปีนี้

1. รายงาน Genetic Data; preliminary report of the IBC on the collection, processing, storage and use สามารถอ่านได้ที่ <http://www.unesco.org/ibc>

ว่าปราศจากความเสี่ยง

นักวิทยาศาสตร์และแพทย์บางคนไม่พึงเสี่ยงคัดค้านจากสาธารณชนทั่วไป และกล่าวว่าดำเนิกรกรรมโคลนนิ่งมนุษย์ต่อไปอย่างไม่หยุดยั้ง ความเป็นไปได้ที่จะเกิด “ดินแดนเพื่อการโคลนนิ่งมนุษย์นอกบังคับกฎหมาย” จึงอาจเกิดขึ้นได้ และอาจมีลักษณะไม่ต่างไปจาก “ดินแดนปลอดภาษี” ถ้าสถานการณ์นี้ส่งผลให้เกิดมนุษย์เป็นตัวเป็นตนมีชีวิตขึ้นมา ก็จะเกิดความถามที่น่าหนักใจขึ้นมาอีกว่า มนุษย์ที่เกิขึ้นจากการโคลนนิ่งจะมีสถานภาพทางกฎหมายเช่นใด ในประเทศที่มีกฎหมายห้ามกิจกรรมนี้?

ยิ่งไปกว่านี้แล้วยังมีคำถามในเรื่องของการโคลนนิ่งตัวอ่อนเพื่อใช้ในการรักษาโรค ซึ่งเป็นการเคลื่อนย้ายนิวเคลียสเพื่อสร้างตัวอ่อนขึ้นและใช้เป็นแหล่งที่มาของสเต็มเซลล์ การปฏิบัติการณ์นี้สามารถใช้รักษาโรคร้ายแรงซึ่งในปัจจุบันรักษาไม่ได้สำเร็จ แต่เราจะยอมรับวิธีการอย่างนี้กันได้หรือไม่? การยอมรับการโคลนนิ่งมนุษย์ขึ้นเพื่อจุดประสงค์เช่นนี้จะทำให้เกิดการโคลนนิ่งมนุษย์ขึ้นเพื่อขยายเผ่าพันธุ์อย่างแพร่หลายหรือไม่? มาถึงตอนนี้ เรากลับมาเผชิญคำถามเดิมที่ว่า “ชีวิตมนุษย์เริ่มขึ้นตรงจุดไหน?”

คำถามที่ไม่ค่อยถูกนำขึ้นมาถกเถียงกัน อย่างเช่น เรื่องการวินิจฉัย (ซึ่งเป็นหัวใจหลักของเวชปฏิบัติ) ก็มีความสำคัญทางจริยศาสตร์ไม่น้อยไปกว่าคำถามอื่น อย่างเช่น เรื่องการวินิจฉัยเพศของทารกก่อนคลอด เรื่องการป้องกัน

ไม่ให้มีการใช้การวินิจฉัยนี้เพื่อกำหนดเพศของทารกและเพื่อใช้ทำลายทารกเพศหญิง ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีได้นำมาซึ่งการวินิจฉัยรูปแบบใหม่ที่ส่อนตรายไม่น้อย การวินิจฉัยทางพันธุกรรมก่อนฝังตัวอ่อนในมดลูก ไม่เพียงแต่ตรวจเพศของตัวอ่อนเท่านั้น แต่ยังตรวจลักษณะอื่น ๆ อีกนับไม่ถ้วน ในปัจจุบันเทคโนโลยีนี้ใช้เพื่อตรวจค้นโรคร้ายแรง แต่เป็นที่วิตกกังว่า ในอนาคตอาจจะถูกนำไปใช้เพื่อคัดเลือกลักษณะทางพันธุกรรมที่ “พึงปรารถนา” เพื่อ “คัดเลือกสายพันธุ์” มนุษย์

สถานภาพของจีโนมมนุษย์เป็นที่มาของคำถามสำคัญอีกประการคือ ใครคือผู้ถือครองข้อมูลทางพันธุกรรมนี้? จะเป็นบุคคลที่ให้ตัวอย่างพันธุกรรมจากร่างกายของตน หรือนักวิทยาศาสตร์ผู้พิสูจน์และบ่งชี้ลักษณะของพันธุกรรมนั้น หรือบริษัทผู้ให้การสนับสนุนทางการเงินต่องานวิจัยนั้นๆ? แม้แต่ในกรณีที่แหล่งพันธุกรรมนั้นไม่ใช่มนุษย์ แต่เป็นเพียงพืช ปัญหานี้ก็ไม่ได้ง่ายไปกว่ากันเลย ใครควรเป็นผู้ได้รับผลประโยชน์จากชีวิตของพืชนี้? นักวิทยาศาสตร์กับห้องทดลอง ควรให้ค่าตอบแทนแก่หมอยาพื้นบ้าน หรือให้กับชุมชนของหมอยากันแน่?

พัฒนาการเพื่ออุบวช

ในทางทฤษฎี การขึ้นทะเบียนสิทธิบัตรสิ่งประดิษฐ์นั้นทำกันแต่เฉพาะสิ่งที่เป็นต้นฉบับแท้ หรือเฉพาะสิ่งที่อาจนำไปใช้ทางอุตสาหกรรม แต่ในความเป็นจริงแล้ว ได้เกิดกระแสการขึ้นทะเบียนสิทธิบัตรข้อมูลทางพันธุกรรมและวิธีการใช้ข้อมูลนี้ ซึ่งรวมไปถึงข้อมูลลำดับยีน ซึ่งประโยชน์ในอนาคตยังไม่อาจเห็นได้แจ่มชัดนัก ในรายงานฉบับร่างเรื่องการติดตามผลของการประชุมประเด็นจริยศาสตร์ ทรัพย์สินทางปัญญา และข้อมูลทางพันธุกรรม ซึ่งให้เห็นว่า สิทธิบัตรที่ได้รับการขึ้นทะเบียนที่มีจำนวนพุ่งสูงขึ้น หมายถึง “คำรักษาและคำตรวจทางกรรมพันธุ์ในอนาคตจะมีมูลค่าสูงเกินไปสำหรับคนส่วนใหญ่และประเทศส่วนใหญ่ในโลก”

“การค้นพบ” เหล่านี้ควรได้รับการคุ้มครองหรือไม่? เพราะว่าการคุ้มครองย่อมหมายถึง การกีดกันไม่ให้คนส่วนหนึ่งได้รับผลประโยชน์ หรือเราควรจำกัดการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาในสายงานนี้ โดยเสี่ยงต่อการที่บริษัทต่างๆจะลดปริมาณการลงทุน เพราะมันหมายถึงผลประโยชน์ที่ต่ำลง? ถึงแม้ว่าการค้นพบข้อมูลทางพันธุกรรมจะทำให้ปัญหานี้ซับซ้อนมากยิ่งขึ้น แต่ปัญหานี้ไม่ใช่ปัญหาใหม่ ดังเห็นได้จากวิวาทะเรื่องราคาของยารักษาโรคเอ็ดส์ ซึ่งได้รับการคุ้มครองทางสิทธิบัตร และมีราคาแพงเกินไปสำหรับหลายประเทศ

ประเด็นเรื่องความเท่าเทียมยังปรากฏขึ้นในแวดวงการบริหารคอวียวะและเนื้อเยื่อของมนุษย์ ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ เช่น การปลูกถ่ายอวัยวะที่มาจาก การแปร

IBC :
ผู้นำทางในประเด็นชีวจริยศาสตร์

คณะกรรมการชีวจริยศาสตร์สากล (International Bioethics Committee หรือ IBC) ได้รับการก่อตั้งโดยยูเนสโกในปี 1993 เพื่อติดตามพัฒนาการของงานวิจัยสาขาชีวศาสตร์และการประยุกต์ใช้ ทั้งนี้เพื่อปกป้องเกียรติภูมิและเสรีภาพของมนุษยชาติ ปัจจุบันประธานคณะกรรมการชุดนี้คือศาสตราจารย์วอิจิ อิดะ แห่งคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกียวโต

IBC เป็นสมัชชาสากลเพียงแห่งเดียวที่ส่งเสริมการวิเคราะห์ทางจริยศาสตร์ของปัญหาอย่างลึกซึ้ง โดยตีแผ่ประเด็นต่างๆที่เกี่ยวข้อง ทว่า IBC มิได้มีบทบาทในการตัดสินใจหรือสนับสนุนท่าทีหรือความเห็นของกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง นโยบายในเรื่องนี้ขึ้นอยู่กับแต่ละประเทศ โดยเฉพาะนักกฎหมายย่อมต้องวิเคราะห์ใคร่ตรงทางเลือกทางสังคมและตัดสินใจเลือกนโยบาย ภายในกรอบทางกฎหมายของประเทศเป็นเกณฑ์

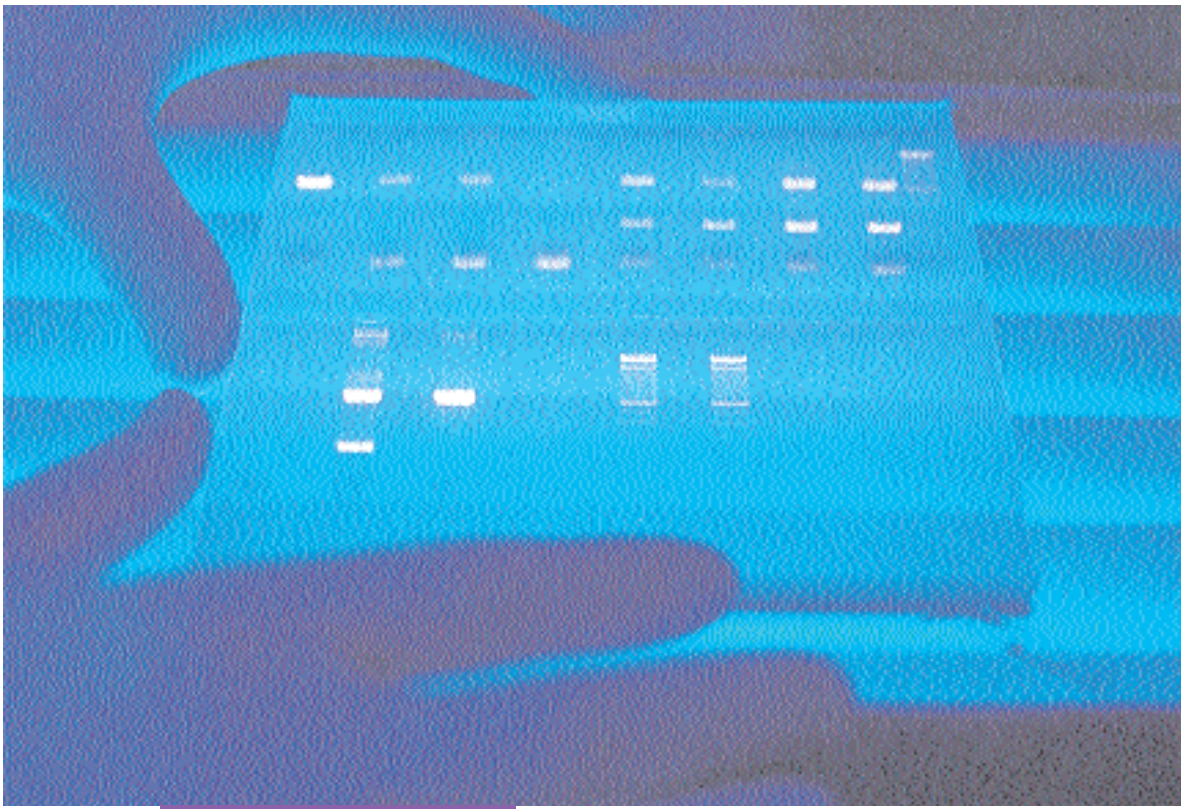
ในปัจจุบัน IBC ประกอบด้วยกรรมการ 36 คน ซึ่งได้รับการเสนอชื่อจากผู้อำนวยการใหญ่ของยูเนสโก ตามศักยภาพส่วนบุคคล IBC เป็นผู้ร่างปฏิญญาสากลว่าด้วยจีโนมมนุษย์และสิทธิมนุษยชน ซึ่งยูเนสโกให้การรับรองในปี 1997 ในปัจจุบันปฏิญญานี้เป็นเอกสารสากลฉบับเดียวที่มีใช้ในสาขานี้

สภาพทางพันธุกรรมของสัตว์ หรือกรรมวิธีทางพันธุวิศวกรรมที่ใช้สัตว์เป็นแหล่งอวัยวะให้มนุษย์ หมายความว่าเราอาจแก้ความไม่สมดุลระหว่างอุปสงค์และอุปทานของอวัยวะที่ใช้ในการปลูกถ่ายได้ ทว่ากิจกรรมเช่นนี้มีมูลค่าสูงเกินไปสำหรับประเทศยากจน และทำให้เราต้องขบคิดเรื่องปัญหาทางจริยศาสตร์เรื่องความสมานฉันท์ของประชาคมโลก ปัญญาสาขากล่าวว่าด้วยจีโนมมนุษย์และสิทธิมนุษยชน กำหนดว่า จีโนมมนุษย์หรือชุดลำดับข้อมูลทางพันธุกรรมของมนุษย์ เป็น “สมบัติของมนุษยชาติ” ดังนั้นการวิจัยซึ่งปฏิบัติกันในประเทศร่ำรวย แต่ได้ตัวอย่างมาจากภูมิภาคอื่นเมื่อเกิดผลประโยชน์แล้ว ควรจะมีการปันส่วนกันอย่างถ้วนหน้าหรือไม่?

ในท้ายที่สุดก็ยังมีปัญหาว่า จะจัดการข้อมูลทางกรรมพันธุ์

ที่รวบรวมมาทั้งหมดนี้อย่างไร? เพราะสิ่งเหล่านี้จะให้ทั้งประโยชน์และโทษในอนาคต ไม่ว่าจะเป็นตัวอย่างสิ่งมีชีวิตสารพันธุกรรมหรือดีเอ็นเอ บันทึกข้อมูลลำดับดีเอ็นเอ บันทึกข้อมูลกรรมพันธุ์ และข้อมูลเกี่ยวกับสภาพโครโมโซมตลอดไปจนถึงบันทึกข้อมูลทางการแพทย์ของครอบครัว การรวบรวม การเก็บรักษา และการใช้ข้อมูลทางกรรมพันธุ์ ซึ่งไปถึงเอกลักษณ์ทางกรรมพันธุ์ของบุคคล และสืบทอดกันมาหลายชั่วคน ยังเป็นที่มาของคำถามสำคัญอีกมากมาย (ดูในกรอบหน้า 21) คณะกรรมการชีวจริยศาสตร์สากล (International Bioethics Committee : IBC) ได้ตีพิมพ์เผยแพร่รายงานหลายฉบับในประเด็นนี้ ในปีนี้ ยูเนสโกเองก็ได้เริ่มร่างแนวทางปฏิบัติสากลสำหรับงานสาขานี้

บีแอร์ เกญาร์ต

การถอดรหัสดีเอ็นเอของผู้ต้องหาในอาชญากรรมทางเพศที่ห้องทดลองโคดีจีในสตาร์บูร์ก (ฝรั่งเศส)

© Demange/ Gamma Paris

หอสมุดในอเล็กซานเดรีย ฟื้นคืนชีพ

พิศวาส ปญฺญต์ธรงษ์ แปล

หนึ่งในบรรดาหอสมุดที่ใหญ่ที่สุดและทันสมัยที่สุดของโลกเปิดตัวในเมือง
อเล็กซานเดรียใกล้ๆ แหล่งบรรพศานต้งเดิมที่มีชื่อเสียงก้องโลก ณ ชายฝั่งทะเล
เมดิเตอร์เรเนียนที่ซึ่งพระเจ้าอเล็กซานเดอร์มหาราชทรงโปรดให้สร้างขึ้น

ผู้อำนวยการ
หอสมุดอเล็กซานเดรีย
อิสมา ย เซราเจลดิน

© UNESCO/Abdel Lopez

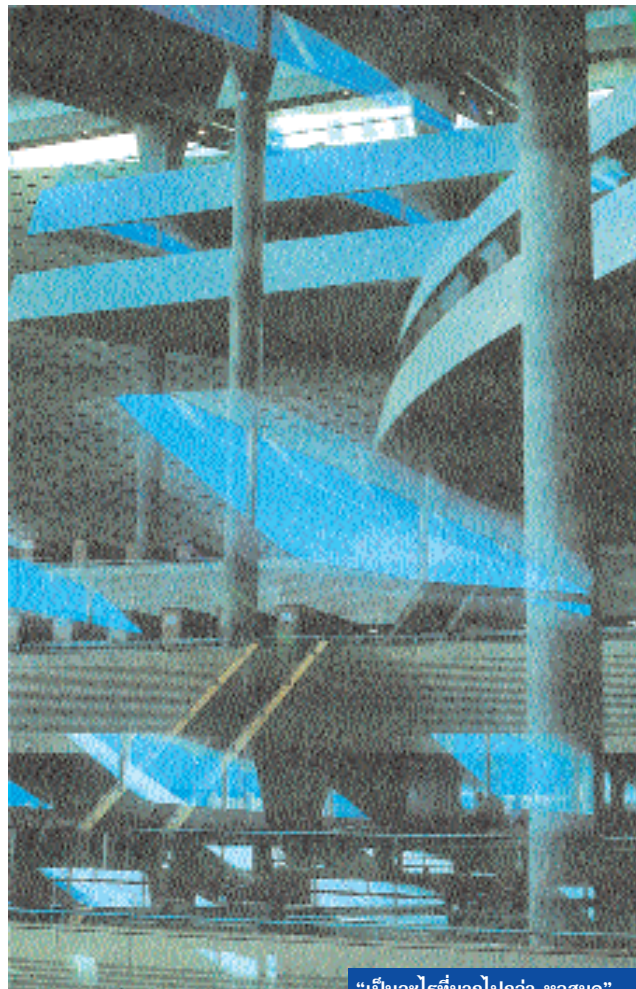
© Ghali Zagham/Sinhem S.A. Oklo

วิหารแห่งองค์ความรู้แห่งใหม่ที่พร้อมสรรพ
ด้วยเทคโนโลยีขั้นสูงเปิดตัวในเมืองที่พระเจ้า
อเล็กซานเดรียมหาราชทรงก่อตั้งขึ้น
ณ ชายฝั่งทะเลเมดิเตอร์เรเนียน

16 ศตวรรษ ให้หลังการสิ้นสูญ หอสมุดที่ใหญ่
ที่สุดในโลกยุคโบราณก็กำลังฟื้น
คืนชีพขึ้นมาใหม่ในเมืองอเล็กซานเดรียของอียิปต์ ณ ที่ซึ่งพระคัมภีร์
ไบเบิลฉบับเก่าได้รับการแปลจากภาษาฮีบรูมาเป็นภาษากรีกเป็นครั้งแรก
และเป็นที่ที่ยุคคิดค้นเรขาคณิตขึ้นมา

“เป็นเรื่องน่ายินดียิ่งที่สถาบันอันน่าทึ่งแห่งใหม่ที่อุทิศตนเพื่อ
เสริมส่งองค์ความรู้สากลความเข้าใจอันดี และขันติธรรมระหว่างผู้คน
หลากหลายเชื้อชาติสามารถก่อเกิดขึ้นมาได้ท่ามกลางสงครามมากมายที่
ปะทุขึ้นทั่วโลก ในช่วงเวลาที่ผู้คนพากันพูดถึง ‘การปะทะระหว่าง
อารยธรรม’ และหอสมุดใหม่นี้ก็อยู่ห่างจากจุดดั้งเดิมเพียงไม่กี่เมตร
เสียด้วย” อิสมา ย เซราเจลดิน ผู้อำนวยการหอสมุดกล่าว

ที่จริงกำหนดเปิดตัวเป็นทางการ คือ วันที่ 23 เม.ย. ซึ่งตรงกับ
วันลิขสิทธิ์และหนังสือสากลแต่เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในวันออกกลาง
ทำให้ต้องเลื่อนพิธีเปิดออกไปก่อน อย่างไรก็ตามหอสมุดก็พร้อมที่อยู่
ให้บริการแล้ว นับเป็นสถาบันที่ใหญ่ที่สุดในตะวันออกกลางและ
แอฟริกา บรรจุหนังสือ 8 ล้านรายการ พร้อมสรรพด้วยเทคโนโลยี
สารสนเทศที่ทันสมัยที่สุดซึ่งรวมแผนกสแกนต้นฉบับในระบบดิจิทัล
ตัวอาคารเองก็มีเอกลักษณ์โดดเด่น “ถูกออกแบบให้เป็นรูปจานรับ
แสงอาทิตย์ผุดขึ้นมาจากพื้นดินผืนหน้าสู่ท้องทะเล นี่คือสัญลักษณ์

© UNESCO/Abel Lopez

“เป็นอะไรที่มากกว่า หอสมุด”

สะท้อนให้เห็นการเปิดกว้างและความลึกกว้างใหญ่ไพศาลขององค์ความรู้” เซราเจลดินอธิบาย “หอสมุดอเล็กซานเดรียมีคุณลักษณะที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว เช่นเดียวกับโรงอุปรากรซิดนีย์และพิพิธภัณฑน์กุกเกนไฮม์”

นอกจากบริเวณที่เป็นหอสมุดและโถงอ่านหนังสืออันตระการตาและจุคนได้ถึง 1,700 คนแล้ว ก็ยังมีศูนย์การประชุมสำหรับ 3,500 ที่นั่ง ห้องฟ้าจำลอง สถาบันวิจัย 5 แห่ง ศูนย์บริการอินเทอร์เน็ตพิพิธภัณฑน์ 3 แห่ง และหอจัดแสดงงานศิลป์อีก 4 แห่ง สำหรับเซราเจลดิน นี่เป็นอะไรที่มากกว่าหอสมุด...เสมือน “ศูนย์วัฒนธรรมสากลขนาดใหญ่ยักษ์” ซึ่งเปรียบได้กับ “มิวเซียม” ที่เป็นส่วนหนึ่งของหอสมุดเดิมและมหาวิทยาลัยอเล็กซานเดรียที่ซึ่งนักวิทยาศาสตร์ศิลปินและกวีนิยมใช้เป็นที่พักพิงเสวนา

หอสมุดเดิมที่สร้างโดยปโตเลมีที่ 1 โซเตอร์ เมื่อ 288 ปีก่อนคริสตกาล มีต้นฉบับถึง 700,000 รายการ ณ ที่นี้คือที่ที่อริสตาร์ปัสเผยเป็นครั้งแรกว่าโลกหมุนรอบดวงอาทิตย์..ที่ที่อีราโตสธีเนสคำนวณหาเส้นรอบวงของโลก และเฮโรฟิลอสค้นพบว่าสมองทำหน้าที่ควบคุมร่างกาย 450 ปีให้หลังหอสมุดนี้ก็สิ้นสูญ ด้วยสาเหตุการถูกโจมตีและถูกไฟไหม้ ความเสียหายครั้งแรกปรากฏขึ้นเมื่อ 48 ปีก่อนคริสตกาลในคราวที่ซีซาร์สนับสนุนให้คลีโอพัตราต่อต้านปโตเลมีที่ 13 ซึ่งเป็นพี่ชายของพระนางเอง

แต่อดีตอันรุ่งโรจน์ก็มิได้ทำให้เซราเจลดินครั้นคร้าม “ผมต้องการ

ผลักดันให้หอสมุดแห่งใหม่นี้กลายเป็นเวทีเสวนาที่นักคิด ศิลปิน และนักวิทยาศาสตร์จากทั่วทุกมุมโลกมาร่วมสร้างฐานรากของความเข้าใจในกันและกันผ่านการปฏิสัมพันธ์” เขาบอกกล่าวแล้วเสริมต่อไปว่า “พันธกิจลำดับแรก คือ ภูมิภาคเมดิเตอร์เรเนียน จากนั้นก็เป็นโลกอาหรับและแอฟริกา เรากำลังจะพัฒนาสัมพันธ์ภาพอย่างใกล้ชิดกับสถาบันต่างๆ อาทิ มหาวิทยาลัยอเล็กซานเดรีย มหาวิทยาลัยเซงกอร์ ศูนย์ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์แห่งอียิปต์ เราจะเน้นการวิจัยประวัติของหอสมุดเก่า จริยธรรมของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ตลอดจนการศึกษาเรื่องน้ำในประเด็นของการพัฒนา”

ในฐานะสถาปนิกคนหนึ่ง เซราเจลดินจึงกระตือรือร้นที่จะพูดถึงตัวอาคารหอสมุด “อาคารนี้ออกแบบโดยกลุ่มสถาปนิกหนุ่มสาวฝีมือดีชาวออร์เวีย (จากบริษัทสโนห์เอตต้า) ส่วนการก่อสร้างอยู่ในการควบคุมดูแลของแบมคูห์ แซมซาวีวิศวกรชั้นเยี่ยมชาวอียิปต์ผู้เชี่ยวชาญกับการรักษาทายกับการต้องสร้างส่วนหนึ่งของตัวอาคารให้อยู่ในระดับต่ำกว่าน้ำทะเลถึง 18 เมตร คุณจะเดินสู่อาคารได้โดยไม่รู้สึกรีดอัดและไม่รู้สึกด้วยซ้ำว่าตัวอาคารกว้าง 160 เมตร และสูงถึง 11 ชั้น ทั้งนี้กำแพงรูปพระจันทร์ครึ่งดวงโอบล้อมอาคารเอาไว้ด้วย บนกำแพงจำหลักตัวอักษรไว้ถึง 120 ภาษา ภาพลักษณ์โดยรวมจึงออกมาในลักษณะเปิดกว้างเชิญชวน อบอุ่น สง่างามและสงบเงียบ”

เซราเจลดินซึ่งเป็นนักวิชาการชาวโมร็อกโกภาคภูมิใจในโถงอ่านหนังสือเป็นที่สุด เขาบรรยายว่า “นี่คือโถงอ่านหนังสือที่งดงามที่สุดในโลกแห่งหนึ่ง แสงแดดอันอ่อนละมุนจะส่องสว่างไปทั่วทั้งโถงตัวเสาสวยหรูที่ค้ำยันเพดานรังสรรค์บรรยายกาตเสมือนการเรียนรู้นในมหาวิทยาลัย” ก็ไม่ปาน เมื่อขึ้นไปยืนอยู่ตรงสามเหลี่ยมดัลลิมานัสที่มองเห็นตัวอาคารได้ 7 ชั้น แล้วมองลงมาที่โถงอ่านหนังสือเซราเจลดินก็กล่าวเสริมอย่างมั่นใจใจว่า “ในอนาคต ผู้คนจะไม่เดินทางมาอียิปต์เพื่อมาดูพีระมิดแต่จะมาดูหอสมุดแห่งนี้นี่แทน”

เขาปฏิเสธข้อวิพากษ์ในเรื่องค่าใช้จ่ายของโครงการอย่างหนักแน่น “ค่าใช้จ่ายทั้งหมดอยู่ที่ 220 ล้านดอลลาร์สหรัฐในจำนวนนี้ 97.6 ล้านดอลลาร์มาจากโลกภายนอกที่เหลือมาจากงบของรัฐบาลอียิปต์สำหรับประเทศที่มีประชากร 67 ล้านคน เงิน 120 ล้านดอลลาร์ ที่กินเวลากว่า 10 ปี นับเป็นการลงทุนสร้างศูนย์เพื่อพัฒนาความเป็นเลิศที่คุ้มค่าสมน้ำสมเนื้อเป็นอย่างยิ่ง” เซราเจลดินกล่าวว่า บรรดากษัตริย์ปโตเลมีเองก็ถูกวิพากษ์ในยุคสมัยนั้นตอนที่สร้างหอสมุดเดิมแต่ประวัติศาสตร์ก็พิสูจน์ให้เห็นว่าเป็นการกระทำที่ถูกต้องเหมาะสม “คุณภาพการของหอสมุดดั้งเดิมของอเล็กซานเดรียที่มีต่อองค์ความรู้ของโลก ต่อมนุษยชาติโดยรวมยังคงทำหน้าที่เป็นแรงกระตุ้นให้มันสมองของมนุษย์ออกไปเก็บเกี่ยวการผจญภัยอันยิ่งใหญ่ได้จนถึงทุกวันนี้”

การฟื้นฟูเชื่อมโยงสู่ชนบประเพณีที่สูงส่งในอดีตกาลส่งผลให้โครงการนี้มีคุณลักษณะสากล “เป็นเรื่องน่าดีใจที่ได้เห็นคนหลายพันคนจากทุกสารทิศมีอาคารต้นตุนยิตีในพิธีเปิดหอสมุดแห่งนี้เพราะพวกเขามีความรู้สึกเป็นเจ้าของพอๆ กับชาวอียิปต์” เซราเจลดินกล่าว

แอสเบล โลเปซ

บันไดที่ทอดตัวสู่
หลังคารูปจาน
แสงอาทิตย์ (ขวา)
ล่าง, ตัวอักษร
จาก 120 ภาษา
ถูกจำหลักลง
บนกำแพงของ
ตัวอาคาร

ยูเนสโก
การสื่อสาร

แรงบันดาลใจจากนานาชาติให้กับอียิปต์

- ยูเนสโกตอบสนองการขอความช่วยเหลือในปี 1986 ของ
- **รัฐบาลอียิปต์** โดยเพิ่มมติสากลเข้าไปในโครงการสร้างหอสมุด
- อเล็กซานเดรีย “การสนับสนุนในระดับสากลของยูเนสโกเป็น
- หัวใจผลักดันให้โครงการนี้ก้าวไปข้างหน้า” อิศมา ย เซราเจดดิน
- ผู้อำนวยการหอสมุดกล่าว
- **ในปี 1987** ยูเนสโกเปิดตัวโครงการขอความช่วยเหลือจากนานา
- ประเทศเพื่อสนับสนุน “การฟื้นฟูหอสมุดยุคโบราณในอเล็กซาน
- เดรีย” และให้ทุนศึกษาความเป็นไปได้ที่จะสร้างหอสมุดใหม่ให้
- ใหญ่พอที่จะสนองอุปสงค์ของภูมิภาคเมดิเตอร์เรเนียน 1 ปีต่อมา
- ภายใต้อาณัติของสมัชชาประชาชาติพัฒนา (IUA) และ
- โครงการพัฒนาของสหประชาชาติ ยูเนสโกก็จัดการประกวดใน
- ระดับนานาชาติเพื่อออกแบบอาคารหอสมุด นอกจากนี้ยังจัด
- ประชุมที่อัสวานในปี 1990 ซึ่งทำให้ได้รับเงินทุนนานาชาติก้อน
- แรกสำหรับโครงการนี้-65 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯจากกลุ่ม
- ประเทศอาหรับ
- **ยูเนสโก** ได้จัดให้บริการอินเทอร์เน็ตพร้อมเงินลงทุนในการจัดทำ
- เว็บไซต์ของหอสมุดตลอดจนหอสมุดอิเล็กทรอนิกส์สำหรับคน
- ดาบอด การฝึกอบรมบรรณารักษ์ รวมทั้งจัดทำเอกสารและข้อ
- เสนอแนะทางเทคนิค ในการออกแบบระบบสารสนเทศของหอ
- สมุดและการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ นอกจากนี้ยังจัดทำหลักสูตรสาร
- สนเทศศึกษาสำหรับโรงเรียนนานาชาติที่จะจัดตั้งขึ้นที่หอสมุดนั้น
- พร้อมกับจัดสร้างห้องปฏิบัติการซ่อมแซมพื้นปูพอร์เซแลนด์ด้วย

ดูรายละเอียดเพิ่มเติม

www.bibalex.gov.eg

www.unesco.org/webworld/alexandria_new/index.html

เมืองสีเขียว

อรรถกร แก้วสุก ulla

เมืองมิใช่เป็นเพียงป่าคอนกรีต หากยังเป็นระบบนิเวศอันซับซ้อนที่มีกฎเกณฑ์ของตนเอง โดยมีมนุษย์เป็นเผ่าพันธุ์หลัก และภายในเมือง ก็ยังมีอะไรมากกว่าที่เห็นได้ด้วยสายตา

เหยี่ยวเพเรกรินเฝ้าจับตาดูลูกน้อยที่ฟักออกจากไข่บนหลังคาอาคารแห่งหนึ่งในเขตแมนฮัตตัน นับตั้งแต่ที่นกเหยี่ยวประเภทนี้ถูกนำกลับมาค้ำในนิวยอร์กอีกครั้งเมื่อปี 1983 พวกมันก็ขยายพื้นที่ครอบครองนครแห่งนี้ในเวลาไม่นานนัก ภายใต้การดูแลของสำนักงานพิทักษ์สภาพแวดล้อมบรรดาสกุล 145 ตัวที่ฟักออกมาในช่วงเวลา 20 ปี ทำให้สามารถนำกลับคืนนี้กลับไปยังชายฝั่งในพื้นที่อื่นๆ ของประเทศได้

© Michael Felber, New York

เป็นเรื่องน่าพิศวง ที่พบว่าไนรัศมีห้าสิบลบิโลเมตรรอบกรุงนิวยอร์ก มีพรรณพืชมากกว่าบริเวณทุ่งนาที่มีเนื้อที่เท่ากันในรัฐเนบราสกา และที่ดูคล้ายเป็นปมขัดแย้ง คือ คนนิวยอร์กบริโภคข้าวสาลีในรูปของขนมปังกับพาสต้ามากกว่า กับผลผลิตข้าวสาลีทั้งหมดในรัฐเนบราสกาเลยทีเดียว สถิติที่ดูกลับตาลปัตรเช่นนี้ เป็นเพียงตัวอย่างเล็กๆ น้อยๆ ที่จะเผยโฉมให้เห็นเมื่อนักวิทยาศาสตร์หันมาให้ความสนใจเมือง โดยไม่ได้มองเห็นเป็นเพียงป่าคอนกรีต หากแต่เป็นเสมือนระบบนิเวศอันซับซ้อนที่มีรูปแบบเฉพาะของมันเอง อันรวมไปถึงมนุษย์ซึ่งเป็นผู้พันธุ์ที่มีมากที่สุดด้วย และการให้ความสนใจดังกล่าวก็เกิดควบคู่ไปกับการเปลี่ยนแปลงวิถีคิดของนักวิทยาศาสตร์ในประเด็นการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในปัจจุบันด้วยเช่นกัน ทุกวันนี้ นักวิทยาศาสตร์เริ่มจะตั้งเรื่องในอุดมคติที่คำนึงถึงเฉพาะแหล่งที่เป็นป่าธรรมชาติดั้งเดิม แล้วหันไปมองเป้าหมายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาอย่างยั่งยืน อันครอบคลุมถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในท้องถิ่น ตลอดจนความต้องการและความจำเป็นทางเศรษฐกิจและวัฒนธรรมของพวกเขามากขึ้น

วิลเลียม โซเลคกี จากมหาวิทยาลัยมอนท์แคลร์ กับชินเนีย โรเซนชเวก จากสถาบันโลก แห่งมหาวิทยาลัยโคลัมเบียได้รับการแต่งตั้งจากสภาองเกรสให้ทำการศึกษากผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงบรรยากาศโลกต่อมหานครนิวยอร์ก ทั้งสองได้ศึกษานครนิวยอร์กในด้านนิเวศวิทยาอันเป็นแง่มุมซึ่งยังไม่เป็นที่รับรู้กันมากนัก ในรายงานการประเมินสภาพชายฝั่งด้านตะวันออกของมหานครที่เพิ่งได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่เมื่อไม่นานมานี้ (http://metroeast_climate.ciesin.columbia.edu/) ทั้งสองท่านเน้นให้เห็นบทบาทของความหลากหลายทางชีวภาพภายในนครแห่งนี้ในอันที่จะช่วยลดผลกระทบอันเลวร้ายจากภาวะโลกร้อนให้บรรเทาเบาบางลง และในช่วงเวลาสองปีที่ผ่านมา นักวิทยาศาสตร์ทั้งสองท่านได้เข้าร่วมงานในโครงการมนุษย์กับชีวมณฑลของยูเนสโก เพื่อคว้าโครงการนี้สามารถดำเนินงานวิจัยและจัดหาเรื่องมือเพื่อการวางแผนงานที่เป็นประโยชน์ได้หรือไม่ “แนวความคิดเรื่องชีวมณฑล (ดูเรื่องในกรอบ) กับเครือข่ายเขตสงวนชีวมณฑลในโลก โดยปกติแล้วมักเกี่ยวพันกับสภาพแวดล้อมที่เน้นธรรมชาติดั้งเดิมและพบ

จะไม่มีคนอาศัยอยู่มากกว่า” คริสติน อัลเฟเซน-โรดม กล่าว เธอเป็นเจ้าหน้าที่ของยูเนสโกผู้ประสานงานโครงการนี้ในนครนิวยอร์ก “ก่อนหน้านั้น ไม่เคยมีการตรวจสอบแนวความคิดเรื่องเขตสงวนชีวมณฑลในแง่ที่สัมพันธ์หรือเป็นประโยชน์โดยตรงต่อเมืองขนาดใหญ่ เช่นนครนิวยอร์กเลย”

แต่สำหรับ ปีเอโร กาโร ผู้อำนวยการศูนย์การตั้งถิ่นฐานของมนุษย์แห่งสหประชาชาติ (Habitat) สำนักงานภาคพื้นทวีปยุโรปแล้ว เขาเห็นว่า ไม่จำเป็นต้องเป็นเฉพาะพื้นที่สีเขียวของเมืองเท่านั้นที่ทำให้เมืองนั้นน่าสนใจในเชิงนิเวศ ในการปาฐกถาในที่ประชุมครั้งหนึ่งที่กรุงนิวยอร์กเมื่อปีที่แล้ว ในหัวข้อ “ความหลากหลายทางชีวภาพกับสังคม” กาโรชี้ให้เห็นว่า “มนุษย์หรือ ‘ผู้โดยสาร’ ในเขตเมืองใช้ที่ดินกับพลังงานน้อยกว่ามนุษย์หรือ ‘ผู้โดยสาร’ ในชนบท และโลกที่ ‘ปราศจากเมือง’ นั้น หากเราจัดสรรที่ดินที่มีทั้งหมดตามจำนวนประชากรแล้ว ในปี 2001 มนุษย์จะใช้ ที่ดินเป็นเนื้อที่ 2.16 เฮกตาร์ต่อคน แต่จากการเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากร ตัวเลขก็จะลดลงมาเหลือ 1.4 เฮกตาร์ต่อคนในปี 2050 ดังนั้น รูปแบบที่ ‘ปราศจากเมือง’ จึงไม่อาจเป็นไปได้‘อย่างยั่งยืน’ และ เขายังกล่าวเสริมอย่างปลุกเร้าด้วยว่า “บางทีเมืองอาจเป็นสิ่งที่ดีที่สุดที่เราจะมี ในการอนุรักษ์สภาพแวดล้อมของโลก”

ความจริงแล้ว สภาพแวดล้อมของเมืองสามารถใช้เป็นถิ่นที่อยู่สำหรับสัตว์และพืชได้อย่างหลากหลาย หรือบางครั้งก็อาจทำลายแบบสภาพธรรมชาติได้ อาคารสูงที่สร้างด้วยหินอาจดูคล้ายกับหน้าผา ขณะที่สนามหญ้าก็เป็นเหมือนทุ่งหญ้าขั้วนา ทั้งยังมีสถานที่เฉพาะในตัวของเมืองบางแห่งที่ไม่ค่อยมีคนย่างกรายเข้าไป อันเป็นที่ซึ่งสัตว์และพืชสามารถเจริญเติบโตได้ เช่น ลานกว้างของโบสถ์เก่าแก่ หรือทางรถไฟที่ไม่ใช้แล้ว หรือตามโรงงานกับพื้นที่ซึ่งเคยใช้ประโยชน์แต่ถูกทิ้งร้าง เป็นต้น

แนวชายฝั่ง

ลักษณะทางภูมิศาสตร์ตามแนวชายฝั่งของนครนิวยอร์กมีรูปแบบทางธรรมชาติที่มีลักษณะพิเศษบางประการด้วยเช่นกัน ตัวอย่างเช่น ตัวเมืองส่วนใหญ่ตั้งอยู่บนพื้นที่ซึ่งเคยเป็นหนองน้ำกับบึงน้ำเค็มชายทะเลในยุคก่อนประวัติศาสตร์ คล้ายกับบริเวณอ่าวจาไมก้า ซึ่งยังมีลักษณะเช่นนี้อยู่ อันสามารถมองเห็นได้จากเขตวอลสตรีท (ดูแผนที่) บิล โซเลคกี กล่าวว่า “พื้นที่ชุ่มน้ำ (wetland) มักใช้เป็นเขตรองรับสิ่งที่ไม่ต้องการ เช่น เพื่อสร้างสนามบิน ที่ทิ้งขยะ หรืออะไรทำนองนี้” แต่ เขาเตือนว่า “ความหลากหลายทางชีวภาพในเมืองมีมากที่สุดตามแนวชายฝั่ง ทั้งยังเป็นบริเวณที่อ่อนไหวต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพอากาศมากที่สุดด้วย”

โดยธรรมชาติแล้ว บริเวณบึงน้ำเค็มชายทะเลจะทำหน้าที่เสมือนแนวป้องกันน้ำทะเลที่มีระดับสูงขึ้น ซึ่งเป็นเรื่องเฉพาะหน้าร้ายแรงอย่างหนึ่งที่คุกคามนครนิวยอร์ก อันเนื่องจากภาวะโลกร้อน แต่เมื่อ เฮเลน ฮาร์ติก ที่ปรึกษาด้านพื้นที่ชุ่มน้ำ

เขตสงวนชีวมณฑลเมือง ?

ไม่นานหลังจากที่ยูเนสโกได้จัดทำโครงการมนุษย์กับชีวมณฑล (Man and Biosphere Programme-MAB) ขึ้นเมื่อปี 1968 ก็มีารเชื่อเชิญให้ประเทศสมาชิก ยื่นข้อเสนอเพื่อเลือกให้เป็นเขตสงวนชีวมณฑลแห่งแรกๆ เพื่อใช้เป็นพื้นที่ทดลอง และแสวงหาจุดสมดุลระหว่างเป้าหมายหลายๆ ด้านที่ดูจะขัดแย้งกันเอง นั่นคือ การอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ การส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมอย่างยั่งยืน และการธำรงไว้ซึ่งค่านิยมทางวัฒนธรรมร่วมกัน นับแต่นั้นเป็นต้นมา เครือข่ายเขตสงวนชีวมณฑล ๔๐๙ แห่งก็ได้เติบโตขึ้นใน 94 ประเทศ

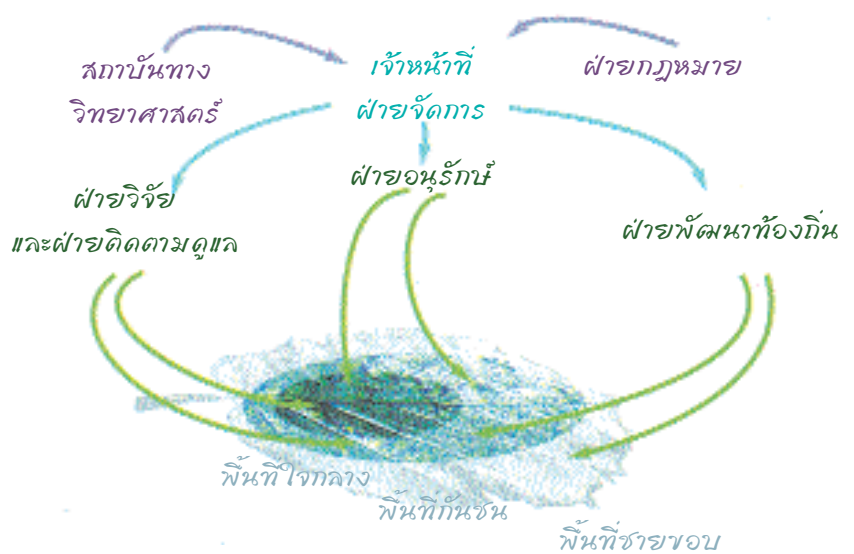
โดยทั่วไปแล้ว พื้นที่เขตสงวนชีวมณฑลมักแบ่งออกเป็นสามส่วน คือ เขตใจกลาง เขตแนวกันชน และเขตรับการเปลี่ยนแปลง บริเวณเขตใจกลางเป็นพื้นที่ที่อนุรักษ์ถิ่นที่อยู่อาศัยของพืชและสัตว์ที่สำคัญและความหลากหลายทางชีวภาพ เขตแนวกันชนมีไว้เพื่อปกป้องเขตใจกลาง ในขณะที่เขตรับการเปลี่ยนแปลงทำหน้าที่เป็นพื้นที่กั้นกลางระหว่างเขตแนวกันชนกับอาณาบริเวณโดยรอบ

ในอดีต เขตสงวนชีวมณฑลแทบทั้งหมดอยู่ในบริเวณที่ค่อนข้างห่างไกลและมีสภาพตามธรรมชาติ ทว่า นับตั้งแต่ช่วงปลายทศวรรษ 1990 เป็นต้นมา โครงการ MAB ก็มองหาช่องทางที่จะขยายแนวคิดเรื่องเขตสงวนชีวมณฑลไปในเขตเมืองด้วย ข้อยุ่งยากประการหนึ่งก็คือ การกำหนดเขต “ใจกลาง” ในเขตสงวนที่เป็นเมือง บางคนให้ความเห็นว่า อาจกำหนดพื้นที่ใจกลางไว้นอกตัวเมือง ตรงบริเวณรอบนอกที่ยังอยู่ในสภาพธรรมชาติดั้งเดิม แต่นักวิจัยที่ศึกษากรณีนครนิวยอร์ก (ดูบทความหลัก) เสนอว่าน่าจะเป็นบริเวณเขตชายฝั่ง เนื่องจากเป็นเขตที่อ่อนไหวและเปลี่ยนแปลงได้อย่างรวดเร็วในแง่ความหลากหลายทางชีวภาพ และเท่าที่เป็นมาในอดีต บริเวณดังกล่าวยังมีความสำคัญในแง่เศรษฐกิจมากที่สุดด้วย

ประเทศภาคีต้องเป็นผู้เสนอเขตสงวนชีวมณฑลแต่ละแห่งเอง แต่ในขณะนี้ยังไม่มีแผนการเสนอรายชื่อนครนิวยอร์กอย่างเป็นทางการแต่อย่างใด ทว่าแนวคิดนี้อาจเป็นเครื่องมือที่เป็นประโยชน์ต่อการอภิปรายถกเถียงและการวิจัยในอนาคต ดู www.unesco.org/mab/urbanhome.htm

การจัดการเขตสงวนชีวมณฑล

เปรียบเทียบข้อมูลและภาพถ่ายในอดีตและปัจจุบันของอ่าวจามาไม่ก้า เธอพบว่า ตั้งแต่ปี 1959 เป็นต้นมา บึงน้ำเค็มลดจำนวนลงราวร้อยละ 12 และบึงน้ำเค็มบริเวณเกาะเล็ก ๆ บางแห่งลดจำนวนลงมากถึงร้อยละ 60 “ในอ่าวแห่งหนึ่งของลองไอส์แลนด์ ซึ่งเคยมีเกาะอยู่ 13 เกาะ” เธอกล่าว “ปัจจุบันเหลือเพียงเจ็ดเกาะ อีกหกเกาะจมหายไปแล้ว” เธออธิบายว่า โดยปกติบึงน้ำเค็มจะทำหน้าที่รองรับระดับน้ำทะเลที่สูงขึ้นด้วยการ “ถอย” ลึกเข้าไปในแผ่นดิน แต่เมื่อแนวชายฝั่งมีสิ่งปลูกสร้างมากขึ้นขวาง บึงน้ำเค็มเหล่านี้จึงไม่สามารถปรับตัว ส่งผลให้ที่ดินซึ่งพัฒนาใช้ประโยชน์แล้วมีแนวโน้มที่จะถูกน้ำท่วม ขณะเดียวกันก็ทำให้บรรดาภูเขานานาพันธุ์ที่ขึ้นในบึงน้ำเค็มเหล่านี้ต้องตายลง เพราะไม่อาจมีชีวิตในสภาพน้ำลึกได้

เมื่อเมืองขยายตัว เขตกลางเมืองยิ่งเขียวชอุ่ม

โซเลคกี ให้ทัศนะว่า ปฏิสัมพันธ์อันซับซ้อนระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมของเมืองแบบนครนิวยอร์กเป็นสิ่งที่พอจะทำความเข้าใจ และควบคุมได้ หากเรามองเมืองเสมือนระบบนิเวศที่สมบูรณ์ในตัวเองระบบหนึ่ง และด้วยมุมมองเช่นนี้ บทบาทการป้องกัน การนำท่วมของบึงน้ำเค็มจึงถือเป็น “สินค้าและบริการ” ของธรรมชาติอย่างหนึ่งซึ่ง ชาวนิวยอร์กจะต้องจ่ายหากต้องสูญเสียมันไป และเพื่อทดแทนการขาดหายไปของระบบการป้องกันตามธรรมชาติดังกล่าว นักวางผังเมืองก็จำเป็นต้องคิดถึงการสร้างแนวป้องกันน้ำท่วม แม้ว่าการทำเรือของนิวยอร์กและนิวยอร์กซิตี้ เคยต้องยกระดับทางขึ้นลงของเครื่องบินของสนามบินเจเอฟเคมาแล้วครั้งหนึ่งแล้ว แต่ก็อาจจำเป็นต้องกระทำอีกในอนาคต ในทำนองเดียวกัน ต้นไม้กับพื้นที่สีเขียวของเซ็นทรัลพาร์กก็มีบทบาทในการช่วยลดมลพิษในอากาศ และ “ภาวะการกระจุกตัวของความร้อน” อันเนื่องมาจากการดูดซับความร้อนของคอนกรีตและกิจกรรมต่างๆ ของมนุษย์ อันเป็นสาเหตุทำให้อุณหภูมิในตัวเมืองสูงขึ้น และ ในขณะที่เมืองขยายตัว สินค้าและบริการซึ่งเป็นผลผลิตจากธรรมชาติที่ จำเป็นสำหรับชาวเมือง ก็มาจากภูมิภาคที่ห่างไกลออกไปเรื่อยๆ ในปี 1992 วิลเลียม รัส นักเศรษฐศาสตร์ชาวแคนาดาได้คิดศัพท์ “เขตรัศมีเชิงนิเวศ” (ecological footprint) ขึ้นใช้นิยามความหมายของปริมาณพื้นที่การผลิตเท่าที่จำเป็นซึ่งสามารถเลี้ยงดูประชากรและระดับการบริโภคภายในเมืองได้อย่างเพียงพอ โดยปกติแล้ว พื้นที่เหล่านี้ก็คือเขตรอบนอกของเมืองนั่นเอง แต่สำหรับบางเมืองเช่น นครนิวยอร์ก “เขตรัศมี” อาจรวมถึงบางส่วนของรัฐเนบราสกา ที่ซึ่งทุ่งหญ้าถูกแปรเปลี่ยนไปเป็นทุ่งข้าวสาลีและมันฝรั่ง หรือกระทั่งไปถึงไร่กาแฟในเขตภาคใต้ของอเมริกาด้วย แต่ประเด็นที่มีลักษณะขัดแย้ง คือ ในขณะที่เมืองรุกล้ำกินเขตรอบนอกกลับมีการสร้าง “พื้นที่สีเขียว” ขึ้นภายในบริเวณใจกลางเมืองด้วยเช่นกัน นับตั้งแต่ปี 1978 เป็นต้นมา มีสมาคมการจัดสวนในชุมชนหลายแห่ง เช่น สมาคมกรีนธัมป์ เจน ไวส์แมน ผู้ก่อตั้ง

สมาคมแห่งนี้กล่าวว่า สมาคมได้ทำสวนพืชผักและดอกไม้ประมาณ 700 แปลง บนพื้นที่รกร้างเป็นเนื้อที่มากกว่า 60 เฮกตาร์ และขณะนี้กำลังมีการอภิปรายถกเถียงกันอย่างเผ็ดร้อนในประเด็นที่ว่าควรจะทำอย่างไรกับพื้นที่ “กราวนด์ ซีโร” อันเป็นผลพวงจากการก่อวินาศกรรมตึกเวิร์ลด์เทรดเซ็นเตอร์เมื่อเดือนกันยายนปีที่แล้ว “นักพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ในนิวยอร์กเห็นว่า การสร้างศูนย์การค้าขึ้นมาใหม่บริเวณกราวนด์ซีโรถือเป็นภารกิจของชาติ” อัลเฟร็ด เซน-โรดม ก้าว “แต่อาคารร้างร้อนของพวกเขา แสดงให้เห็นถึงความรู้สึกหวาดวิตกว่า ในเขตเมืองที่ได้รับผลกระทบอันเจ็บปวดเช่นนี้ ประชาชนอาจปรารถนาที่จะใช้ประโยชน์จากพื้นที่แห่งนี้ในรูปแบบอื่น เพื่อเป็นสัญลักษณ์ของความทรงจำถึงการทำลายล้างที่เกิดขึ้น”

ดูเหมือนว่าสาธารณชนส่วนใหญ่จะสนับสนุนให้ใช้พื้นที่ดังกล่าวเป็นพื้นที่ทางวัฒนธรรม อันจะเป็นการลดช่องว่างระหว่าง “ธรรมชาติ” กับ “คอนกรีต” อีกทั้งความหลากหลายทางวัฒนธรรมของนิวยอร์กเองก็กำลังต้องการหาตำแหน่งแห่งหนของตนในท่ามกลางชีวิตมดเมืองในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งอย่างสอดคล้องควบคู่ไปกับความหลากหลายทางชีวภาพ ซึ่งนี่อาจเป็นสิ่งที่ทำให้กรณีศึกษาของนครนิวยอร์กแตกต่างไปจากการศึกษาในนครเมืองกรีนอื่น ๆ ที่กำลังดำเนินการอยู่ในสหรัฐอเมริกาในขณะนี้ ไม่ว่าจะเป็นที่ บัลติมอร์ หรือ ฟีนิกซ์ ในมลรัฐอริโซนา ซึ่งต่างก็ได้รับเงินสนับสนุนจากมูลนิธิวิทยาศาสตร์แห่งชาติสหรัฐฯ อยู่ในขณะนี้ (โปรดดู www.itsnet.edu/sites/)

ในขณะเดียวกัน ข้อมูลจากรายงานของการทำเรือชายฝั่งตะวันออก ยังทำให้เจ้าหน้าที่ผังเมืองตระหนักว่า ธรรมชาติที่หลงเหลือของนครแห่งนี้นอกจากจะคงมั่งคั่งแล้ว ก็ยังอาจช่วยให้ชาวนิวยอร์กรอดพ้นจากการต้องพายุเรือไปทำงานได้ หากภัยคุกคามจากน้ำท่วมทวีความรุนแรงยิ่งขึ้นตามการคาดการณ์ถึงผลกระทบของภาวะโลกร้อนในอนาคต จากการแถลงข่าวของ คริสโตเฟอร์ เซบปี แห่งการทำเรือ เขาเรียกร้องให้นักผังเมืองวางแผนเชิงรุกให้มากขึ้น เขากล่าวว่า “ยุคหินไม่ได้สิ้นสุดลงเพราะมนุษย์ชาติใช้หินจนหมดแต่อย่างใด”

ปีเตอร์ โคลล์

ท่านแคนาดาที่อ่าวจามาไม่ก้าจ้องมองรถไฟใต้ดินของนครนิวยอร์ก แล่นข้ามบริเวณพื้นที่ชุ่มน้ำ เขตสงวนอนุรักษ์ธรรมชาติที่อ่าวแห่งนี้เป็นที่อยู่อาศัยของนกกว่า 300 ชนิด

© DonKipic, New York

ทางสำหรับเครื่องบินขึ้นลง
ของสนามบิน เจเอฟเค
สร้างขึ้นในบริเวณบึงน้ำเค็ม
อันเป็นพื้นที่ซึ่งมีระบบนิเวศ
อุดมสมบูรณ์มากที่สุดแห่งหนึ่ง
บริเวณนี้เป็นถิ่นที่อยู่ของ
ปูนักลีไวโอลิน (the Fiddler
crab) ซึ่งมักโผล่ออกจากคู
เวลาน้ำลดลง นกกระยางยักษ์
(ในภาพ) และนกอื่นๆ อีก
หลายร้อยชนิด

เพลงกล่อมเด็กในดินแดนแห่งป่า

เช้าที่อากาศแจ่มใสในเดือนพฤษภาคม ในบริเวณสำหรับเดินเล่นซึ่งมีต้นไม้ขึ้นอยู่อย่างหนาแน่นภายในสวนสาธารณะเซ็นทรัลพาร์ก ในนครนิวยอร์ก บรรดานักเดินเล่นจะมีมากกว่าจำนวนนกเสียอีก ในช่วงเวลานี้ของปี จะมีนกกระจับตัวเล็ก ๆ หลากสีสันจำนวนมากตัวจากแดนไกล เช่น เม็กซิโก หรือ โบลิเวีย มาหยุดพักหากินระหว่างการอพยพอันยาวไกลไปยังเขตป่าในแคนาดา และถ้าหากในทันทีทันใด เสียงร้องเตือนภัยของนกดังขึ้นแข่งแซ่ไปทั่วทั้งสวนแล้วละก็ อาจพบเห็นเหยี่ยวเพเรกรินกำลังร่อนหาเหยื่ออยู่เบื้องบน

ในช่วงทศวรรษ 1960 เหยี่ยวเพเรกรินหายสาบสูญไปจากมลรัฐนิวยอร์ก เนื่องจากตกเป็นเหยื่อของยาฆ่าแมลงจำพวกดีดีที จนกระทั่งมีโครงการนำพวกมันกลับมา ที่นี้อีกครั้งในช่วงทศวรรษ 1980 แต่ก็ไม่มีใครคาดคิดว่า นกภูเขาเหล่านี้จะย้ายเข้ามาอาศัยในเมืองด้วยการสร้างรังของมันบนสะพานบรูคลิน ในปัจจุบันนกเหยี่ยวเหล่านี้มีจำนวนถึง 14 คู่ ซึ่งล้วนอาศัยอยู่ในตำแหน่งที่ไม่คาดคิด เช่น ที่โบสถ์ริเวอร์ไซด์ ในเขตอ็อปเปอร์เวสต์ไซด์ หออาหาร

ด้วยการบินจิกหัวดิ่งลงจับนกพิราบด้วยความเร็วถึง 240 กิโลเมตรต่อชั่วโมง ในขณะที่นกเหยี่ยวหางแดงอีกคู่หนึ่งอาศัยทำรังอยู่ตรงขอบ หน้าต่างห้องชุดหุรรุหาแห่งหนึ่งบนถนนสายที่ห้ามาเป็นเวลานานหลายปีมาแล้ว

และสภาพธรรมชาติอย่างแท้จริงก็อยู่ห่างจากดึกเอ็มไพร์สเตทเพียงไม่กี่ไมล์ เพียงแค่โดยสารรถไฟสาย “เอ” ออกนอกเขตเมืองบรอดเวย์เนลอันเงียบสงบ ใกล้เคียงกับปลายทางวิ่งขึ้นลงสำหรับเครื่องบินของสนามบินเจเอฟเค ก็จะพบแหล่งอนุรักษ์สัตว์ป่า Gateway Wildlife Refuge ในเขตอ่าวจาไมก้า สถานที่แห่งนี้ประกอบไปด้วยบึง น้ำเค็ม ชายหาด ดินเลน ป่าไม้พุ่มหนาแน่น ซึ่งเป็นถิ่นที่อยู่อาศัยของนกกว่า 325 ชนิด และสัตว์อื่น ๆ เช่น ปูเกือกม้า (horseshoe crabs) เขียดป่าด (tree frogs) และ เต่าจะงอยเพชร (diamond-beaked terrapins) เช่นเดียวกับบรรดาผีเสื้อยุง และ แมลงต่างๆ และจากการสำรวจของสวนพฤกษศาสตร์บรูคลิน ก็พบพรรณไม้มากกว่า 3,000 ชนิดในเขวงทั้งห้าของนครนิวยอร์ก

คุณภาพและปริมาณ

พิศवास ปญฺญอดฺธนี ulla

การศึกษาเพื่อปวงชนมิได้หมายความว่าเพียงแค่ส่งเด็กทุกคนเข้าไปรับการศึกษาในโรงเรียน แต่หมายรวมถึงการได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพด้วย รายงานชิ้นใหม่ๆ จากสถาบันสถิติของ ยูเนสโกระบุว่าละตินอเมริกาและแอฟริกายังอยู่ห่างไกลเป้าหมายทั้งสองอีกมากโข

สถาบัน

สถิติของยูเนสโก (UIS) บ่งชี้ว่าเด็กในวัยประถมราว 2 ล้านคน และเด็กในระดับมัธยมราว 20 ล้าน คนในละตินอเมริกาได้เข้าเรียนในโรงเรียน หากมองไปทั่วเขตชนบท จะพบว่าเด็ก 2 ใน 5 คนจะเรียนไม่จบระดับประถม หรือหากจบก็จะจบช้ากว่าเกณฑ์ไปอย่างน้อย 2 ปีส่วนในเขตเมือง สถิติจะเป็นเด็ก 1 ใน 6 คนที่ไม่จบชั้นประถม

รายงานของ UIS ที่เกี่ยวกับภูมิภาคละตินอเมริกาและแคริบเบียนได้ทำการสำรวจสถานะทางการศึกษาทั่วโลกด้วย โดยนำเสนอสถิติจาก 19 ประเทศในปีการศึกษา 1998-99 ทั้งที่เป็นข้อมูลจากรัฐและแหล่งอื่นๆ เช่น คณะกรรมการเศรษฐกิจของละตินอเมริกาและแคริบเบียน (ECLAC) รายงานครอบคลุมเข้าถึงการศึกษารวมตั้งแต่ระดับปฐมวัยถึงอุดมศึกษา ทั้งภาครัฐ และภาคเอกชน รวมไปถึงบุคลากรและค่าใช้จ่ายทางการศึกษา

แม้จะเผยให้เห็นว่าภาพรวมการเข้าเรียนในโรงเรียนของภูมิภาคจะดีขึ้นกว่าเดิม แต่หนทางยังอีกยาวไกลกว่าประเทศเหล่านี้จะประกันได้ว่าผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของเด็กที่เข้าเรียนจะออกมาดี เคน รอส นักวิจัยอาวุโสแห่งสถาบันระหว่างประเทศเพื่อการวางแผนทางการศึกษา (IIEP) กล่าวว่า “การหาที่เรียนในโรงเรียนให้เด็กได้เป็นคนละเรื่องกับการสามารถทำให้เด็กเรียนรู้อันกระทั่งจบหลักสูตรได้โดยไม่ออกกลางคัน”

ในทุกประเทศที่ทำการสำรวจ ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 ของเด็กในวัยประถมได้เข้ารับการศึกษานอกระบบหรือเรียนขณะที่มีเพียงร้อยละ 54 ของเด็กในวัยมัธยมเท่านั้นที่เข้าเรียน ดังนั้นเด็กวัยมัธยมราว 20 ล้าน

คนจึงอยู่ “นอกโรงเรียน” หรือไม่ก็ยังคงเรียนอยู่ในชั้นประถม

หลายประเทศในภูมิภาคนี้ประสบปัญหาอัตราการเข้าชั้นและการออกกลางคันที่สูงจนเป็นปกติวิสัย เช่น โบราซิล ร้อยละ 24 ของเด็กประถม และร้อยละ 18 ของเด็กมัธยม ต้องเรียนซ้ำชั้น ในนิการากัวเด็ก ๆ ทุก 100 คน ที่เข้าเรียนชั้นประถม จะอยู่ถึงประถมห้าเพียงแค่ 55 คน ในเรื่องนี้อาร์เจนตินามี “อัตราความอยู่รอด” สูงสุดคือเด็กร้อยละ 94 เรียนถึงประถมห้า

รายงานชิ้นนี้ยังระบุอีกด้วยว่า หนึ่งในภารกิจท้าทายที่หนักหน่วงที่สุดของภูมิภาคนี้คือ การอุดมศึกษา แม้อัตราการลงทะเบียนเรียนจะเพิ่มขึ้นตลอดทศวรรษ 1990 แต่จำนวนผู้เรียนระดับอุดมศึกษาในละตินอเมริกาก็มีเพียง 9.5 ล้านคนเท่านั้น ในปี 1998 นักศึกษาอุดมศึกษาเฉพาะในบราซิล เม็กซิโกและอาร์เจนตินารวมกันก็เกือบจะถึงร้อยละ 60 แล้ว

ในภาพรวม เด็กในละตินอเมริกาได้เล่าเรียนในโรงเรียนน้อยกว่า 9 ปี ซึ่งมากกว่าเมื่อ 20 ปีที่แล้วเพียงปีครึ่งเท่านั้นเอง ขณะที่คณะกรรมการเศรษฐกิจของละตินอเมริกาและแคริบเบียนประกาศว่าการศึกษาระดับต่ำสุดที่จำเป็นในการหาเลี้ยงชีพโดยไม่ต้องจมอยู่กับความยากจนคือ 12 ปี

รายงานนี้ได้ให้รายละเอียดว่าทำไมเด็กพวกนี้จึงไม่สามารถร่ำเรียนจนจบระดับประถมและมัธยมได้แต่ได้ชี้ให้เห็นอุปสรรคต่างๆ ในการปฏิรูประบบรวมทั้งความเปราะบางต่อปัจจัยภายนอกที่ส่งผลให้สถานะทางเศรษฐกิจของละตินอเมริกาย่ำแย่อย่างต่อเนื่อง

ยูเนสโก
การศึกษา

30

© UNESCO/Dominique Reger

ในแอฟริกา ปัญหาเรื่องคุณภาพยังคงยึดโยงอยู่กับการเข้าถึงการศึกษา

1.สถิติทางการศึกษาปี 2001 รายงานเกี่ยวกับภูมิภาคละตินอเมริกาและแคริบเบียน

© Patrick Lages, Paris

ชั่วโมงเรียนในโรงเรียนมัก
ไม่คำนึงถึงการที่เด็กต้องช่วย
ผู้ปกครองในฤดูเก็บเกี่ยว

สถาบันสถิติของยูเนสโก (UIS) ตั้งขึ้นในปี 1999 เพื่อพัฒนาและนำเสนอสถิติที่เที่ยงตรงทันต่อเหตุการณ์ และเกี่ยวเนื่องกับนโยบายซึ่งจำเป็นยิ่งต่อสถานะแวดล้อมที่ซับซ้อน และเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในปัจจุบัน

สถิติ ที่ UIS จัดเก็บนอกจากจะช่วยรายงานการพัฒนาของโลกทางด้านการศึกษา วิทยาศาสตร์ วัฒนธรรม และการสื่อสารแล้ว ยังช่วยประเทศต่างๆ จัดทำนโยบาย แผนปฏิบัติงาน และการติดตามผลในเรื่องต่างๆ อาทิ การศึกษา การลดความยากจน อีกด้วย

สถานที่ตั้ง UIS อยู่ในเขตมหาวิทยาลัยมอนทรีออล ในแคนาดา

รายงานทั้ง 2 ชิ้น ที่อ้างอิงในบทความนี้ ปรากฏในรูปแบบ PDF และที่เว็บไซต์ UIS : <http://www.uis.unesco.org>

แต่ชาวดีก็คือ แม้ระดับของการพัฒนาในภูมิภาคจะมีความหลากหลาย ทว่าทุกๆ ประเทศก็มุ่งมั่นที่จะปรับเปลี่ยนและปฏิรูประบบการศึกษาของตนให้ทันสมัยขึ้น โอกาสที่แท้จริงในการยกระดับการศึกษากำลังจะเกิดขึ้นเนื่องจากการชะลอตัวของจำนวนประชากร ขณะนี้ประชากรทั่วภูมิภาคกำลังเพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ 1.5 ต่อปี ซึ่งหมายความว่าไม่จำเป็นต้องเพิ่มงบการศึกษาเพราะจำนวนเด็กที่จะเข้าเรียนลดลง

แอฟริกา : งานเข็มนาฬิกา

ในแอฟริกา ปัญหาเรื่องคุณภาพยังคงยึดโยงอยู่กับการเข้าถึงการศึกษา UIS รายงานว่าเด็กวัยประถม 4 ใน 10 คนของอนุภูมิภาคซาร่าในแอฟริกาไม่มีโอกาสเข้าโรงเรียน สำหรับพวกที่ได้เรียน ก็มีน้อยคนนักที่จะอยู่นานถึงขนาดได้รับทักษะขั้นพื้นฐาน

รายงานชิ้นล่าสุดของ UIS เรื่อง สถิติทางการศึกษาปี 2001-อนุภูมิภาคซาร่าของแอฟริกา ทำการตรวจสอบภาวะการศึกษาใน 49 ประเทศ (ปีการศึกษา 1998-99 ข้อมูลได้จากตัวเลขของทางการที่รอกลงในแบบสอบถามประจำปีด้านการศึกษาที่ทางสถาบันส่งให้พร้อมกับสถิติเสริมจากหน่วยงานนานาชาติ ซึ่งรวมฝ่ายสถิติและประชากรของสหประชาชาติและธนาคารโลก

รายงานระบุว่าการศึกษาปฐมวัยในภูมิภาคมีขอบเขตจำกัดอย่างยิ่ง คือ เด็ก 1 ใน 10 หรือราว 4 ล้านคนเท่านั้นที่ได้รับ สถานการณ์ของแต่ละประเทศก็แตกต่างกันมาก ร้อยละ 62 ของเด็กกลุ่มนี้อยู่ในแอฟริกาตะวันออกและใต้ สถานศึกษาปฐมวัยส่วนใหญ่เป็นของเอกชนที่ดูแลเด็ก 8 ใน 10 คน

ที่เห็นได้ชัด คือ ประเทศส่วนใหญ่ในภูมิภาคซาร่าให้ความสำคัญต่อการประถมศึกษาเป็นลำดับแรกแต่กระนั้นในช่วงที่ทำการสำรวจ ทว่าทั้งภูมิภาคก็มีเด็กเข้าเรียนชั้นประถมเพียงร้อยละ 60 และเกณฑ์เฉลี่ยดังกล่าวก็ยังปิดกั้นความเหลื่อมล้ำอย่างมากระหว่างประเทศอีกด้วย เช่น ที่ไนเจอร์ ร้อยละ 26 ของเด็กได้เข้าเรียนในชั้นประถมขณะที่ตัวเลขสูงถึงร้อยละ 93 ในมอริเชียส

จากสถิติข้างต้น รายงานบ่งชี้ว่าในปี 1998 เด็กวัยประถมในอนุภูมิภาคซาร่าราว 38 ล้านคนไม่มีโอกาสเข้าโรงเรียน และร้อยละ 60 จากเด็ก

© J.L. Bulew/Gamma, Park

กลุ่มนี้อยู่ในแอฟริกากลางและแอฟริกาตะวันตก ข้อมูลยังบ่งบอกอัตราการเข้าชั้นที่สูงมากของภูมิภาคนั้นคือ เหลือนักเรียนร้อยละ 17 ต้องเรียนซ้ำชั้นใน 1 ปี

การมัธยมศึกษายังไม่แพร่หลายในอนุภูมิภาคซาฮารา ดังนั้นจึงยังไม่มีข้อมูลที่สมบูรณ์จากทุกๆ ประเทศในภูมิภาคนี้ การเข้าชั้นและการเข้าเรียนซ้ำส่งผลให้นักเรียนวัยมัธยมส่วนใหญ่ในหลายๆ ประเทศยังคงเรียนอยู่ในชั้นประถม ใน 21 ประเทศที่มีข้อมูลพบว่า โดยเฉลี่ยมีเด็กวัยมัธยมร้อยละ 19 เท่านั้นที่ได้เรียนชั้นมัธยม ใน 5 ประเทศ (บูร์กินาฟาโซ ชาด กินี โมซัมบิก และไนเจอร์) สถิติต่ำมากคือ น้อยกว่าร้อยละ 10

ทั่วทั้งภูมิภาคมีเด็กผู้ชายได้เข้าเรียนชั้นมัธยมมากกว่าเด็กผู้หญิง ในประเทศ เช่น เบนิน ชาด กินี-บิสเซา และโตโก เด็กชายในชั้นมัธยมมีมากกว่าเด็กหญิงกว่า 2 เท่า แต่ในบอตสวานา เลโซโท และนามิเบีย กลับมีเด็กหญิงมากกว่าเด็กชายในระดับมัธยม

ทุกๆ ประเทศในภูมิภาคนี้ ยกเว้น เซนต์เฮเลนา เซาตูเมและปรินซิปี และเซเชลส์มีมหาวิทยาลัยอย่างน้อย 1 แห่ง อย่างไรก็ตาม การอุดมศึกษายังคงเป็นเรื่องของ “คนส่วนน้อย” เพราะมีนักศึกษาเพียง 1.5 ล้านคนเท่านั้น (สถิตินี้ไม่รวมไนจีเรีย)

รายงานชี้ให้เห็นว่านักศึกษาจำนวนมากโดยเฉพาะในสาขาการวิจัยระดับสูงต้องไปศึกษาต่างประเทศ เพราะหลักสูตรดังกล่าวมิได้เปิดสอนภายในประเทศ ผู้เรียนในระดับอุดมศึกษาในภูมิภาคนี้ ส่วนใหญ่เลือกเรียนทางด้านการศึกษาและสังคมศาสตร์ (รวมมนุษยศาสตร์)

“คนส่วนน้อย”

ในภาพรวมของภูมิภาค โดยเฉลี่ยครู 1 คนสอนนักเรียน 40 คน แต่ทั้งนี้สภาพการณ์ในแต่ละประเทศก็ต่างกันออกไป ในเซนต์เฮเลนาอัตราส่วนครู 1 คนต่อเด็ก 9 คน แต่ไนโมซัมบิก อูกันดา ชาด มาลี และคองโก ครู 1 คน ต้องสอนเด็กกว่า 60 คน รายงานชี้ว่า “เราจำเป็นต้องเน้นชัดๆ ว่าอัตราส่วนโดยเฉลี่ยของชาติซึ่งอยู่ที่ครู 1 คนต่อเด็ก 60 คน หรือกว่านั้น หมายความว่า ในทางปฏิบัติครูบางคนในประเทศเหล่านี้อาจต้องสอนเด็กถึง 100 คน หรือมากกว่านั้น”

โดยทั่วไปครูในภูมิภาคนี้ได้รับการฝึกอบรมไม่เพียงพอ สำหรับ 16 ประเทศที่มีสถิติการศึกษาปฐมวัยนั้นๆ เกณฑ์เฉลี่ยของครูที่ได้รับการฝึกอบรมอยู่ที่ร้อยละ 30 สภาพการณ์กระตือรือร้นเมื่อหันมามองระดับประถมศึกษาแต่ความเหลื่อมล้ำระหว่างประเทศก็มากโข อิเควทอเรียล กินี ระบุว่า

ความยากจน การคิดเชื้อเอชไอวีและโรคเอดส์ รวมทั้งการขยายตัวของประชากรคืออุปสรรคขวางกั้นโอกาสในการเข้าโรงเรียนของเด็กๆ ในแอฟริกา

© UNESCO/Painnane 2001/Alfred Wolf

...เด็กที่โชคได้เข้าโรงเรียนก็ต้องเรียน
ร่วมชั้นกับเพื่อนๆ กว่า 60 คนต่อครู 1 คน

กระทรวง
การศึกษา

ภาพที่ชัดเจน

ปี 1995 สถาบันระหว่างประเทศเพื่อการวางแผนศึกษา (IIEP) ของยูเนสโกได้ร่วมกับบรรดารัฐมนตรีกระทรวงศึกษาของกลุ่มประเทศในแอฟริกาได้เปิดตัวโครงการใหญ่เพื่อติดตามการปรับปรุงคุณภาพการศึกษาในภูมิภาค **ระยะแรก**ของโครงการ SACMEQ นี้มุ่งเน้นการประเมินสภาพของโรงเรียน เช่น ครูที่โครงสร้างพื้นฐาน จำนวนครู และสื่อสารการเรียนรู้การสอน **ระยะที่ 2** เป็นการประเมินผลสัมฤทธิ์ของครูและนักเรียนทางด้านความรู้หนังสือและการคิดคำนวณ มีการเก็บข้อมูลจากนักเรียน 50,000 คน ครู 5,000 คน ครูใหญ่โรงเรียนประถมจากกลุ่มประเทศในแอฟริกาใต้ 15 ชาติ จำนวน 2,500 คน คาดว่าผลการสำรวจชิ้นนี้จะออกมาราวปลายปีนี้หรือต้นปี 2003

ร้อยละ 100 ของครูประถมได้รับการฝึกอบรมมาบ้าง ในขณะที่ตัวเลขอยู่ที่ร้อยละ 28 เท่านั้นในกินีบิสเซา ครึ่งหนึ่งของ 26 ประเทศ ที่ให้ข้อมูลเผยว่าร้อยละ 20 ของครูประถมไม่เคยได้รับการฝึกอบรมใดๆ เลย

งบประมาณการศึกษาในเซียร์ราลีโอน เท่ากับร้อยละ 1 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) ในซิมบับเว 10.1 และใน เลโซโท 13.2 งบประมาณส่วนใหญ่หมดไปกับหมวดรายจ่ายประจำ เช่น เงินเดือนครู และวัสดุอุปกรณ์ โดยเห็นการประถมศึกษาเป็นหลัก

อุปสรรคใหญ่ๆ ที่รัฐบาลและประชากรของทุกประเทศในอนุภูมิภาคซาฮาราต้องเผชิญ ได้แก่

ปัญหาความยากจน การติดเชื้อเอชไอวี และโรคเอดส์ (ดูล้อมกรอบ) สงครามและความขัดแย้งในหมู่ประชากรและการขยายตัวของประชาคมประชากร ประชากร 1 ใน 3 อยู่ในวัยประถมหรือมัธยม ส่วนในภูมิภาคละตินอเมริกาและเอเชีย สถิติอยู่ที่ 1 ใน 5 ขณะที่ในกลุ่มประเทศพัฒนาแล้วอยู่ที่ 1 ใน 6 บทสรุปในรายงานกล่าวว่า “เงื่อนไขสำคัญต่อการเปิดโอกาสให้ประชากรเข้าการศึกษาได้อยู่ที่การเพิ่มอัตราการขยายตัวของ GDP ให้สูงขึ้นเป็นกอบเป็นกำอย่างต่อเนื่อง” และแนะนำให้รัฐหันมาตระหนักถึงบทบาทที่สำคัญยิ่งของการศึกษาในการพัฒนาประเทศ โดยส่งเสริมเพิ่มขีดความสามารถของสถานศึกษา และบุคลากรทางการศึกษา ตลอดจนมุ่งขยายโอกาสทางการศึกษา และเพิ่มความเสมอภาคควบคู่ไปกับการปรับปรุงคุณภาพและคุณประโยชน์ในการดำรงชีพของการศึกษา

ความมุ่งมั่น

บัดนี้รัฐบาลส่วนใหญ่ในโลก รวมทั้งองค์กรพัฒนาและองค์กรให้ความช่วยเหลือต่างก็ยอมรับกันแล้วว่าการศึกษาคือหัวใจสำคัญต่อคุณภาพชีวิตของปัจเจกชน รวมทั้งประสิทธิภาพในการผลิตความน่าจ้างเข้าทำงานและการพัฒนาประเทศชาติในที่ประชุมการศึกษาาระดับโลกที่ดาการ์ ในเซเนกัลเมื่อ 2 ปีก่อน 164 ชาติให้คำมั่นสัญญาว่าจะมุ่งมั่นจัดการศึกษาพื้นฐานที่มีคุณภาพแก่ปวงชนให้สำเร็จภายในปี 2015 หรือเร็วกว่านั้น ขณะเดียวกันกลุ่มประเทศที่ให้เงินทุนช่วยเหลือก็สัญญาว่า “ประเทศที่ทุ่มเทให้กับการศึกษาพื้นฐานอย่างจริงจังเพื่อให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าวจะไม่ต้องกังวลเรื่องการค้าแคลนทรัพยากรเลย”

เมื่อกาลเวลา 2 ปี ผ่านพ้น หลายประเทศก็กำลังดิ้นรนอย่างเห็นได้ชัด รายงานงานติดตามผลที่ออกมาตอนปลายปีที่แล้วเรื่อง การศึกษาเพื่อปวงชน ระหว่าง อย่างน้อย 32 ประเทศอาจไม่สามารถจัดให้เด็กทุกคนเข้าโรงเรียนประถมได้ภายในปี 2015 เสียด้วยซ้ำ โดยไม่ต้องไปมองไกลถึงเรื่องการศึกษาขั้นต่ำที่จำเป็นต่อการดำรงชีพให้เสียเวลา

ซู วิลเลียมส์

ความรุนแรง ในโรงเรียน ที่บราซิล

นักเรียนจำนวนมากกว่าครึ่ง (ร้อยละ 55) ที่รู้ว่าซื้ออาวุธได้ที่ไหนและซื้อจากใคร กล่าวว่าการหาซื้ออาวุธนั้นเป็นเรื่องไม่ยากเลย ส่วนนักเรียนร้อยละ 70 ที่มีปืนหรือเคยมีในครอบครองได้กล่าวว่า เคยใช้อาวุธพวกนี้ที่โรงเรียน และวัยรุ่นจำนวนมากว่าครึ่งพวกนี้เล่าว่า ทั้งพ่อแม่และคนที่ใกล้ชิด พวกเขาต่างก็มีอาวุธกัน หนังสือเล่มใหม่ชื่อ “ความรุนแรงในโรงเรียน” ได้แสดงให้เห็นสถิติเรื่องของแก๊งต่างๆ และการซื้อขายยาเสพติดทั้งในโรงเรียนและบริเวณใกล้เคียง โดยศึกษาถึงความรุนแรงที่โรงเรียนในเมืองใหญ่ 14 แห่งของบราซิล และเมื่อเดือน มี.ค. ที่ผ่านมา สำนักงานระดับภูมิภาคของยูเนสโกในบราซิล (uhbrz@unesco.org.br) ได้แนะนำเสนอผลการศึกษาที่ยิ่งใหญ่ที่สุดในเรื่องดังกล่าวเท่าที่เคยกระทำมาในละตินอเมริกาแบบสอบถามมากกว่า 50,000 ชุดถูกแจกจ่ายให้กับนักเรียน พ่อแม่ และครู รวมทั้งสัมภาษณ์ผู้คนมากกว่า 2,000 คน บทสังเคราะห์ชี้ให้เห็นว่า ความรุนแรงในโรงเรียนได้ส่งผลกระทบต่ออย่างเลวร้ายต่อสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน และทำให้อัตราการขาดเรียนสูงขึ้นและคุณภาพทางการศึกษาดำลง

© UNESCO/Dominique Roger

วาดฝันสู่ สันติภาพ

วันที่ 30 มิ.ย. เป็นวันปิดส่งใบสมัครเข้าแข่งขัน “วาดฝันสู่สันติภาพ” ของยูเนสโก โดยเปิดกว้างสำหรับเด็กอายุระหว่าง 4-7 ปี เชิญชวนให้สร้างสรรค์ (โดยมีครูคอยช่วย) ภาพวาดใน 6 หัวข้อ ดังนี้คือ ให้ความเคารพต่อชีวิตทั้งหมด ไม่ใช่ความรุนแรง แบ่งปันกับผู้อื่น รับฟังเพื่อให้เกิดความเข้าใจกัน อนุรักษ์โลก ชันติธรรมและความปรองดอง

ในเดือน ก.ย. จะมีการประกาศผลผู้ได้รับคัดเลือก 2 คนในแต่ละกลุ่มอายุ (4-5 และ 6-7 ปี) การแข่งขันดังกล่าวจัดขึ้นตามกรอบงานของทศวรรษสากลเพื่อสันติวัฒนธรรมและการไม่ใช้ความรุนแรงต่อเด็กทั่วโลก (2001-2010) ขอรับรายละเอียดและใบสมัครได้ทางอินเทอร์เน็ตตามที่อยู่

www.unesco.org/education/

ซีกด์ โมดิโบ ไดรร์รา อธิการบดีมหาวิทยาลัย เสมือนแห่งแอฟริกา

ซีกด์ โมดิโบ ไดรร์รา อธิการบดีของยูเนสโก ได้รับเลือกตั้งเป็นอธิการบดีมหาวิทยาลัยเสมือนแห่งแอฟริกาเมื่อวันที่ 8 มี.ค.ที่ผ่านมา สถาบันการศึกษาในระดับอุดมศึกษาแห่งใหม่ที่ตั้งอยู่ในกรุงไนโรบีนี้จะทำหน้าที่ประสานงานระหว่างมหาวิทยาลัยในแอฟริกากับมหาวิทยาลัยชั้นนำทั่วโลก โดยจะจัดหลักสูตรการเรียน

การสอนทางไกลผ่านดาวเทียมผจญสดขึ้นจอยักษ์ใหญ่ในสนามกีฬาของแอฟริกา เพื่อให้

นักเรียนนับแสนคนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพโดยไม่ต้องเดินทางไกล

© UNESCO/Niamh Burke

โรงเรียน เข้าถึงตัวเด็ก

ในกัมพูชา เยาวชนของคนกลุ่มน้อยที่ยากจน คนงานเด็ก ทั้งเด็กข้างถนนและที่อยู่ห่างไกลจากโรงเรียน จำนวนมากกว่า 3,000 คน จะได้รับสิทธิประโยชน์จากแผนงานการศึกษาออกโรงเรียนระยะ 3 ปี ซึ่งมีสำนักงานยูเนสโกที่กรุงพนมเปญเป็นผู้ประสานงาน โครงการนี้จะรวมการอ่านออกเขียนได้ คิดเลขได้ รู้จักแก้

© UNESCO/Georges Malmyre

ปัญหา การฝึกอบรมทักษะที่เหมาะสม การดูแลสุขภาพ กิจกรรมทางวัฒนธรรมและนันทนาการ การจัดการธุรกิจขนาดเล็ก และการบูรณาการหลักสูตรที่เป็นไปได้เข้ากับระบบการศึกษาภายในโรงเรียน

แผนงานนี้เป็นการดำเนินการร่วมกันกับกระทรวงการศึกษา เยาวชนและกีฬาของกัมพูชา และองค์กรพัฒนาเอกชนท้องถิ่น 5 แห่ง ญี่ปุ่นได้สนับสนุนเงินทุนในโครงการเป็นจำนวนเงินถึง 610,000 เหรียญสหรัฐ

© UNESCO/Daniel Riffet

เพื่อเสรีภาพ สื่อมวลชนใน ดินแดนปาเลสไตน์

ความรุนแรงใน ตะวันออกกลางที่ขยายตัวขึ้น ได้ส่งผลกระทบต่อ นักข่าวที่ทำข่าวเกี่ยวกับดินแดน ปาเลสไตน์ภายใต้การรุกรานทาง ทหารจากอิสราเอล นายโคอิชิโร มัตซึอูระ ผู้อำนวยการใหญ่ยูเนสโก ได้ประกาศการเพิ่มข้อจำกัด เสรีภาพสื่อมวลชน โดยขอร้องให้ "อิสราเอลในสถานะผู้ลงนามในข้อ ตกลงว่าด้วยสิทธิทางการเมืองและ สังคม" เคารพมาตรา 19 ซึ่งว่า ด้วย "สิทธิในการแสดงออกอย่าง เสรี" โดยมีข้อความว่า "สิทธินี้ รวมถึง เสรีภาพในการค้นหา ได้รับความปลอดภัยข้อมูลและความ คิดทุกประเภท" นายมัตซึอูระยัง ได้ดำเนินข้อจำกัดที่ออกมาบังคับ นักข่าวที่ทำหน้าที่รายงาน เหตุการณ์ภายในภูมิภาคนี้ รวมทั้งประณามมาตรการของ อิสราเอลในการจำกัดสถานีเสียง จากปาเลสไตน์ ซึ่งเป็นสถานีวิทยุ แห่งชาติปาเลสไตน์และองค์การ สื่อสารมวลชนด้วย

© Tsungirayi Mukwazhi, Zimbabwe

ยูเนสโกสนับสนุนสื่ออิสระของอัฟกานิสถาน

ดนตรี ภาพยนตร์ การเล่นเกม ฟุตบอล รวมถึง สื่ออิสระได้ย้อนคืนสู่กรุงคาบูลแล้ว หนังสือพิมพ์ราย สัปดาห์ Kabul Weekly ได้ปรากฏบนแผงอีกครั้งเมื่อ วันที่ 24 ม.ค. (หลังปิดตัวไป 5 ปี) ส่วนนิตยสาร ผู้หญิงชื่อ Malalai ได้วางจำหน่ายเมื่อวันที่ 21 ก.พ. รวมทั้งนิตยสารรายเดือนเชิงเสียดสีชื่อ Zambel e Gham ก็ออกวางแผงกลางเดือน ม.ค. ที่ผ่านมา ความช่วยเหลือของยูเนสโกและสมาคมไอนาแห่ง ฝรั่งเศสมีส่วนสำคัญยิ่งในการทวนคืนมาของ Kabul Weekly ยูเนสโกได้ให้ทุนจำนวน 12,000 เหรียญ เพื่อตีพิมพ์ Kabul Weekly ฉบับแรกๆ และได้รับเพิ่ม จากรัฐบาลสหรัฐอีก 25,000 เหรียญ ทั้งนี้แสวงหา ความช่วยเหลือจากนานาประเทศเพิ่มเติมอีก นักหนังสือพิมพ์ทั้งห้าคนที่จัดทำ Malalai และ ทีมงานของ Zambel e Gham ทำงานกันอยู่ที่ศูนย์ สื่อมวลชน ซึ่งเป็นหน่วยงานตามโครงการของไอนา กับยูเนสโก ที่สนับสนุนองค์กรและให้การฝึกอบรม แบบมืออาชีพแก่สื่ออัฟกานิสถาน โดยศูนย์ได้จัดหา รูปแบบการเข้าถึงแหล่งข้อมูลให้กับสื่อท้องถิ่นและ ระดับภูมิภาค ซึ่งจะมีทั้งดาวเทียม เคเบิล ทีวี สำนักข่าว รวมถึงห้องสมุดการเชื่อมโยงทางอินเทอร์เน็ต สื่อ

อิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์จำนวนมาก นอกจากนี้ ศูนย์จะเสนอให้การอบรมแก่นักหนังสือพิมพ์และจัด ให้มีเว็บไซต์ของสื่ออัฟกานิสถานด้วย สำนักงานของ "โครงการขั้นริเริ่ม" ได้รับการ บูรณะซ่อมแซมด้วยเงินช่วยเหลือ 133,000 เหรียญ จากองค์กรให้ความช่วยเหลือแห่งรัฐบาลอังกฤษ (DFID) และองค์กรให้ความช่วยเหลือแห่งรัฐบาล สหรัฐ (USAID) รวมทั้งจากองค์กรผู้สื่อข่าว ไร้พรมแดน โดยหวังว่าโครงการนี้จะนำไปสู่โครงการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับสื่อต่อไป

<http://www.unesco.org/afghanistan>

เจฟฟรีย์ เนียงโรต้า แห่งซิมบับเว

ได้รับรางวัลเสรีภาพสื่อมวลชนโลกประจำปี 2002

เจฟฟรีย์ เนียงโรต้า นัก หนังสือพิมพ์ชาวซิมบับเว ผู้ก่อตั้งและเป็นบรรณาธิการบริหาร หนังสือพิมพ์รายวันอิสระฉบับ เดียวในซิมบับเว ที่ชื่อ Daily News ได้รับรางวัลยูเนสโก/ กูเยอร์โม คาโน เสรีภาพ สื่อมวลชนโลกประจำปี 2002 ที่ กรุงมะนิลา (ฟิลิปปินส์) เนื่องใน วันเสรีภาพสื่อมวลชนโลกซึ่งตรงกับวันที่ 3 พ.ค. ของทุกปี เนียงโรต้า วัย 50 ปี ทำงาน อย่างไม่รู้จักเหน็ดเหนื่อยเพื่อ ประณามการคอร์รัปชันและการ ก่ออาชญากรรมในหมู่ข้าราชการ ชั้นสูงของประเทศ แม้ตัวเขา จะถูกคุกคามอย่างหนักจาก

เจ้าหน้าที่ของรัฐก็ตาม โคอิชิโร มัตซึอูระ ผู้อำนวยการ ใหญ่ยูเนสโกเป็นผู้มอบรางวัลนี้ จำนวน 25,000 เหรียญจาก การนำเสนอของคณะกรรมการ หนังสือพิมพ์อิสระสากล ทั้งยัง กล่าวชมเชยเขาอีกว่า "มีความ มานะ กล้าหาญ" ถือเป็น "แบบอย่างให้แก่หนังสือพิมพ์ ทั่วโลก" เนียงโรต้าได้ทุ่มเทให้กับพันธ- กิจในวิชาชีพหนังสือพิมพ์อย่าง มาก เมื่อปี 1983 เขาถูกไล่ออก จากงานที่ The Chronicle ใน เมืองบูลาวาโย โทซวานาเสนอ ข่าวเรื่อง "วิลโลว์เกต" อันอื้อฉาว ซึ่งเป็นเหตุให้คณะรัฐมนตรี

ต้องลาออกถึง 5 คน และในปี 1991 เขาถูกไล่ออกจาก ตำแหน่งบรรณาธิการ นิตยสารรายสัปดาห์ชื่อ Financial Gazette เนื่องจากการถกเถียงเรื่องการควบคุม บทบรรณาธิการ ส่วนการต่อสู้ ครั้งหนักหนาที่สุดของนิตยสาร Daily News ของเขาคือการนำ เสนอเรื่อง ทหารผ่านศึกเข้าไป บุกกรุกทุ่งเลี้ยงสัตว์ของคนผิวขาว ซึ่งพรรครัฐบาลชาวนู-พีเอฟ ของ ซิมบับเวเป็นผู้ให้การหนุนหลัง รวมถึงเรื่องการใช้รถของตำรวจ ในช่วงปล้นสะดม ซึ่งส่งผลให้ เขาถูกขู่ตามฆ่า ถูกจับและมีการ วางระเบิดที่สำนักงาน Daily News

การนับเม็ดทรายในแคร์ิบเบียน

ในหมู่เกาะแคร์ิบเบียน ชายฝั่งทะเลถือเป็นทรัพยากรที่มีค่าในทางเศรษฐกิจ นับตั้งแต่ด้านการท่องเที่ยวไปจนถึงการประมง แต่จากการก่อสร้างที่ขาดการวางแผนที่ดี การทำเหมืองทรายหรือแม้แต่เรื่องการสร้างทำนบป้องกันชายฝั่ง ต่างมีส่วนไปกระทบต่อระบบนิเวศวิทยาของชายหาดที่เปราะบาง จนแรงให้เกิดการพังทลายและทำให้ผลแห่งภัยพิบัติทางธรรมชาติหนักหนากว่าเดิม ในช่วงปี 1995 ที่เกิดพายุเฮอริเคน ลุยส์ กระหน่ำ

ทำลายแองกวิลลา ส่งผลเสียต่อชายหาดบริเวณอ่าวหมีตทางชายฝั่งด้านเหนือของหมู่เกาะ แต่คนในท้องถิ่นก็สามารถจะช่วยลดอัตราการพังทลายและความเสียหายที่จะเกิดกับทรัพย์สินได้ อย่างเช่นในกรณีง่าย ๆ ก็คือ การสร้างบ้าน โรงแรมหรือย่านธุรกิจให้มีระยะห่างออกไปจากชายหาด

เมื่อปีที่แล้ว ยูเนสโกได้จัดตั้งทีมงานร่วมกับผู้เชี่ยวชาญท้องถิ่นด้านการวางผังเมืองในหมู่เกาะแคร์ิบเบียนเก้าเกาะ เพื่อ

ตีพิมพ์ชุดเอกสารเล่มเล็กขนาดสั้น แต่เต็มไปด้วยข้อมูลเกี่ยวกับ "วิธปฏิบัติอย่างชาญฉลาดในการจัดการกับการพังทลายของชายหาด" เอกสารเล่มแรกของชุดนี้ เป็นการตีพิมพ์ร่วมกับกรมผังเมืองของแองกวิลลา ซึ่งให้ข้อมูลที่นำไปปฏิบัติได้ ส่วนเล่มอื่นที่กำลังจะตีพิมพ์ออกมาในปีนี้เป็นเรื่องของ เกรเนดา เซนต์คิตส์ เนวิส แอนติกา บาร์บูดา โดมินีกา มอนเซอร์รัต เซนต์วินเซนต์ (บีทิวา) และเกาะเติร์กส์และโคกอส

© UNESCO

36

น้ำสะอาดเพื่อชาวอัฟกานิสถาน

เมืองใหญ่ทั้งหลายแถบเอเชียกลางถูกคุกคามจากปัญหาที่เกี่ยวข้องกับน้ำ นับตั้งแต่แม่น้ำท่วมหนักไปจนถึงความแห้งแล้งอย่างแสนสาหัส รวมทั้งเชื้อโรคซึ่งมีผลมาจากเครื่องบำบัดน้ำเสียไม่เพียงพอ ในการนี้ ยูเนสโกและอิหร่านจะร่วมก่อตั้งศูนย์ระดับภูมิภาคว่าด้วยการจัดการน้ำในเมืองเป็นแห่งแรกขึ้น เพื่อแก้ไขสถานการณ์ดังกล่าว สำนักงานตั้งอยู่ที่กรุงเตหะราน ซึ่งน่าจะเปิดดำเนินการได้ช่วงกลางปี โดยให้ความสำคัญเป็นลำดับแรกในการฝึกให้ช่าง

เทคนิคจากอัฟกานิสถาน รู้จักปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานด้านน้ำที่มีอยู่ในกรุงคาบูลและในเมืองใหญ่แห่งอื่นๆ นอกจากนี้ศูนย์จะให้การอบรมด้านวิชาชีพแล้ว ยังจะให้บริการเสมือนเป็นศูนย์กลางการให้ข้อมูลทางวิทยาศาสตร์ รวมถึงกิจกรรมให้ความช่วยเหลือแก่นานาชาติ และเป็นแหล่งทรัพยากรที่ช่วย

© Reza Wabshan

จัดการแก้ไขปัญหาหน้าในเมืองให้ดีขึ้น

บรรดาผู้จัดการด้านน้ำแห่งภูมิภาคให้ความสนใจในการพัฒนา "สุขอนามัยด้านนิเวศวิทยา" เป็นพิเศษ ซึ่งจะมีการปรับเทคโนโลยีแบบดั้งเดิมให้ทันสมัยขึ้น เพื่อลดปริมาณน้ำจำนวนมากที่ใช้ไปในการชะล้างสิ่งปฏิกูล ซึ่งเป็นมาตรการราคาสูงที่ใช้กันในเมืองส่วนใหญ่ทางตะวันตก

ศูนย์กลางป้องกันเอดส์แห่งแคเมอรูน

ดร. ลุก มงตานเย นักชีววิทยาชาวฝรั่งเศสผู้หนึ่งที่ค้นพบเชื้อเอชไอวี ขณะนี้กำลังทำงานให้กับยูเนสโกในการสร้างและดูแลงานวิจัยและศูนย์ป้องกันเอดส์ในแคเมอรูน ซึ่งมีอัตราการระบาดของโรคนี้ถึงร้อยละ 12 ของประชากรในประเทศ ศูนย์นี้จะมีสาขาอยู่ในโรงพยาบาลทั้ง 2 แห่งที่เมืองหลวงคือ ยาฮุนเด และดูเอล่า ที่मानจะเน้นหนักไปที่งานวิจัยด้านชีวบำบัด มีกิจกรรมการฝึกอบรมครูเรื่องการป้องกันโรคเอดส์ รวมทั้งให้คำแนะนำและการรักษาผู้ป่วย-

นอก เป็นพื้นฐานให้กับประชาชนที่ติดเชื้อเอชไอวี

ศูนย์นี้เป็นส่วนหนึ่งของมูลนิธิเพื่อการวิจัยและป้องกันเอดส์ของโลก ซึ่งก่อตั้งขึ้นในปี 1993 โดยยูเนสโกและดร.มงตานเย มีเป้าหมายสำคัญเพื่อสร้างสะพานเชื่อมโยงช่องว่างระหว่างประเทศที่ร่ำรวยและยากจนในรูปของงานวิจัยและทางเลือกในการรักษา หน่วยงานหลายแห่งของสหประชาชาติได้เข้าร่วมในมูลนิธิ ซึ่งมีการบริหารจัดการศูนย์วิจัยประเภทเดียวกันนี้อีกที่ประเทศโกตดิวัวร์

ประชาธิปไตยและ ความหลากหลายทางวัฒนธรรม

ศูนย์นานาชาติว่าด้วยมนุษยศาสตร์แห่งใหม่ ซึ่งตั้งอยู่ที่เมืองบิบลอส ในเลบานอน กำลังทำการศึกษา 3 ประเทศแรกคือ เลบานอน แอฟริกาใต้และคองโก ศูนย์นี้เปิดอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 1 มิ.ค. โดยเน้นไปที่วัฒนธรรมของประเทศต่างๆ และความเชื่อมโยงเรื่องประชาธิปไตย นอกจากนี้ ริโอดอร์ ฮานท์ ผู้อำนวยการศูนย์ฯ ยังกล่าวถึงความต้องการที่จะ "รู้ว่าประชาชนซึมซับเรื่อง

วัฒนธรรมอย่างไร และพวกเขาต้องการการบริหารจัดการแบบใด เพราะนักการเมืองไม่ได้สะท้อนความต้องการที่แท้จริงของพวกเขา" โครงการนี้ได้รับเงินทุนสนับสนุนครั้งต่อครั้งจากยูเนสโกและรัฐบาลเลบานอน (องค์กรละ 200,000 เหรียญ) โดยได้เริ่มมาตั้งแต่ปี 1973 แต่ต้องเลื่อนเวลาไปเพราะเกิดสงครามกลางเมืองในเลบานอนในช่วงปี 1975-90

© UNESCO/Alain Le Mignon

วันชาติแอฟริกา

เพื่อเป็นการให้ความสำคัญกับวันชาติแอฟริกาในวันที่ 25 พ.ค. กลุ่มชาวแอฟริกา - โดยการรวมตัวกันของผู้แทนถาวรประจำยูเนสโกในทวีป ได้จัดเสวนาที่สำนักงานใหญ่ในหัวข้อเรื่อง

"เจตคติต่อคนผิวดำ" หัวข้อนี้จะโต้แย้งประกอบด้วยเรื่องความยุติธรรมที่กระทำต่อทวีปแอฟริกา การปฏิเสธและมุมมองแง่ลบที่มีต่อความยุติธรรม และการปฏิสัมพันธ์ทางวัฒนธรรม

พิพิธภัณฑ์งานด้านสุข กรุงดาบูล

นับแต่วันที่ 1 มิ.ค. ได้มีการดำเนินการบูรณะพิพิธภัณฑ์แห่งชาติอัฟกานิสถานในกรุงคาบูลตามบันทึกการลงนามความเข้าใจระหว่างยูเนสโกและรัฐบาลอัฟกานิสถาน จิม วิลเลียมส์ เจ้าหน้าที่ยูเนสโกประจำกรุงคาบูล กล่าวถึงพิพิธภัณฑ์ว่า "ไม่มีทั้งหลังคาหรือ

หน้าต่างเลยในตอนนี้นงานที่จัดแสดงส่วนใหญ่ได้รับการเก็บไว้ที่ชั้นล่างหรือชั้นใต้ดิน โดยโอมาร์ ซ่าน มาสุดี ภัณฑารักษ์ กล่าวว่างานแสดงยังเหลืออยู่หนึ่งในสาม ส่วนชุดอื่นที่รวมถึงเศียรพระพุทธรูปจำนวนมากและพระพุทธรูปองค์เล็กๆ ได้รับการดูแลโดยกระทรวงวัฒนธรรม

ชุดโบราณวัตถุทั้งหมดเหล่านี้ได้รับการดูแลรักษาจากเจ้าหน้าที่พิพิธภัณฑ์ โดยการซ่อมของทั้งหมดจากการทำลายล้างของพวกตาลีบันในช่วงเดือน ก.พ.-มี.ย. 2001 ซึ่งต้องการทำลายภาพลักษณ์ของสิ่งมีชีวิตด้วยค้อนและขวาน ในตอนนี้ผลงานการสะสมมีประมาณ 100,000 ชิ้น

ชีวิตและมรดกกรรมของภาษา ที่หลงเหลือ

กว่า 3 ศตวรรษที่ผ่านมา ภาษาได้ตายและสูญหายไปเป็นจำนวนมากจนน่าวิตก โดยเฉพาะในอเมริกาและออสเตรเลีย ทุกวันนี้ครึ่งหนึ่งของภาษาใน

โลกหรืออย่างน้อย 3,000 ภาษานั้นกำลังตกอยู่ในภาวะอันตราย

ยูเนสโกกระตุ้นให้มีประเด็นถกเถียงไปทั่วโลก ด้วยการตีพิมพ์เป็นครั้งที่ 2 ของหนังสือชื่อ *แผนที่ 2 ภาษาโลกที่กำลังจะสูญหาย* ในวันภาษาแม่สากลซึ่งตรงกับ

วันที่ 21 ก.พ. ของทุกปี สื่อจากหลายประเทศได้รายงานถึงปฏิบัติการซึ่งมักจะไม่รู้ลึกซึ้งสะท้อนต่อภาษาท้องถิ่นที่ตายลง ซึ่งมักจะถูกคุกคามจากประเทศอังกฤษ ฝรั่งเศส จีน หรือรัสเซีย แต่ประสบการณ์ก็บอกให้รู้ว่าใช้จะเป็นเช่นนั้น

ไปหมด เพราะความหลากหลายทางภาษาศาสตร์สามารถรับการสงวนรักษาด้วยนโยบายที่กำหนดแน่ชัด และการส่งเสริมให้มีศาสตราจารย์ความหลากหลายทางภาษาซึ่งยูเนสโกให้การสนับสนุนอยู่อย่างมาก

ถอดรหัสสู่

แนวโน้มระยะยาว 10 ประการ

ที่กำลังหล่อหลอมมนุษยชาติแห่งศตวรรษที่ 21

พิศवास ปุณฺณโกธธัมมิณี แปล

ในห้วงเวลาที่กระแสโลกาภิวัตน์พัดกระหน่ำผืนผาน
กับความเร่งรีบและความหลากหลายเป็นทวีคูณ
ของการแลกเปลี่ยน อนาคตช่างดูมืดมัว หรือไม่
ก็สลัวราง คำจำกัดความแห่งยุคสมัยของเราก็คือ
ความสลับซับซ้อน และความไม่แน่นอน เราผู้ตก
เป็นเหยื่อของภารกิจเร่งด่วนเฉพาะหน้าอย่างบ้า
คลั่งจึงมิได้ใช้เวลาพัฒนาไตร่ตรองการกระทำให้
เหมาะสมหรือใคร่ครวญถึงผลลัพธ์ที่ตามมา เราได้
ก้าวเข้าไปผจญภัยกับอนาคตกาลโดยไม่ติดเบรค
ทั้งๆ ที่มองอะไรไม่เห็น ทว่าพายุหะดับเคลื่อนที่
มีความเร็วที่สุดก็จำเป็นต้องใช้ไฟหน้าที่สว่างจ้าและ
ทรงพลังแรงที่สุด ดังนั้นจึงมิใช่เรื่องของการ
ประยุกต์ปรับเปลี่ยนให้ค่อยๆ สอดประสานกลมกลืน
กับสถานะแวดล้อมอีกต่อไปเพราะการปรับเปลี่ยน
จะต้องคอยตามหลังยุคสมัยและกาลเวลาอยู่เสมอ
ทว่าเราจำเป็นต้องแสดงความคิดริเริ่ม เราต้อง
มองไปยังอนาคต และต้องมีวิสัยทัศน์ที่ก้าวไกลใน
การมองโลกกว้าง ลูกหลานในอนาคตของเราจะ
เป็นผู้เก็บเกี่ยวผลพวงการกระทำในวันนี้ของเรา
ซึ่งอาจเป็นการมองการณ์ไกล หรือ ความมืด
บอดของพวกเราก็ได้

ฌ็อมเรอ แบ็งเด

การพัฒนาอย่างเร่งรัด

ของการปฏิรูปอุตสาหกรรมครั้งที่ 3

น. 39

ความยากจนและการแบ่งแยก

เพิ่มขึ้นหรือไม่? น. 41

เพทภัยรูปแบบใหม่ๆ ที่คุกคาม

สันติภาพความมั่นคง และ

สิทธิมนุษยชน น.43

การเปลี่ยนแปลงทางด้านประชากร

น. 45

สภาพแวดล้อมโลกตกอยู่ในอันตราย น. 48

การเติบโตของสังคมสารสนเทศ น. 51

ถ้าจะต้องปกครองให้มากขึ้น? น. 53

มุ่งสู่ความเสมอภาค

ทางเพศ? น. 54

ปฏิสัมพันธ์ทางวัฒนธรรม

ครั้งใหม่ น. 56

ผลกระทบที่เกิดจากการเติบโต

ของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี :

ปัญหาท้าทายครั้งใหม่ทางจริยธรรม น. 58

บทความนี้ได้รับการปรับปรุงและ
ย่อจากบทความเรื่อง "The 21st
Century : an attempt to pinpoint
some major trends" ที่ฌ็อมเรอ
แบ็งเด ผู้ช่วยผู้อำนวยการใหญ่ด้าน
วิสัยทัศน์ปรัชญา และมนุษยศาสตร์
เสนอต่อคณะทำงานของคณะกรรมการ
บริหารยูเนสโก (ดูรายงานฉบับเต็ม
ได้ในรายงานฉบับร่างของคณะ
ทำงาน) เอกสาร 159 EX/39 และใน
เว็บไซต์ <http://unesdoc.unesco.org>

โพกัส

38

อนาคตภาา

เมืองฟอร์โต
อเลเกร
4 กุมภาพันธ์
2002 : มุ่งสู่
จิตสำนึกระดับโลก
กระนั้นหรือ?

1

การพัฒนาอย่างเร็วของ การปฏิวัติอุตสาหกรรมครั้งที่สาม

ปราณี เก้าอ้วน ภาา

“การปฏิวัติอุตสาหกรรมครั้งที่สาม”

กำลังก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างถอนรากถอนโคนในสังคมที่พวกเราอาศัยอยู่ สัญญาณที่บ่งบอกได้แก่คลื่นการปฏิวัติในด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ การพัฒนาอย่างรวดเร็วของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีด้านการสื่อสารและข้อมูล และความก้าวหน้าทางชีววิทยาและพันธุกรรมศาสตร์ ตลอดจนการประยุกต์ใช้ความรู้ดังกล่าว ขณะนี้เริ่มบังเกิดจุดบรรจบระหว่างการวิจัยและปฏิบัติการใน

สาขาใหม่ๆ เหล่านี้กับสาขาวิชาและระบบความรู้ที่มีอยู่ดั้งเดิม ผลพวงของการเจริญเติบโตทางวิทยาศาสตร์และวิชาการอันซับซ้อนนี้เพิ่งจะเริ่มปรากฏให้เห็นกันเท่านั้น

การปฏิวัติทางอุตสาหกรรมครั้งที่สามบนรากฐานของการปฏิวัติทางวิทยาการข้อมูลข่าวสารและระบบการไร้รหัส นับจากระหัสคอมพิวเตอร์ในปัจจุบันจนถึงรหัสทางพันธุกรรมในอนาคต ได้ทำให้สังคมการผลิตทางด้านวัตถุต้องเปิดทางให้กับพลังไร้รูปชนิดใหม่ ซึ่งมีพื้นฐานอยู่บนสัญญาณของ “สังคมที่ถูก

© Paul Smith/Photo Pictures London

“สังคมเครือข่าย” กำลัง
ปรากฏขึ้น - มีการกระจาย
อำนาจมากขึ้น มีความเป็น
ประชาธิปไตยมากขึ้น และมี
ชั้นตอนน้อยลง

อะไรคือผลกระทบ ที่จะเกิดขึ้นต่อโครงสร้าง ทางสังคมที่ได้รับการสืบทอด กันมาทางประวัติศาสตร์ เช่น โรงเรียน รัฐบาล การจ้างงาน ครอบครัว วัฒนธรรม และสังคมเมืองต่าง ๆ ?

จัดโปรแกรม” ปรากฏการณ์ทางสังคมดังกล่าว
เกิดขึ้นอย่างฉับพลันเนื่องจากการเติบโตอย่างรวดเร็วของเครือข่ายระดับโลกทั้งในส่วนของ
เอกชนและภาครัฐ ซึ่งเป็นจักรกลสำคัญในการ
ขับเคลื่อนกระบวนการโลกาภิวัตน์ และตัวของ
มันเองก็ได้ช่วยเร่งรัดให้กระบวนการ ดังกล่าว
เติบโตเร็วยิ่งขึ้น ผลกระทบของการ
ปฏิวัติครั้งนี้ซึ่งทำให้สังคมต้องเผชิญกับ
ตรรกะของการแยกส่วน บัดนี้ได้เจาะลึกเข้า
มาถึงเนื้อในของสังคมมนุษย์ แนวโน้มของ
การแยกส่วนดังกล่าวจะก่อให้เกิดผลกระทบ
อย่างไรต่อสถาบันหรือโครงสร้างสังคมที่ได้
รับการสืบทอดกันมาทางประวัติศาสตร์ เช่น
โรงเรียน รัฐบาล การจ้างงาน ครอบครัว
วัฒนธรรม และสังคมเมืองต่างๆ? ภัยอันตราย
หลักจะเป็นการหดหายของเนื้อที่ทางสังคม
และการกัดกร่อนสัญญาประชาคมดอกหรือ?

เหนือสิ่งอื่นใด การปฏิวัติทางอุตสาหกรรม
ดังกล่าวซึ่งมีพื้นฐานอยู่บนกิจกรรมที่ต้อง
ระดมทุนทรัพย์อย่างมากมาย โดยจำเป็นต้อง
อาศัยการลงทุนอย่างมหาศาลทางการ
ศึกษา จะเกิดขึ้นในระดับความรวดเร็วมาก
น้อยเพียงใดเมื่อมองปัจจัยทั้งในด้านพื้นที่และ
กาลเวลา? เราจะมั่นใจได้อย่างไรว่ากระบวนการ

โลกาภิวัตน์จะกลายเป็นพลังอันแข็งแกร่งเพื่อ
การปลดปล่อยและการผืนกำลังกันในระดับ
สากล ไม่ใช่ก่อให้เกิดการกีดกันและเจตคติที่
เห็นแก่ตนเองมากยิ่งขึ้น ?

เป็นความจริงที่ว่าโลกาภิวัตน์ก่อให้เกิด
ผลประโยชน์ในแง่การพัฒนาในด้านข้อมูล
ข่าวสารและการสื่อสาร รวมทั้งเป็นช่อง
ทางในการเผยแพร่ข้อมูลดังกล่าว เทคโนโลยี
ใหม่ๆทางด้านข้อมูลข่าวสารและการสื่อสาร
เปิดทางเลือกใหม่ในด้านการศึกษาทางไกล
อีกทั้งยังเสนอแนะแห่งการสร้างสังคมเครือ-
ข่ายซึ่งจะมีลักษณะของการกระจายอำนาจ
เป็นประชาธิปไตยมากขึ้น และมีชั้นตอนที่
ยุ่งยากน้อยลง โลกาภิวัตน์ไม่เพียงแต่มีส่วน
ทำให้เกิดการแบ่งแยกสังคมออกเป็นส่วนๆ
เท่านั้น แต่ยังช่วยส่งเสริมจิตสำนึกในระดับ
สากลอีกด้วย นี้อาจจะเป็นมุมที่เราควรมอง
ขบวนการที่ถูกเรียกอย่างไม่ใคร่เหมาะสม
นักว่าเป็นขบวนการต่อต้านโลกาภิวัตน์ ซึ่ง
นักสังคมวิทยานาม เอ็ดการ์ โมริน เรียกว่า
เป็นกระบวนการโลกาภิวัตน์ครั้งที่สอง ซึ่ง
หมายถึงโลกาภิวัตน์ทางด้านจิตสำนึกที่ควบคู่
ไปกับด้านเศรษฐกิจและวิชาการ

2

ความยากจนและ การแบ่งแยกเพิ่มขึ้นหรือไม่?

ปรานี เก้าอ้น แปล

โพกัส

41

ความยากจนที่เพิ่ม
มากขึ้นไม่ได้วัดกัน
เฉพาะด้านเศรษฐกิจ
แต่ยังรวมด้านการศึกษา
เทคโนโลยี วัฒนธรรม
สิ่งแวดล้อม และสุขภาพ
อนามัยอีกด้วย

ในระยะเวลาสองสามทศวรรษที่ผ่านมา มีความเจริญก้าวหน้าขึ้นอย่างเห็นได้ชัด สำนักงานโครงการเพื่อการพัฒนาแห่งสหประชาชาติแถลงว่า ในระยะ 50 ปีที่ผ่านมา อัตราความยากจนได้ลดลงมากกว่าในระยะห้าทศวรรษที่ผ่านมา รวมทั้ง อย่างไรก็ตาม ประชากรมากกว่าสามพันล้านคน หรือมากกว่าครึ่งหนึ่งของประชากรโลกกำลังตกอยู่ในสภาวะที่ต้องดิ้นรนเพื่อความอยู่รอด โดยมีรายได้เฉลี่ยชีพไม่ถึง 2 เหรียญสหรัฐ ต่อวัน ประชากรจำนวน 1,500 ล้านคนไม่มีน้ำสะอาดสำหรับดื่มกิน และมากกว่า 2 พันล้านคนไม่ได้รับบริการสาธารณสุขมูลฐาน ประชากรที่ยากจนจำนวนร้อยละ 70 เป็นสตรี และประชากรสองในสามของผู้ยากจนมีอายุต่ำกว่า 15 ปี

จากการคาดการณ์ของธนาคารโลกซึ่งใช้ตัวเลขปัจจุบันเป็นฐานของการคาดการณ์ ระบุว่า จำนวนประชากรที่ยากจนที่สุด (หรือมีรายได้ 1 เหรียญสหรัฐต่อวัน) มีแนวโน้มที่จะเพิ่มมากขึ้น ภายในปี 2015 ประชากรจำนวน 1,900 ล้านคนอาจจะต้องมีชีวิตอยู่ในระดับที่ต่ำกว่าขีดความยากจนที่สุดเมื่อเทียบกับจำนวน 1,500 ล้านคนในต้นศตวรรษปัจจุบัน และ 1,200 ล้านคนในปี 1987 ภายใน 25 ปีข้างหน้า ประชากรอย่างน้อยร้อยละ 85 ของประชากรโลกอาจจะมีชีวิตอยู่ในระบบเศรษฐกิจที่กำลังพัฒนาหรือกำลังเปลี่ยนผ่าน ซึ่งจะต้องได้รับผลกระทบจากการเติบโตทางกลุ่มประชากรดังกล่าว เว้นเสียแต่ว่าจะมีการอพยพจากซีกโลกใต้ไปเหนืออีกครั้งหนึ่ง และ

การกระจุกตัวของทรัพยากรในมือของคนกลุ่มน้อยอาจจะดำเนินต่อไปหรือยิ่งทวีปริมาณมากขึ้น ซึ่งจะยิ่งทำให้สถานการณ์เลวร้ายลง นอกจากนี้ การวัดอัตราการเพิ่มขึ้นของความยากจนไม่อาจวัดในแง่ของเศรษฐกิจเท่านั้น แต่ยังต้องพิจารณาในแง่การศึกษา เทคโนโลยี วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม และสุขภาพอนามัยอีกด้วย

ประชากรประมาณ 800 ล้านคนในซีกโลกที่กำลังพัฒนากำลังประสบปัญหาภาวะทุพโภชนาการเรื้อรัง อัตราการลดลงของประชากรที่ประสบปัญหาดังกล่าว (โดยเฉลี่ยประมาณ 8 ล้านคนต่อปี) ยังไม่เพียงพอที่จะทำให้ค่าปฏิญญาโดยประเทศต่างๆ 186 ประเทศในการประชุมสุดยอดด้านอาหารโลกในเดือนพฤศจิกายน 1996 เป็นจริงขึ้นมาได้ กล่าวคือการลดจำนวน ผู้ประสบปัญหาทุพโภชนาการให้เหลือเพียงครึ่งหนึ่งภายในปี 2015 เจตนารมณ์ดังกล่าวจะบรรลุผลได้ก็ต่อเมื่อเราสามารถลดจำนวนผู้ประสบปัญหาทุพโภชนาการได้ 20 ล้านคนต่อปี

© S.Morgan/Spooner/Comma, Paris

ประชาชนจำนวน 1,500 ล้านคน
ไม่มีโอกาสเข้าถึงน้ำดื่มที่สะอาด

**ภายในปี 2015
ประชากรจำนวน
1,900 ล้านคน
อาจจะต้องมีชีวิต
อยู่ต่ำกว่าขีด
ความยากจนที่สุด**

เพชฌัญญูรูปแบบใหม่ๆ ที่คุกคามสันติภาพ ความมั่นคงและสิทธิมนุษยชน

ปราณี เก้าอี่ยม แปล

1981 การณ์วินาศกรรมที่สหรัฐอเมริกา วันที่ 11 กันยายนและผลกระทบที่ตามมาดูเหมือนจะก่อให้เกิดรูปแบบใหม่ในด้านความมั่นคงระหว่างประเทศ สงครามและสันติภาพ นั่นคือบรรดาพันธมิตรของรัฐ “ที่เจริญแล้ว” เผชิญหน้ากับกลุ่มประเทศที่สนับสนุนการก่อการร้ายข้ามชาติ เราควรพิจารณาภาพดังกล่าวอย่างลึกซึ้งซึ่งถ้าไม่ประสงค์ให้มายาคติที่เป็นอันตราย (และถูกปฏิเสธไม่ยอมรับเป็นส่วนใหญ่) ที่เรียกว่า “การปะทะทางอารยธรรม” ขยายตัวออกไป ถึงแม้จะมีความเสี่ยงอันเกิดจากการก่อการร้ายข้ามชาติ รวมทั้งความตึงเครียดและความเสียสมดุลที่การก่อการร้ายก่อให้เกิดขึ้นอยู่จริง แต่เราก็ต้องสำนึกว่าสถานการณ์ใหม่ที่เกิดขึ้นนี้มีได้ลดความเสี่ยงต่างๆ ที่มีอยู่เดิม มันเพียงแต่ก่อให้เกิดสถานการณ์ที่ทับถมเพิ่มมากขึ้นเท่านั้น

นับแต่สงครามเย็นได้สิ้นสุดลง สันติภาพดูจะเป็นสิ่งที่ไม่เกินเอื้อมอย่างแต่ก่อน ในขณะที่สงครามกลับเป็นสิ่งที่บ่อยครั้งดูจะเกิดขึ้นได้ง่ายขึ้น หลายประเทศยังทุ่มเทงบประมาณจำนวนมากไปในทางการทหาร จึงทำให้ไม่มีงบประมาณเหลือพอที่จะมาจัดการกับภัยคุกคามประเทศอื่นๆ นอกจากนั้น เรายังได้เห็นการเผชิญหน้ากันภายในรัฐ และการขัดแย้งทางเผ่าพันธุ์หรือกลุ่มชน เพิ่มขึ้นซึ่งกลายเป็นรูปแบบของความขัดแย้งที่เห็นได้ชัดในต้นศตวรรษที่ 21 นี้ ความขัดแย้งดังกล่าวมักจะเกิดขึ้นโดยมีภูมิหลังอันเนื่องมาจากการไร้ระเบียบกฎหมายและสถาบันแห่งชาติ สูญสิ้นอำนาจที่จะควบคุมสถานการณ์ภายในได้ ภายใต้สถานการณ์เช่นนี้ เราควรจะหวั่นเกรงปรากฏการณ์แห่ง “รัฐที่ล้มเหลว” ในช่วงทศวรรษต่อไป รวมทั้งความขัดแย้งที่จะทวีขึ้นโดยปราศจากความเคารพต่อบรรทัดฐานทางกฎหมายระหว่างประเทศแต่อย่างใด ซึ่งจะทำให้ความพยายามในการไกล่เกลี่ยขององค์การระหว่างประเทศเป็นไปได้ อย่างยากยิ่งหรือไม่?

การขาดขันติธรรม ความรู้สึกเกลียดกลัวคนต่างชาติ ลัทธิเหยียดผิว และการเลือกปฏิบัติ กำลังผุดขึ้นมาใหม่อีกครั้งหนึ่ง และในบางครั้งก็เป็นไปอย่างรุนแรง ถึงขนาดก่อให้เกิดการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์กัน ผู้ที่ลงมือปฏิบัติการเหล่านี้มักจะอ้างความถูกต้องบนพื้นฐานของศาสนา ชาติ วัฒนธรรม และภาษา เราจะได้เห็นโลกาภิวัตน์ในอนาคตในรูปแบบของการก่อการร้าย การประกอบอาชญากรรมแบบองค์กร การฆ่าฟันหมู่อย่างไม่จบสิ้น

ผู้อพยพเค้นทางกลับสู่
เมืองโคโซโวในปี 1999

เราต้องหลีกเลี่ยง
การเผยแพร่มายาคติ
ที่เป็นอันตรายเกี่ยวกับ
“การปะทะกันทาง
อารยธรรม”

จำจะต้องกล่าวว่า “เงินปันผลของสันติภาพ” อันเป็นที่กล่าวขานกันนั้นยังมาไม่ถึง หลังจาก ที่โลกมีความหวังจาก “การแข่งขันเพื่อลดอาวุธ” ซึ่งเริ่มต้นในปี 1989 ภายหลังจาก รือตองก่าแห่งกรุงเบอร์ลิน บัดนี้ เรากลับ เห็นการเพิ่มค่าใช้จ่ายทางการทหารอีกครั้ง ตลอดจนการขยายตัวของวงการค้าอาวุธ ที่เป็นไปอย่าง คึกคัก

ภัยคุกคามสันติภาพและความมั่นคงมิได้ เป็นเพียงแต่เรื่องของการทหารแต่อย่างเดียว อีกต่อไป ในสองสามทศวรรษที่ผ่านมา ทุกฝ่ายทั้งในระดับชาติและนานาชาติตระหนัก ดีมากขึ้นว่าสันติภาพและความมั่นคงมีมุมมองในหลายมิติ เมื่อพิจารณาในแง่ของความ เชื่อมโยงของปรากฏการณ์ทั้งในด้านการเมือง เศรษฐกิจ การเงิน สังคม และสิ่งแวดล้อมที่ เพิ่มมากขึ้นแล้ว คณะมนตรีความมั่นคงแห่ง สหประชาชาติจะไม่วู้สึกถึงความจำเป็นที่จะต้อง คำนึงถึงและจัดการกับปัญหาต่างๆ อย่าง เป็นระบบ นอกเหนือจากพันธกิจหลักของ คณะมนตรีฯ ที่ทำอยู่แล้ว นั่นคือปัญหาภัย คุกคามอื่นๆ ที่จะบั่นทอนความมั่นคงของ มนุษยชาติ เช่น ความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อมและสภาพความเป็นอยู่ ปัญหา ประชากร ปัญหาการเป็นปฏิปักษ์กันระหว่าง วัฒนธรรมและเผ่าพันธุ์ รวมทั้งการละเมิด สิทธิมนุษยชนในทุกรูปแบบกระนั้นหรือ?

ภัยคุกคาม สันติภาพและ ความมั่นคงมิได้เป็น เพียงแค่เรื่องของ การทหาร แต่อย่างเดียวยังอีกต่อไป

การละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างใหญ่หลวง การขยายตัวของสงครามเศรษฐกิจนอก กฎหมาย และความรุนแรงที่ทวีมากขึ้นใน โรงเรียนและสังคมดั่งนั้นหรือ? หรือว่า บทบาทรัฐและองค์การระหว่างประเทศในช่วง ทศวรรษหน้าจะลดลงเหลือเพียงแค่การ จัดการให้เกิดความปรองดองของความคิด เห็นที่แตกต่าง แทนที่จะมุ่งสร้างเสริมสายใย ของสังคมให้แข็งแกร่งยิ่งขึ้น?

การสิ้นสุดของสงครามเย็นได้ก่อให้เกิด ความหวังอันยิ่งใหญ่ว่านี่ที่สุดแล้ว เราจะ สามารถลดงบประมาณทางการทหารได้อย่าง เป็นกอบเป็นกำและเพิ่มงบประมาณในการ พัฒนาการศึกษามนุษย์ให้มากขึ้น โดยเฉพาะ อย่างยิ่งในทางการศึกษา อย่างไรก็ตาม เรา

4

การเปลี่ยนแปลง ทางด้านประชากร

ปรานี เก้าอี่ยม ฟูลา

© Alexs Dreyer/Corbis, Bina

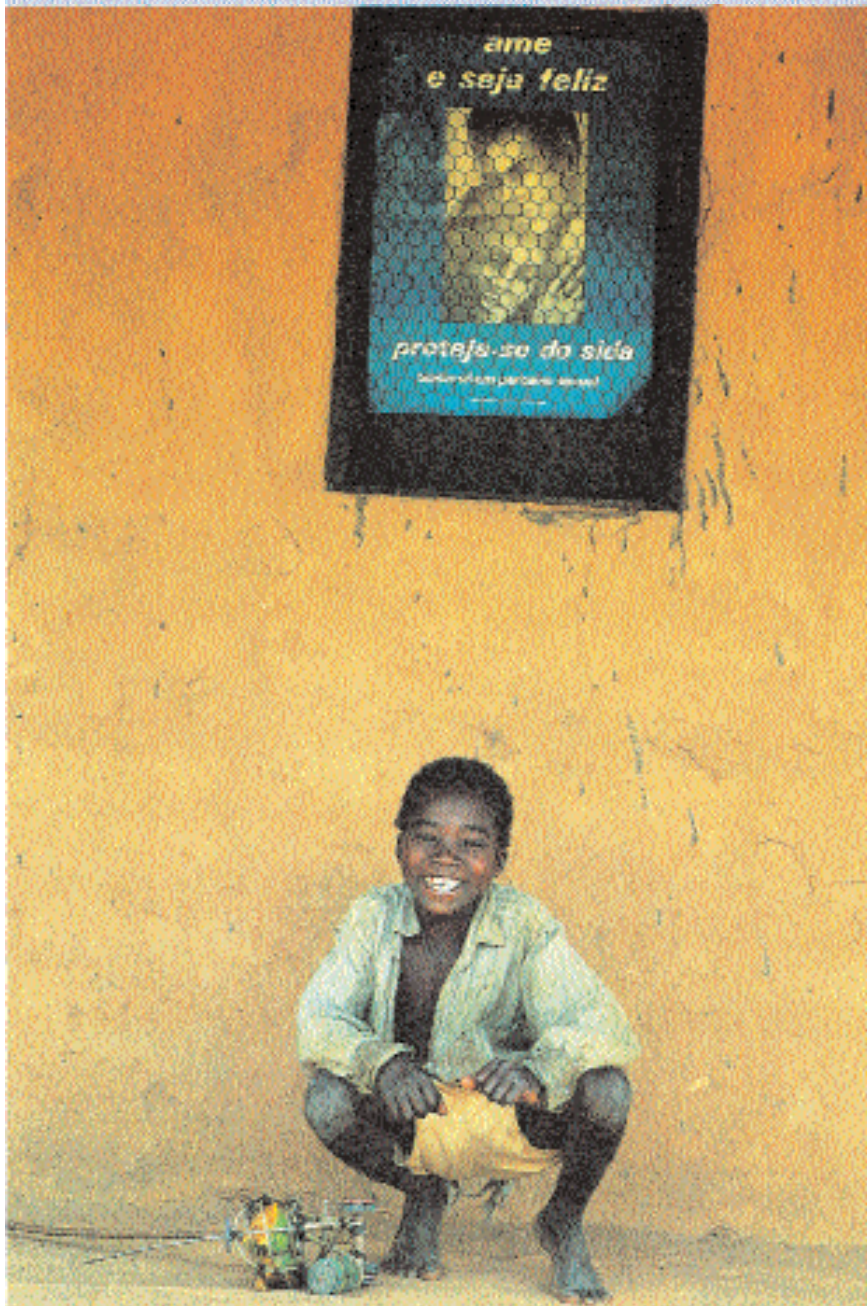
การสร้าง “บ้านใหม่” ใน
กรุงลิมา ประเทศเปรู :
ประชาชนที่ถูกบังคับด้วย
แสงสี ละครทั้งหมู่บ้านของคนใน
ชนบทเพื่อเข้ามาเผชิญกับความ
เจ็บปวดอันปวดร้าวที่
“มาคู่เคียงกัน” ในเมืองใหญ่

องค์ การสหประชาชาติคาดการณ์ว่า ในปี 2028 ประชากรของโลก จะเพิ่มขึ้นเป็น 8 พันล้านคน และในปี 2054 จะเพิ่มเป็น 9 พันล้านคน จากนั้นจะคงที่อยู่ในระดับดังกล่าว ดังนั้น จึงจะไม่มีเหตุการณ์ ทำนองการปะทุของจำนวนประชากร แต่เป็นการเพิ่มขึ้นอย่างมาก ตามด้วยการ ค่อยๆ ลด และทรงตัวอยู่ในระดับเดิม นักประชากรศาสตร์ บางกลุ่มกล่าวว่า ในอีกสองสามทศวรรษข้างหน้า อาจเกิดเหตุการณ์ที่เรียกว่า “การลดแบบฮวบฮาบ” โดยที่องค์การสหประชาชาติ ได้คาดการณ์ไว้ในระดับต่ำว่าประชากรโลกจะเพิ่มถึงจุดสูงสุดประมาณปี 2050 ราว 7,300 ล้านคน หลังจากนั้นก็จะเริ่มลดต่ำลง เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงทางด้านประชากรได้เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วในระยะที่ผ่านมา จึงเป็นไปได้ว่าภายในปี 2050 ประชากรโลกอาจจะมีไม่เกิน 8 พันล้านคน นอกจากนี้ ประชากรโลกก็กำลังก้าวเข้าสู่ วิทยชรา จากการคาดการณ์ในระยะกลางของ องค์การสหประชาชาติชี้ว่า ในช่วงระหว่าง

ปี 1995 - 2050 จำนวนประชากรที่มีอายุต่ำกว่า 15 ปีจะลดจากร้อยละ 31 เหลือร้อยละ 19 ของประชากรโลกทั้งหมด และจำนวนผู้ที่มีอายุเกิน 60 ปีจะเพิ่มขึ้นอย่างเห็นเป็นสัดส่วนต่อกันในช่วงระยะเวลาเดียวกันจากร้อยละ 10 เป็นร้อยละ 22

การกระจายประชากรโลกในทางภูมิศาสตร์ก็กำลังเปลี่ยนแปลงไปเช่นกัน จากการที่ไม่มีเหตุการณ์อพยพหลังไหลของประชากร (ซึ่งก็ยังคงอาจเกิดขึ้นได้) จะทำให้จำนวนประชากรของยุโรปและญี่ปุ่นลดลงในระยะ 50 ปีข้างหน้า ผลจากการวิจัยจำนวนมากบ่งชี้ว่า คงจะไม่มีทางออกอื่นใดนอกเหนือไปจากการอพยพย้ายถิ่นที่จะช่วยบรรเทาสถานการณ์การขาดสมดุลระหว่างประชากรที่อยู่ในวัยทำงานและประชากรที่ไม่ได้ทำงาน

สาเหตุของอัตราการตายของมนุษย์ก็กำลังเปลี่ยนแปลงไป องค์การอนามัยโลกได้เตือนถึงวิกฤตการณ์ระดับโลกเกี่ยวกับโรคติดต่อที่อาจเกิดขึ้นได้ในไม่ช้านี้ ถึงแม้จะมี ความก้าวหน้ามากพอสมควร (ดังเช่นใช้ ทรพิษได้ถูกกำจัดไปแล้ว และโรคโปลิโอและโรคพยาธิกิ้งี <พบมากในทวีปแอฟริกา - ผู้ แปล> ก็อาจจะหมดไปด้วย) แต่หนึ่งในสาเหตุของอัตราการตายทั่วโลกยังมีสาเหตุจากโรคติดต่อที่เกิดจากเชื้อแบคทีเรียหรือไวรัส ซึ่ง บางอย่างก็เป็นเชื้อโรคชนิดใหม่ บางชนิดก็ อยู่ในช่วงการเปลี่ยนแปลง ในขณะที่ บางชนิดก็กำลังปรับตัวให้สามารถต่อต้านยา รักษาโรคที่ช่วยชีวิตมนุษย์มาจนถึงทุกวันนี้ และเชื้อโรคทั้งหมดล้วนแต่มีแนวโน้มที่น่า วิตกคือมันจะไม่หยุดอยู่กับที่ โรคชนิดหนึ่ง

ตามการคาดการณ์ใน
ระยะกลางของ
สหประชาชาติ ในช่วง
1995 - 2050
ประชากรที่มีอายุต่ำกว่า
15 ปี จะลดลงจากร้อยละ
31 เหลือร้อยละ 19 ของ
ประชากรโลกทั้งหมด

โลกอาจจำเป็นต้อง มีเมืองใหญ่ใหม่ ๆ เพื่อ รองรับประชากรเมืองละ 3 ล้านคนเพิ่มขึ้นถึง หนึ่งพันเมืองในระยะเวลา 40 ปีข้างหน้า

อาจจะสูญหายไป แต่อีกชนิดหนึ่งก็เข้ามาแทน ดังเช่นในปี 1980 องค์การอนามัยโลกได้ประกาศว่า โรคไข้ทรพิษได้ถูกกำจัดไปหมดสิ้นแล้วทั่วโลก แต่ในปีต่อมาคือใน 1981 ก็มีการค้นพบโรคเอดส์เป็นครั้งแรก ในระหว่างนั้น โรคที่สำคัญบางโรคเช่น วัณโรคก็กำลังหวนกลับมาแพร่ระบาดอีกครั้งหนึ่ง มีการพบพาหะในการนำโรคใหม่ๆ เช่น นกไพโรออน (คล้ายๆ นกเขา - ผู้แปล) โรคที่เป็นที่รู้จักกันแล้วหลายโรคได้พัฒนาตัวเองให้สามารถต่อต้านยาปฏิชีวนะแบบดั้งเดิมได้ และการวิจัยด้านการพัฒนาวัคซีนชนิดใหม่ๆ ก็กำลังลดลง ในประเทศบอตสวานาซึ่งเป็นประเทศที่ประสบปัญหาการแพร่ระบาดของโรคเอดส์มากที่สุดนั้น ประชากรผู้ใหญ่จำนวนหนึ่งในสี่ติดเชื่อเอดส์ ในทศวรรษที่ผ่านมา อายุขัยโดยเฉลี่ยของประชากรลดลงจาก 61 ปีเป็น 47 ปี ซึ่งถ้าไม่มีการแพร่ระบาดของโรคเอดส์แล้ว อายุขัยของประชากร ดังกล่าวควรจะเป็น 67 ปี อายุขัยโดยเฉลี่ยของประชากรทั้งในประเทศสหพันธรัฐรัสเซียและประเทศอื่นๆ ที่เคยอยู่ภายใต้สหภาพโซเวียตในอดีตก็กำลังลดลงเช่นเดียวกัน

การศึกษาของเด็กหญิง ปัญหาของประชากรและการพัฒนานั้นมีส่วนเกี่ยวพันเชื่อมโยงกัน มีกรณีศึกษาจำนวนมากที่ศึกษาผลกระทบของการศึกษาของสตรีที่มีต่อการพัฒนาทางสังคมและสุขภาพอนามัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งอัตราการตายและเกิดของทารก ฉะนั้น รูปแบบการคุมกำเนิดที่ดีที่สุดนั้นน่าจะเป็นการศึกษาถ้วนหน้าและตลอดชีวิตมิใช่หรือ?

การเติบโตของประชากรโลกเกิดขึ้นพร้อมกับการเกิดสังคมเมืองขนาดใหญ่ซึ่งขยายตัวเร็วขึ้นเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม และทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขนาดเมือง พร้อมด้วยปรากฏการณ์และภาวะท้าทายอันไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน (ความยากจนและการกีดกันในสังคมเมือง การแยกระบบการบริหารจัดการของพื้นที่บางส่วนในเมืองใหญ่ ปัญหาอันท้าทายด้านสิ่งแวดล้อม โอกาสในการเข้าถึงทรัพยากร

© Dennis Taylor/Photo Pierre L'Abbe

ทางธรรมชาติและวัฒนธรรม สิทธิในการมีบ้านอยู่อาศัย ปัญหาใหม่ๆ ของการเป็นพลเมืองในเมืองใหญ่ และการหดหายของพื้นที่สาธารณะ) ถ้าแนวโน้มเหล่านี้เกิดขึ้นจริงคาดว่าจะต้องมีการสร้างเมืองใหม่ที่รองรับประชากรเมืองละ 3 ล้านคนเพิ่มขึ้นถึงหนึ่งพันเมืองภายในระยะเวลา 40 ปีข้างหน้า ซึ่งเกือบเท่ากับจำนวนเมืองใหญ่ที่มีอยู่ในปัจจุบัน

ในปัจจุบัน การขยายตัวของชุมชนเมืองเกิดขึ้นมากที่สุดในภูมิภาคที่ยากจนที่สุด แต่หาได้เกิดควบคู่ไปกับการพัฒนาที่แท้จริงไม่ นอกจากนี้ยังเกิดขึ้นในภูมิภาคที่มีการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็วที่สุดอีกด้วย ในกรณีหลังนี้ “การเจริญขึ้นอย่างทันทีทันใด” มักจะก่อให้เกิดการเติบโตที่ไร้ระเบียบซึ่งสร้างปัญหาสำคัญในเรื่องการจัดหาน้ำดื่ม พลังงานและความมั่นคงทางด้านอาหาร รวมทั้งปัญหาความรุนแรง การทำให้เกิดประชากรชายขอบ และการกีดกันทางสังคมอีกด้วย

ผลพวงที่เกิดขึ้นตามมาก็คือ การที่หลายๆ ประเทศกำลังประสบปัญหาการเติบโตของ “สังคมที่ล้นदान” ซึ่งล้อมรอบด้วยกำแพงปกป้องด้วยเครื่องกีดขวาง หรือการอยู่อย่างโดดเดี่ยวโดยระยะทาง ได้มีการประเมินว่าสหรัฐอเมริกา มีประชากรราวสี่ล้านถึงแปดล้านคนมีชีวิตอยู่ในระบบดังกล่าวภายในบริเวณที่อยู่อาศัยที่ได้รับการปกป้องอย่างแน่นหนา จากการรายงานของ องค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (OECD) ซึ่งตีพิมพ์ในปี 1996 ระบุว่า มีชาวอเมริกันจำนวน 35 ล้านคนอาศัยอยู่ในชุมชน 150,000 แห่งซึ่งมีการบริหารจัดการโดยสมาคมเอกชน

ประชากรจำนวนหลายล้านคนที่ถูกดึงดูดด้วยแสงสีของเมืองใหญ่ พวกมันละทิ้งความยากจนในชนบทไปใช้ชีวิตกับ “ความเย็บเหงาที่มาคู่กัน” อันแสนปวดร้าวในสังคมเมืองใหญ่ที่ที่คนเหล่านี้มักต้องประสบ กับปัญหาความขาดแคลนสิ่งอำนวยความสะดวกขั้น

การเติบโตของสังคมเมืองมีจำนวนเพิ่มขึ้นที่สุดในภูมิภาคที่ยากจนที่สุด

พื้นฐานที่สุด ดังเช่น โรงเรียน การสุขภาพหรือโครงสร้างพื้นฐาน ในท่ามกลางสภาพความยากจนและการถูกแปลกแยกกีดกันซึ่งมักจะเป็นเชื้ออย่างดีของความรุนแรงและการกระทำสุดโต่งในด้านต่างๆ ในสถานการณ์ดังกล่าวมานี้ เราจะสามารถทำให้เมืองใหญ่เป็นสถานที่ที่เหมาะสมแก่การอยู่อาศัยของมนุษย์ได้อย่างไร? เราจะรังสรรค์พฤติกรรมอันพึงประสงค์และความเป็นอารยชนในเมืองใหญ่ขึ้นมาอีกครั้งหนึ่งได้อย่างไร? และทำอย่างไรเราจึงจะนำผู้คนที่ถูกกีดกันออกจากสังคมเข้ามารวมตัวกันในสังคมได้?

สภาพแวดล้อมโลก ตกอยู่ในอันตราย

อรรถกร เทวฤกษ์ แปล

โลกสีเขียว

48

ในปัจจุบัน พืชและสัตว์
กำลังสูญพันธุ์ในอัตรา
ที่มากกว่ายุคการสูญพันธุ์
ครั้งใหญ่ๆ ตามการจำแนก
ยุคสมัยทางธรณีวิทยา
ราว 1,000 ถึง
10,000 เท่า

ปัจจุบัน เราทราบกันแล้วว่า จากความล้มเหลวของมาตรการต่างๆ และผลกระทบจากกิจกรรมของมนุษย์ที่กระทำต่อสิ่งแวดล้อมทั่วโลก กำลังส่งผลคุกคามความอยู่รอดของชีวมณฑล และมนุษย์รุ่นหลัง ดังต่อไปนี้

นักวิทยาศาสตร์ส่วนใหญ่เห็นว่า สาเหตุหลักที่ทำให้สภาวะอุณหภูมิลูกโลกร้อนขึ้นโดยทั่วไปเกิดจากการปล่อย "ก๊าซเรือนกระจก" โดยการกระทำของมนุษย์และวิถีการบริโภคสมัยใหม่ โดยเฉพาะผู้มีชีวิตผูกพันกับสังคมเมือง (สถานีผลิตพลังงานไฟฟ้าจากความร้อนมลพิษจากโรงงานอุตสาหกรรม ยานพาหนะที่ใช้เครื่องยนต์ ฯลฯ) นอกจากนี้ การละลายของธารน้ำแข็งยังจะนำไปสู่ความหายนะด้านนิเวศอย่างแท้จริง สภาวะโลกร้อนดูเหมือนจะเกิดขึ้นควบคู่กับปัญหาต่างๆ ทั้งในระดับภูมิภาคและระดับท้องถิ่นซึ่งมีความแตกต่างกันหลายและเมื่ออยู่เป็นจำนวนมาก ปัญหาดังกล่าวอาจส่งผลให้สภาพอากาศเกิดความเปลี่ยนแปลงอย่างร้ายแรงในบางภูมิภาคของโลก รวมถึงเกิดความหายนะทาง "ธรรมชาติ" ที่เกิดเพิ่มมากขึ้นและรุนแรงยิ่งขึ้น ซึ่งเราก็สามารถสังเกตเห็นสัญญาณเริ่มต้นบางอย่างกันแล้ว แต่ถึงแม้จะเห็นได้ชัดเจนแล้วว่า จะมีการควบคุมการปล่อยก๊าซเรือนกระจก แต่ความก้าวหน้าที่เกิดขึ้นนับแต่การประชุมริโอในปี 1992 ก็มีผลที่จำกัดมาก ดังเห็นได้จากปัญหาอุปสรรคหลายๆ ประการในการให้สัตยาบันพิธีสารเกียวโต

การแบ่งสรรน้ำมิได้เกิดขึ้นอย่างเท่าเทียมกัน แม่น้ำน้ำจะมีย่างมากมายมหาศาล และมีน้ำไหลอยู่ทั่วไป แต่ก็ไม่ใช่ทุกแห่งหน

และสำหรับทุกคน เกือบหนึ่งในสี่ของมนุษยชาติ หรือผู้คนราว 1,400 ล้านคน ไม่มีโอกาสใช้น้ำที่สะอาด เหมาะแก่การดื่มกิน และมากกว่าครึ่งหนึ่งของประชากรโลกไม่มีสุขอนามัยที่เหมาะสม การแก้ไขปัญหาสภาวะการใช้น้ำจำเป็นต้องกำหนดนโยบายการใช้ทรัพยากรน้ำอย่างยุติธรรม เพื่อยุติการบริโภคน้ำเกินควรในภาคเกษตรกรรม ซึ่งในปัจจุบัน ใช้น้ำเกือบสองในสามของน้ำทั้งหมดที่ได้จากแม่น้ำลำธาร ทะเลสาบ และน้ำบาดาลทั่วโลก และจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบพฤติกรรมการใช้น้ำด้วยเช่นกัน

การทำลายชั้นโอโซนในบรรยากาศอันเป็นเสมือนผู้พิทักษ์สรรพสิ่งมีชีวิตบนพื้นโลกไม่เคยเกิดขึ้นในระดับที่รุนแรงเช่นนี้มาก่อน แต่ก็ยังมีสัญญาณที่ดีให้เห็น นั่นคือ หากมีการปฏิบัติตามกฎระเบียบระหว่างประเทศในเรื่องปริมาณการปล่อยก๊าซที่ก่อให้เกิดภาวะเรือนกระจกอย่างจริงจังแล้ว ชั้นโอโซนในบรรยากาศก็อาจฟื้นตัวคืนสู่สภาพที่ดีได้อย่างสมบูรณ์ภายในปี 2050

ทะเลทรายกำลังขยายตัว และปัจจุบันส่งผลกระทบต่อประชากร 250 ล้านคน และกำลังคุกคามมนุษย์เกือบหนึ่งพันล้านคนที่อาศัยอยู่ในเขตแห้งแล้งของประเทศต่างๆ ราว 110 ประเทศ ตัวเลขนี้อาจเพิ่มขึ้นเป็นสองเท่าภายในปี 2050 หากทะเลทรายยังคงขยายตัวออกในอัตราที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติทั้งหมดล้วนได้รับผลกระทบโดยตรง ขณะที่ปัจจุบันยังคงมีป่าไม้ปกคลุมเนื้อที่ราวหนึ่งในสี่ของผืนโลกที่เป็นแผ่นดิน ประเมินกันว่าพื้นที่ป่าไม้ของโลก

เราจำเป็นต้อง
เปลี่ยนแปลง
พฤติกรรม
การดำรงชีวิต
เสียใหม่

พื้นที่ป่าไม้
ถูกทำลายลง
ปีละ 11.3 ล้าน
เฮกตาร์

ถูกทำลายไปปีละ 11.3 ล้านเฮกตาร์ แม้ว่าประเทศที่กระตือรือร้นในการจัดการป่าไม้ให้มีประสิทธิภาพดีขึ้นและให้ความใส่ใจปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้นจะมีจำนวนมากขึ้นก็ตาม มหาสมุทรก็ได้รับผลกระทบด้วยเช่นกัน ทรัพยากรจากการประมง ซึ่งนับเป็นแหล่งอาหารและโปรตีนที่สำคัญแหล่งหนึ่งสำหรับประชากรนับล้านๆ คน ก็กำลังถูกคุกคามจากสภาพแวดล้อมที่เสื่อมโทรม และจำเป็นต้องมีมาตรการในการอนุรักษ์อย่างเร่งด่วน

ยิ่งกว่านั้น ความเปลี่ยนแปลงของกระแสน้ำในมหาสมุทรทั่วโลกซึ่งยิ่งทวีความรุนแรงขึ้นจากการกระทำหลายๆ อย่างของมนุษย์ ก็กำลังส่งผลร้ายโดยตรงต่อพลวัตการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและระบบนิเวศของโลกในปัจจุบัน

มลภาวะจากสารเคมีและมลภาวะที่ไม่อาจเห็นด้วยสายตากำลังเพิ่มสูงขึ้น ในช่วงเวลา 50 ปีที่ผ่านมา วิธีการบริโภคและการผลิตแบบใหม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้าน

© Haley/Sipa Press

การขยายตัวของทะเลทราย
ส่งผลกระทบต่อชีวิต
ของประชาชน
250 ล้านคน

อุตสาหกรรมเกษตร ได้พัฒนาธาตุหน้า
และทำให้เกิดผลิตภัณฑ์เคมีใหม่ๆ ออกมานับ
พันชนิด สารเคมีเหล่านี้ปรากฏในรูปผลิตภัณฑ์
สำหรับการบริโภคและการเก็บรักษา โดยบรรจุ

อยู่ในหีบห่อที่ทำด้วยกระดาษหรือพลาสติก
เป็นปริมาณมหาศาล อยู่ในน้ำที่ท่วมมหาสมุทร
รวมไปถึงในอากาศ บ้าน โรงเรียน และ
ที่ทำงานทั่วโลก สารเคมีเหล่านี้ส่งทอดผ่าน
ทางห่วงโซ่อาหารและก้าวข้ามความแตกต่าง
ทางสายพันธุ์ของสิ่งมีชีวิต ยาฆ่าแมลงและ
สารเคมีอันตรายบางชนิดซึ่งเป็นสารต้องห้าม
หรือถูกควบคุมอย่างเข้มงวดในบางประเทศ
กลับถูกส่งออกไปยังประเทศยากจน ส่งผลให้
เกิดเหตุการณ์ปนเปื้อนจากสารพิษบ่อยครั้ง
ขึ้นเรื่อยๆ

ความหลากหลายทางชีวภาพในช่วง
หลายทศวรรษข้างหน้ามีแนวโน้มจะลดลง
อย่างมาก พันธุ์พืชและสัตว์ที่ยังคงดำรงอยู่
ตราบจนถึงปัจจุบัน กำลังลดจำนวนลงจนใกล้
สูญพันธุ์ในอัตราที่รวดเร็วกว่าที่เคยเกิดขึ้นใน
ยุคการสูญพันธุ์ครั้งใหญ่ตามการจำแนกยุคสมัย
ทางธรณีวิทยาในอดีตถึง 1,000 - 10,000 เท่า

ปริมาณน้ำดื่มแต่ปี 1995
ถึงปี 2025
(ร้อยละ)

ปัจจุบัน ประชาชน
2,300 ล้านคน อาศัย
อยู่ในเขตที่ประสบ
ภาวะตึงเครียดเรื่อง
น้ำ หากแนวโน้มยังคง
ดำเนินไปดังที่เป็นอยู่
ในปัจจุบัน ภาวะ
ตึงเครียดเรื่องน้ำจะ
ส่งผลกระทบต่อ
ประชากรราว 3,500
ล้านคน หรือร้อยละ
48 ของจำนวน
ประชากรโลกที่
คาดการณ์ไว้ในปี 2025

พื้นที่โลกซึ่งเดือดร้อนจาก
ภาวะการขาดแคลนน้ำ
อย่างรุนแรง (น้อยกว่า
500 ลบ.ม./ คน / ปี)

พื้นที่ซึ่งประสบภาวะ
ขาดแคลนน้ำหรือไม่ค่อย
พอใช้ (500 ถึง 1,000
ลบ.ม. / คน / ปี)

พื้นที่ซึ่งประสบภาวะ
“ตึงเครียดเรื่องน้ำ”
(น้อยกว่า 1,700 ลบ.ม.
/ คน / ปี)

พื้นที่ซึ่งมีปริมาณน้ำพอ
เพียง (มากกว่า 1,700
ลบ.ม./ คน / ปี)

การเติบโต ของสังคมสารสนเทศ

อรรถกร ทาวสุภกร แปล

© Chris Sawyer/Prince Prince, London

บรรดาผู้เชี่ยวชาญ
มีความเห็นว่า
อุตสาหกรรมข้อมูล
ข่าวสารโทรคมนาคม
และวิทยุโทรทัศน์จะ
เข้ามาผสานประโยชน์
เข้าด้วยกัน

การปรากฏตัวของสังคมข้อมูลข่าวสาร ซึ่งเป็นไปในอัตราความเร็วที่แตกต่างกันอย่างมากในภูมิภาคต่างๆ ของโลก กำลังเพิ่มพูนความหวังในการเข้าถึงความรู้ การสื่อสาร และวัฒนธรรมให้เป็นอย่างรวดเร็วและง่ายดายยิ่งขึ้น ทว่าเราต้องยอมรับปัญหาสำคัญยิ่งประการหนึ่ง นั่นคือ ปัญหาที่ว่าโอกาสและช่องทางเข้าถึง ดังกล่าว กระจายอย่างไม่เท่าเทียมกัน ทั้งในระหว่างประเทศที่พัฒนาแล้วกับประเทศที่กำลังพัฒนา หรือแม้กระทั่งภายในประเทศเดียวกันเองก็ตาม

ผู้เชี่ยวชาญจำนวนมากเห็นว่าอุตสาหกรรมข้อมูลข่าวสาร การโทรคมนาคม และวิทยุโทรทัศน์จะเข้ามาผสานประโยชน์ร่วมกัน ปัจจุบันเราสามารถส่งข้อมูลข่าวสาร เสียง และภาพ ในอัตราความเร็วสูงด้วยวิธีการเข้ารหัสแบบดิจิทัลหรือใช้ตัวเลขในกระบวนการเดียวกันได้

อย่างไรก็ตาม การทำให้เป็นกระบวนการทางดิจิทัล และกระบวนการทางคณิตศาสตร์ ในความเป็นจริงนั้น ก็ใช่ว่าจะปราศจากข้อบกพร่องเสียเลยทีเดียว นั่นคือ การเชื่อมโยงสิ่งที่เป็นอยู่ตามธรรมชาติกับความเป็นจริงได้ หย่อนยานลง เป็นการเปิดโอกาสไปสู่การกระทำที่ไม่ถูกต้องหลายอย่าง ดังเช่น มีการปรับเปลี่ยนรูปภาพเสียใหม่อย่างแนบเนียน และนำกลวิธีทางอิเล็กทรอนิกส์มาใช้ เป็นต้น แต่เหนือสิ่งอื่นใด การแพร่หลายของวิธีการนำเสนอแบบดิจิทัล ส่งผลให้เกิดความสับสนมากยิ่งขึ้น ระหว่างเรื่องจริงกับเรื่องปั้นแต่ง ระหว่างธรรมชาติกับของปลอม และระหว่างความเป็นจริงกับภาพจำลองของสิ่งที่เชื่อกันว่าเป็นความจริง และยังเท่ากับส่งเสริมให้การเปลี่ยนแปลงรหัส รูปภาพ และสัญลักษณ์แพร่หลายมากขึ้นด้วย

อย่างไรก็ตาม การพัฒนาเทคโนโลยี

© John Small/Banos Picture London

ใหม่ ๆ ที่ดำเนินไปอย่างรวดเร็วยิ่งก่อให้เกิดความหวังที่สูงยิ่งขึ้นด้วย ทั้งนี้เนื่องจากการสร้างเครื่องมือเครื่องมื่อยุคใหม่ซึ่งอาจนำมาช่วยในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านการพัฒนาการศึกษาและเผยแพร่ความรู้ ครอบอบประชาธิปไตย และสังคมที่มีความหลากหลายหรือพหุสังคมได้มากขึ้น ทว่าการปฏิบัติที่กำลังดำเนินอยู่ได้ก่อให้เกิดคำถามที่สำคัญบางประการเกี่ยวกับผลลัพธ์ของ “โลกาภิวัตน์” ในรูปแบบที่เป็นอยู่ เทคโนโลยีด้านข้อมูลข่าวสารและการคมนาคมสื่อสารใหม่ๆ นอกจากจะก่อให้เกิดนวัตกรรมทางอุตสาหกรรมแล้ว ก็ยังนำเสนอทางเลือกทางสังคมใหม่ๆ ให้แก่เราด้วยคำถามจึงอยู่ที่ว่า เราจะสามารถ “รักษาเพิ่มพูน และเผยแพร่ความรู้” ตามที่ระบุไว้ในกฎบัตรขององค์การยูเนสโก ในบริบทใหม่ที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างสิ้นเชิงเช่นนี้ได้ได้อย่างไร? บางคนกล่าวถึง “สังคมสารสนเทศ” และ “สังคมแห่งความรู้” ราวกับเป็นสิ่งเดียวกัน เราควรยุติภาพความ สับสนระหว่าง “ข้อมูลข่าวสาร กับ ความรู้” เสียทีดีไหม? ข้อมูลข่าวสารที่มากเกินไปก็อาจมีโทษต่อภูมิปัญญา ซึ่งเกิดจากการจัดการข้อมูลข่าวสารด้วยความรู้และการไตร่ตรองอย่างถูกต้อง ซึ่งกล่าวโดยสรุปก็หมายถึง การศึกษา นั่นเอง

เหนือสิ่งอื่นใด การมีส่วนร่วมใน “อารยธรรมที่จับต้องไม่ได้” นั้นยังค่อนข้างกระจุกกระจายอยู่ในภูมิภาคต่างๆ ของโลก ดังนั้น เราจะต่อสู้กับ “การแบ่งแยกทางเทคโนโลยี” นี้ได้อย่างไร ในเมื่อเราต่างก็ทราบกันดีว่าเทคโนโลยีใหม่ๆ นั้นเป็นกุญแจสำคัญดอกหนึ่งของศตวรรษที่ 21 ในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและเครือข่ายการศึกษาทางไกล? ระบบที่มีประชากรเพียงร้อยละห้าที่มีช่องทางเข้าถึงแหล่งข้อมูลใหม่ๆ เช่น อินเทอร์เน็ตนั้น ย่อมเป็นระบบที่ไม่เป็นประชาธิปไตยและไม่มี ความเหมาะสมทางโครงสร้างอย่างแน่นอน ดังที่ พอล เคนเนดี เคยตั้งข้อสังเกตไว้ในการอภิปรายเรื่องศตวรรษที่ 21 ขององค์การยูเนสโก

ประชาชนเพียงร้อยละ ๕ เท่านั้นที่สามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลข่าวสารใหม่ๆ ... เราจะต่อสู้กับ “การแบ่งแยกทางเทคโนโลยี เช่นนี้ได้ อย่างไร ?”

ข้อมูลข่าวสาร
ที่มีมากเกินไปอาจ
มีโทษต่อภูมิปัญญา

7

ภาวะต้องปกครองให้มากขึ้น?

เชษฐา นนทประเสริฐศรี นปอ

© Ely Ponomarev/Getty Images Paris

นับคะแนนเสียงการเลือกตั้งประธานาธิบดีของติมอร์เมื่อเดือนเมษายนปีที่แล้ว

“โลกาภิวัตน์”

ของปัญหาทำลายส่วนใหญ่ดังกล่าวข้างต้นจะทำให้ต้องเร่งเสริมความแข็งแกร่งของระบบการปกครองระดับสากลและระดับภูมิภาคหรือไม่? บุทรอส บุทรอส-กาลิให้ความเห็นไว้ว่า “องค์กรเดียวที่จะแก้ปัญหาในระดับโลกแบบนี้ได้ก็คือองค์การสหประชาชาติ” ในโลกซึ่งพึ่งพากันและตระหนักมากขึ้นถึงชะตากรรมร่วมกันนี้ การแก้ไขปัญหาดังกล่าวล้วนต้องอาศัยความร่วมมือของทั่วโลก ไม่ว่าจะ เป็นปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม สุขภาพอนามัยต่อต้านการฉ้อราษฎร์บังหลวงหรือขจัดอาชญากรรมที่กระทำเป็นองค์กร ปัญหาเหล่านี้และอีกมากมายล้วนแต่ไร้พรมแดนชนิดที่ไม่มีประเทศใดๆ แก้ปัญหาโดยลำพังได้ไม่ว่าจะทรงอำนาจแค่ไหนก็ตาม

การเตรียมตัวเผชิญปัญหาทำลายใน

อนาคตซึ่งซับซ้อน เป็นปัญหาระดับโลก และเชื่อมโยงไปทั่วนั้น ไม่มีภาระใดยากลำบากหรือกดดันเท่าการปรับตัวให้รู้จักอยู่ร่วมกันในสภาพเผชิญหน้ากับตลาดซึ่งถูกกลืนเข้าไปในกระแสโลกาภิวัตน์มากขึ้นทุกที เรากำลังขยับเคลื่อนไปสู่ประชาธิปไตยระดับสากลและภูมิภาคในรูปแบบที่พัฒนามากขึ้นใช่หรือไม่?

ฉากสากลปรากฏโฉมผู้แสดงหน้าใหม่ๆ ที่กำลังเปลี่ยนแปลงวิถีปฏิบัติของประชาธิปไตย การมีส่วนร่วม การรวมกลุ่ม และแม้แต่กฎกติกาเรื่องความร่วมมือระหว่างประเทศ ในช่วงศตวรรษที่ 21 จะมีแนวโน้มอย่างไรที่กฎระเบียบโลกซึ่งถือเอาประเทศเป็นพื้นฐานยังคงอยู่ก็จริง หากก็ดูเหมือนว่าพลังประชาสังคมจะเริ่มขยายตัวทั้งในประเทศและในระดับสากล วัฒนธรรมใหม่ของประชาธิปไตยจะเสริมสร้างโยงใยระหว่างประชาธิปไตยผ่านตัวแทนกับประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมโดยตรงให้แน่นแฟ้นขึ้นหรือไม่? ศตวรรษที่ 21 จึงต้องค้นหาคำตอบข้อสำคัญว่า ในภาวะที่เผชิญความท้าทายและการคุกคามใหม่ๆ ดังกล่าว เราจะทำให้โลกาภิวัตน์มีมิติของมนุษยธรรมได้อย่างไร?

มุ่งสู่ความเสมอภาคทางเพศ?

บุษนาฏ บุณประเสริฐศรี ulla

ผู้หญิงน่าจะมีบทบาทเพิ่มขึ้นในทศวรรษที่กำลังมาถึง และสังคมส่วนรวมก็น่าจะมุ่งหน้าสู่ความเสมอภาคทางเพศ

ในบรรดาความไม่เสมอภาคทั้งหลายที่เชื่อมโยงกับการพัฒนานั้น ความไม่เสมอภาคทางเพศคือสิ่งหนึ่งที่คงอยู่อย่างแน่นอหนที่สุด พบได้ในทุกประเทศแม้ประเทศที่ถือว่าก้าวหน้าและภาคภูมิใจในความสำเร็จด้านนี้อย่างยิ่ง ตรงข้ามกับเรื่องราวที่ได้รับการบอกกล่าว ความก้าวหน้าในเรื่องนี้ไม่ได้เกี่ยวข้องกับความมั่งคั่งของประเทศเสมอไป หรือเมื่อมองเผินๆ ยิ่งน่าประหลาดใจที่มันไม่ได้เกี่ยวข้องกับแม้แต่กับระดับ “การพัฒนามนุษย์” ตามที่ UNDP เรียก หากแต่เป็นปัญหาเรื่องเจตคติต่อการพัฒนา เจตจำนงทางการเมือง การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม และความมุ่งมั่นของสังคมส่วนรวมมากกว่า

ในช่วงทศวรรษหลังๆ มานี้โลกเจริญก้าวหน้าขึ้นมากมายจริงๆ โดยเฉพาะในด้าน

ที่ยูเนสโกดำเนินงานอยู่ ผู้หญิงจึงน่าจะมีบทบาทเพิ่มขึ้นในทศวรรษแรกของศตวรรษที่ 21 และสังคมส่วนใหญ่น่าที่จะยับยั้งเคลื่อนไปสู่ความเสมอภาคทางเพศได้ยิ่งกว่านี้

ความก้าวหน้าที่เห็นชัดที่สุดคือเรื่องของการศึกษา ส่วนด้านสุขภาพอนามัยก็ก้าวหน้าขึ้นเช่นกัน ช่วง 20 ปีที่ผ่านมาผู้หญิงมีอายุเฉลี่ยเพิ่มสูงกว่าผู้ชายร้อยละ 20 มีอัตราการเจริญพันธุ์โดยเฉลี่ยลดลงหนึ่งในสาม ช่องทางการรู้ อ่าน การเมืองอย่างน้อยที่สุดก็ในบางประเทศ ค่อยๆ เปิดรับผู้หญิงอย่างแสนเชื่องช้า แม้จะขัดกับความเชื่อของคนทั่วไป แต่ก็พบว่าในซีกโลกใต้มีความก้าวหน้าเรื่องนี้มากกว่า

กระนั้นความก้าวหน้าซึ่งเกิดขึ้นตลอด 30 ปีที่ผ่านมาในด้านการศึกษา สุขภาพอนามัย และการมีส่วนร่วมทางการเมืองก็ยังไม่มากพอที่จะขจัดอุปสรรคทั้งปวงได้ สำหรับด้านการศึกษา เกือบสองในสามของพลโลก 880 ล้านคนที่ไม่รู้หนังสือเป็นหญิง ทุกวันนี้ผู้หญิง 1 ใน 3 คนซึ่งส่วนใหญ่อยู่ในชนบทก็อ่านเขียนไม่ได้ แม้จะมีความจำเป็นด้านสุขภาพอนามัยและโภชนาการเป็นพิเศษ แต่ผู้หญิงโดยเฉพาะในโลกที่สามก็ได้รับการใส่ใจน้อยกว่าผู้ชาย ส่วนด้านการเมืองและการประกอบอาชีพนั้น แม้ระยะหลังจะก้าวหน้า

© Gamma, Paris

ผู้หญิงยังคงไม่ได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกับชายในเรื่องทรัพย์สิน มรดก ตลอดจนสิทธิเกี่ยวกับการสมรสและหย่าร้าง

ผู้หญิงได้รับผลกระทบจากความยากจนอย่างสาหัส ผู้ที่ยากไร้สุดซิดนั้นเป็นหญิงถึงร้อยละ 70

ขึ้นแต่ผู้หญิงก็ยังถูก “กำแพงที่มองไม่เห็น” กีดขวางอยู่

ผู้หญิงได้รับผลกระทบจากความยากจนอย่างสาหัส ผู้ที่ยากไร้สุดซิดนั้นเป็นหญิงถึงร้อยละ 70 และภายใน 20 ปีจำนวนผู้หญิงยากจนในชนบทเพิ่มขึ้นถึงเท่าตัว ส่วนด้านอาชีพการงาน แม้จะมีความก้าวหน้าด้านการฝึกอบรมแต่ก็ยังไม่ช่วยให้ผู้หญิงมีรายได้สูงขึ้น มีสิทธิเสมอภาค หรือเป็นที่ยอมรับของสังคมมากขึ้นแต่อย่างใด พุดอีกอย่างก็คือผู้หญิงส่วนใหญ่ยังถูกกักกันอยู่ใน “เขตกักเพศหญิง” ตามคำกล่าวของนักเศรษฐศาสตร์บางราย คือวนเวียนอยู่กับอาชีพพนักงานบริการ เพาะปลูกเพื่อเลี้ยงชีพ และงานสำนักงานเงินเดือนต่ำ นอกจากนี้ภาวะว่างงานหรือการว่างงานแฝงก็ยังกระทบต่อผู้หญิงมากกว่าผู้ชายด้วย ผู้หญิงยังคงไม่ได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกับผู้ชายในเรื่องทรัพย์สิน มรดก ตลอดจนสิทธิต่างๆ เกี่ยวกับการสมรสและหย่าร้าง

การข่มเหงรังแกทั้งทางกายและทางใจ สะท้อนให้เห็นว่าผู้หญิงยังขาดสิทธิเสมอภาค การใช้ความรุนแรงและการข่มขืนหญิงยังถูกใช้เป็นเครื่องมือสร้างความตื่นตระหนกและเสียขวัญในภาวะสงคราม ความรุนแรงในครอบครัวและ การคุกคามเด็กทางเพศ การค้าประเวณี การขลิบอวัยวะเพศอย่างทารุณ การหารายได้จากเด็กสาวในรูปของการแสวงสุขทางเพศโดยอาศัยการท่องเที่ยวบั้งหน้า เครือข่ายพวกขอมมีเพศสัมพันธ์กับเด็ก การทำแท้งหรือทำลายชีวิตทารกเพศหญิงล้วนเป็นสิ่งที่พบเห็นได้บ่อยเหลือเกิน

ปฏิสัมพันธ์ ทางวัฒนธรรมครั้งใหม่

ชุนกานู เบนประเสริฐศรี แปล

© Christophe L. Paris

ตอนหนึ่งจากภาพยนตร์
เรื่อง เทวดาทำอะไรโง่
(The Gods Must be Crazy)
ผลงานของ เจมี อูยส์
ผู้กำกับภาพยนตร์ชาว
แอฟริกาใต้ (1994)

ทำอย่างไรผู้คนทั้งมวล
จึงจะมีโอกาสได้สัมผัส
กับทุกวัฒนธรรม?

เป็นไปได้ที่การเกิดขึ้นของเทคโนโลยีใหม่ ๆ ด้านข้อมูลข่าวสารและการสื่อสาร เครือข่ายข้อมูลข่าวสาร ตลอดจนการมีส่วนร่วมและปฏิสัมพันธ์ต่อกันเพิ่มขึ้นจะไม่เพียงทำให้ภาพเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองเท่านั้นที่เปลี่ยนไปอย่างจริงจัง เป็นการถาวร แต่ยังรวมถึงภาพวัฒนธรรมในทศวรรษที่กำลังย่างเข้ามาด้วย

ปัญหาที่เป็นหัวใจก็คือ โลกาภิวัตน์และเทคโนโลยีใหม่ ๆ ดังกล่าวจะส่งเสริมให้เกิดลัทธิพหุนิยมทางวัฒนธรรม และปฏิสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมหรือไม่? ถ้าใช่จะเป็นไปในรูปแบบใด? จะมีลักษณะสร้างสรรค์น่าพอใจ หรือเป็นปฏิบัติบงกชและมุ่งทำลายล้าง? เรากำลังมุ่งสู่ “การปะทะทางอารยธรรม” หรือการผสมผสานทางวัฒนธรรมและเชื้อชาติ?

ปฏิสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมครั้งใหม่จะยังผลให้วัฒนธรรมใดครอบงำวัฒนธรรมอื่นๆ (หรือถึงขั้นกลืนวัฒนธรรมดั้งเดิมผู้วิดก) หรือ

จะทำให้ความต่างทางวัฒนธรรมรุนแรงขึ้นจนกลายเป็นความแตกแยกทางวัฒนธรรมครั้งใหม่? หากมองอีกแง่หนึ่งจะเกิดอะไรขึ้นกับความหลากหลายอันอุดมของวัฒนธรรมซึ่งมีลักษณะโลกาภิวัตน์ “เป็นเครือข่าย” และเชื่อมต่อเกี่ยวโยงกัน? เราต้องไม่ลืมว่าภาษาอย่างน้อยที่สุดครึ่งหนึ่ง (หรืออาจมากกว่านั้นอีกมาก) ในจำนวน 5,000 ถึง 6,700 ภาษาที่ใช้กันในปัจจุบันอาจสาบสูญไปเมื่อสิ้นศตวรรษนี้

ภายในไม่กี่ทศวรรษข้างหน้า เอกลักษณะทางวัฒนธรรมจะเข้ามาแทนหรือช่วยเสริมหรือปรับเปลี่ยนความเป็นพลเมืองหรือไม่? อแล็ง ดูแรน นักสังคมวิทยาชาวฝรั่งเศสเห็นว่า “ปัญหาหลักที่แนวคิดและการดำเนินงานทางการเมืองต้องตอบให้ได้” ก็คือ “จะสร้างความเชื่อมโยงระหว่างพื้นที่ทางเศรษฐกิจซึ่งเปิดกว้างเหลือล้นกับมิติทางวัฒนธรรมที่ปิดตายและแตกแยกกันอยู่ได้อย่างไร” จึงเกิดปัญหาอีกข้อหนึ่งตามมา กล่าวคือ เอกลักษณะชนิดไหนและอำนาจปกครอง ประเภทใดจะไปกันได้ดีกับสังคมข้อมูลข่าวสารและเครือข่ายข้อมูลข่าวสาร?

แนวโน้มอีกอย่างหนึ่งที่พอสังเกตได้คือการทำให้วัฒนธรรมเป็นเทคโนโลยี การใช้เทคนิคทางอุตสาหกรรมเพื่อเผยแพร่วัฒนธรรม อาจแสดงให้เห็นเช่นกันว่าวิถีทางดั้งเดิมในการก่อเกิดและสืบต่อวัฒนธรรมได้สิ้นสูญไปแล้ว เครื่องไม้เครื่องมือใหม่ๆ ที่ใช้ทำซ้ำเผยแพร่ ตกแต่งปรับเปลี่ยนหรือสร้างภาพและ

เสียงขึ้นใหม่จะเร่งเราให้เกิดสังคมแห่งความ
ลวงและยุคแห่งความเสมือนจริงเต็มรูปขึ้น
หรือไม่? ในบริบทใหม่นี้ทรัพย์สินทางปัญญา
จะหมายถึงอะไร? อนาคตของลิขสิทธิ์จะเป็น
อย่างไร?

ปัญหาท้าทายอีกอย่างที่ศตวรรษที่ 21
ต้องเผชิญคือ ทำอย่างไรผู้คนทั้งมวลจึงจะมี
โอกาสได้สัมผัสกับทุกวัฒนธรรม และจะส่งเสริมให้วัฒนธรรมต่างๆ ได้เสวนาปะทะ
สังสรรค์กันอย่างแท้จริงได้อย่างไร? โลก
ดิจิทัลมุ่งหน้าไปยังทิศทางใด: เครือข่ายจะ
ช่วยเปิดกว้างหรือยิ่งทำให้จำกัดวงแคบลง?
ในบริบทนี้ ประเด็นสำคัญอย่างหนึ่งสำหรับ

ทศวรรษหน้าย่อมได้แก่ การพัฒนาข้อมูลข่าวสาร
ในพื้นที่สาธารณะและเอื้ออำนวยให้ทุกคน
เข้าถึงได้ โดยเฉพาะบรรดาประเทศกำลัง
พัฒนา

เทคโนโลยีใหม่เหล่านี้จะส่งผลกระทบต่อ
หนังสือและการอ่านอย่างไร? การแปลง
ข้อความให้เป็นสัญญาณดิจิทัลอย่างที่ทำกัน
มากขึ้น ตลอดจนการคิดค้นเครื่องมือใหม่ๆ
เป็นผลให้เกิดรูปแบบการอ่านเขียนอย่างใหม่ขึ้น
รวมทั้งการพิมพ์และเผยแพร่สิ่งพิมพ์ หนังสือ
กลายเป็นวัตถุรูปแบบหนึ่งที่ดัดแปลงได้
ไม่จบสิ้น รูปแบบปฏิสัมพันธ์ทำให้ปัจจุบัน
ผู้อ่านมีตัวเลือกแทบนับไม่ถ้วนเวลาที่อ่าน

และเป็นผลให้การอ่านมีเนื้อหาที่หลากหลาย
รอบด้านได้อย่างแท้จริง

ยิ่งกว่านั้น เทคโนโลยีใหม่เหล่านี้ยังนำมา
ซึ่งความเปลี่ยนแปลงสำคัญในการคิดค้นและ
ถ่ายทอดความรู้ด้วย ในศตวรรษที่ 21 การ
เขียนหนังสือและตำราวิชาการทั่วไปอาจมุ่ง
บูรณาการความรู้หลากหลายเข้าด้วยกันเพื่อ
สนองความต้องการและรสนิยมของผู้อ่านทุก
คน ดังนั้นจึงส่งเสริมการหาความรู้และเรียนรู้
ด้วยตัวเอง รวมทั้งวิธีการอ่านแบบใหม่ที่
เสมือนการสำรวจเส้นทาง

แนวโน้มสำคัญอีกประการหนึ่งได้แก่
พัฒนาการของความเข้าใจในเรื่องมรดกโลก
ซึ่งขยายวงออกไปในช่วงหลายทศวรรษ
ที่ผ่านมา จากการอนุรักษ์วัฒนธรรมและ
ธรรมชาติไปสู่การยอมรับในมรดกทาง
วัฒนธรรมที่เป็นนามธรรม เป็นสัญลักษณ์
และเป็นมรดกทางจิต วิญญาณ เรื่อยมาจนถึง
การคุ้มครองพันธุกรรมมนุษย์ แล้วโฉมหน้า
ใหม่ของมรดกวัฒนธรรมจะเป็นเช่นใดกันเล่า
ในทศวรรษข้างหน้า?

© Christophe Rouff/Gamma, Paris

ป้ายบอกทางภาษาฝรั่งเศส
และภาษาบริตตานี
ที่สเปซต์ (ฝรั่งเศส)

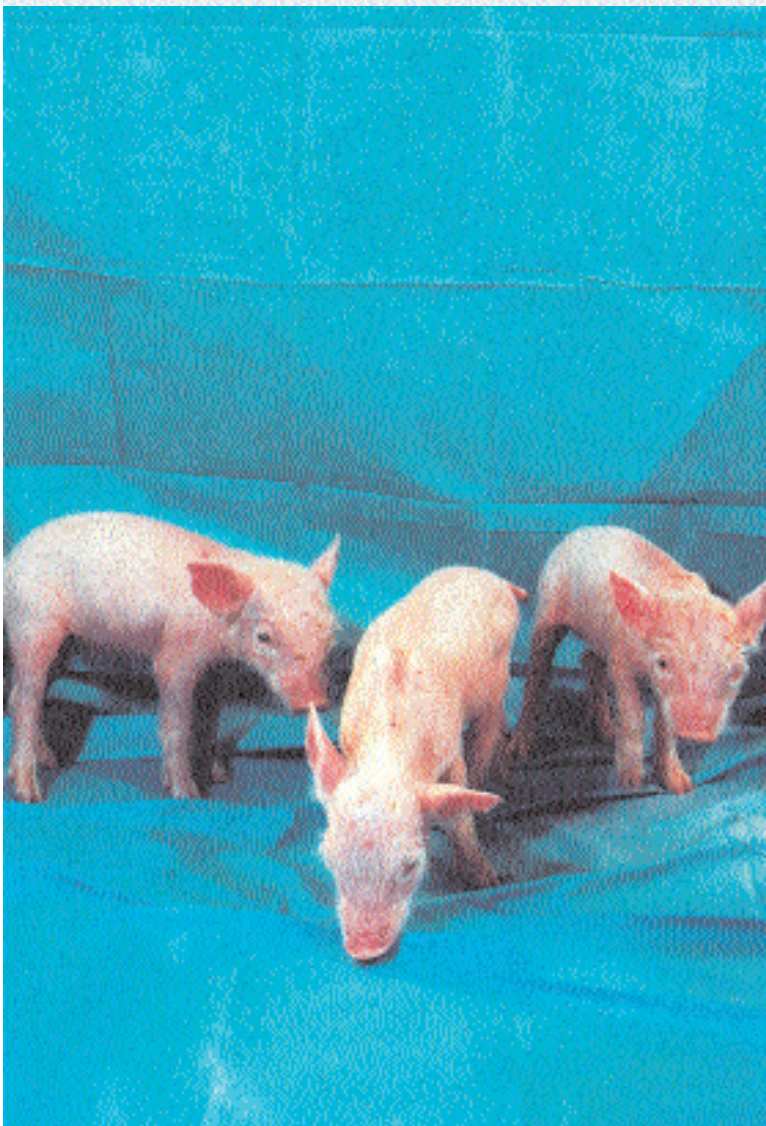
10

วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี : ปัญหาท้าทายครั้งใหม่ทางจริยธรรม

ชัชวาล เทวประเสริฐศรี แปล

โพกัส

58

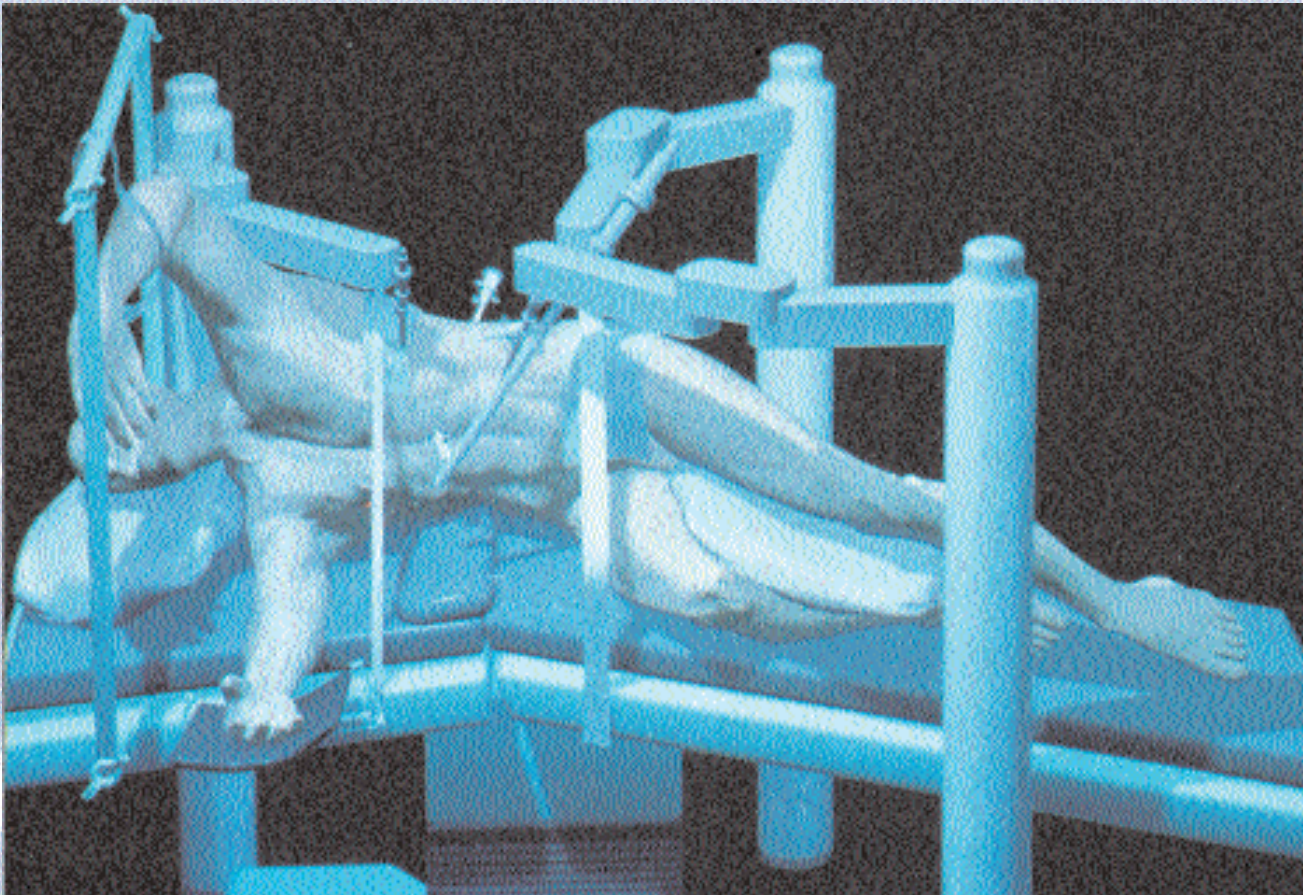
ตอนนี้การโคลนนิ่งสัตว์ทำได้
จริงแล้ว รุ่งนี้เล่า...?

ความ ก้าวหน้ามากมายในเรื่องเทคโนโลยีชีวภาพ พันธุกรรม พิสิกส์ดาราศาสตร์ อีกทั้งศาสตร์ว่าด้วยสิ่งที่ใหญ่โตและเล็กกระจ้อยร่อยเหลือคณากำลังปฏิบัติความเข้าใจเกี่ยวกับสิ่งมีชีวิตและโลกรอบตัวเรา

ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเหล่านี้ในหลายกรณีก็ยึดถือแนวทางที่จะนำมาใช้ในทางที่ดีเพื่อประโยชน์ของมนุษยชาติ ข้อนี้เป็นจริงในเรื่องความก้าวหน้าด้านชีวพันธุกรรมซึ่งกำลังปูทางสู่การใช้วิธีการใหม่ทางพันธุกรรมรักษาโรครวมทั้งการพัฒนาเทคนิคการใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ และศาสตร์สาขาโนเทคโนโลยีอันเกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีด้านการแพทย์และคอมพิวเตอร์ ส่วนเทคโนโลยีชีวภาพที่นำมาใช้กับการเกษตรก็ช่วยขจัดปัญหาอาหารขาดแคลนได้หากควบคุมอย่างเหมาะสม

แต่ความก้าวหน้าเหล่านี้ก็สร้างปัญหาและความวิตกกังวลทางจริยธรรมขึ้นเช่นกัน ข้อแรกก็คือ การนำเทคโนโลยีมาใช้กับสิ่งมีชีวิตต่างๆ โดยเฉพาะมนุษย์ พลังที่จะทำให้ธรรมชาติมีความแปลกปลอมและตัดแปลงสายพันธุ์แม้แต่สายพันธุ์มนุษย์นี้จะนำไปสู่ “โลกใหม่ที่อึกหาญ” ดังที่ อัลดัส ฮักซลีย์ คาดไว้ล่วงหน้า รวมทั้งสถานการณ์ที่คนต้องกลายเป็นสัตว์เลี้ยงของคนด้วยกัน ซึ่งไม่อาจยอมรับได้ในเชิงจริยธรรม? มนุษย์เราจะอยู่ในสถานภาพอย่างไรเมื่อกลายสภาพ

© Jim Gahby/University of Michigan/Comma, Print

© Philippe PAILLARD/AGENCY/REUTERS, Paris

เป็นวัตถุที่ถูกจัดการตัดแปดยกย้ายถ่ายเททดลอง ตัดแต่ง หรือแม้แต่ทำลาย? ความหมายของชีวิตและความตายในบริบทใหม่นี้คืออะไรเล่า? แล้วใครจะเป็นผู้ตัดสินว่าลักษณะทางพันธุกรรมแบบไหน “เป็นประโยชน์”? ในทศวรรษข้างหน้า การตัดแปดพันธุกรรมพืชและสัตว์ที่ดำเนินไปควบคู่กับพันธุกรรมมนุษย์ย่อมจะเป็นปัญหาท้าทายสภาวะแวดล้อมของโลกอย่างที่ไม่เคยปรากฏมาก่อน

ที่สำคัญยิ่งกว่าปัญหาด้านสังคมและสิ่งแวดล้อมก็คือ นิยามอันแท้จริงและบูรณาภาพทางชีวภาพของเผ่าพันธุ์มนุษย์กำลังตกอยู่ในภาวะเสี่ยงต่ออันตราย ขณะนี้เราสามารถตัดแปดลักษณะทางพันธุกรรมของสิ่งมีชีวิตใดก็ได้รวมทั้งมนุษย์เอง คนเหล่านี้ถึงขนาดได้รับอภิสิทธิ์อันน่าสลดใจให้วางแผนการทำลายตนเองได้ สิ่งที่ต้องทำตอนนี้คือใช้

จริยธรรมและสติปัญญาที่ดวงจำกัดพลังอำนาจของเทคโนโลยีที่ปัจจุบันดำเนินไปอย่างไรขอบเขต เราต้องนำกฎของมองเตสกีเยอที่ว่า ‘อำนาจที่สมบูรณ์แบบย่อมหรือผลได้สมบูรณ์แบบ’ มาใช้กับเรื่องเทคโนโลยี ส่วนกับวิทยาศาสตร์ก็ต้องใช้ข้อสังเกตของราเบเลสที่ว่า ศาสตร์ซึ่งปราศจากจิตสำนึกย่อมไม่ใช่อื่นใดนอกจากซากปรักหักพังของจิตวิญญาณ

จินตภาพแห่งแฟรงเกนสไตน์ยุคใหม่เช่นนี้หรือ?

ชวนอ่าน:

นักวิทยาศาสตร์ ปัญญาชน และศิลปินนำเสนออุกฤษแจไฮ
สู่ศตวรรษที่ 21
สำนักพิมพ์ยูเนสโก/
Berghan Books,
2001
395 หน้า, ราคา 25.15 ยูโร

AL HAYAT

الحياة

EL PAIS
DIARI PARAFENOMIE DE LA REGALA

ยูนิบา ศิริสุวรรณานันดา

ภาษาโลก 3,000 ภาษา ตกอยู่ในภาวะอันตราย

ยูเนสโกเป็นข่าวในหน้าหนังสือพิมพ์ทั้งสามฉบับในวาระเผยแพร่ผลงานวิจัยเรื่อง “แผนที่ภาษาโลกที่กำลังตกอยู่ในสภาวะอันตรายและกำลังจะสูญหาย” การศึกษาครั้งนี้ชี้ให้เห็นว่า ภาษาราวครึ่งหนึ่งของภาษาพูดในโลกทั้งหมด 6,000 ภาษา กำลังตกอยู่ในภาวะวิกฤต อันเนื่องมาจากแรงกดดันจากภาษากระแสหลัก (อย่างเช่น ภาษาอังกฤษ ฝรั่งเศส รัสเซีย และจีน) และนโยบายการครอบงำทางภาษาของรัฐบาลต่างๆ แม้ว่าโดยธรรมชาติแล้วภาษามีการตายไปเป็นธรรมดา ทว่าในช่วง 300 ปีที่ผ่านมา อัตราการสูญเสียบางภาษาเพิ่มขึ้นสูงจนน่าวิตก การสูญเสียบางภาษาเหล่านี้ไปหมายถึงการสูญเสียดั้งความรู้ของมนุษย์ครั้งใหญ่ พิษสมุนไพรรักษาโรคพื้นบ้านจำนวนมากมีชื่อภาษาพื้นเมือง หากภาษาและวัฒนธรรมเหล่านี้สูญหายไป ความรู้เกี่ยวกับพืชนั้นๆ ก็สูญหายไปด้วย การตีพิมพ์เผยแพร่แผนที่ภาษาโลกนี้ได้เกิดขึ้นในวาระเดียวกับวันภาษาแม่นานาชาติ ซึ่งยูเนสโกจัดขึ้น เพื่อส่งเสริมความหลากหลายทางภาษาในโลก

[หนังสือพิมพ์ Le Monde • 6 กุมภาพันธ์ 2002]

[หนังสือพิมพ์ Northren Rivers Echo (ออสเตรเลีย) • 28 กุมภาพันธ์ 2002]

หนังสือพิมพ์ Sentinel (สหรัฐอเมริกา)

• 21 กุมภาพันธ์ 2002

[หนังสือพิมพ์ Hindu (อินเดีย) • 9 มีนาคม 2002]

นักวิทยาศาสตร์อินเดีย ได้รับรางวัลยูเนสโก

นักวิทยาศาสตร์การแพทย์ เซอร์ลี ทิลก์แมน ในฐานะผู้ทำอินทรา นาฐ ได้รับรางวัลอันวิจิตรเกียรติจากยูเนสโกและลอรีอัล ในฐานะผู้พัฒนาและวัคซีนสำหรับโรคเรื้อน รางวัลมูลค่า 20,000 เหรียญสหรัฐนี้มีขึ้นเพื่อประกาศเกียรติคุณนักวิทยาศาสตร์สตรีในวันสตรีสากลนานาชาติ ศาสตราจารย์อินทรา นาฐ เป็นหนึ่งในห้านักวิทยาศาสตร์ที่ได้รับรางวัลในปีนี้อีกสี่ท่านคือ

เซอร์ลี ทิลก์แมน ในฐานะผู้ทำอินทรา นาฐ ได้รับรางวัลอันวิจิตรเกียรติจากยูเนสโกและลอรีอัล ในฐานะผู้พัฒนาและวัคซีนสำหรับโรคเรื้อน รางวัลมูลค่า 20,000 เหรียญสหรัฐนี้มีขึ้นเพื่อประกาศเกียรติคุณนักวิทยาศาสตร์สตรีในวันสตรีสากลนานาชาติ ศาสตราจารย์อินทรา นาฐ เป็นหนึ่งในห้านักวิทยาศาสตร์ที่ได้รับรางวัลในปีนี้อีกสี่ท่านคือ

หนังสือพิมพ์รายสัปดาห์ของอัฟกานิสถานกลับมาแล้ว

หนังสือพิมพ์อิสระ Kabul Weekly กลับมาขึ้นแผงหนังสือของอัฟกานิสถานอีกครั้งหลังจากที่หยุดตีพิมพ์ถึงห้าปี ทั้งนี้จากความช่วยเหลือของยูเนสโก ยูเนสโกได้ให้ความช่วยเหลือเป็นเงิน 12,000 เหรียญสหรัฐเป็นเงินตั้งต้นใหม่ และช่วยจัดการเงินสนับสนุนเพิ่มเติมเพื่อให้เกิดการทำงานต่อเนื่อง Kabul Weekly ได้รับการก่อตั้งขึ้นครั้งแรกเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ 1993 ในช่วงความขัดแย้งระหว่างนักการเมืองกลุ่มต่างๆ แต่ต้องหยุดชะงักไปในยุครัฐบาลตาลีบัน ในปัจจุบันคณะทำงานประกอบด้วยชาวอัฟกัน 14 คน เป็นชาย 11 คน และหญิง 3 คน บรรณาธิการคือ มูฮัมมัด ฟาอิม ดัซดี

[หนังสือพิมพ์ The Tribune (อินเดีย) • 31 มกราคม 2002]

กฏยูเนสโกว่าด้วยเรื่องซากเรืออัปปาง

ยูเนสโกได้เริ่มนำเอกสารฉบับร่างว่าด้วยเรื่องการคุ้มครองมรดกทางวัฒนธรรมใต้น้ำมาใช้ เอกสารนี้ใช้เวลาร่างราวสี่ปี และประกาศห้ามบริษัทเอกชนและนักล่าสมบัตินำขึ้นส่วนจากซากเรืออัปปางขึ้นมาเป็นของตนหรือเพื่อการค้า มีการประมาณไว้ว่าได้ท้องมหาสมุทรทั่วโลกมีซากเรืออัปปางกว่าสามล้านลำ แม้ว่ารัฐบาลต่างๆ มีกฎหมายคุ้มครองนำหน้าชายฝั่งของตนในประเด็นนี้ แต่ปัจจุบันยังไม่มีกฎหมายเหนือน่านน่านาชาติ กฏยูเนสโกฉบับนี้จึงจะเป็นเอกสารที่ร่างขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหานี้ ร่างเอกสารนี้จะต้องได้รับการลงสัตยาบันจากประเทศต่างๆ อย่างน้อย 20 ประเทศ ก่อนจะได้รับการยอมรับเป็นอนุสัญญาฉบับจริง

[หนังสือพิมพ์ Action Asia (ฮ่องกง) • กุมภาพันธ์/มีนาคม 2002]

ความรุนแรงในสื่อโทรทัศน์

พิกซิ่ง เด็กชาย ที่ดูรายการสยอง จากความรุนแรงใน งาน เห็นห้องน้ำที่มี
ชาวอินเดียวัย 9 ปี ขวัญทางโทรทัศน์ สื่อโทรทัศน์ไว้ว่า โครงกระดูกเต็มไป
ต้องเผชิญฝันร้ายซ้ำ พิกซิ่งกล่าวกับกลุ่มผู้ “ผมฝันเห็นมือคนที่ หมด” พิกซิ่งเป็นเพียง
แล้วซ้ำเล่า หลังจาก วิจัยเรื่องผลกระทบ ถูกตัดมาวางไว้บน หนึ่งในเด็กอีกจำนวน

ยุคหนึ่ง
ปีหนึ่ง

62

[หนังสือพิมพ์ The Delhi Age (อินเดีย) • เมษายน 2002]

ยูเนสโกนำการปฏิรูปการศึกษามาสู่นิจิเรีย

เมื่อการประชุมการศึกษา โลก มีจุดประสงค์เพื่อ อัฟริกา ตะวันตก และ
โลกที่นครดการ์ (ประเทศ ขยายและพัฒนาการศึกษา ประเทศไนจีเรียได้เห็น
เซเนกัล) สิ้นสุดลง ระดับปฐมวัยเพื่อว่า “เด็ก ความร่วมมือจากหน่วย
ประเทศต่างๆ ที่เข้าร่วม ทุกคน โดยเฉพาะเด็ก งานเอกชนการพัฒนา
ประชุม 133 ประเทศ รวม ผู้หญิง จะต้องมีโอกาสเข้า การศึกษา โดยหน่วยงาน
ทั้งไนจีเรีย ได้ลงมติเห็น ถึงและได้รับการศึกษาที่มี เอกชนจะต้องมีบทบาทใน
ชอบว่า แต่ละประเทศจะ คุณภาพ โดยไม่ต้องเสียค่า การวางแผนนโยบายและ
ต้องพัฒนาการศึกษาของ ใช้จ่าย” และเพื่อว่าอัตรา ตรวจสอบการดำเนินการ
ตนเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย การอ่านออกเขียนได้ของ รัฐบาลไนจีเรียเองตระหนัก
“การศึกษาเพื่อปวงชน” ผู้ใหญ่ในปี 2015 จะเพิ่ม ถึงประโยชน์อันใหญ่หลวง
(Education For All : ชี้นกว่าร้อยละ 50 ของ ที่ประเทศจะได้รับจาก
EFA) ภายในปี 2015 EFA ความสำเร็จครั้งนี้
เป็นความพยายามระดับ ยูเนสโกประจำภาคพื้น

[หนังสือพิมพ์ National Interests (ไนจีเรีย) • กุมภาพันธ์ 2002]

ต่อจากหน้า 62 (ความรุนแรงในสื่อโทรทัศน์)

ไม่น้อยที่กล่าวถึงความวิตกกังวลของการวิจัยครั้งนี้เก็บข้อมูลจากเมืองใหญ่ 5 แห่งในอินเดีย และชี้ให้เห็นว่าร้อยละ 75 ของรายการโทรทัศน์มีรูปแบบของความรุนแรงปรากฏอยู่ไม่มากนักน้อย และได้สร้างรอยแผลทางจิตใจและทางอารมณ์ในเด็กจำนวนมาก เด็กเหล่านี้เป็นเด็กที่ติดรายการละครน้ำเน่าและรายการสยองขวัญ

ยูเนสโกประณามการฆาตกรรมนักหนังสือพิมพ์เดเนียล เฟอร์ล นายโคอิชิโร มัตซึอูระ ผู้อำนวยการใหญ่ของยูเนสโกกล่าวประณามการฆาตกรรมเดเนียล เฟอร์ล นักหนังสือพิมพ์ชาวอเมริกัน นายมัตซึอูระยังกล่าวชื่นชมหน่วยงานของปากีสถานที่ให้คำมั่นว่าจะสืบหาตัวฆาตกรมาดำเนินคดีและกล่าวว่าการสนับสนุนเสรีภาพในการทำงานของนักหนังสือพิมพ์

[หนังสือพิมพ์ Pioneer (นิวเดลี) • 1 มีนาคม 2002]

คัมภีร์ไบเบิลฉบับกูเตนเบิร์ก : มรดกเอกสารโลก

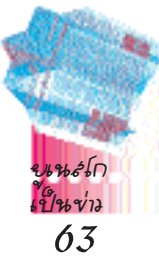
คัมภีร์ไบเบิลฉบับกูเตนเบิร์ก ได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นมรดกเอกสารโลกในวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2002 (ในโครงการความทรงจำของโลก) คัมภีร์ไบเบิลฉบับกูเตนเบิร์ก ได้รับการตีพิมพ์ครั้งแรกเมื่อปี 1454 และเป็นหนังสือสำคัญเล่มแรกที่ตีพิมพ์ขึ้นในโลกตะวันตก

[หนังสือพิมพ์ Deccan Bangalore (บังกาลอร์) • 29 มกราคม 2002]

ผู้อำนวยการใหญ่ ยูเนสโก

เยือนปากีสถาน

สำนักข่าว APP อิสลามาบัด - นายโคอิชิโร มัตซึอูระ ผู้อำนวยการใหญ่ของยูเนสโกจะเดินทางเยือนปากีสถานและอัฟกานิสถานอย่างเป็นทางการในวันที่ 10-12 มกราคม โดยมีจุดประสงค์เพื่อเข้าปรึกษากับรัฐมนตรีกระทรวงต่างๆ ในประเด็นการศึกษา วัฒนธรรม วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และการพัฒนาสถานภาพสตรี และเข้าพบกลุ่มผู้ให้การสนับสนุนอัฟกานิสถาน และสมาคมเพื่อการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมของอัฟกานิสถาน ในวาระนี้ นายมัตซึอูระ ยังจะเป็นผู้ประกาศเปิดพิธีปีมรดกวัฒนธรรมสากล (2002) และเปิดโรงเรียนชั่วคราวของยูเนสโกสำหรับเยาวชนผู้ลี้ภัยชาวอัฟกานิสถานในเขตปริมณฑลของกรุงอิสลามาบัด ตารางกิจกรรมของนายมัตซึอูระรวมถึงการมอบรางวัลเสาหลักสันติภาพให้กับโรงเรียนสองแห่ง ซึ่งเป็นสมาชิกในโครงการโรงเรียนเพื่อความเข้าใจอันดีของยูเนสโก จากนั้นในวันที่ 11 มกราคม จึงจะเดินทางต่อไปยังอัฟกานิสถาน ทั้งนี้เพื่อดูแลงานของยูเนสโกในการตอบสนองความจำเป็นในการฟื้นฟูงานการศึกษา วัฒนธรรม วิทยาศาสตร์ และการสื่อสารของอัฟกานิสถาน

การอนุรักษ์และการท่องเที่ยว ในแหล่งมรดกโลก

วจิต อดิเรกศรี ญา

เป้าหมาย ของการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนในสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติที่งดงาม แต่เปราะบางที่สุดของโลกนั้น ได้รับการสนับสนุนอย่างมากเมื่อช่วงต้นปีมานี้เองจากคำประกาศให้เงินสนับสนุน 1 ล้านเหรียญกับโครงการที่สามารถเชื่อมโยงการอนุรักษ์ให้สอดคล้องกับการท่องเที่ยวในแหล่งมรดกโลก 6 แห่งได้ บริษัทเครื่องสำอางอเวดาให้การสนับสนุนแก่โครงการนี้ขึ้นเริ่มแรกเป็นเงิน 500,000 เหรียญ ภายใต้ความร่วมมือของยูเนสโก โครงการสิ่งแวดล้อมแห่งสหประชาชาติ (UNEP) และศูนย์ RARE เพื่อการอนุรักษ์พื้นที่เขตร้อน ในการนี้มูลนิธิแห่งสหประชาชาติ (UNF) ยังให้การสนับสนุนเงินทุนอีกหนึ่งก้อนในจำนวนที่เท่ากันด้วย

โครงการที่นำการท่องเที่ยวมาใช้เพื่อบรรเทาการคุกคามความหลากหลายทางชีวภาพดังกล่าวนี้ อาจกลายเป็นพิมพ์เขียวสำหรับการริเริ่มในท้องถิ่นได้ โดยการเน้นความสมดุลระหว่างความต้องการของนักท่องเที่ยวกับความต้องการของคนท้องถิ่นในอันที่จะอนุรักษ์ประเพณีทางวัฒนธรรม ภูมิทัศน์และสภาพแวดล้อม โครงการอนุรักษ์แหล่งมรดกซึ่งเป็นการทำงานร่วมกันระหว่างผู้จัดการ แหล่งอุตสาหกรรมและคนท้องถิ่นนี้ มีจุดมุ่งหมายที่จะให้การศึกษารื่องการอนุรักษ์ ควบคู่ไปกับการวางแผน การพัฒนาธุรกิจ การฝึกอบรมและเทคนิคการตลาด เพื่อสรรค์สร้างรูปแบบที่ใช้การท่องเที่ยวมาส่งเสริมและพิทักษ์ถิ่นอาศัย ภูมิทัศน์และคุณค่าของโครงการอยู่ภายใต้การตั้งผู้ประกอบการการท่องเที่ยวเข้ามาจัดกิจกรรมในแหล่งมรดกโลก เพื่อสร้างสินค้าทางการท่องเที่ยวและระบบบริหารจัดการที่ยั่งยืนให้เกิดขึ้น

ซีมา พอล จากมูลนิธิแห่งสหประชาชาติกล่าวว่า “แน่นอนว่าการท่องเที่ยวมีคุณประโยชน์ แต่ยังไม่มียุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่ประสบผลสำเร็จมากพอ ซึ่งก็หมายถึงการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์แบบยั่งยืนนั่นเอง พวกเรามีความคิด

© UNESCO/Jaguar Simão

ที่จะทดลองแผนงานนี้เพื่อค้นหาวิธีที่ดีที่สุดในการสร้างรายได้จากการท่องเที่ยวให้กับชุมชนท้องถิ่นและแหล่งมรดกโลก จากนั้นจึงจะนำความคิดนี้ไปปรับใช้กับแหล่งอื่นๆ ต่อไป”

วัตถุประสงค์หลักของโครงการพัฒนาแหล่งมรดกโลกคือ สร้างหลักประกันให้เกิดการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนที่จะไม่ส่งผลเสียต่อสถานที่ นอกจากนี้ ก็เกิดประเด็นคำถามที่ว่า ทำไมจะต้องพัฒนาการท่องเที่ยวขึ้นมาด้วย - ก็เพื่อสร้างรายได้ให้กับอุทยานและเกิดแรงกระตุ้นทางเศรษฐกิจให้กับชุมชนท้องถิ่น ผู้ดูแลแหล่งมรดกโลกในท้องถิ่นหลายคนกำลังมองว่าการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนจะช่วยสร้างดุลยภาพระหว่างการพัฒนาทางเศรษฐกิจกับการอนุรักษ์ โดยการนำรายได้เข้าเป็นเงินทุนให้กับอุทยานที่ขาดทุนทรัพย์และชุมชนท้องถิ่นที่ยากจน

แหล่งมรดกโลกที่ได้โอนสิทธิ์จากเงินกองทุนก่อนใหม่นี้ได้แก่ เชียงาน กาน และพื้นที่สงวนชีวมณฑล เอล วิซโกโก ในเม็กซิโก อุทยานแห่งชาติติกาล ในกัวเตมาลา พื้นที่สงวนชีวมณฑลริโอ ปลาดานา ในฮอนดูรัส และอุทยานแห่งชาติโคโมโด และยูจุง กูลอนในอินโดนีเซีย

© UNESCO

อุตสาหกรรม การท่องเที่ยวเพื่อ การปกป้องรักษามรดกโลก

บริษัทท่องเที่ยวหลายแห่งได้ให้การสนับสนุนโครงการสงวนมรดกโลก สู่อนาคตของยูเนสโกเป็นปีที่ 4 ติดต่อกัน บริษัทต่างๆ รวมทั้งผู้ประกอบการท่องเที่ยวเช่น อีเอฟ (สหรัฐอเมริกา) ดุยล์ กรุ๊ป (เยอรมนี) นูเวล พรองติแยร์ และกลุ่มโรงแรมในเครืออ็อกเกอร์ (ฝรั่งเศส) และเอสเอสเอส (เบลเยียม) - ต่างให้คำมั่นในเทศกาลงานท่องเที่ยวนานาชาติ (งานใหญ่ที่สุดระดับโลก) ที่จัดขึ้นเมื่อวันที่ 16 มี.ค. ณ กรุงเบอร์ลินว่าจะดำเนินความพยายามทั้งทางการค้าและโฆษณา เพื่อประชาสัมพันธ์เรื่องการอนุรักษ์มรดกโลกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติ จุดหลักของโครงการนี้ที่จัดขึ้นในปีสากลว่าด้วยมรดกวัฒนธรรมก็เพื่อส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวตระหนักในหน้าที่ของทุกคนในอันที่จะปกป้องแหล่งมรดกเหล่านี้

แผนงานโครงการสงวนมรดกโลก สู่อนาคตได้ให้ทุนในการบูรณะงานบางส่วนของพระราชวังของเจ้าชายกองในกรุงปักกิ่ง บริเวณเมดินาในกรุงตูนิส และศูนย์กลางกรุงเก่าในคราเคา ประเทศโปแลนด์

เพื่อร่วมทาง
64

อวกาศกับเรื่องของลิง

ยูเนสโกและองค์กรอวกาศยุโรป (ESA) ได้ผนึกกำลังกันเพื่อตรวจเช็คประชากรกอริลล่าในคองโก

นับตั้งแต่กลางทศวรรษ 1990 กอริลล่าต้องตกอยู่ในสภาวะลำบากมาก ที่เห็นชัดเจนคือที่ อุทยานแห่งชาติคาสูซี-ไบกา ซึ่งเป็นแหล่งมรดกโลก พวกมันต้องแบ่งปันที่อยู่ให้กับผู้อพยพหลายหมื่นคนที่หลบหนีเพิกภัยการเมืองที่เกิดขึ้นหลายต่อหลายครั้งในประเทศแถบภูมิภาคเกรท เลคส์ ของแอฟริกา

การเสาะหาอาหารและที่อยู่ทำให้ผู้อพยพต้องตัดไม้ทำลายป่าไปเป็นจำนวนมาก รวมทั้งมีการล่ากอริลล่ามาเป็นอาหาร หรือไม้ก่อกาย

© UNESCO

ให้กับพวกมันแลกกับค่าของจากป่า ซึ่งจะนำพวกมันไปขายต่อให้กับผู้รับซื้อไปเป็นสัตว์เลี้ยงในราคาประมูลสูงสุด

การทำลายแหล่งที่อยู่ของกอริลล่าในภูมิภาคแถบนี้เพิ่มมากยิ่งขึ้นเมื่อมีการขุดค้นหาแหล่งแร่คอลลัน (โคลัมโบ ทันดาไลต์) มีการนำแร่ธาตุที่มีค่าซึ่งเป็นสารช่วยทำให้โลหะแข็งแกร่งนี้มาใช้ในวงการอุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูงมากมาย ซึ่งรวมการผลิตโทรศัพท์เคลื่อนที่ด้วย

สมาพันธ์อนุรักษ์โลก (IUCN) รายงานว่า การทำเหมืองผิดกฎหมายของแร่ดังกล่าวที่คาสูซี ไบกา และพื้นที่สงวนชีวมณฑลโอกาปีทางทิศตะวันออกของประเทศนั้น “กำลังส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศในพื้นที่แถบนี้” และ “ชีวิตสัตว์ป่าและพันธุ์พืชป่ากำลังถูกทำลายในอัตราที่น่าตกใจ”

ทว่าขอบเขตความเสียหายที่แน่นอนยังไม่เป็นที่ทราบ ดังนั้น ยูเนสโกจึงทำงานร่วมกับองค์กรอวกาศยุโรป เพื่อวิเคราะห์ภาพถ่ายดาวเทียมของภูมิภาคแห่งนี้ การวิเคราะห์ภาพถ่ายดังกล่าวจะช่วยให้ผู้เชี่ยวชาญสามารถประเมินความเสียหายของแหล่งที่อยู่ของกอริลล่าได้ ซึ่งจะเป็นข้อมูลให้ยูเนสโกและหน่วยงานท้องถิ่นแสวงหาทางแก้ไขสถานการณ์ที่เลวร้ายนี้

องค์กรอวกาศชั้นนำอื่นๆ อาทิ องค์การนาซ่าและองค์กรอวกาศของแคนาดาก็มีความสนใจที่จะเข้าร่วมรณรงค์ด้วยเช่นกัน

เพื่อร่วมงาน

เครือข่ายโรงเรียนเพื่อความเข้าใจอันดีระหว่างชาติ (ASP) ของยูเนสโก

การสานทุนกับเยาวชน

กลุ่มเด็กนักเรียนประถมจากประเทศที่มีชายแดนติดกับทะเลเมดิเตอร์เรเนียนตะวันตกกำลังพยายามรักษาท้องทะเลจากการคุกคามของมลภาวะ โดยมีธนาคาร

ยักษ์ใหญ่ของสเปน คาซา เดออาฮอร์รอส เดล เมดิเตอร์เรเนียน (CAM) ให้ความช่วยเหลือในการดำเนินงานนี้ เด็กทุกคนมาจากสมาชิก

© CAM, Ulemaia

เครือข่ายโรงเรียนเพื่อความเข้าใจอันดีระหว่างชาติของยูเนสโก ทางยุโรปได้และแอฟริกาเหนือ ตั้งแต่ปี 1996 ทางธนาคารลงทุนมากกว่า 100,000 เหรียญสหรัฐให้กับกิจกรรมของโครงการ ASP ที่อยู่ในแถบทะเลเมดิเตอร์เรเนียนตะวันตก ซึ่งได้ก่อให้เกิดศูนย์ศึกษาด้านสิ่งแวดล้อมจำนวน 3 ศูนย์ที่ให้เด็กและครูสามารถเข้าร่วมการประชุมอบรมได้ตลอดทั้งวัน นอกจากนี้ยังเป็นค่าใช้จ่ายให้นักเรียนและครูในค่ายภาคฤดูร้อน

ประจำภูมิภาค ค่าจัดประกวดภาพวาดและภาพถ่าย ตลอดจนค่าใช้จ่ายในการดำเนินโครงการ นอกจากนี้ยังสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดพิมพ์วารสารหลากหลายภาษา รวมทั้งซีดีรอมเผยแพร่โครงการและสื่อการสอน

ยูเนสโกได้มอบเหรียญปิกัสโซให้กับประธานธนาคารคือ นายเอ็ม วิเซนเต ซาลา ในฐานะผู้ให้การสนับสนุนโครงการจาก CAM

"เรายังคงอาศัยอยู่ในโลกที่วิทยาศาสตร์ เป็นอาชีพของผู้ชายเสียเป็นส่วนใหญ่"

สุภา ปกติประภา แปล

เพื่อนร่วมงาน
66

© UNESCO/Nimah Burke

ความ มั่งคั่งและความเลิศหรูของลอรีอัล บริษัทเครื่องสำอางค์ที่มีชื่อเสียงระดับโลก ได้แปลงโฉมห้องโถงใหญ่ของสำนักงานใหญ่องค์การยูเนสโกในวันที่ 6 มี.ค. ในขณะที่ชาวนครปารีส พยายามเบียดเสียดเข้ามาชมหน้าห้องโอเปร่าที่มีชื่อเสียงอาเบร วีดัล แสงจากสปอร์ตไลท์ก็สาดส่องไปยังกลุ่มของนักวิทยาศาสตร์สตรีกลุ่มหนึ่งด้วยซึ่งคุ้นเคยกับกล้องจุลทรรศน์มากกว่าไมโครโฟน แต่กระนั้น พวกเธอคือดาวของงานเฉลิมฉลองนี้ ผู้ชนะรางวัล "สตรีดีเด่นในสาขาวิทยาศาสตร์" และ ยูเนสโก/ลอรีอัล

ผู้อำนวยการใหญ่ของลอรีอัลและยูเนสโก โคอิชิโร มัตซึอูระ และลินด์เซ โอเวน โจนส์ ประธานและกรรมการผู้จัดการของบริษัทลอรีอัล ได้มอบรางวัลที่สถาปนาขึ้นจากความดำริร่วมกันในปี 1998 เพื่อให้ความสำคัญกับผลงานโดดเด่นของนักวิทยาศาสตร์สตรี และเพื่อส่งเสริมบุคคลอื่นๆ ให้ดำเนินการวิจัยด้วยความสามารถในระดับเดียวกัน มีการมอบรางวัลให้แก่สตรี 5 คนจากทวีปต่างๆ คนละ 20,000 เหรียญ โดยได้รับการตัดสินจากคณะกรรมการระหว่างประเทศซึ่งเป็นนัก

วิทยาศาสตร์ที่มีชื่อเสียงในสาขาต่างๆ กว่า เมกิด ได้ทำงานเกี่ยวกับการป้องกันและรักษาโรคมะเร็งพันธุกรรมที่พบกันมากในอียิปต์ บ้านเกิดของเธอ ส่วนอนา มาเรีย โลเปซ โคลเม ได้สร้างชื่อเสียงให้การวิจัยของชาวเม็กซิกันในการศึกษาเรื่องโรคในจอตตา ที่สามารถทำให้ตาบอดได้ ผู้เชี่ยวชาญเรื่องโรคเรื้อรังระดับโลก อินทริรา นาคะ ได้พัฒนาวัคซีนโรคและวัคซีนที่มีผลกระทบต่อประชากรถึง 1.5 ล้านคนในอินเดียของเธอ และท้ายสุด เซอร์เลย์ ทิลล์มัน ชาวแคนาดา ซึ่งทำงานด้านพัฒนาการทางพันธุกรรม ได้แสดงให้เห็นว่าสภาวะของยีนส์ที่ปรากฏ ขึ้นอยู่กับว่า ได้มาจากแม่หรือจากพ่อ

ส่วนยูเนสโก/ลอรีอัล มูลค่าทุนละ 10,000 เหรียญ ได้มอบให้แก่นักวิทยาศาสตร์สตรี รุ่นเยาว์ จำนวน 10 คน ที่มีส่วนในโครงการวิจัยสำคัญๆ ทั่วโลก เช่น นามริตา ลัล จากแอฟริกาใต้ได้สกัดสารประกอบจากพืชเพื่อรักษาวัณโรค ในขณะที่ในบังกลาเทศ ฮาสินา อาคห์เทอ ได้ใช้พันธุวิศวกรรมในการตัดต่อสายพันธุ์ข้าวที่ทนต่อสภาพน้ำเค็มตามพื้นที่ชายฝั่งได้

สื่อเรื่องภาษาผ่านสถานีดิสคัฟเวอรี

สถานี ดิสคัฟเวอรี ซึ่งเป็นสถานีโทรทัศน์ผู้นำของโลก ด้านความบันเทิงประเภทที่ไม่ใช่พาณิชย์ ได้ร่วมมือกับองค์การยูเนสโก ในการช่วยสงวนรักษาภาษาที่กำลังจะเสื่อมสูญ

หุ้นส่วนใหม่ที่ตกลงกันเสร็จสิ้นในกลางเดือน เม.ย. นี้จะทำหน้าที่ให้บริการกับแฟน ๆ ทางสถานีโทรทัศน์ใน

154 ประเทศให้เข้าใจถึงมรดกพิเศษทางด้านภาษามากขึ้น ภายใต้ข้อตกลงดังกล่าว ยูเนสโก จะให้ข้อมูลสำคัญแก่ดิสคัฟเวอรี ในเรื่องเกี่ยวกับวัฒนธรรมเฉพาะด้าน และภาษาที่อยู่ในสถานะเสี่ยง (ดูหน้า 37) อีกทั้งจะอำนวยความสะดวกในการติดต่อกับนักภาษาศาสตร์และนักวิจัยที่มีชื่อเสียง ซึ่งร่วมทำงานเพื่อสงวนรักษาภาษาราว 3,000 ภาษาที่กำลังจะสูญหาย ส่วนสถานีดิสคัฟเวอรี ก็จะจัดทำรายการพิเศษออกมา 33 ภาษา เพื่อถ่ายทอดข้อมูลให้แก่ครอบครัวจำนวน 125 ล้านครัวเรือน

นอกสหรัฐอเมริกา อิทธิพลของโลกาภิวัตน์และเทคโนโลยีสารสนเทศที่เป็นระบบเดียวกัน อาจส่งผลให้ภาษานับพันต้องสูญหายไป ในศตวรรษนี้ ถึงกระนั้นก็ตาม ภาษาที่ถูกคุกคามหรือแม้ได้รับการพิจารณาว่าสาบสูญไปแล้วก็ยัง สามารถสงวนรักษาไว้ได้ ด้วยการใช้นโยบายเชิงรุกทางด้านภาษา เช่น ที่ญี่ปุ่นในปลายทศวรรษ 1980 มีผู้คนเพียง 8 คนเท่านั้นในเกาะฮ็อกไกโดที่พูดภาษาไอนุได้ มีการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ภาษาไอนุขึ้นและเปิดสอนภาษาไอนุให้แก่เยาวชน ทุกวันนี้ ภาษาไอนุกำลัง

กลับคืนมา แม้แต่ภาษาที่ได้รับการพิพากษาว่าสาบสูญไปแล้วก็สามารถ "ฟื้นคืนชีพได้" เช่น ในกรณีของภาษาคอร์นิชในอังกฤษซึ่งได้สาบสูญไปแล้วในปี 1777 แต่เมื่อไม่กี่ปีมานี้มีผู้คนเกือบ 1,000 คนใช้ภาษานี้เป็นภาษาที่สองในปัจจุบัน ความร่วมมือระหว่างยูเนสโก และสถานีดิสคัฟเวอรี ได้รับการสนับสนุนจากงานในโครงการขององค์การสหประชาชาติ ซึ่งมีวัตถุประสงค์ที่จะทำให้กิจกรรมในหน่วยงานของสหประชาชาติ และผลกระทบต่อวิถีชีวิตของมวลชนเป็นที่รู้จักกันดีทั่วโลก

①

②

③

④

⑤

⑥

⑦

⑧

Photos © UNESCO/Niamh Burke

ทูตสันติภาพ

ทูตสันติภาพยูเนสโก 36 คนคือ ผู้ทรงขององค์การฯ ทูตที่มีชื่อเสียง แต่ละท่านเหล่านี้เต็มใจช่วยสนับสนุน องค์การฯ โดยอาศัยพรสวรรค์และ สถานภาพของตนในการส่งเสริมให้ทั่วโลก สนใจ กิจกรรมของยูเนสโก ในเดือน ก.พ. ที่ผ่านมา พวกเขาชุมนุมกันที่ สำนักงานใหญ่ ณ กรุงปารีสเพื่อทบทวน กิจกรรมในปัจจุบันและวางแผนเพื่ออนาคต

ด้านบน จากซ้ายไปขวา

- ① Miguel Angel Estrella เจ้าฟ้าหญิง Firyal แห่งจอร์แดน, Cheick Mobido Diarra, Azziza Bennani (ยูเนสโก), Marin Constantin,

Pierre Berge, Kitin Munoz, เจ้าฟ้าหญิง Lalla Meryem แห่งโมร็อกโก, Julio Werthein, Kim Phuc, Marianna Vardinoyannis และแกรนด์ดัชเชส Maria Teresa แห่งลักเซมเบิร์ก

② Koichiro Matsuura ผู้อำนวยการใหญ่องค์การยูเนสโก, Bahia Hariri, Jean-Michel Jarre, Claudia Cardinale, ท่านชีคห์ Ghassan I. Shaker, Ute-Henriette Ohoven, Ikuo Hirayama และ Patrick Baudry

③ Miguel Angel Estrella, Julio Werthein

④ Mstislav Rostropovitch และ แกรนด์ดัชเชส Maria Teresa

⑤ Ute-Henriette Ohoven และ

Cheick Mobido Diarra

⑥ Claudia Cardinale, Azziza Bennani, Koichiro Matsuura, เจ้าฟ้าหญิง Lalla Meryem

⑦ Kim Phuc, และ Ikuo Hirayama

⑧ Ömer Zulfu Livaneli ดูรายชื่อทั้งหมดของทูตวัฒนธรรมและภารกิจแบบออนไลน์ได้ที่

<http://www.unesco.org/goodwill/>

E-mail : goodwill@unesco.org

วัดเชียงทอง นับเป็น
ปูชนียสถานที่งดงาม
ที่สุดในนครหลวงพระบาง
ภาพแกะสลักลายไม้
ปิดทองที่ประดับประดา
ในศาลาสวดพระอภิธรรม
แห่งนี้จัดทำขึ้นเมื่อปี
๑๙๖๐ เนื่องในพิธีถวาย
พระเพลิงพระบรมศพ
เจ้ามหาชีวิตองค์สุดท้าย
แห่งราชอาณาจักรลาว

มรดกโลกที่จับต้องได้

ที่ระดับความสูง
3,700 เมตร
ในโบลิเวีย มีการ
จัดงานเทศกาลเฉลิม
ฉลองขึ้นในเมืองโอรูโร
เป็นประจำทุกปีก่อน
เทศกาลถือบวช
โดยมีนักเต้นระบำ
กว่า 28,000 คน
และนักดนตรีกว่า
10,000 คนเข้าร่วม
ในชบวนแห่

© UNESCO/Bartram DeBignon

และจับต้องไม่ได้

.....
คู่มือ

70

รู้
ข่าวใหม่บ้านคานี คอมโบเล
บริเวณหน้าผาบันเดยการ่า ใจกลาง
เมืองโตกอน ประเทศมาลี

อาคารหลวงที่จัดการในเรื่องเกลือ
ในศตวรรษที่ 18 ที่เมืองอาร์คเซ
เซอองส์ของฝรั่งเศส เป็นผลงานทาง
สถาปัตยกรรมด้านอุตสาหกรรมชิ้นใหญ่
ชิ้นแรกที่สะท้อนให้เห็นความก้าวหน้า
ของยุคแสงสว่างทางปัญญา

องค์

การสหประชาชาติได้ประกาศให้ปี

2002 เป็นปีแห่งการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม ในห้วงเวลาที่มีการกระทำซึ่งถือเป็นอาชญากรรมต่อวัฒนธรรม ควบคู่ไปกับ

ความรุนแรงทางการเมือง ดังเช่นที่ บอสเนีย และ อัฟกานิสถาน นั้น องค์การยูเนสโกกำลังพยายามจะส่งสารอีกด้านหนึ่งไปยังประชาคมโลก

มรดกถือเป็นเป้าหมายของการทำลายล้างในภาวะสงคราม เพราะเป็นวิถี “ทำลาย” คู่ต่อสู้แบบหนึ่ง แต่มรดกก็อาจเป็นสิ่งที่ช่วยเยียวยาสมานบาดแผลและความเจ็บปวด ช่วยฟื้นฟู (ดูหน้า 12-17) และช่วยสร้างสรรค์สันติภาพและการพัฒนาได้เช่นเดียวกัน

มรดกทางวัฒนธรรมจึงมิได้เป็นเพียงแค่ก้อนศิลาเก่าแก่ หากแต่ยังรวมเอารูปแบบนามธรรมที่สุดอันเกิดจากความคิดสร้างสรรค์ของมนุษยชาติเข้าไว้ด้วย ไม่ว่าจะเป็นกระบวนการสร้างสรรค์ความรู้ความชำนาญ ภาษา ศิลปะ การแสดง ดนตรี พิธีกรรมทางศาสนาและสังคม ประเพณี การเล่าเรื่องแบบมุขปาฐะ และสถานที่สำคัญๆ ทางวัฒนธรรม ซึ่งเป็นเวทีที่แสดงกิจกรรมอันโดดเด่นด้านต่างๆ ของมนุษย์

นับเป็นครั้งแรกที่องค์การยูเนสโกได้ประกาศรายชื่อผลงานคัดสรรชุดแรก 19 ชิ้น ซึ่งถือเป็นผลงานชิ้นเยี่ยมอันเป็นมรดกทางมุขปาฐะและทางนามธรรมที่จับต้องไม่ได้ เมื่อวันที่ 18 พฤษภาคม 2001 และขณะนี้ ยูเนสโกกำลังจัดทำร่างอนุสัญญาระหว่างประเทศขึ้นฉบับหนึ่งเพื่อพิทักษ์รักษามรดกดังกล่าวให้พ้นจากการทำลายล้าง หรือจากการลดทอนคุณค่ามรดกเหล่านั้นให้กลายเป็นเพียง “สิ่งแปลกประหลาด” อย่างหนึ่ง ไม่ว่าจะในทัศนะที่มองวัฒนธรรมในแง่ความเป็นเอกภาพเพียงหนึ่งเดียว จากแง่มุมของสงคราม หรือจากการท่องเที่ยวแบบมวลชนก็ตาม ภาพถ่ายจากห้องสมุดภาพของยูเนสโกที่นำมาแสดงนี้เป็นเพียงส่วนหนึ่งของผลงานที่จับต้องไม่ได้ชิ้นเยี่ยม ซึ่งปรากฏในแหล่งมรดกทางวัฒนธรรมของโลกบางแห่ง

ผู้สนใจตีพิมพ์เผยแพร่ภาพถ่ายทั้งหมดนี้สามารถกระทำโดยไม่ต้องขออนุญาต ทั้งนี้ต้องระบุชื่อยูเนสโกและช่างภาพไว้ และต้องมีไขเพื่อวัตถุประสงค์ทางการค้า กรุณาติดต่อ :

a.bailey@unesco.org หรือ n.burke@unesco.org

ภาพโมเสกสมัยโรมันที่
บาลเบ็ก กรุงเลบานอน
นครโบราณเอธิโอเปีย
แห่งนี้มีชื่อเสียงทางด้าน
สิ่งก่อสร้างขนาดมหึมา
หลายแห่ง ซึ่งสะท้อน
ให้เห็นอิทธิพลสูงสุดของ
จักรวรรดิโรมันใน
ยุคสมัยนั้น

การแสดงจิว หรือ
อุปรากรจีน ซึ่งผสม
ผสานการร้องเพลง
การท่องบทกวี การแสดง
สิ่งต่างๆทาง และการ
เต้นรำได้อย่างสอดคล้อง
กลมกลืน ถือเป็นรูปแบบ
การแสดงแบบอุปรากรที่
เก่าแก่ที่สุดของจีนซึ่งเกิด
ขึ้นตั้งแต่ศตวรรษที่ 10-13

สื่อทวิ

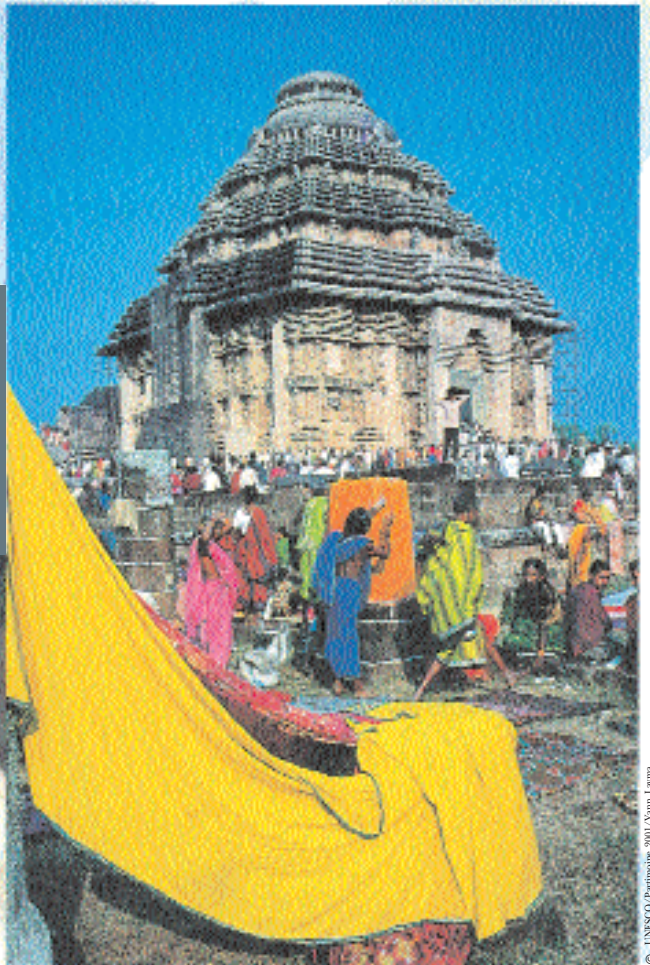
72

งานนี้ การเฉลิมฉลองในเทศกาลต่างๆ มักใช้ ซอสโซ-บาลา หรือ เครื่องดนตรีที่มีลักษณะคล้ายระนาด อันศักดิ์สิทธิ์ เล่นประกอบการขับขาน บทกวีจากมหากาพย์ ยุคกลาง

บสถัพรามณ์โคนารักซึ่งสร้างขึ้นในศตวรรษที่ 13 บริเวณอ่าวเบงกอล ของอินเดีย เป็นอนุสรณ์สถานสื่อความหมายราชรถแห่งองค์สุริยเทพ

© UNESCO/Alimah Burke

© UNESCO/Parimane 2001/Yam Layna

© UNESCO/L. Anderson

© UNESCO/Parimane 2001/Alfred Wolf

งาน โยเซ เด ซิกโตส ในโบลิเวีย เป็นชุมชน 1 ใน 10 แห่งที่ตั้งถิ่นฐานโดยการจำลองภาพเมืองในอุดมคติของบรรดานักปราชญ์ในศตวรรษที่ 16 สร้างขึ้นโดยคณะบาทหลวงชาวเยซุอิตในช่วงปี 1696-1760

หน้ากากแจบโดคอนทุกอันมีบทกวีอยู่เบื้องหลัง มาร์เซล กรืออล นักชาติพันธุ์วิทยาชาวฝรั่งเศสเคยกล่าวไว้ หน้ากากเหล่านี้ใช้ประกอบการแสดงวรรณกรรมมุขปาฐะ ในบริเวณเชิงผาบันเดียการ่า ประเทศมาลี

สนใจดูคลังรวมภาพถ่ายยูเนสโกได้ที่ www.unesco.org/publications/photobank.asp

วิครุกฤษีพิธีกรรม สันสกฤต แห่ง เคราล่า ถือเป็นรูปแบบการแสดงละครที่เก่าแก่ที่สุดในอินเดียที่ยังคงสืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน และเป็น การแสดงประเภทเดียวที่ใช้ผู้แสดงผสมกันทั้งหญิง และชาย

บริเวณถ้ำ กูเอวา เด ลาส มาโนส ในอาร์เจนติน่า มีภาพวาดยุคก่อนประวัติศาสตร์ปรากฏ บนผนัง ซึ่งแสดงให้เห็นวิถีชีวิตของสังคมมนุษย์ที่เก่าแก่ที่สุดในทวีปอเมริกาใต้

การบูรณะสังคม ยังคงเป็นภารกิจประการแรก

รำลึก
วันวาน
74

อุฎา ศิริสมรสกรม ภา

ในครั้งที่ยูเนสโกได้รับการก่อตั้งขึ้น หลังจาก สงครามโลกครั้งที่สองสิ้นสุดลง การบูรณะประเทศ ที่ถูกทำลายย่อยยับและถูกเข้าครอบครองนั้นถือว่าเป็น หน้าที่เร่งด่วนที่สุดประการหนึ่งของยูเนสโก บทความและ ภาพต่างๆที่นำมาตีพิมพ์ในครั้งนี้นำมาจากวารสารยูเนสโก คูเรียและสิ่งพิมพ์ของยูเนสโกระหว่างปี 1948-1949 คงจะ ให้ความรู้ความเข้าใจแก่ผู้อ่านเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้นบาง

ประเด็นและบทบาทของยูเนสโกในการแก้ไขเยียวยาปัญหา เหล่านี้ได้บ้าง ยูเนสโกได้ทำการระดมทุนเพื่อภาวะฉุกเฉิน ทั้งยังค้นหาและช่วยเหลือประเทศต่างๆที่ประสบหันทภัย จากสงครามทั่วทวีปยุโรปและเอเชีย เพื่อสนองความ ต้องการเฉพาะทางในการพัฒนาโรงเรียน มหาวิทยาลัย ห้องสมุด สถาบันวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรม

“หนังสือว่าด้วยความจำเป็น”

ท่ามกลางซากปรักหักพังใน
วอร์ซอว์ ภาพจาก
Homeless Children
ตีพิมพ์โดยยูเนสโก ปี 1949

“นี่คือหนังสือเล่มแรกของยูเนสโกที่ กล่าวถึง ความเสียหายและความ ต้องการทางด้านการศึกษาและ วัฒนธรรมหลังสงครามใน 15 ประเทศ โดยมองอย่างกว้างๆ” ดร.จูเลียน อักซลีย์ ผู้อำนวยการใหญ่ยูเนสโก ได้กล่าวไว้ในคำนำของหนังสือซึ่ง ได้รับการตีพิมพ์ออกมาเมื่อปลายปี ที่แล้วและกล่าวต่อไปว่า “โศกนาฏกรรม เกิดซ้ำๆ กันในแต่ละประเทศโดย ทิ้งไว้ให้เห็นซากปรักหักพัง การ ขาดแคลนอุปกรณ์เครื่องใช้ไม่สอย เด็กๆ ที่หน้าตาซีดเซียว และครูที่ต้อง รับงานหนักเกินกำลัง “นอกจากการ สำรวจผลพวงของการทำลายล้าง อาคารเรียนและอุปกรณ์ทางการ ศึกษาในภาพกว้างแล้วหนังสือเล่มนี้ ยังได้นำเสนอข้อมูลทางสุขภาพ ออนามัยของเด็กและผู้ใหญ่ที่ย่ำแย่ลง อย่างมาก อันเป็นผลโดยตรงจาก

สงคราม

ดร.อักซลีย์ วาดหวังว่า

“ผู้คนที่สนใจจะอนุรักษ์ค่านิยม ที่แท้จริงให้แก่อนุชนรุ่นหลังจะ ให้ ความช่วยเหลือเพื่อฟื้นฟูวิถีชีวิตทาง วัฒนธรรม การศึกษา และวิทยา- ศาสตร์ของประชากรในประเทศเหล่านี้”

โรงเรียนส่วนใหญ่ถูกทำลายจน ล่ม เช่น ที่กรีซซึ่งเดิมทีก็ยากจนอยู่ แล้ว มาบัดนี้ ต้องอยู่ในสภาพยากไร้ ส่วนในโปแลนด์ ประชากร 6 ล้าน หายสาบสูญ เด็ก 500,000 คน กำพร้าพ่อแม่ และ เด็ก 3 ล้านคน ขาดอาหาร 2 ใน 3 ของหนังสือใน ห้องสมุดถูกทำลาย และร้อยละ 60 ของโครงสร้างทางการศึกษาก็ถูก ทำลายลง

โศกนาฏกรรมทำนองเดียวกันนี้ ปรากฏขึ้นในหลายๆ ประเทศในยุโรป

และตะวันออกไกล ที่ต้องย่อยยับจาก สงคราม แต่ 15 ประเทศที่ได้รับการ กล่าวถึงในหนังสือเล่มนี้ก็มี ใตงมือ งามเฝ้าคอยรอรับความช่วยเหลือจาก ต่างชาติ หากแต่รัฐบาล และองค์กร อาสาสมัครของแต่ละชาติได้ร่วมแรง ร่วมใจกัน เพื่อฟื้นฟูประเทศอย่างเต็ม กำลัง ทว่าหากปราศจากความช่วยเหลือภายนอก งานนี้ก็ย่อมบรรลุผล ไม่ได้

ถึงแม้สงครามจะยุติมาถึง 2 ปี แล้ว แต่เนื่องจากสงครามนี้ร้ายแรง ที่สุดเท่าที่เคยมีมา ฉะนั้นจึงยังไม่มี ประเทศไหนที่พูดได้ว่างานฟื้นฟูของ ตนใกล้จะบรรลุเป้าหมายแล้ว

(The Book of Needs, Unesco, Paris, 1947) 112 หน้า ราคา 1 เหรียญสหรัฐ

ยูเนสโก คูเรีย
มีนาคม 1948

หน้าที่ประการหนึ่งของยูเนสโกคือการจัดการศึกษาให้กับเยาวชนวัยเรียน ซึ่งเป็นผู้ลี้ภัยจำนวน 200,000 คน ในตะวันออกกลาง กิจกรรมที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือทำให้ความช่วยเหลือเยาวชนไร้ที่อยู่อาศัย สงครามทำให้เด็กจำนวน 13 ล้านคนในยุโรป กลายเป็นเด็กไร้บ้านพักพิง ในเอเชียก็เช่นกัน เด็กนับสิบๆ ล้านคนกลายเป็นเด็กไร้บ้าน ยูเนสโกได้ช่วยจัดตั้ง “สมาพันธ์สากลเพื่อชุมชนเด็ก” โดยประสานงานและจัดการชุมชนเด็กกำพร้าจากสงครามราว 200 แห่ง ซึ่งตั้งขึ้นในยุโรปหลังจากที่สงครามสิ้นสุดลง

- ▶ ยูเนสโกมีส่วนร่วมในงานบูรณะสังคม ภาพจาก The book of needs ยูเนสโก ปี 1947
- ▶ เด็กๆในหมู่บ้านเปสตาลอสซี ประเทศสวีตเซอร์แลนด์

ยูเนสโก คุริเย
พฤษภาคม 1948

ณ หมู่บ้านเปสตาลอสซี เด็กกำพร้าจากสงครามกำลังเรียนรู้ ที่จะยิ้มหัวอีกครั้งหนึ่ง

เมื่อเด็กกำพร้าชาวโปแลนด์กลุ่มหนึ่งเข้าไปอาศัยอยู่ในหมู่บ้านเปสตาลอสซีในเมืองโทรเคนของสวีตเซอร์แลนด์ บ้านพักของพวกเขา มีหน้าต่างบานใหญ่ เปิดไปสู่ทิศทางที่ตั้งของประเทศเยอรมนี ครั้นเด็ก ๆ รู้เข้าก็พากันปิดหน้าต่างเหล่านี้ด้วยความสะเทือนใจจากสงครามที่เพิ่งผ่านพ้น แต่ก็ไม่กี่สัปดาห์ บรรยากาศอันสุขสงบและเต็มไปด้วยมิตรไมตรี ก็ทำให้เด็กเหล่านี้มองไปยังประเทศที่เคยเป็นศัตรูได้อย่างปราศจากความเกลียดและความกลัวอีกต่อไป

นี่เป็นตัวอย่างหนึ่งของความพยายามขจัดอคติด้าน

เชื้อชาติซึ่งถูกสงครามโหมกระพือขึ้น

ปี 1946 บ้านชั่วคราว 13 หลัง ถูกสร้างขึ้นที่หมู่บ้านเปสตาลอสซี เพื่อเป็นที่อาศัยของเด็กกำพร้าจากภัยสงคราม 400 คน เพื่อให้เป็นหมู่บ้านตัวอย่างของการเสริมสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างชาติตามแนวคิดของ วอลเทอร์ โรแบร์ต คอร์ดท ชาวสวิส เด็กจะถูกแบ่งเป็นกลุ่มเล็ก ๆ ตามเชื้อชาติโดยมีผู้ดูแลประจำชาติ และมีการเรียนภาษา วัฒนธรรม และศาสนาเสมือนยังอยู่ในแผ่นดินแม่ กิจกรรมร่วมระหว่างกลุ่มกระทำผ่านการเล่นเต้นรำ และดนตรี ในอนาคต

จะมีการสอนภาษาใหม่ให้เด็กทุกเชื้อชาติสื่อสารกันได้ อย่างเสรีมากขึ้น ผลของโครงการนี้ยังประโยชน์แก่นักจิตวิทยาและนักการศึกษา ซึ่งสามารถนำไปปรับใช้ในประเทศอื่นๆ ได้

ประสบการณ์อันเลวร้ายของเด็กสะท้อนออกมาให้เห็นในการเล่นเกมส์ และรูปภาพซึ่งฉายชัดถึงความหวาดกลัวและความตาย ยูเนสโกให้การสนับสนุนโครงการนี้ และคาดว่าจะจัดประชุมผู้อำนวยการหมู่บ้านเด็กที่หมู่บ้านเปสตาลอสซี ในเดือน ก.ค. เพื่อแสวงหาวิธีการที่ดีที่สุดในการปรับสภาพเด็กให้มีชีวิตได้อย่างเป็นปกติสุข

3 พฤศจิกายน 1958 : การเปิดตัวอาคารใหม่ของยูเนสโกอย่างเป็นทางการ

สัญลักษณ์ ของความทันสมัย

พิศวาส ปญญรัตน์ ulla

ภารกิจพิเศษของยูเนสโก นั่นคือ การสร้างสันติภาพบนพื้นฐานของ “เอกภาพทางภูมิปัญญาและจริยธรรมของมนุษยชาติ” ทำให้จำเป็นต้องแสดงออกมาในรูปแบบของสถาปัตยกรรมอันโดดเด่น ลูเธอร์ อีเฟนส์ ผู้อำนวยการใหญ่ในเวลานั้นได้กล่าวชื่นชม “ความกลมกลืนของสถาปัตยกรรมที่สะท้อนความบริสุทธิ์ในเชิงสัญลักษณ์” ในพิธีเปิดอาคารแห่งใหม่

งานสำรวจวิจัยเป็นเวลา 2 ปีก่อนการลงมือก่อสร้างอาคารเป็นการทำงานร่วมกันระหว่างสถาปนิกชั้นนำยอดเยี่ยมแห่งยุค คือ วอลเทอร์ โกรเปียส (สหรัฐฯ) เลอ คอร์บูซีเยร์ (ฝรั่งเศส) เออร์เนสโต โรเจอร์ส (อิตาลี) สเวน มาร์คเลียส (สวีเดน) และ ลูซีโอ คอสตา (บราซิล)

บรรดานักออกแบบหมยมันให้ป็นงานศิลปะที่ยิ่งใหญ่ ดังนั้นจึงมีการผสมผสานสถาปัตยกรรมเข้ากับภาพวาด ผลงานนั้น

ผืนผ้าประดับผนัง และงานศิลปะในรูปแบบอื่นๆ ตั้งแต่แรกเริ่ม การควบคุมโครงการนี้อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสถาปนิก 3 คน แบร์นาร์ดี เซอร์ฟูส (ฝรั่งเศส) ดูแลแบบแปลนในภาพรวม ส่วน มาร์เซล บรูเออร์ (สหรัฐฯ) ดูแลอาคารใหญ่รูปตัว Y และห้องประชุมรูปไข่ ขณะที่ลูจี แอร์วี (อิตาลี) ทำหน้าที่ออกแบบเสาคอนกรีต 72 ต้นที่เป็นตัวรับน้ำหนักอาคารหลังใหญ่

ยูเนสโกย้ายเข้าบ้านใหม่เมื่อวันที่ 3 พ.ย. 1958 บนเนื้อที่ 3 เฮกตาร์ที่ปารีส เดอ ฟงเตอน อยู่ใกล้โรงเรียนเตรียมทหาร และอยู่ไม่ไกลจากย่านฌอง เดอ มาร์ส์ “แวดล้อมด้วยภูมิทัศน์ในแบบฝรั่งเศสอย่างแท้จริง” อีเฟนส์กล่าว ที่ดินผืนนี้รัฐบาลฝรั่งเศสบริจาคให้กับยูเนสโก

เรื่องโดยผู้สื่อข่าวฝรั่งเศส มาคส์ เดอ บาร์แร็ง
ในเดือน มิ.ย. 2001 ก่อนที่เขาจะถึงแก่กรรมไม่นาน

เยี่ยมชม
พระราชวัง

76

เยี่ยมชมเว็บไซต์

คุณสามารถเข้าไปชมตัวอาคารสำนักงานใหญ่ยูเนสโกพร้อมงานศิลปะ

ได้ที่ www.unesco.org/visit/fr/frames/v4/bvild.htm

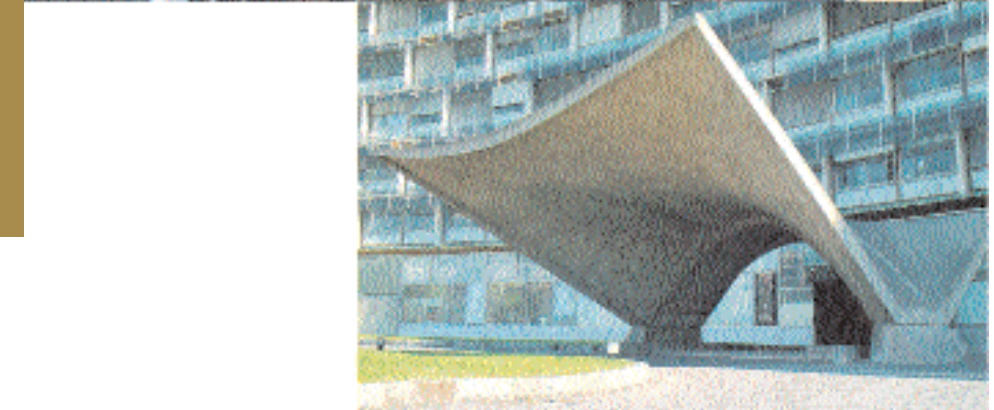
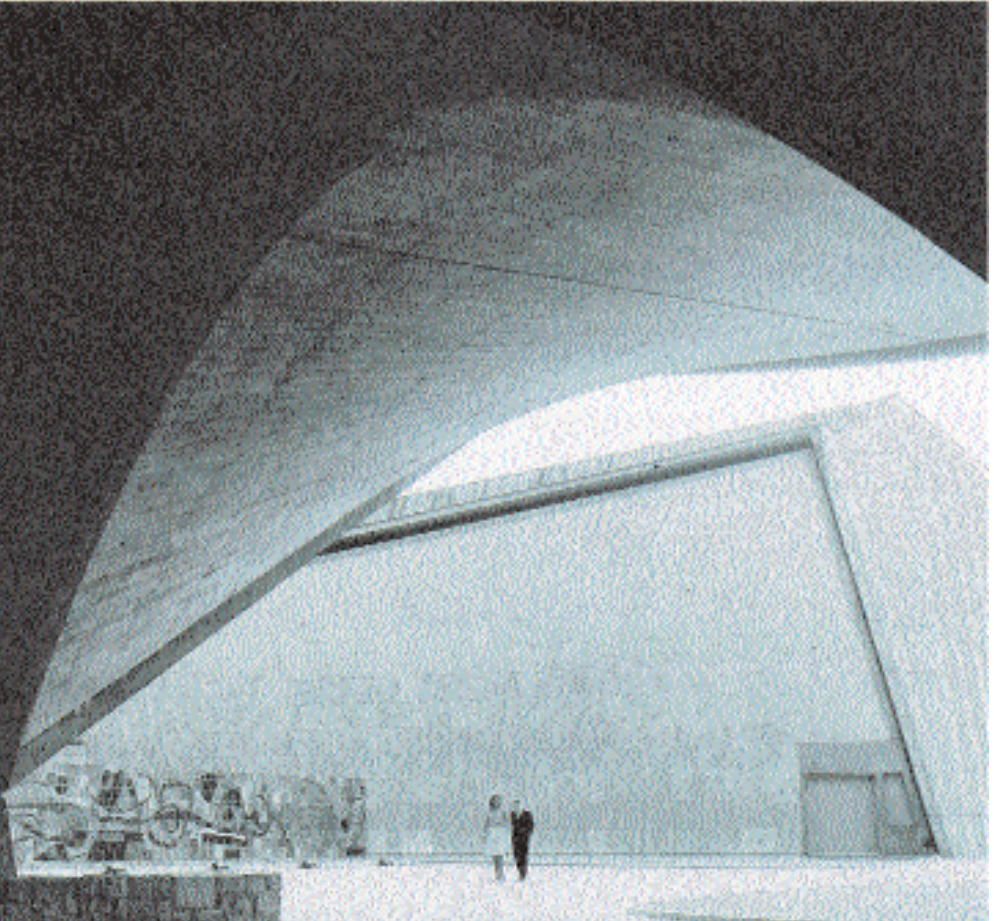

© UNESCO

© UNESCO/Nimh Barke

Photos © UNESCO

© UNESCO/Niamh Burke

© UNESCO/Niamh Burke

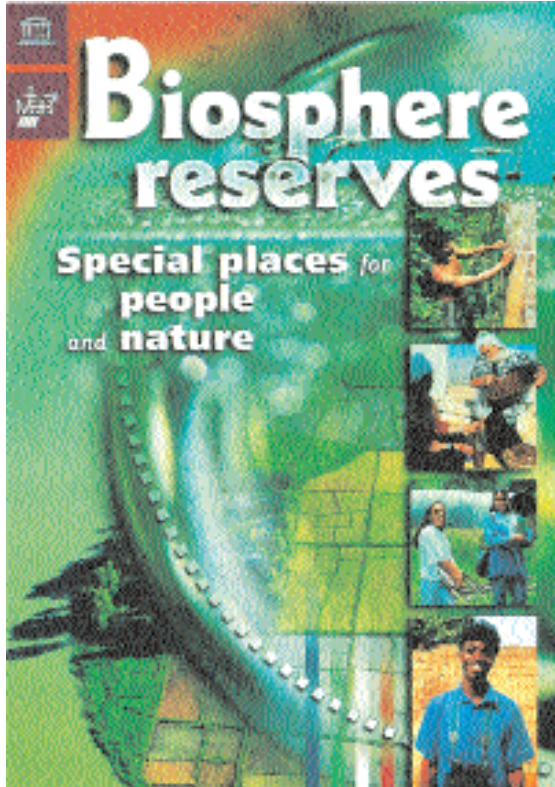
- ↑ มาร์เซล บรูเออร์, ลุยจิ แอร์วี และแบร์นาร์ดี เซอร์ฟูส
- “รูปแบบสถาปัตยกรรมอันโดดเด่น”
- ➔ ห้องประชุมใหญ่เมื่อมองจากภายนอก
- ← “ความบริสุทธิ์ในเชิงสัญลักษณ์”

เขตสงวนชีวมณฑล...

สถานที่พิเศษสำหรับมนุษย์และธรรมชาติ

อรรถณ ภาวสุภ ภา

คู่มือชีวธรณ วิทยา
78

เมื่อ ๓๐ ปีก่อน นักนิเวศวิทยาจากนานาประเทศได้รวมกลุ่มกันเพื่อทำการทดลอง แนวคิดใหม่ที่ทำหายยิ่งในเวลานั้น นั่นคือแนวคิดเรื่องการพัฒนาแบบยั่งยืน ทว่าแทนที่จะถกเถียงเกี่ยวกับคุณค่าของแนวคิดและเครื่องมือที่ใช้เผยแพร่แนวคิดดังกล่าวกันแค่ในรั้วมหาวิทยาลัย หรือสถาบันทางวิชาการ พวกเขากลับจัดตั้งห้องทดลอง “กลางแจ้ง” หรือเขตสงวนชีวมณฑลขึ้นชุดหนึ่ง โดยผ่านโครงการมนุษย์กับชีวมณฑล (Man and the Biosphere : MAB) ของยูเนสโก ปัจจุบันพื้นที่ที่ทดลองในโครงการดังกล่าวมีขอบข่ายโยงโยไปไกลหลายพันกิโลเมตร นับตั้งแต่ทะเลทรายอียิปต์ไปจนถึงเขตทุนดร้าในแถบกรีนแลนด์ ยิ่งกว่านั้นโครงการทดลองริเริ่มดังกล่าวยังทวีความสำคัญขึ้นเรื่อยๆ เนื่องจากลัทธิบริโภคนิยมทางเศรษฐกิจและปัญหาการเติบโตของประชากรซึ่งเพิ่มสูงขึ้นโดยไม่อาจควบคุมได้ส่งผลกระทบต่อทรัพยากรน้ำและพืชพรรณธรรมชาติอย่างไม่อาจหลีกเลี่ยง

หนังสือ “ Biosphere Reserves - Special Places for People and Nature” ได้มองย้อนกลับไปดูความก้าวหน้าและความล้มเหลวของโครงการ MAB ในการค้นหาและพัฒนาแนวคิดและเครื่องมือที่จะใช้เพื่อให้บริการพัฒนาอย่างยั่งยืน ในการบรรยายให้เห็นประวัติความเป็นมาของโครงการดังกล่าว ผู้เขียนแต่ละท่านได้วิเคราะห์วิจารณ์การอนุรักษ์ธรรมชาติไปพร้อมๆ กัน จากช่วงเวลาที่ผ่านมา ผู้ที่มีทัศนะแบบเจ้าอาณานิคมและแบบโรแมนติคมักจะตราหน้าชนพื้นเมืองว่าเป็นศัตรูทำลายสภาพแวดล้อมในเขตสงวน ตั้งแต่ทางตอนใต้ของทวีปแอฟริกาไปจนถึงตอนเหนือของทวีปอเมริกา ทว่าในปัจจุบัน แนวคิดการเคารพสิทธิในแผ่นดินของชนพื้นเมืองกลับถือเป็นมิติทางนิเวศวิทยา ขณะที่นักวิทยาศาสตร์ค้นพบว่าวัฒนธรรมอันหลากหลายมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการธำรงรักษาความหลากหลายทางชีวภาพ หนังสือเล่มนี้ได้หยิบยกตัวอย่างมาแสดงให้เห็นว่าเขตสงวนชีวมณฑลหลายแห่ง มีบทบาทสำคัญยิ่งในการถกเถียงประเด็นปัญหาทางสภาพแวดล้อมหลายๆ ประเด็นในปัจจุบัน

ตัวอย่างเช่น มีพืชและสัตว์มากมายหลายชนิดที่กำลังตกอยู่ในสภาวะคุกคามจนใกล้สูญพันธุ์ ในขณะที่ทรัพยากรที่ใช้ในการอนุรักษ์มีไม่เพียงพอ และตาม

เขตสงวนชีวมณฑล Třebon Basin ซึ่งอยู่ทางตอนใต้ของสาธารณรัฐเช็กเป็นอาณาบริเวณที่มนุษย์ได้เข้ามาอาศัยและปรับเปลี่ยนลักษณะภูมิประเทศให้มีสภาพสอดคล้องกับกิจกรรมของมนุษย์มานานกว่า ๘ ศตวรรษแล้ว ปัจจุบันจึงมีภูมิทัศน์แบบกึ่งธรรมชาติและมีสภาพแวดล้อมอันหลากหลาย ประกอบด้วยสระเลี้ยวปลาที่มนุษย์ขุดขึ้นกว่า ๕๐๐ แห่ง ป่าไม้ผลัดใบและป่าสน พุ่มหญ้า พุ่มนา และพื้นที่ชุ่มน้ำซึ่งมีอาหารเล็ๆ และคู คลองจำนวนมากพาดผ่านไปทั่วบริเวณ เขตสงวนแห่งนี้ขึ้นทะเบียนเครือข่ายเขตสงวนชีวมณฑลของยูเนสโกเมื่อปี ๑๙๗๗ และเป็นหนึ่งในเขตสงวนราว ๖๐ แห่งทั่วโลกที่เป็นส่วนหนึ่งของอนุสัญญาแรมซาร์ว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำ

หนังสือในชุดมนุษย์กับชีวมณฑลเล่มนี้ได้ชื่อว่าเต็มไปด้วยข้อมูลทางวิทยาศาสตร์ที่มีความถูกต้องและต้องใช้ความอดทนอย่างมากในการจัดทำ โดยการรวบรวมผลการศึกษาวิจัยหลักๆ ของนักวิจัยเกือบ ๑๐๐ คนซึ่งศึกษาวิจัยในเขต Třebon ในช่วง ๒-๓ ทศวรรษที่ผ่านมา นักวิทยาศาสตร์เหล่านี้ทำงานในสาขาวิชาต่างๆ กัน มีขอบเขตและระยะเวลาการวิจัยรวมทั้งระดับความซับซ้อนทางชีววิทยาที่แตกต่างกันออกไป ตั้งแต่ระดับเซลล์ของสิ่งมีชีวิตไปจนถึงระบบนิเวศทั้งระบบ ผลงานวิจัยแบ่งออกเป็น ๕ หมวด อันได้แก่ : บทบาทของพื้นที่ชุ่มน้ำในเขต Třebon Basin การจัดการพื้นที่ที่สระเลี้ยวปลาและผลกระทบต่อสภาพแวดล้อม พื้นที่ ชุ่มน้ำรอบๆ ทะเลสาบโบราณที่มนุษย์สร้างขึ้น บึงและแหล่งถ่านหินบริเวณพื้นที่ชายขอบ และอนาคตของพื้นที่ชุ่มน้ำ Třebon รวมถึงบทบาทหน้าที่ของพื้นที่แห่งนี้ในเชิงเศรษฐกิจ-สังคม และนิเวศวิทยา

บรรณาธิการ : J. Květ, J. Jenik และ L. Soukupová
ปี 2002 495 หน้า 101 ยูโร

พื้นที่ชุ่มน้ำในเขตน้ำจืด และอนาคตที่ยั่งยืน

กรณีศึกษาเขตสงวนชีวมณฑล Třebon Basin แห่งสาธารณรัฐเช็ก

คู่มือฉบับพิเศษ
ของอนุสัญญา
79

ไม่ทันต่อสภาพความรุนแรงของปัญหาที่เกิดขึ้น ด้วยเหตุนี้ นักนิเวศวิทยาจำนวนมากจึงพากันให้ความสนใจเครือข่ายโครงการมนุษย์กับชีวมณฑลซึ่งจะช่วยพิทักษ์รักษาพื้นที่ซึ่งถือเป็น "จุดวิกฤตทางชีวภาพ" หรือพื้นที่พิเศษที่เน้นอนุรักษ์ถิ่นที่อยู่ของพืชหรือสัตว์เฉพาะถิ่นไม่ให้ถูกทำลาย อย่างไรก็ตามผู้เชี่ยวชาญอื่นๆ เกรงว่าการให้ความสำคัญกับพื้นที่วิกฤตดังกล่าวเป็นพิเศษจะทำให้พื้นที่โดยรอบถูกละเลยและถูกทำลายไปในที่สุด ทั้งๆ ที่สมควรได้รับการปกป้องเช่นกัน

หนังสือเล่มนี้เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อผู้ที่เกี่ยวข้องและสนใจงานเครือข่ายของโครงการ MAB ทุกระดับ นับตั้งแต่ผู้นำประเทศ ไปจนถึงนักศึกษาที่กำลังค้นคว้าวิจัย และกระทั่งเกษตรกรในท้องถิ่น นอกจากนี้จะวิเคราะห์แนวคิดพื้นฐานและความเป็นมาของ MAB รวมทั้งอนุสัญญาด้านสิ่งแวดล้อมหลักๆ แล้ว ยังอธิบายให้เห็นภาพความสำเร็จและความล้มเหลว ที่เขตสงวนต่างๆ ต้องเผชิญในการนำแนวคิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนไปใช้ในพื้นที่ซึ่งมีความแตกต่างหลากหลายทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสภาพภูมิประเทศ ตัวอย่างเช่น เขตสงวนชีวมณฑลมายาในกัวเตมาลาเป็นพื้นที่ซึ่งบรรดาคนยากไร้ทั้งหลายเข้ามาบุกเบิกหาพื้นที่ทำกินใหม่ๆ รอบเขตสงวนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งส่งผลกระทบต่อสภาพนิเวศอันเปราะบาง รวมทั้งความล้มเหลว

ในทางเศรษฐกิจ-สังคมกับประชาชนในพื้นที่ซึ่งอาศัยทำกินมาแต่ดั้งเดิมแนวทางแก้ไขปัญหานี้จึงอยู่ที่การมองหาช่องทางจัดหารายได้แก่คนในท้องถิ่น

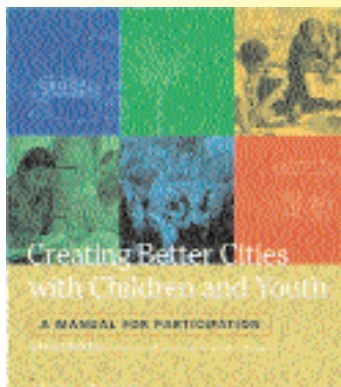
ให้หลากหลายยิ่งขึ้น ส่วนเขตสงวนอื่นๆ ก็สามารถใช้อย่างการฟื้นฟูระบบนิเวศที่เสียหายให้กลับฟื้นคืนสภาพขึ้นใหม่ได้เป็นอย่างดี เช่น กรณีการฟื้นฟูพื้นที่ป่าชายเลนบริเวณ Can Gio ในเวียดนาม เป็นต้น ภายหลังความพยายามอย่างหนักกว่า 25 ปี เจ้าพนักงานทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติก็สามารถทำให้ป่าชายเลนอันมีระบบนิเวศอันแสนเปราะบางแห่งนี้สามารถฟื้นคืนสภาพได้ดังเดิมและกำลังพยายามจะนำมาตรการอนุรักษ์สภาพแวดล้อมหลายๆ แบบมาใช้วางแผนเพื่อให้สามารถขยายเขตพื้นที่ที่ป่าปรังให้กว้างขวางยิ่งขึ้นด้วย

หนังสือเล่มนี้ยังแสดงให้เห็นถึงแนวทางและวิธีการอันหลากหลายที่ชุมชนท้องถิ่นและหัวหน้าเขตสงวนหลายๆ แห่งใช้เพื่อให้ได้มาซึ่งแหล่งสนับสนุนทางการเงินแก่โครงการของตน ซึ่งมีหลากหลายรูปแบบ นับตั้งแต่โครงการขจัดและควบคุมดูแลพืชต่างถิ่นซึ่งข้ามารุกกล้ำทำลายพืชพื้นเมือง ไปจนถึงโครงการศึกษาเชิงนิเวศป่าซึ่งเป็นโครงการระยะยาว เจ้าหน้าที่ของแคนาดาใช้ภาพถ่ายดาวเทียมล่าสุดเพื่อติดตามตรวจสอบความเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิประเทศ ในขณะที่เขตสงวนในแอฟริกาตะวันตกต้องการงบประมาณเพื่อนำมาใช้ก่อสร้างที่ทำการสำหรับเจ้าหน้าที่ป่าไม้และสถานเอนกประสงค์สำหรับชุมชนท้องถิ่นโดยใช้เซลล์แสงอาทิตย์เป็นแหล่งพลังงานหลัก นอกจากนี้บรรดาคนเลี้ยงสัตว์ซึ่งเป็นชาวพื้นเมืองในเขตสงวน Bookmark ทางตอนใต้ของออสเตรเลีย และเขตสงวน Xilingol แถบมองโกเลียตอนใน ก็ได้ร่วมกันแสวงหาแนวทางและวิธีการจัดการเขตทุ่งเลี้ยงสัตว์ในพื้นที่ซึ่งแห้งแล้ง โครงการความร่วมมือที่มีลักษณะริเริ่มใหม่ๆ เช่นนี้ ได้เน้นย้ำให้เห็นองค์ประกอบอันเป็นหัวใจสำคัญอย่างหนึ่งของ MAB นั่นคือการประสานความร่วมมือกันทั้งในระดับภูมิภาคและระดับนานาชาติ

รวบรวมและบรรณาธิการโดย the UNESCO-MAB Secretariat
ปี 2002 208 หน้า 16 ยูโร

เติบโตเต็มวัยในเขตเมือง

ใน มาตรา 12 แห่งอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ระบุว่าเด็ก ๆ มีสิทธิในการแสดงความคิดเห็นในทุกเรื่องที่มีผลกระทบต่อพวกเขาได้อย่างเสรี ทว่าสิทธิดังกล่าวเกือบจะไม่มีการนำไปบังคับใช้อย่างจริงจังในสภาพแวดล้อมแบบชุมชนเมืองซึ่งเป็นสถานที่ที่เด็กกว่าครึ่งหนึ่งในโลกอาศัยใช้ชีวิตอยู่ นั่นเป็นเรื่องน่าเศร้า ทั้งนี้เพราะหากเด็ก ๆ มีโอกาสแสดงทัศนะและมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจนโยบายด้านต่างๆ ที่เกี่ยวกับเมือง เช่นที่โครงการเติบโตเต็มวัยในเขตเมือง ดำเนินการอยู่ใน 8 ประเทศในช่วงปี 1996-1998 แล้ว พวกเขาจะชี้ให้เห็นปัญหาอุปสรรคที่ต้องเผชิญ และแหล่งทรัพยากรอื่น ๆ จะช่วยสร้างเสริมคุณภาพชีวิตของตนได้ดีกว่าผู้ใหญ่ และแสดงความคิดเห็นอย่างตรงไปตรงมาเพื่อเรียกร้องบ้านพักอาศัยที่มีความปลอดภัย การบริการด้านศึกษา

ข่าวล่าว : GUIC เพิ่งได้รับรางวัลงานวิจัยดีเด่น EDRA/Places ประจำปี 2002 EDRA คือสมาคมวิจัยงานออกแบบด้านสิ่งแวดล้อม ส่วน Places เป็นวารสารด้านการออกแบบวางแผนสิ่งแวดล้อมสากล ทั้งสององค์กรตั้งอยู่ในสหรัฐอเมริกา GUIC ได้รับเลือกให้ได้รับรางวัล เหนือคู่แข่งอื่นๆ อีก 115 ราย

และการคมนาคมในแบบพอเพียง เสรีภาพในการเดินทางไปยังสถานที่ต่างๆ สวนสาธารณะและพื้นที่สีเขียว รวมถึงสถานที่สนทนาที่สามารถเข้าใช้ประโยชน์ได้ รวมทั้งการใช้ชีวิตบนท้องถนนที่มีความปลอดภัยอย่างเพียงพอ ซึ่งนับเป็นคุณภาพชีวิตในเขตชุมชนเมืองที่ดีขึ้นสำหรับชาวเมืองทุกคน เมื่อเยาวชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ พวกเขาก็มีโอกาสจะช่วยเหลือหาความไม่เข้าใจและช่องว่างระหว่างวัย และได้เรียนรู้ทักษะการใช้ชีวิตเป็นพลเมืองดีของสังคม ตั้งแต่ตัวอย่างกรณีศึกษาในเขตเมือง ๒ แห่ง คือ เมลเบิร์น และ โจฮันเนสเบิร์ก ซึ่งทั้งสองเมืองต่างก็นำข้อเสนอแนะจากเด็ก ๆ ไปดำเนินการด้วย

หนังสือ Growing up in an Urbanising World ได้วิเคราะห์ โครงการ GUIC ของยูเนสโก อันเป็นโครงการที่พัฒนาขึ้นใหม่ผ่านโครงการการจัดการกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม (MOST) จัดพิมพ์ขึ้นพร้อมกับคู่มือปฏิบัติที่แสดงให้เห็นตัวอย่างรูปธรรมจำนวนหนึ่งในชื่อว่า "Creating Better Cities with Children and Youth" (ร่วมสรรค์สร้างเมืองที่ดีกว่า...กับเด็กและเยาวชน) คู่มือเล่มนี้อธิบายให้เห็นวิธีการพัฒนาและนำแผนปฏิบัติการมาใช้ในชีวิตจริง เพื่อให้เด็กและเยาวชนสามารถมีส่วนร่วมในกระบวนการกำหนดนโยบายในท้องถิ่น ได้อย่างแท้จริงและยั่งยืน

Growing up in an Urbanising World บรรณาธิการ : Louise Chawla, จัดพิมพ์โดย UNESCO Publishing/ Earthscan, Paris/London, 254 หน้า ปี 2002

Creating Better Cities with Children and Youth, David Driskell, UNESCO Publishscan, Paris/London, 208 หน้า ปี 2002

ข้อมูลเพิ่มเติม : n.auriat@unesco.org

Atlas of the world's Languages in Danger of Disappearing

แผนที่ภาษา ที่ใกล้สูญพันธุ์ทั่วโลก ฉบับปรับปรุงแก้ไข

ภาษาพูดที่มีอยู่เกือบ 6,000 ภาษาทั่วโลกกำลังใกล้จะสาบสูญไปอย่างสิ้นเชิงในอนาคตอันใกล้ นับเป็นมรดกของมนุษยชาติที่ต้องสูญเสียไปอย่างไม่อาจเรียกคืน หนังสือ "แผนที่ภาษาที่ใกล้สูญพันธุ์ทั่วโลก" ซึ่งตีพิมพ์ครั้งแรกเมื่อปี 1996 มีเป้าหมายจะให้เห็นภาพความรุนแรงของปัญหาซึ่งเกิดขึ้นในภูมิภาคต่างๆ ของโลกโดยรวม ผู้อ่านจะรับทราบรายชื่อภาษาที่ใกล้สูญพันธุ์ และบทสรุปเกี่ยวกับสถานการณ์ปัญหาที่เกิดขึ้นกับภาษาต่างๆ ทั่วโลก

โดย Stephen A. Wurm
นักจัดทำแผนที่ : Ian Heyward
99 หน้า ขนาด 20 x 29 ซม..
13.72 ยูโร
UNESCO Publishing

หนังสือ ปีติรอม วิถีทัศน์...

The Qur'an Manuscripts in the al-Haram al-Sharif Islamic Museum, Jerusalem

ต้นฉบับลายมือคัมภีร์ กุรอานในพิพิธภัณฑ์ ศาสนอิสลาม อัล-ฮาราม อัล-ชาริฟ ในกรุงเยรูซาเล็ม

ต้นฉบับคัมภีร์กุรอานฉบับลายมือ นับเป็นเอกสารที่มีความสำคัญยิ่งสำหรับพัฒนาการและความเป็นมาของอารยธรรมอิสลามนับตั้งแต่ถือกำเนิดขึ้นในโลก โดยมีการบันทึกไว้ในรูปแบบของอักษรประดิษฐ์ ปิดทอง และภาพประกอบ หนังสือเล่มนี้พยายามสำรวจรูปแบบดังกล่าวจากต้นฉบับลายมือจำนวนมากซึ่งเก็บรวบรวมไว้ที่พิพิธภัณฑ์ศาสนอิสลามอัล-ฮาราม อัล-ชาริฟ ซึ่งแสดงให้เห็นพัฒนาการทางศิลปะของศาสนอิสลามในช่วงระยะเวลาที่แตกต่างกันในอดีตได้เป็นอย่างดี

โดย Khader Salameh
206 หน้า ขนาด 24 x 30 ซม.
72.41 ยูโร
UNESCO Publishing / Garnet Publishing

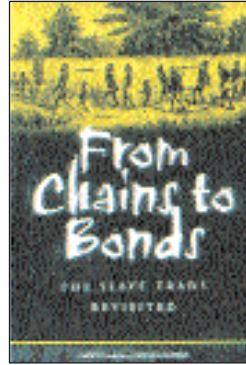

Tell me about UNESCO

เล่าเรื่อง ยูเนสโก

Tell me about Unesco เป็นการเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับองค์การยูเนสโกสำหรับเด็ก (วัย 8-12 ปี) ทั้งในด้านประวัติศาสตร์ความเป็นมา บทบาทหน้าที่ อุดมการณ์ โครงการ และสถานที่ทำงาน ให้ภาพรวมอันประกอบด้วยข้อมูลที่ชัดเจนอย่างรอบด้านเกี่ยวกับการทำงานขององค์กรอันจะนำไปสู่เป้าหมายการสร้างความสำเร็จอันดี และมีความอดกลั้นต่อความเห็นหรือพฤติกรรมที่แตกต่างออกไปได้มากขึ้น

48 หน้า ขนาด 21 x 15 ซม.
4.57 ยูโร
UNESCO Publishing / Nouvelle Arche de Noé Editions

From Chains to Bonds The Slave Trade Revisited

จากโซ่ตรวน สู่พันธสัญญา : การค้าทาส ในรูปแบบใหม่

ประเด็นสำคัญ ในโลกปัจจุบันหลายๆ ประเด็น เช่น การพัฒนา สิทธิมนุษยชน และพหุนิยมทางวัฒนธรรม ต่างยึดถือให้ระลึกถึงการค้าทาสข้ามมหาสมุทรแอตแลนติกในอดีต หนังสือเล่มนี้เป็นผลพวงจากโครงการ “เส้นทางการค้าทาส” ของยูเนสโก โดยมีนักวิชาการและนักคิดจากแอฟริกา ทวีปอเมริกา ยุโรป และแถบทะเลแคริบเบียนตั้งคำถามสำคัญๆ และเสนอมุมมองใหม่ๆ ต่อประเด็นปัญหาที่จำต้องแก้ไขอย่างเร่งด่วน

บรรณาธิการ : Doudou Diène
470 หน้า ขนาด 15 x 23 ซม.
30.49 ยูโร
UNESCO Publishing / Berghahn Books

Education for a Culture of Peace in a Gender Perspective

การศึกษาเพื่อ วัฒนธรรมแห่ง สันติภาพในทัศนะแบบ หญิง-ชาย

หนังสือเล่มนี้จัดทำขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการที่เพิ่มสูงขึ้นของบรรดานักการศึกษาที่ต้องการเข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งของขบวนการเคลื่อนไหวระดับโลกโดยมีวัฒนธรรมแห่งสันติภาพเป็นเป้าหมายหลัก นำเสนอประสบการณ์การเรียนรู้ที่เป็นรูปธรรมในด้านสิทธิมนุษยชนและการให้การศึกษา ด้านสันติภาพโดยคำนึงถึงความละเอียดอ่อนของความแตกต่างระหว่างหญิงชาย เพื่อพัฒนาทักษะและศักยภาพของนักเรียน นักศึกษาในอันที่จะสร้างสรรค์และธำรงไว้ซึ่งสันติภาพ และเนื่องจากหนังสือเล่มนี้เน้นการสอนในระดับมัธยมศึกษาเป็นพิเศษ จึงสามารถใช้เป็น “คู่มือการสอน” และเตรียมความพร้อมสำหรับครูในระดับประถมและครูสอนผู้ใหญ่นอกกระบบโรงเรียนได้ด้วย

โดย Betty Reardon
200 หน้า ขนาด 24 x 17 ซม.
18.29 ยูโร
UNESCO Publishing

ผู้สนใจสั่งซื้อตีพิมพ์ของยูเนสโกโปรดดูที่ :
www.unesco.org/publications

คู่มือสำหรับ
เยาวชน
81

United Nations
Educational, Scientific
and Cultural
Organization

7, place de Fontenoy
75352 Paris 07 SP
France

Tel. +33 1 45 68 10 00
internet:

www.unesco.org

82

Documentation Centres

Archives (BSS/AM)

☎ (33-1) 45 68 19 50/55
Fax : (33-1) 45 68 56 17
E-mail : archives@unesco.org

External Relations and Cooperation

☎ (33-1) 45 68 18 27
Fax : (33-1) 45 68 55 41
E-mail : rxdoc@unesco.org

Coastal Areas and Small Islands

☎ (33-1) 45 68 39 34
Fax : (33-1) 45 68 58 08
E-mail : c.nollet@unesco.org

Communication

☎ (33-1) 45 68 42 67
Fax : (33-1) 45 68 55 84
E-mail : n.nguyen-van@unesco.org

Culture

☎ (33-1) 45 68 43 42/43
Fax : (33-1) 45 68 55 74
E-mail : ccdoc@unesco.org

Education

☎ (33-1) 45 68 10 29
Fax : (33-1) 45 68 56 24
E-mail : oai@unesco.org

Information et Informatics

☎ (33-1) 45 68 43 99
Fax : (33-1) 45 68 55 82
E-mail : g.mensah@unesco.org

Information about UNESCO

☎ (33-1) 01 45 68 16 81
Fax : (33-1) 45 68 56 54
E-mail : opt.opdoc@unesco.org

Library

☎ (33-1) 45 68 03 56
Fax : (33-1) 45 68 56 98
E-mail : Library@unesco.org

MAB-Man and the Biosphere

☎ (33-1) 45 68 40 59
Fax : (33-1) 45 68 58 04
E-mail : mab@unesco.org

Natural Sciences

☎ (33-1) 45 68 40 17
Fax : (33-1) 45 68 58 23
E-mail : p.murugaiyan@unesco.org

Oceanography

☎ (33-1) 45 68 39 82
Fax : (33-1) 45 68 58 12
E-mail : p.boned@unesco.org

Photo Library

☎ (33-1) 45 68 16 91
Fax : (33-1) 45 68 56 55
E-mail : photobank@unesco.org

Studio Radio-TV. Archives, Audiovisual

☎ (33-1) 45 68 00 68
Fax : (33-1) 45 68 56 56
E-mail : studio@unesco.org

Social and Human Sciences

☎ (33-1) 45 68 39 06, 45 68 38 07
Fax : (33-1) 45 68 56 77
E-mail : c.bauer@unesco.org

Statistics

☎ (33-1) 45 68 23 10
Fax : (33-1) 45 68 55 20
E-mail : stelb@unesco.org

Hydrology

☎ (33-1) 45 68 40 04
Fax : (33-1) 45 68 58 11
E-mail : ihp@unesco.org

World Heritage

☎ (33-1) 45 68 18 76
Fax : (33-1) 45 68 55 70
E-mail : wh-info@unesco.org

Youth Coordination

☎ (33-1) 45 68 16 54
Fax : (33-1) 45 68 57 90
E-mail : ucj@unesco.org

UNESCO Offices

1. Bangladesh

G.P.O. Box 57, Dacca
☎ (880-2) 912 34 69
Fax : (880-2) 912 34 68
E-mail : dhaka@unesco.org

2. Bolivia

Casilla 5112, La Paz
☎ (591-2) 20 40 29
Fax : (591-2) 20 40 29
E-mail : unesco.la-paz@unesco.org

3. Bosnia and Herzegovina

UN House
Aleja Bosna Srebrenice BB, 71000
Sarajevo
☎ (387-33) 497 314
Fax : (387-71 33) 497 312
E-mail : colin.kaiser@unmibh.org

4. Brasil

SAS Quadra 5 Bloco H Lote 6
Edifício CNPQ/IBICT/UNESCO
9º andar, 70070-914 Brasília D.F.
☎ (55-61) 321 35 25
Fax : (55-61) 322 42 61
E-mail : brasilia@unesco.org

5. Burkina Faso

C/o PNUD B.P. 575
Ouagadougou 01
☎ (226) 30 67 63, 30 67 62
(PNUD)
Fax : (226) 30 60 59
E-mail : ouagadougou@unesco.org

6. Burundi

B.P. 1490, Bujumbura
☎ (257) 21 92 13, 21 53 82
Fax : (257) 21 53 83
E-mail : bujumbura@unesco.org

7. Cambodia

B.P. 29, Phnom Penh
☎ (855-23) 42 62 99, 42 67 26
Fax : (855-23) 42 61 63, 42 69 45
E-mail : phnompenh@unesco.org

8. Cameroon

B.P. 12909, Yaounde
☎ (237) 22 57 63
Fax : (237) 22 63 89
E-mail : yaounde@unesco.org

9. Canada

UNESCO Institute for Statistics
(UIS/ISU)
C.P. 6128, Succusale Centre-ville
Montreal, QC, H3C 3J7
☎ + (514) 343 6880
Fax : + (514) 343 6882

10. Chile

Calle Enrique Delpiano, 2058
Providencia, 3187 Santiago
☎ (56-2) 655 10 50
Fax : (56-2) 655 10 46, 655 10 47
E-mail : santiago@unesco.org

11. China

Jiangnuomenwai 5-15-3
Waijiao Gongyu, Beijing 100600
☎ (86-10) 65 32 84 69,
65 32 28 28
Fax : (86-10) 65 32 48 54
E-mail : beijing@unesco.org

12. Congo

B.P. 90, Brazzaville
☎ (242) 81 18 29
Fax : (242) 81 17 80
E-mail : uhbrv@congonet.org

13. Costa Rica

Apartado 220-2120
San Francisco de Guadalupe,
San Jose
☎ (506) 220 44 00
Fax : (506) 231 22 02
E-mail : san-jose@unesco.org

14. Cuba

Calzada 551-Esq. a D
Vedado, La Havane
☎ (53-7) 33 34 38, 32 77 41
Fax : (53-7) 33 31 44
E-mail : habana@unesco.org

15. Democratic Republic of the Congo

P.O. Box 7248, Kinshasa
☎ (243) 33 424, 33 425
Fax : (243) 884 36 75
E-mail : kinshasa@unesco.org

16. Dominican Republic

Apartado Postal 25350
(Hotel El Embajador),
☎ (1-809) 221-4575, 221-4577
Fax : (1-809) 221-4581
E-mail :
santo-domingo@unesco.org

17. Ecuador

Foch * 265
Apartado 17-07-8998, Quito
☎ (593-2) 52 90 85, 56 13 27
Fax : (593-2) 50 44 35
E-mail : quito@unesco.org

18. Egypt

8 Abdul-Rahman
Fahmy Street, Garden City,
Le Caire 11511
☎ (202) 79 45 599, 79 43 0369
Fax : (202) 79 45 296
E-mail : cairo@unesco.org

19. Ethiopia

P.O. Box 1177, Addis Abeba
☎ (251-1) 51 72 00
Fax : (251-1) 51 14 14
UNESCO International Institute
for Capacity Building in Africa
(IICBA/IIRCA)
P.O. Box 2305, Addis Abeba

20. France

International Institute for
educational Planning (IIEP/IIPE),
7-9, rue Eugene-Delacroix,
75116 Paris
☎ (33-1) 45037700
Fax : (33-1) 40728366
E-mail :
information@iiep.unesco.org

21. Gabon

B.P. 2183, Libreville
☎ (241) 76 28 79
Fax : (241) 76 28 14

22. Germany

International Centre for
Technical and Vocational Training
(UNESCO-UNEVOC)
Hermann-Ehlers-Strasse 10
D-53113 Bonn
☎ + (49 2) (228) 2 43 37 00
Fax : + (49 2) (228) 2 43 37 77
E-mail : info@unevoc.de
UNESCO Institute of Education
(UIE/UIE)
Feldbrunnenstrasse 58
D-20148 Hamburg
☎ (49-40) 4480410
Fax : (49-40) 4107723
E-mail :
doc.centre@uie.unesco.org

23. Ghana

P.O. Box CT4949
Cantonments Post Office, Accra
☎ (233-21) 765 497, 765 499
Fax : (233-21) 21 765 498
E-mail : accra@unesco.org

24. Guatemala

Edificio Etisa, Ofic. 7 "A"
Plaza Espana, Zona 9,
Guatemala City
☎ (502) 360 87 17.
360 87 27
Fax : (502) 360 87 19
E-mail :
guatemala@unesco.org

25. Guinea

BP 5692, Conakry
☎ (224) 45 19 09
Fax : (224) 45 19 33
E-mail :
conakry@unesco.org

26. Haiti

19, Delmas 60, Musseau par
Bourdon, Petion Ville
☎ (509) 511 04 60, 511 04
61, 511 04 62
Fax : (509) 511 04 68
E-mail :
unescohaiti@hainet.net

30. Italy

Piazza San Marco 63
I-30124 Venise
☎ (39-041) 520 99 89
Fax : (39-041) 520 99 88
E-mail : vo.culture@ntt.it
► UNESCO Regional Bureau
for Science in Europe
1262/A Dorsoduro
I-30123 Venise
☎ (39-041) 522 55 35
Fax : (39-041) 528 99 95
E-mail : venezia@unesco.org

31. Jamaica

The Towers, 25 Dominica
Drive, 3rd Floor, Kingston 5
☎ (1-816) 929 70 87,
929 70 89
Fax : (1-816) 929 84 68
E-mail : kingston@unesco.org

36. Mali

Badalabougou Est
B.P.E 1763, Bamako
☎ (223) 23 34 92, 23 34 93
Fax : (223) 23 34 94
E-mail : bamako@unesco.org

37. Morocco

B.P. 1777 RP, Rabat
☎ (212-37) 67 03 72.
67 03 74
Fax : (212-37) 67 03 75
E-mail : rabat@unesco.org

38. Mexico

Pte Masaryk n.º 526, 3er piso
Colonia Polanco, 11560
Mexico, D.F.
☎ (52-5) 230 76 00
Fax : (52-5) 230 76 02
E-mail : mexico@unesco.org

43. Pakistan

P.O. Box 2034.
Islamabad 44000
☎ (92-51) 28 73 308/ 29 452
Fax : (92-5) 28 25 341
E-mail : islamabad@unesco.org

44. Palestine

P.O. Box 2154, Ramallah
West Bank via Israel
☎ (972-2) 995 97 40
Fax : (972-2) 995 97 41
E-mail : unesco@palnet.com

45. Peru

Apartado Postal 41-0192,
Lima 41
☎ (51-1) 476 98 71
Fax : (51-1) 476 98 72
E-mail : lima@unesco.org

46. Qatar

P.O. Box 3945, Doha
☎ (974) 86 77 07, 86 77 08
Fax : (974) 86 76 44
E-mail : doha@unesco.org

47. Romania

► European Centre for Higher
Education, 39, Stirbei Voda
Str. Bucharest
☎ (40-1) 315 99 56, 312 04 69
Fax : (40-1) 312 35 67
E-mail : bucarest@unesco.org

48. Russian Federation

Bolshoi Levshinsky per. 15/28,
bld. 2, 119034 Moscow
☎ (7-095) 202 80 97
Satellite : (7-503) 220 23 01
Fax : (7-095) 202 05 68
Satellite : (7-503) 956 36 66
E-mail : moscow@unesco.org
► UNESCO Institute for
Information Technologies in
Education (IITE/ITIE)
8 Kedrova St. (Bld. 3)
117292 Moscow
☎ + (7-095) 129 29 90
Fax : + (7-095) 129 12 25
E-mail : info@iite.ru

49. Rwanda

B.P. 2502, Kigali
☎ (250) 788 47, 788 48
Fax : (250) 767 72
E-mail : kigali@unesco.org

50. Samoa

P.O. Box 5766
Matautu-uta Post Office, Apia
☎ (685) 242 76
Fax : (685) 222 53
E-mail : apia@unesco.org

51. Senegal

B.P. 3311, Dakar
☎ (221) 823 61 75
Fax : (221) 823 83 93
E-mail : dakar@unesco.org

52. South Africa

P.O. Box 11667
The Tramshed, Pretoria 0126
☎ (271-2) 338 53 02
Fax : (271-2) 320 77 38
E-mail : pretoria@unesco.org

53. Switzerland

Villa « Les Feuillantines »
CH-1211 Geneve 10
☎ (41-22) 917 33 81
Fax : (41-22) 917 00 64
► International Bureau of
Education - IBE, Case
Postale 199
CH-1211 Geneve 20
☎ (41-22) 917 78 00
Fax : (41-22) 917 78 01

54. Tanzania (United Republic of)

P.O. Box 31473, Dar-es-Salaam
☎ (255-22) 277 57 06
Fax : (255-22) 277 57 05
E-mail :
dar-es-salaam@unesco.org

55. Thailand

P.O. Box 967, Prakanong
Post Office, Bangkok 10110
☎ (662) 391 05 77
Fax : (662) 391 08 66
E-mail : bangkok@unesco.org

56. United States of America

2, United Nations Plaza,
Suite 900
New York, N.Y. 10017
☎ (1-212) 963 59 95,
963 59 78
Fax : (1-212) 963 80 14
E-mail : newyork@unesco.org

57. Uruguay

P.O. Box 859, Montevideo.
11300
☎ (598-2) 707 20 23
Fax : (598-2) 707 21 29,
E-mail : montevideo@unesco.org

58. Uzbekistan

95, Amir Temur Str.
Tashkent
☎ (998-71) 12 07 116
Fax : (998-71) 13 21 382
E-mail : tashkent@unesco.org

59. Venezuela

► International Institute for
Higher Education in Latin
America and the Caribbean
(IESALC)
Av. Los Chorros con Calle
Acueducto, Edif. Asovincar,
Altos de Sebuca, Caracas
☎ + (58-2) 283 14 11
Fax : + (58-2) 283 14 54

60. Viet Nam

23 Cao Ba Quat, Hanoi
☎ (84-4) 747 0275/6
Fax : (84-4) 747 0274
E-mail : r.durand@netnam.vn

61. Zimbabwe

P.O. Box HG 435, Highlands,
Harare
☎ (263-4) 74 62 31
Fax : (263-4) 77 60 55
E-mail : harare@unesco.org

27. India

8 Poorvi Marg, Vasant Vihar,
New Delhi 110057
☎ (91-11) 614 00 38/9
Fax : (91-11) 614 33 51
E-mail :
newdelhi@unesco.org

28. Indonesia

JL. M.M. Thamrin 14
Tromolpos 1273 /JKT,
Jakarta 10002
☎ (62-21) 314 13 08
Fax : (62-21) 315 03 82
E-mail : jakarta@unesco.org

29. Iran (Islamic Republic of)

No. 1076 Enghelab Avenue
Teheran - 11338
☎ (98-21) 67 28 242
Fax : (98-21) 67 28 244
E-mail : teheran@unesco.org

32. Jordan

B.P. 2270, Amman 11181
☎ (962-6) 551 65 59/42 34
Fax (962-6) 553 21 83
E-mail : amman@unesco.org

33. Kazakhstan

67, Tole Bi Street, 480091
Almaty
☎ (7-3272) 58 26 37/38
Fax : (7-3272) 69 58 63
E-mail : almaty@unesco.org

34. Kenya

P.O. Box 30592, Nairobi
☎ (254-2) 62 12 34
Fax : (254-2) 21 59 91
E-mail : nairobi@unesco.org

35. Lebanon

B.P. 5244, Beyrouth
☎ (961-1) 85 00 13 85 00 15
Fax : (961-1) 82 48 54
E-mail : beirut@unesco.org

39. Mozambique

C.P. 1937, Maputo
☎ (258-1) 49 44 50, 49 34 34
Fax : (258-1) 49 34 31
E-mail : maputo@unesco.org

40. Namibia

P.O. Box 24519, Windhoek
☎ (264-61) 22 09 81
Fax : (264-61) 22 36 51
E-mail : windhoek@unesco.org

41. Nepal

Rayamajhi House, Ring Road-
Bansbari
P.O. Box 14391, Katmandu
☎ (977-1) 37 40 09, 37 40 10
Fax : (977-1) 37 30 04
E-mail : kathmandu@unesco.org

42. Nigeria

PMB 424, Garki, Abuja
☎ (234-9) 52 37 088
Fax : (234-9) 52 38 094
E-mail : abuja@unesco.org

หากสนใจ...พบเราได้ที่
www.unesco.org

